

Vuosikertomus

2015

SAMPO GROUP

SISÄLTÖ

Konserni	3
Hallinnointi	42
Hallituksen toimintakertomus	59
Riskienhallinta	93
Tilinpäätös	163
Kalenteri ja yhteystiedot	275

Konserni

Konsernijohtajan katsaus	4
Vuosi 2015 lukuina	6
Strategia	8
If Vahinkovakuutus	9
Mandatum Life	10
Konsernin rakenne	12
Organisaatio	13
Liiketoiminnat	14
If Vahinkovakuutus	15
Nordea	17
Mandatum Life	18
Henkilöstö	19
If Vahinkovakuutus	20
Mandatum Life	26
Yritysvastuu	30
If Vahinkovakuutus	30
Mandatum Life	37

Konsernijohtajan katsaus

Ennätystulos ja vahva asema

Sampo menestyi erinomaisesti vuonna 2015 – tulos oli paras kautta aikojen. Yhtiökokoukselle tehdyn esityksen mukaisesti Sampo kasvattaa osinkoaan 2,15 euroon osakkeelta. Kyseessä on seitsemäs peräkkäinen kevät, jolloin Sampo nostaa osinkoaan edellisen vuoden tasosta.

Perinteisesti finanssialalla on tavoiteltu mittakaavaetuja – toiminta on voimakkaasti skaalautuvaa. Tehokkuus, kurinalaisuus, suuruuden ekonomia, tarjonta yli kansallisten rajojen, riskien valinta ja riskienhallinta ovat olleet menestyksen kulmakiviä. Toisaalta myös ketteryys, paikallisuus ja asiakasläheisyys ovat luoneet perustan monen pienen yrityksen menestykselle. Digitalisointi hämärtää toimintamallien välisiä raja-aitoja: suuresta palvelujen tarjoajasta tulee paikallinen ja tarvittaessa aina läsnä oleva – pienikin ponnistaa helpommin maailmalle.

If, Nordea ja Mandatum Life ovat erinomaisessa asemassa digimuutoksen vyöryessä eteenpäin: Markkinajohtajan asema, maantieteellinen kattavuus, hyvä kannattavuus ja suuri tyytyväisten asiakkaiden määrä luovat vahvan perustan edelläkävijyydelle myös asiakkaiden tuleviin tarpeisiin vastattaessa. Merkittävät

investoinnit digitalisaatioon ovat jo täydessä käynnissä.

Ifiltä historian paras tulos

Ifin tulos ennen veroja oli erinomainen, 960 miljoonaa euroa. Kun kertaluonteiset erät jätetään huomiotta, yhdistetty kulusuhde oli kaikkien aikojen paras: 86,5 prosenttia.

Asiakastytyväisyys kasvoi edelleen vuonna 2015, ja pohjoismaisen toimintamallin hienosäätöä jatkettiin. Toiminnan tehokkuuden kasvu näkyi erityisesti toimintakulusuhteessa, joka ilman kertaeriä saavutti kaikkien aikojen alimman tason 22,3 prosenttia.

Nordealle uusi toimitusjohtaja

Osakkuusyhtiö Nordeassa toteutettiin vuonna 2015 monia merkittäviä hallintoon liittyviä uudistuksia, joista tärkeimpänä luonnollisesti uuden toimitusjohtajan Casper von Koskullin nimitys. Niin ikään hallinto- ja tukitoimintojen resursseja (riskienhallinta, compliance, sisäinen tarkastus jne.) vahvistettiin vastaamaan nopeasti lisääntyvän sääntelyn vaatimuksia.

Muutoksista, sääntelyn lisääntymisestä sekä matalasta korkoympäristöstä huolimatta Nordean tulos verojen jälkeen oli kaikkien aikojen paras. Näin ollen myös vuodelta 2015 jaettava osinko, 0,64 euroa osakkeelta, on ennätystasolla. Sammolle tilitetään tänä keväänä osinkoa yli 550 miljoonaa euroa.

Mandatum Lifen menestys jatkui

Mandatum Lifessa tehty pitkäjänteinen työ tehokkuuden parantamiseksi näkyi vuoden 2015 tunnusluvuissa: Kustannus- ja riskiliikkeen tulokset olivat uusilla ennätystasoilla. Maksutulo oli kaikkien aikojen korkein, 1 144 miljoonaa euroa, ja myös asiakastytyytyisyys parani edelleen.

Vuosi 2015 oli ensimmäinen kokonainen vuosi, jolloin vuoden 2014 lopussa Suomi-yhtiöistä siirtynyt 1,3 miljardin euron ryhmäeläkevakuutuskanta sisältyi yhtiön taloudellisiin tunnuslukuihin.

Sääntelystä ylisääntelyyn

Finanssikriisin jäljiltä oli selvää, että pankkisektorin riskejä on pienennettävä ja niitä on hallittava paremmin. Tehokkaimmin ja yksinkertaisimmin tähän päästään pääomavaateita kasvattamalla. Näin on tehtykin, esimerkiksi Nordean ydinvakavaraisuussuhde on noussut vuoden 2007 tasosta 7,5 prosentista 16,5 prosenttiin vuonna 2015. Nordean ensisijainen pääoma kasvoi tuona aikana yli 10 miljardilla eurolla.

Samanaikaisesti koko finanssialaa koskevan sääntelyn päällekkäisyys (sääntely hajautettu usealle viranomaiselle) ja kerroksellisuus (direktiiveistä

päädytään erilaisten asetusten kautta kansallisiin ohjeisiin ja määräyksiin) luovat sellaisen monituhatsivuisen viidakon, että jopa luokkansa parhainten yritysten – hyvistä pyrkimyksistään huolimatta – on haasteellista pysyä uudistuksissa mukana. Ylisääntelyllä ja kertautuvilla pääomavaatimuksilla on lisäksi hintansa: asiakaspalvelu monimutkaistuu ja tehokkaan finanssialan panos yleiseen talouskasvuun laimenee. Byrokratian lisääntyminen kasvattaa myös alalle tulon kynnystä ja estää siten kilpailua.

Edellä mainitun ohella Euroopan keskuspankin elvyttävät toimet – vaikka ovatkin saavuttaneet ennenkuulumattomat mittasuhteet – eivät ole, ainakaan vielä, tuottaneet toivottuja tuloksia. Negatiivisilla koroilla noteerattavien valtion velkakirjojen määrä on vuodessa kaksinkertaistunut noin 5 500 miljardiin euroon. Kun negatiivisiin korkoihin lisätään sääntelyn mukanaan tuomat velvoitteet sijoittaa valtion velkakirjoihin, on selvää, että parhaillaan on käynnissä historialliset mittasuhteet saavuttanut tulonsiirto erityisesti eurooppalaisilta eläkesäästäjiltä alati lisää velkaa ottavalle julkiselle sektorille.

Tulevaisuuden näkymät

Tässä finanssialalle varsin epäedullisessa ympäristössä Sammon tuloksentekokyky ei lyhyellä aikavälillä muutu merkittävästi nykyisestä. Parantuakseen nykytasosta tulisi asiakkaittemme taloudellisen tilanteen kohentua ja investointihalukkuuden kasvaa, BKT:n päästä selkeämmin kasvu-uralle tai korkojen nousta. Luonnollisesti merkittävien, käynnissä olevien investointien valmistuessa tuote- ja toimintatapojen uudistukset tarjoavat mahdollisuuden kustannussäästöihin muutaman vuoden aikavälillä. Varsinkin Nordeassa toteutettavilla suurilla investoinneilla on tarkoituksena parantaa edelleen nykyistä hyvää tulostasoa.

Lopuksi haluan lausua parhaimmat kiitokset kaikille, erityisesti asiakkaillemme ja koko henkilöstöllemme. Teidän ansiostanne vuodesta tuli jälleen kerran näin erinomainen Sampo-konsernille.

Kari Stadigh

Vuosi 2015 lukuina

Avainluvut

Sampo-konserni, 2015

Milj. €	2015	2014	Muutos, %
Tulos ennen veroja	1 888	1 759	7
Vahinkovakuutus	960	931	3
Osakkuusyhtiö (Nordea)	751	680	10
Henkivakuutus	181	163	11
Omistusyhteisö (pl. Nordea)	-1	-12	-89
Tilikauden tulos	1 656	1 540	8

	2015	2014	Muutos
Tulos/osake, euroa	2,96	2,75	0,21
Tulos/osake markkina-arvoin, euroa	2,79	2,11	0,68
Substanssi/osake, euroa	23,79	22,63	1,16
Keskim. henkilöstömäärä (FTE)	6 755	6 739	16
Konsernin vakavaraisuussuhde, %	192,6	187,4	5,2
Oman pääoman tuotto, %	14,0	10,9	3,1

Osakkeen hinta

Sampo Oyj, 2011 - 2015

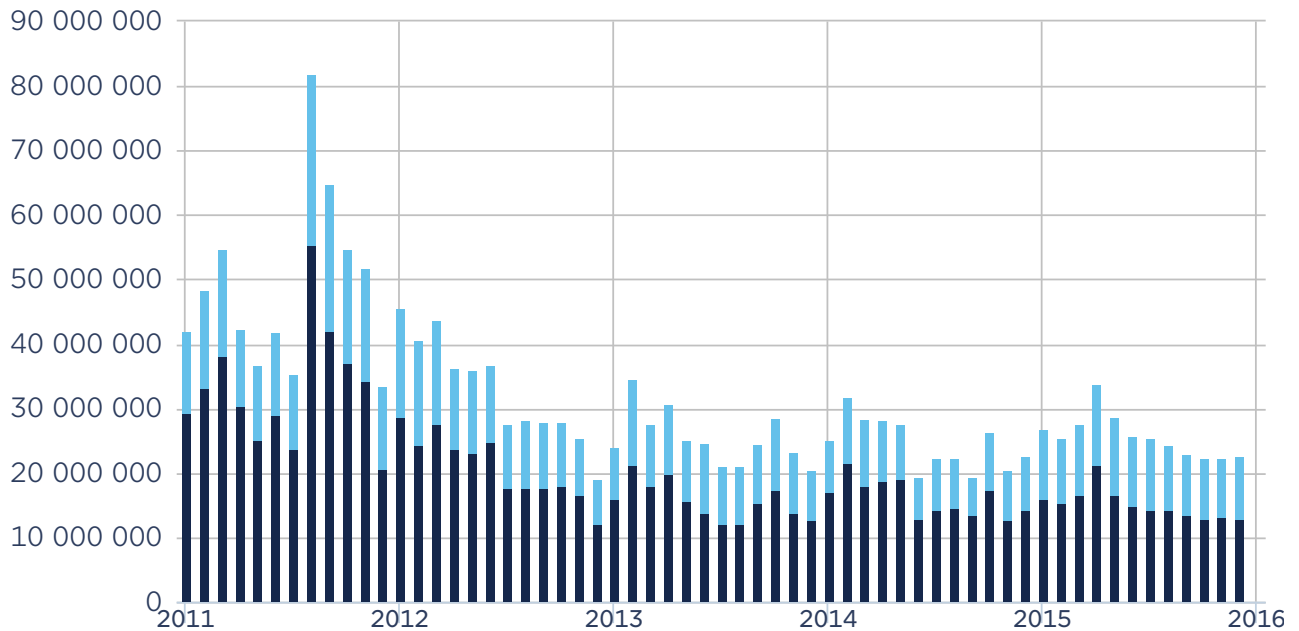
€

Osakkeen vaihto kuukausittain

Sampo Oyj, 2011 - 2015

Kpl

- Osakkeen vaihto BATS, Burqundy, Chi-X ja Turquoise (2015: ei sisällä Burqundya)
- Osakkeen vaihto Nasdaq Helsinki

Osakkeen perustiedot

A-osake	B-osake	
Pörssi	Nasdaq Helsinki	ISIN-koodi FI0009006613
Lista	OMXH Suuret yhtiöt	Osakkeiden lukumäärä (listaamaton) 1 200 000
Toimiala	Rahoitus	Äänimäärä/osake 5/osake
Listautumispäivämäärä	14.1.1988	
Kaupankäyntitunnus	SAMAS (OMX)	
Bloomberg	SAMAS FH	
Reuters	SAMAS.HE	
ISIN-koodi	FI0009003305	
Osakkeiden lukumäärä	558 800 000	
Äänimäärä/osake	1/osake	

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva omistaa kaikki B-sarjan osakkeet. B-sarjan osake voidaan osakkeenomistajan vaatimuksesta muuttaa A-sarjan osakkeeksi.

Strategia

Sampo-konserni luo omistaja-arvoa tehokkailla ja erittäin kannattavilla liiketoiminnoilla ja sijoituksilla tilanteissa, joissa tuottopotentialin arvioidaan olevan korkea ja riskien hallittavissa.

Osakkeenomistajat hyötyvät syntyvästä arvonnoususta korkean ja vakaan osinkotuoton muodossa.

Sampo Oyj jakaa edelleen tyttärlitään ja osakkuusyhtiöiltään saamansa osingot osakkeenomistajilleen.

Sampo-konsernin liiketoiminta-alueet ovat vahinko- ja henkivakuutus. Vahinkovakuutusta harjoitetaan If-brändin ja henkivakuutusta Mandatum Life-brändin alla. Konserni on myös Pohjoismaiden johtavan pankin Nordean suurin omistaja. Sillä ei ole tiukasti määriteltyä konsernitason strategiaa, mutta sen liiketoiminta-alueille on määritelty selkeät oman pääoman tuottotavoitteisiin perustuvat strategiat.

Emoyhtiö Sampo Oyj:n A-osake on listattu Nasdaq Helsingissä. Emoyhtiö asettaa tyttärilleen taloudelliset tavoitteet. Vahinko- ja henkivakuutustoiminnoissa oman pääoman tuoton on ylitettävä 17,5 prosenttia. Lisäksi vahinkovakuutuksessa on asetettu erillinen tavoite yhdistetylle kulusuhteelle, jonka tulee alittaa 95 prosenttia jokaisena vuonna.

Taloudelliset tavoitteet 2015

	Tavoite	Toteutunut 2015
 If Vahinkovakuutus Painopisteenä underwriting	RoE 17,5 % Yhdistetty kulusuhde < 95 %	RoE 21,5 % Yhdistetty kulusuhde 85,4 %
 Sampo Oyj Omistaja-arvon luominen	Osinko, % tuloksesta ≥ 50 %	Osinko, % tuloksesta 73 %*
 Mandatum Life Painopisteenä sijoitus-sidonnainen vakuuttaminen	RoE 17,5 %	RoE 12,7 %

* Perustuu hallituksen ehdotukseen 10.2.2016

Voitonjakopolitiikka

Sampo Oyj, konsernin pörssinoteerattu emoyhtiö, on hyvä osingonmaksaja. Sammon tavoitteena on jakaa vähintään 50 prosenttia konsernin nettotuloksesta osinkoina. Omien osakkeiden ostoilla voidaan

täydentää voitonjakoa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle vuodelta 2015 jaettavaksi 2,15 euron osakekohtaisen osingon. Ehdotettu osinko on 73 prosenttia nettotuloksesta.

If Vahinkovakuutus – turvallisuutta ja vakautta

Ifin visio on tarjota vakuutustuotteilla turvaa ja vakautta asiakkaiden päivittäiseen elämään ja liiketoimintaan. Pyrkimyksenä on olla asiakkaiden parhaimpana pitämä vakuutusyhtiö niin Pohjoismaissa kuin Baltiankin vakuutusmarkkinoilla. Visio heijastuu asiakaslupaukseen: ”Ole huoletta. Me autamme.”

If on Pohjoismaiden johtava vahinkovakuuttaja, jolla on yli 3,7 miljoonaa asiakasta Pohjoismaissa ja Baltiassa. If tarjoaa kattavan valikoiman vahinkovakuutusratkaisuja ja -palveluja laajalle asiakaskunnalle yksityishenkilöistä suuryrityksiin.

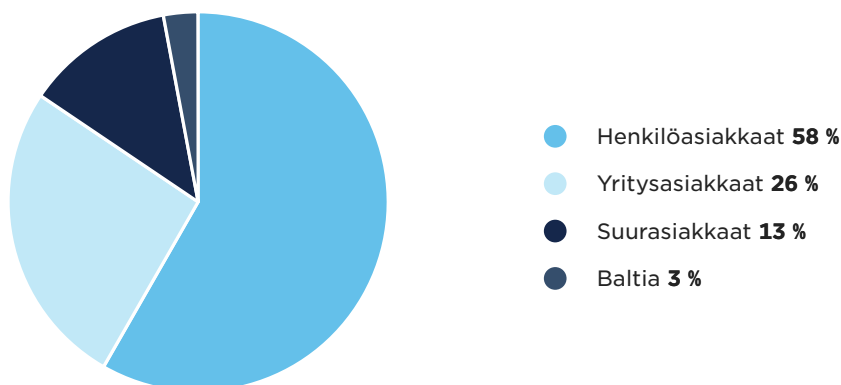
If toimii kaikissa Pohjoismaissa ja hyödyntää toimintansa laajuutta ja osaamistaan kaikilla toiminta-alueillaan. Yhtiön kilpailukyvyyn takaava menestystekijä on toiminnan jatkuva kehittäminen.

Vakuutusliiketoiminnan painopistealueena on jo yli vuosikymmenen ollut kilpailijoita parempi riskien arviointi ja hinnoittelu, ja tämän myötä parhaan tuote- ja palveluvalikoiman tarjoaminen asiakkaille.

Ifin liiketoiminta Pohjoismaissa on jaettu asiakaskunnan mukaisiin liiketoiminta-alueisiin. Lisäksi Baltia muodostaa erillisen liiketoiminta-alueen, joka kattaa kaikki kolme Baltian maata.

Maksutulo liiketoiminta-alueittain

If Vahinkovakuutus, 2015

- **Henkilöasiakkaat** on Ifin suurin liiketoiminta-alue. Ifillä on yli kolme miljoonaa henkilöasiakasta, ja se on markkinajohtaja Pohjoismaissa.
- Ifin **Yritysasiakkaat**-liiketoiminta-alue on Pohjoismaiden suurin yritysakuutusten tarjoaja, ja sillä on yli 350 000 asiakasta. Liiketoiminta-alueen osuus Ifin vakuutusmaksutulosta on lähes kolmannes. Yritysasiakkaiksi lasketaan yritykset, jotka työllistävät maksimissaan 500 henkilöä.

- **Suurasiakkaat**-liiketoiminta-alue on Pohjoismaiden johtava suuryritysten vakuuttaja, jolla on noin 1 300 asiakasta. Asiakkaita ovat yritykset, joiden liikevaihto on yli 50 miljoonaa euroa ja jotka työllistävät yli 500 henkilöä.
- **Baltia**-liiketoiminta-alue tarjoaa vahinkovakuutuksia sekä henkilö- että yritysasiakkaille. If on Baltian alueen toiseksi suurin vahinkovakuuttaja, ja asiakkaita liiketoiminta-alueella on noin 350 000.

Ollakseen visionsa mukaisesti asiakkaiden keskuudessa parhaimpina pidetty vakuutusyhtiö, If toteuttaa kolmeen pää tavoitteeseen perustuvaa strategiaa:

- **Tyytyväisimmät asiakkaat ja keskittyminen arvon luomiseen asiakkaille**
Tämän tavoitteen saavuttamiseksi Ifillä on oltava kattavin ymmärrys asiakkaiden vakuutustarpeista, ja vastaavasti paras kyky arvioida ja hinnoitella riskejä. If pyrkii olemaan toimialansa palvelukeskeisin yhtiö ja kehittää jatkuvasti digitaalisia palveluitaan.
- **Euroopan asiantuntevimmat ja innovatiivisimmat vakuutusalan osaajat**
If kehittää jatkuvasti riskien arviointi- ja hinnoitteluprosessejaan niin kutsutun ”Best in Risk” -konseptin mukaisesti. Tämä tarkoittaa

riskienhallinnan kokonaisvaltaista ymmärtämistä organisaation kaikilla tasoilla.

- **Vakaa kannattavuus erinomaisen riskien arvioinnin ja hinnoittelun sekä operatiivisen tehokkuuden kautta**

Ydinliiketoiminnan kannattavuus saavutetaan riskien oikean arvioinnin ja hinnoittelun kautta. Myös jatkuva pyrkimys kustannustehokkuuteen, riskitasapainotettu sijoitusstrategia ja luottokelpoisuus myötävaikuttavat omalta osaltaan vahvan ja vakaan kannattavuuden saavuttamiseen.

Ifin taloudelliset tavoitteet ovat vähintään 17,5 prosentin oman pääoman tuottoaste (RoE) ja enintään 95 prosentin yhdistetty kulusuhde.

Mandatum Life – rahan ja hengen asiantuntija

Mandatum Life on johtava henkilöriskien turvaaja ja arvostettu asiakasvarojen hoitaja Suomessa ja Baltiassa. Mandatum Life -konserni tarjoaa asiakkailleen kattavat palvelut, johon kuuluvat räätälöidyt sijoitussidonnaiset vakuutukset ja varainhoito, yksityisasiakkaiden henkilöriskivakuutukset, yritysten eläke- ja palkitsemispalvelut sekä niihin liittyvä konsultointi.

Mandatum Life -konsernin emoyhtiö on Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö, jonka tytäryhtiöitä ovat vuonna 2014 tehdyn yhtiörakenteen muutoksen myötä Mandatum Life Palvelut Oy, Mandatum Life Sijoituspalvelut Oy, Mandatum Life Fund Management S.A. sekä Innova Palvelut Oy ja Mandatum Life Insurance SE Baltic, jotka jatkavat toimintaansa aikaisempaan tapaan.

Mandatum Lifen uusmyynnin pääpaino on sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa, kapitalisaatiosopimuksissa sekä ryhmäeläkevakuutuksissa ja henkilöriskejä turvaavissa riskivakuutuksissa. Näiden osalta Mandatum Lifella on Suomessa kolme myyntikanavaa: omat yritysmyyntiin erikoistuneet myyntiryhmät, varakkaaseen asiakaskuntaan keskittyneet varainhoitajat sekä Danske Bankin jakeluverkosto. Neljäs myyntikanava on asiakaspalvelu, jonka tehtävänä on vastata erityisesti olemassa olevalle asiakaskannalle tarjottavista lisäpalveluista.

Mandatum Life -konserni on tarjonnut omia vakuutus- ja kapitalisaatiosopimuksiin liittyviä varainhoidon palveluita vuodesta 2008. Varainhoidon toiminta on

keskittynyt pääosin varakkaaseen asiakaskuntaan, mutta kattava valikoima sijoituskoreja on tarjolla myös laajalle joukolle henkilöasiakkaita. Instituutiot ovat keskeinen osa varainhoitopalveluiden asiakaskuntaa. Mandatum Lifen rahastoliiketoiminta keskittyy vastaamaan erityisesti instituutioasiakkaiden tarpeisiin.

Mandatum Life palvelee henkilöasiakkaitaan pääosin Danske Bankin jakelukanavan avulla. Yhteistyö Danske Bankin kanssa on ollut menestyksellistä jo useiden vuosien ajan.

Yritysten ja yrittäjien vakuuttaminen vahva strateginen painopistealue

Mandatum Lifen tavoitteena on säilyttää asemansa Suomen suurimpana henkivakuuttajana yritysasiakassegmentissä. Mandatum Life arvioi, että suomalaisten tarve varautua eläkeajan toimeentuloon sekä henkilöriskeihin kasvaa edelleen. Eläkeikaan varautumista lisää vuoden 2017 alusta voimaan tuleva eläkeuudistus, jonka tavoitteena on pidentää työuria ja pienentää julkisen talouden kestävyysvajetta. Yhtiö uskookin, että yritysten ottamien ryhmäeläkevakuutusten rooli lakisääteisen työeläkkeen täydentäjänä on jatkossa entistä merkittävämpi. Lisäksi erilaiset yritysten henkilöstölle suunnatut palvelut, kuten palkkiorahastoiksi kutsutut henkilöstörahastot, ovat keskeinen osa Mandatum Lifen yritysille suunnattuja palveluita.

Olemassa olevan korkean laskuperustekorollisen vakuutuskannan osalta strategia on ylläpitää vakavaraisuusasema riittävän vahvana, joka mahdollistaa sijoitustoiminnassa pitkällä aikavälillä matalariskisiä korkoinstrumentteja korkeamman tuoton tavoittelun. Laskuperustekorollisen kannan alenevaa trendiä pyritään vauhdittamaan aktiivisesti. Solvenssi II:n siirtymäsäännökset yhdessä tämän vakuutuskannan alenevan trendin kanssa mahdollistavat yhtiölle tehokkaan pääomahallinnan tulevaisuudessa. Yhtiö on kiinnostunut löytämään kasvua myös uusien laskuperustekorkeisten sopimusten osalta, kunhan se tapahtuu

kannattavuuden, riskienhallinnan ja Solvenssi II:n näkökulmasta mielekkäillä ehdoilla, joilla pystytään tuottamaan lisäarvoa sekä asiakkaille että yhtiölle.

Mandatum Lifen tulos muodostuu kolmesta osa-alueesta: sijoitustoiminnan, riskiliikkeen ja kustannusliikkeen tuloksista. Kustannus- ja riskiliikkeen tuloksien osalta yhtiö tavoittelee kasvua sekä toimintaa tehostamalla että volyymejä kasvattamalla. Yhtiön taloudelliseksi tavoitteeksi on asetettu vähintään 17,5 prosentin oman pääoman tuotto (RoE).

Konsernin rakenne

31.12.2015

Organisaatio

31.12.2015

Liiketoiminnot

Sampo-konserni toimii vakuutus- ja pankkialalla. Emoyhtiö Sampo Oyj omistaa kokonaan kaksi tytäryhtiötä, If Skadeförsäkring Holding AB:n (publ) ja Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön ja on Pohjoismaiden isoimman pankin Nordea Bank AB:n suurin omistaja.

Sampo Oyj

Emoyhtiö Sampo Oyj on ollut listattuna Nasdaq Helsingissä tammikuusta 1988 lähtien. Emoyhtiöllä ei ole omaa liiketoimintaa, vaan se hallinnoi tytäryhtiötään ja vastaa tämän lisäksi Sampo-konsernin keskitetyistä toiminnoista kuten sijoitustoiminnasta, konsernin taloushallinnosta, riskienhallinnasta ja sijoittajasuhteista.

If Vahinkovakuutus on Pohjoismaiden johtava vahinkovakuuttaja, jolla on toimintoja Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Baltian maissa. If Vahinkovakuutuksella on osakkuusyhtiö, tanskalainen vakuutusyhtiö Topdanmark A/S. If Vahinkovakuutus on yhtiön suurin omistaja yli 30 prosentin omistusosuudellaan.

Pohjoismaiden suurimmalla pankilla Nordealla on noin 11 miljoonaa asiakasta. Yhtiö on markkina-arvolla mitattuna yksi Euroopan kymmenestä suurimmasta kattavia finanssipalveluja tarjoavasta pankista. Nordea noteerataan Nasdaqin pörseissä Tukholmassa, Helsingissä ja Kööpenhaminassa. Sampo-konsernin raportoinnissa Nordea sisältyy Omistusyhteisö-segmenttiin. Sampo Oyj:n omistusosuus vuoden 2015 lopussa oli 21,2 prosenttia.

Henkivakuutusliiketoimintaa ja vakuutuksellista varainhoitoa harjoittava Mandatum Life toimii Suomessa ja Baltiassa. Mandatum Life tarjoaa asiakkailleen varainhoidon, palkitsemisen ja sitouttamisen sekä henkilöriskivakuuttamisen palveluja. Mandatum Lifella on yli 250 000 henkilöasiakasta ja 25 000 yritysasiakasta. Suomen lisäksi yhtiö toimii kaikissa Baltian maissa.

If Vahinkovakuutus

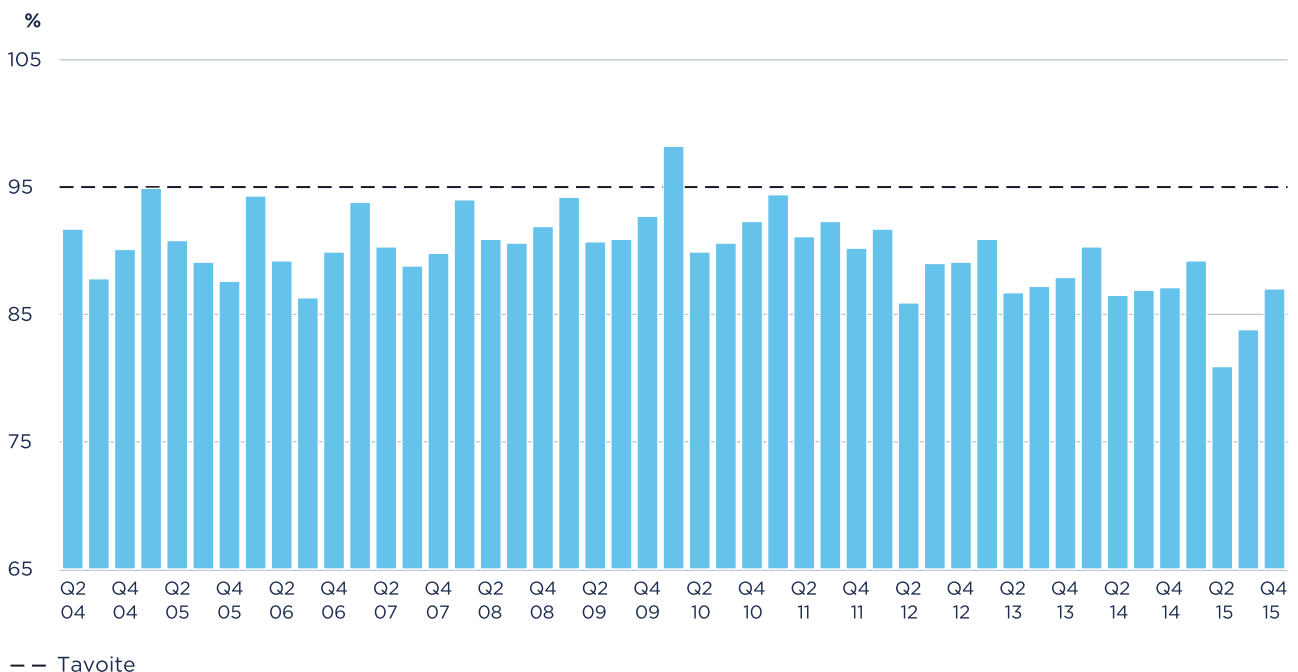
Vuonna 2015 kilpailu pohjoismaisilla vakuutusmarkkinoilla jatkui kovana ja kiristyneet makrotaloudelliset olosuhteet vähensivät talouskasvua yleisesti. Ifin yhdistetty kulusuhde vuonna 2015 oli 85,4 (87,7) prosenttia, mikä on yhtiön kaikkien aikojen paras yhdistetty kulusuhde. Vakuutustekninen tulos kasvoi 657 (588) miljoonaan euroon ja tulos ennen veroja 960 (931) miljoonaan euroon.

Maailmantalouden epävarmuus jatkui vuonna 2015, ja korkotaso pysyi alhaisena. Tällaisessa toimintaympäristössä vahinkovakuutusyhtiön tärkeimpiä menestystekijöitä ovat terve ja kannattava ydinliiketoiminta, nykyisten asiakkaiden pitäminen ja uusasiakashankinta. Ifillä on erinomaiset edellytykset vastata näihin haasteisiin, koska se on alansa

markkinajohtaja, jolla on pitkäjänteinen toimintastrategia ja vankka pohjoismaisten markkinoiden tuntemus. Kilpailijoihin verrattuna If pyrkii tarjoamaan ylivoimaisen asiakaskokemuksen ja säilyttämään kilpailukykyänsä pitämällä toimintansa tehokkaana.

Yhdistetty kulusuhde vuosineljänneksittäin

If Vahinkovakuutus

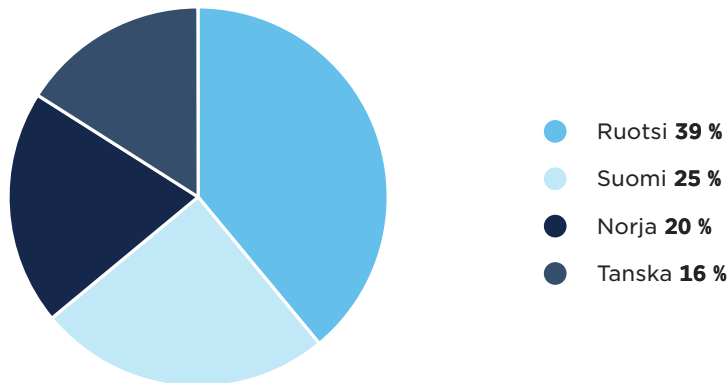
Ifin maksutulo kasvoi 0,4 (1,7) prosenttia vuonna 2015. Maksutuloa kasvatti tärkeimpien kumppanuussopimusten uudistaminen ja kehittäminen sekä hyvin sujunut uusien autojen myynti.

Ifin strategisena tavoitteena on olla alansa johtava digitaalisten palveluiden tarjoaja. Tämän tavoitteen mukaisesti yhtiö jatkoi digitalisointi-investointejaan myös vuonna 2015. Verkkokaupan toimintoja parannettiin ja yksinkertaistettiin sekä responsiiviset eli päätelaitteen näyttöön skaalautuvat verkkosivustot otettiin käyttöön. Lisäksi myyntiin ja vakuutuksen

jatkamiseen liittyviä prosesseja optimoitiin. Vuonna 2015 Ifin verkkomyynti kasvoi yli 20 prosenttia, ja henkilöasiakkaiden korvaushakemuksista tehdään verkossa jo noin 40 prosenttia. Lisäksi 30 prosenttia kaikista yhtiön asiakkaista käyttää sähköisiä palveluja eli vastaanottaa kaikki vakuutusasiakirjansa ja -laskunsa sähköisesti. Nämä toimet ovat parantaneet asiakastytyväisyyttä entisestään. Asiakaspalaute korvauskäsittelystä on niin ikään parantunut yhä. Näin toimii siis Ifin asiakaslupaus "Ole huoletta. Me autamme."

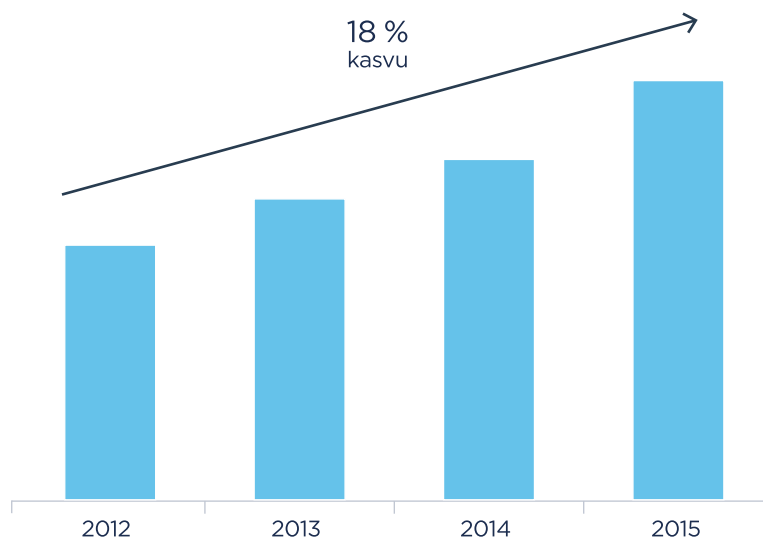
Verkkomyynti maittain

If Vahinkovakuutus, 2015

Verkkomyynnin kasvu Pohjoismaissa

If Vahinkovakuutus

Vuonna 2015 If jatkoi myös edistyskellisen pohjoismaisen IT-perusjärjestelmän käyttöönottoa. Järjestelmä korvaa kaikkien neljän If-maan aiemmat, paikalliset järjestelmät. Muutoksen odotetaan tuottavan merkittäviä synergiaetuja sekä pohjoismaisella tasolla että eri liiketoiminta-alueilla.

Solvenssi II -säännökset astuivat voimaan 1.1.2016. If on valmistautunut hyvin ja noudattaa jo Solvenssi II:n periaatteita. Ifillä on vahva pääomapohja, hyvät raportointijärjestelmät, hyvä sisäinen valvonta ja riskipohjainen johtamismalli. Standard & Poor's on vahvistanut Ifin A-luottoluokituksen eli vakaat näkymät ja Ifin vahvan kokonaisvaltaisen riskienhallinnan (ERM).

Nordea

Pohjoismaiden taloudet kehittyivät vuonna 2015 eri tahtiin. Ruotsissa kasvu oli lähes Euroopan nopeinta, kun taas Suomessa yritettiin päästä takaisin kasvu-uralle. Norjassa kasvu hidastui lähinnä Manner-Norjan taloudessa. Tanskassa kasvu puolestaan kiihtyi ja kiinteistöjen hinnat nousivat.

Näissä markkinaoloissa Nordean tuotot kasvoivat 3 prosenttia paikallisissa valuutoissa laskettuna, pois lukien kertaluonteiset erät. Kulut pienenevät ja luottojen laatu parani. Liikevoitto kasvoi 7 prosenttia ja oman pääoman tuotto nousi 12,3 prosenttiin.

Nordea luo arvoa asiakkailleen

Vähittäispankissa digitalisaatio vaikutti edelleen merkittävästi liiketoimintaan. Nordean asiakkaat lisäävät yhä enemmän verkko- ja mobiilipalvelujen käyttöä ja arvostavat helppokäyttöisiä verkkotapaamisia. Joka seitsemäs asiakastapaaminen järjestetään nyt verkossa. Nordea on ottanut käyttöön uusia digipalveluja, kuten mobiilipankin, johon voi kirjautua sormenjäljellä ja jossa voi tunnistautua etukäteen pikaviestikeskusteluja ja puhelinsoittoja varten.

Suorasiakkaista ja pääomamarkkinoista vastaavalla liiketoiminta-alueella asiakastoiminta oli vakaata kireästä kilpailusta huolimatta. Nordea vahvisti asemaansa johtavana yritysten ja yhteisöjen kumppanina Pohjoismaissa. TNS SIFO Prospera palkitsi Nordean osaketutkimuksen ja välitystoiminnan Pohjoismaiden parhaana. Lisäksi Greenwich nimesi Nordean pankiksi, jolla on laajin yritysasiakaskunta.

Varallisuudenhoidon asiakkaat olivat edelleen erittäin kiinnostuneita Nordean sijoitustuotteiden laajasta valikoimasta. Nordea oli myynnillä mitattuna Euroopan kahdeksanneksi suurin rahastojen tarjoaja vuonna 2015. Nordea sai hoidettavakseen uutta varallisuutta

nettomääräisesti 15 miljardia euroa. Uuden varallisuuden nettomäärää kasvattivat kaikki varallisuudenhoidon osa-alueet eli pohjoismaiden vähittäismarkkinoille suunnatut rahastot, Private Banking, henki- ja eläkevakuutus, Global Fund Distribution ja yhteisöasiakkaat.

2016–2018: siirtymävaihe kohti ”yhtä Nordeaa”

Kolme seuraavaa vuotta muodostavat siirtymävaiheen, jonka aikana Nordea toteuttaa muutosohjelman ja luo aidosti digitaalisen pankin. Muutos perustuu asiakkaiden asiointitapojen muutoksiin, uuteen teknologiaan ja sääntelyn vaatimuksiin.

Nordea käynnistää useita hankkeita nopeuttaakseen siirtymävaihetta. Toimet ajoittuvat vuosille 2016–2017, ja ne alkavat tuottaa tulosta vuoden 2016 lopulla. Näin Nordea pystyy jatkamaan investointeja osaamiseen, tuotteisiin ja tietotekniikkaan. Koska vuosina 2017–2018 tehdään huomattavia investointeja, kulut alkavat pienentyä nettomääräisesti vasta vuodesta 2019 lähtien.

Kun tähän lisätään peruspankkijärjestelmään tehtävät investoinnit, muutosohjelman tuloksena on entistä tehokkaampi ja selkeämpi rakenne sekä yksinkertaisempi hallinto, joista hyötyvät Nordean asiakkaat, henkilöstö ja sijoittajat. Näin konsernista tulee aidosti ”yksi Nordea”.

Nordealla on noin 11 miljoonaa asiakasta ja konttoreita noin 650 toimipaikassa. Nordea noteerataan Nasdaqin pörseissä Helsingissä, Kööpenhaminassa ja Tukholmassa.

Mandatum Life

Vuosi 2015 oli Mandatum Lifen osalta monella tapaa onnistunut ja yhtiön tulos oli kaikilla mittareilla erinomainen. Kustannusliikkeen tulos nousi jälleen ennätyksellisen korkeaksi ja myös riskiliikkeen tulos ylsi yhtiön historian parhaimpaan tulokseen. Lisäksi sijoitussidonnainen maksutulo ja vastuuvélka nousivat edellisen vuoden tapaan ennätyskorkeiksi. Vuoden 2014 lopussa Suomi-yhtiöstä siirtyneen ryhmäläkekannan haltuunotto sujui suunnitelmien mukaisesti ja vakuutuskannalle pystyttiin tarjoamaan lisäetuja jo heti ensimmäisen vuoden jälkeen.

Mandatum Lifen sijoitustuotot ylittivät vastuuvélan tuottovaateen erityisesti osakesijoitusten erinomaisen tuoton ansiosta. Matalariskisten pitkien korkojen taso pysyi matalana ja erääntyvien korkosijoitusten jälleensijoitusriski säilyi siksi edellisten vuosien tapaan merkittävänä. Matalien korkotasojen takia yhtiö jatkoi vastuuvélan korkotäydennysten kasvattamista ja näin ollen vastuuvélan tuottovaadetta vuosille 2016–2018 on merkittävästi alennettu.

Mandatum Lifen maksutulo nousi yhtiön historian korkeimmaksi. Kasvu oli seurausta onnistuneesta myyntityöstä kaikissa jakelukanavissa. Alan voimakkaan maksutulon kasvun seurauksena Mandatum Life menetti kuitenkin markkinaosuuksia.

Mandatum Life asetti yli kymmenen vuotta sitten uusmyynnissä ydinliiketoiminta-alueikseen sijoitussidonnaisen vakuuttamisen sekä henkilöriskivakuutukset. Tuolloin yhtiön vastuuvélka muodostui lähes kokonaan laskuperustekorollisesta vastuuvélasta ja erityisesti korkean laskuperustekorollisuuden (3,5 prosenttia ja 4,5 prosenttia) omaavan kannan osuus kokonaisvastuuvélasta oli lähes 90 prosenttia. Korkean laskuperustekorollisuuden kannan verrattain voimakkaan alenemisen seurauksena ja muiden vastuuvélkaerien voimakkaan kasvun myötä korkeiden laskuperustekorollisten kanta muodostaa enää alle 30 prosenttia yhtiön vastuuvélasta.

Kustannustehokkuuden tärkeys korostuu entisestään, kun sijoitussidonnaisen liiketoiminnan painoarvo kasvaa. Yhtiö aloitti kolme vuotta sitten tehostamisohjelman, jonka tavoitteena oli pitää vuonna 2015 organisaation kiinteät liikekulut enintään vuoden 2012 tasolla. Tavoitteeseen päästiin, vaikka samanaikaisesti toteutettiin merkittäviä toimenpiteitä, kuten esimerkiksi rahastoliiketoiminnan aloittaminen ja Suomi-yhtiöstä siirtyneen ryhmäläkevakuutuskannan haltuunotto. Tehostamisohjelma yhdessä kasvaneiden palkkiotuottojen kanssa nosti yhtiön kustannusliikkeen tuloksen ennätyksellisen korkeaksi jo toisena vuotena peräkkäin. Kustannusliikkeen tuloksen odotetaan seuraavien vuosien aikana kasvavan huolimatta siitä, että kustannusliikkeen tulos on tulevaisuudessa entistä alttiimpi sijoitusmarkkinoiden muutoksille sijoitussidonnaisten säästöjen painoarvon kasvun vuoksi.

Baltiassa riskivakuutuksen maksutulo, riskisummat ja sijoitussidonnaisten säästöjen määrä kasvoivat. Kokonaismaksutulo ja liiketoiminnan tulos jäivät edellisvuotta alhaisemmaksi. Operatiivisen toiminnan rinnalla panoksia käytettiin uusien tuotteiden ja ratkaisujen kehittämiseen. Tulokset ja palaute varainhoidon asiakkaille toteutetusta verkkopalvelusta ja Latviassa lanseeratusta yritysten sijoitussidonnaisesta ryhmävakuutuksesta olivat positiivisia.

Henkilöstö

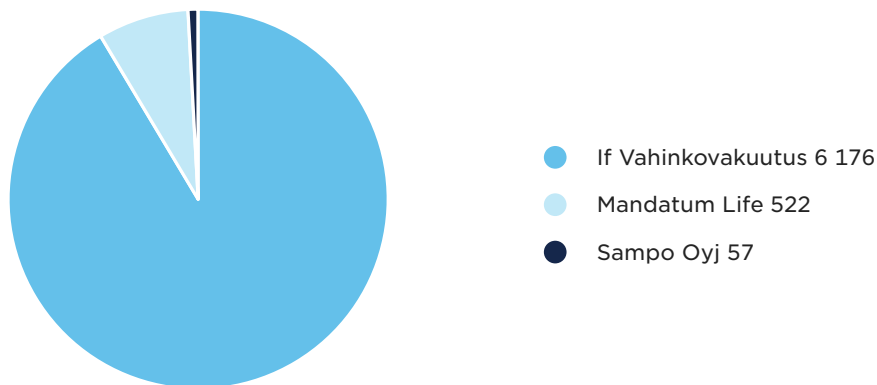
Sampo-konserni toimii alalla, jossa lisäarvoa luodaan tehokkaalla operatiivisella toiminnalla, jatkuvalla uudistumisella ja työntekijöiden osaamisella. Hyvät ja tehokkaat toimintatavat ylläpitävät luottamusta ja auttavat vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin.

Henkilöstöstrategiamme kulmakivi on alan parhaiden osaajien rekrytointi ja kehittäminen. Asiantuntevan, luovan ja sitoutuneen henkilöstön ansiosta pystymme säilyttämään etumatkaa kilpailijoihin. Tyytyväisyyskyselyt myös osoittavat, että olemme onnistuneet tarjoamaan inspiroivan työpaikan, johon henkilöstö on sitoutunut.

Sampo-konsernin palveluksessa oli vuonna 2015 keskimäärin 6 755 henkilöä (6 739). Vahinkovakuutus on konsernin suurin liiketoiminta-alue ja sen osuus koko konsernin henkilöstömäärästä oli 91 prosenttia (6 176 työntekijää). 8 prosenttia henkilöstöstä työskenteli henkivakuutustoiminnassa ja 1 prosentti emoyhtiö Sampo Oyj:ssä.

Henkilöstö keskimäärin yhtiöittäin

Sampo-konserni, 2015

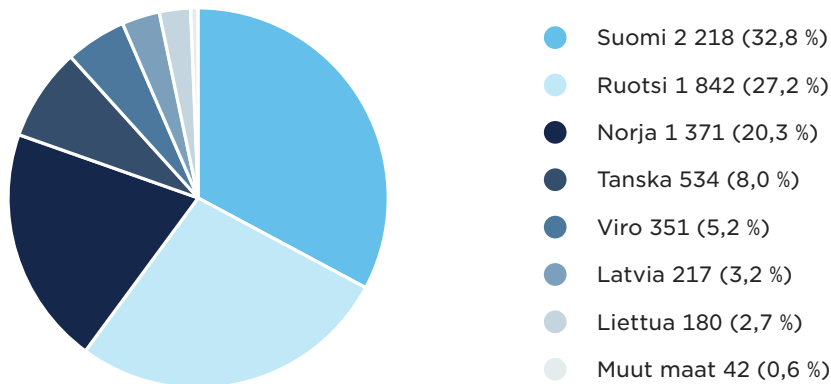

Maantieteellisesti henkilöstö jakautui vuoden 2015 aikana siten, että Suomessa työskenteli 33, Ruotsissa 27 ja Norjassa 20 prosenttia henkilöstöstä. Baltian

maissa, Tanskassa ja muissa maissa työskenteli 20 prosenttia henkilöstöstä.

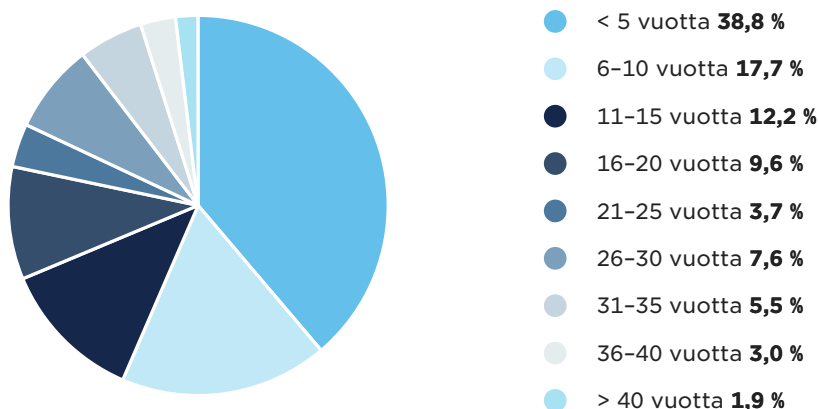
Henkilöstö keskimäärin maittain

Sampo-konserni, 2015

Henkilöstön palvelusvuodet

Sampo-konserni, 2015

Henkilöstöasiat Ifissä

Vakuutusliiketoiminta perustuu luottamukseen. Asiakkaat ostavat meiltä mielenrauhaa ja lupauksen avusta elämän suurissa päätöksissä, kuten kodin tai auton ostossa tai yrityksen perustamisessa. Ifin työntekijät ovat siten tärkeitä keskustelukumppaneita asiakkaille näiden tärkeissä elämäntilanteissa.

Ifissä henkilöstötyö ja asiakaslähtöisyys kulkevat käsi kädessä. Johtajuutta korostetaan, kuten myös työntekijätaitoja eli henkilöstön omaa vastuuta itsensä kehittämisestä, asiakaspalvelusta ja tuloksista. Osaamisen kehittäminen nähdään Ifin

asiakaslupauksen kannalta keskeisenä tekijänä ja henkilöstöprosesseja kehitetään asiakaslähtöisesti.

If Vahinkovakuutuksen henkilöstöstrategia perustuu neljään ydinalueeseen: johtajuus, työntekijätaidot ja suorituksen johtaminen, osaamisen kehittäminen sekä oikea henkilö oikeassa paikassa. Vuoden 2015 tärkeimpinä painopistealueina ovat olleet työntekijätaitojen edistäminen ja sitä tukeva johtajuuden kehittäminen.

Henkilöstörakenne ja tehostamistoimet

If Vahinkovakuutuksessa korostetaan jokaisen työntekijän vastuuta asiakaspalvelun laadun varmistamisessa. HR:n tärkeimpiä tehtäviä onkin tarjota työntekijöille oikeat työkalut ja ajattelutapa tämän tueksi.

Asiakaslähtöisyys on ollut myös vuonna 2015 toteutettujen rakenteellisten muutosten takana. If rakentaa parhaillaan maakohtaisia asiakaspalvelukeskuksia, jotka sekä tarjoavat että

kehittävät asiakaspalvelua keskitetysti. HR on tukenut toimintaa tehokkain rekrytointikäytännöin ja koulutushankkein.

If on parhaillaan rakentamassa liiketoiminta-alueille yhteistä tukipalveluorganisaatiota Baltiaan. Organisaation tarkoituksena on parantaa asiakaspalvelun laatua ja tehokkuutta pohjoismaisia tukitoimintoprosesseja hyödyntäen.

Rakenteellisten kehittämistoimien vuoksi myös muutosjohtamiseen on panostettu merkittävästi. If Vahinkovakuutuksen henkilöstömäärä on kaikesta huolimatta pysynyt vakaana vuonna 2015.

Henkilöstön määrä

If Vahinkovakuutus, 2014 - 2015

31.12.2015			31.12.2014		
	Kokoaikainen henkilöstö (FTE)	josta määräaikaissä työsuhhteessa		Kokoaikainen henkilöstö (FTE)	josta määräaikaissä työsuhhteessa
Ruotsi	1 845	5,7 %		1 804	5,8 %
Suomi	1 734	3,4 %		1 771	4,1 %
Norja	1 366	1,1 %		1 400	1,4 %
Tanska	537	2,2 %		521	3,2 %
Viro	323	0,0 %		306	0,5 %
Latvia	210	2,4 %		174	5,6 %
Liettua	143	2,7 %		142	3,5 %
Muut maat	41	2,4 %		41	2,5 %
Yhteensä	6 199	3,2 %		6 158	3,8 %

Johtajuus henkilökohtaisen kehittymisen tukena

Vakuutusala kehittyy nopeasti digitalisoitumisen ja asiakaskäyttäytymisen muutoksen myötä. Samalla myös vakuutusalan työnkuvat kehittyvät ja muuttuvat entistä monimutkaisemmiksi. Tämä vaatii monipuolisia johtajia sekä yhä osaavampia työntekijöitä.

Työntekijöiden osaamisalueiden kasvu tuo muutoksia esimiestyöhön. Seuranta ja valvonta ovat edelleen

tärkeitä, mutta yhä useammin jokapäiväiseen johtamistyöhön kuuluu myös työntekijöiden valmentaminen. Esimiesten valmennusosaamista on kehitetty jo useamman vuoden ajan: If on kouluttanut jo 160 esimiestä valmentamaan johtamiseen.

Vuonna 2015 jatkettiin myös Future Leadership -ohjelmaa, joka auttaa tulevaisuuden johtajien ja erityisosaajien rekrytoinnissa. If käynnisti vuoden aikana huippuosaajien rekrytointiin liittyviä strategisia hankkeita, kuten suoria rekrytointiyhteyksiä tärkeimpiin akateemisiin oppilaitoksiin.

Johtamismalli

If Vahinkovakuutus

Työntekijöiden tulisi myös yhä useammin nähdä itsensä omien vastualueidensa johtajina. Heitä kannustetaan aloitteellisuuteen sekä vastuun kantamiseen omasta osaamisesta ja työsuorituksen kehittämisestä.

Vuonna 2015 keskityttiin laajalti työntekijäkulttuurin vahvistamiseen esimerkiksi järjestämällä esimiesseminaareja ja työntekijäkeskusteluja. Lisäksi uudistettiin henkilöstökysely, päivitettiin

rekrytointiprosesseja sekä kehitettiin työntekijätaitoja korostava suoritusmalli.

Ifin sisäinen osaamisen kehitysyksikkö If Akatemia edistää liiketoimintavetoista osaamisen kehittämistä. If Akatemian koulutuksiin osallistui vuonna 2015 yli 2 000 työntekijää. Tämä vastasi kokonaisuudessaan lähes 4 000:ta koulutuspäivää. Liiketoimintayksiköt järjestävät myös runsaasti omia koulutuksia, ja If rohkaisee työntekijöitään työssäoppimiseen.

Työntekijätaidot-malli

If Vahinkovakuutus

Hyvinvointi ja tasa-arvo

Ifissä työntekijöiden hyvinvointia seurataan jatkuvasti. Norjassa on viime vuosina ollut tavallista enemmän

sairauspoissaoloja, ja määrätietoisella työllä tilannetta on myös pystytty parantamaan. Norjasta opittuja asioita sovelletaan nyt myös muissa Ifin toimintamaissa, erityisesti Ruotsissa ja Tanskassa.

Sairauspoissaolot

If Vahinkovakuutus, 2015

	2015	Muutos edelliseen vuoteen
Norja	4,5 %	-0,32 %
Ruotsi	3,9 %	0,12 %
Tanska	3,4 %	0,42 %
Suomi	2,9 %	0,07 %
Latvia	2,1 %	0,29 %
Viro	2,0 %	0,04 %
Liettua	0,8 %	-0,05 %

*Tilastotiedot sairauspoissaoloista perustuvat Ifin sisäisiin raportointistandardeihin, joten ne voivat poiketa paikallisesti julkaistuista tilastotiedoista.

Henkilöstön vaihtuvuus

If Vahinkovakuutus, 2014 - 2015

	31.12.2015	31.12.2014
Viro	18,5 %	20,0 %
Latvia	12,8 %	11,2 %
Suomi	10,7 %	7,2 %
Tanska	9,3 %	8,5 %
Ruotsi	8,9 %	7,5 %
Norja	8,4 %	11,2 %
Liettua	7,4 %	8,5 %
Yhteensä	9,9 %	9,0 %

Jatkuva työhyvinvoinnin kehittämistyö näkyy myös työtyytyväisyyskyselyssä. Tulokset ovat olleet erittäin korkealla tasolla jo vuosia, eikä vuosi 2015 ole poikkeus. Asteikolla 1-7 toteamus ”Pidän työstäni Ifissä” sai arvosanaksi peräti 6,07.

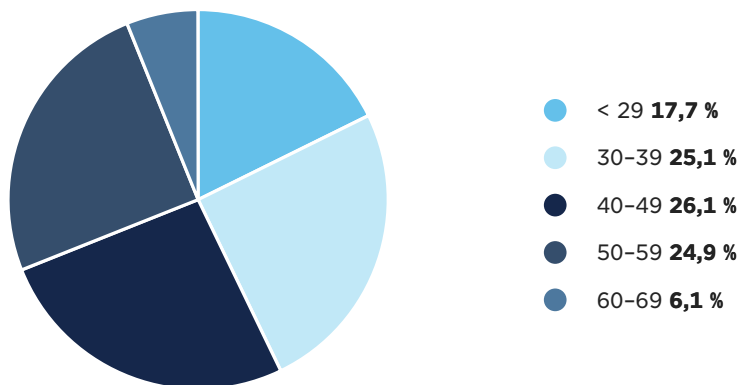
Ifissä on sitouduttu edistämään henkilöstön tasavertaisuutta. Tätä varten on perustettu muun muassa tasa-arvoasioiden johtoryhmä. Ryhmä käsittelee tasapuolisia uramahdollisuuksia ja johtajuusrooleja Ifissä, analysoi tilastoja ja antaa

suosituksia parannustoimista. Erityistä huomiota kiinnitetään sukupuolten tasa-arvoon ylemmässä johdossa, jossa miehet ovat yhä ylliedustettuina.

Eri-ikäisiä työntekijöitä tuetaan esimerkiksi vuonna 2015 Suomessa käynnistetyllä Aina oikea ikä - pilottihankkeella, jonka tarkoitus on edistää työntekijöiden hyvinvointia iästä riippumatta. Hankkeella pyritään vahvistamaan ymmärrystä siitä, että työelämässä iän sijasta tulisi keskittyä muuttuviin elämäntilanteisiin.

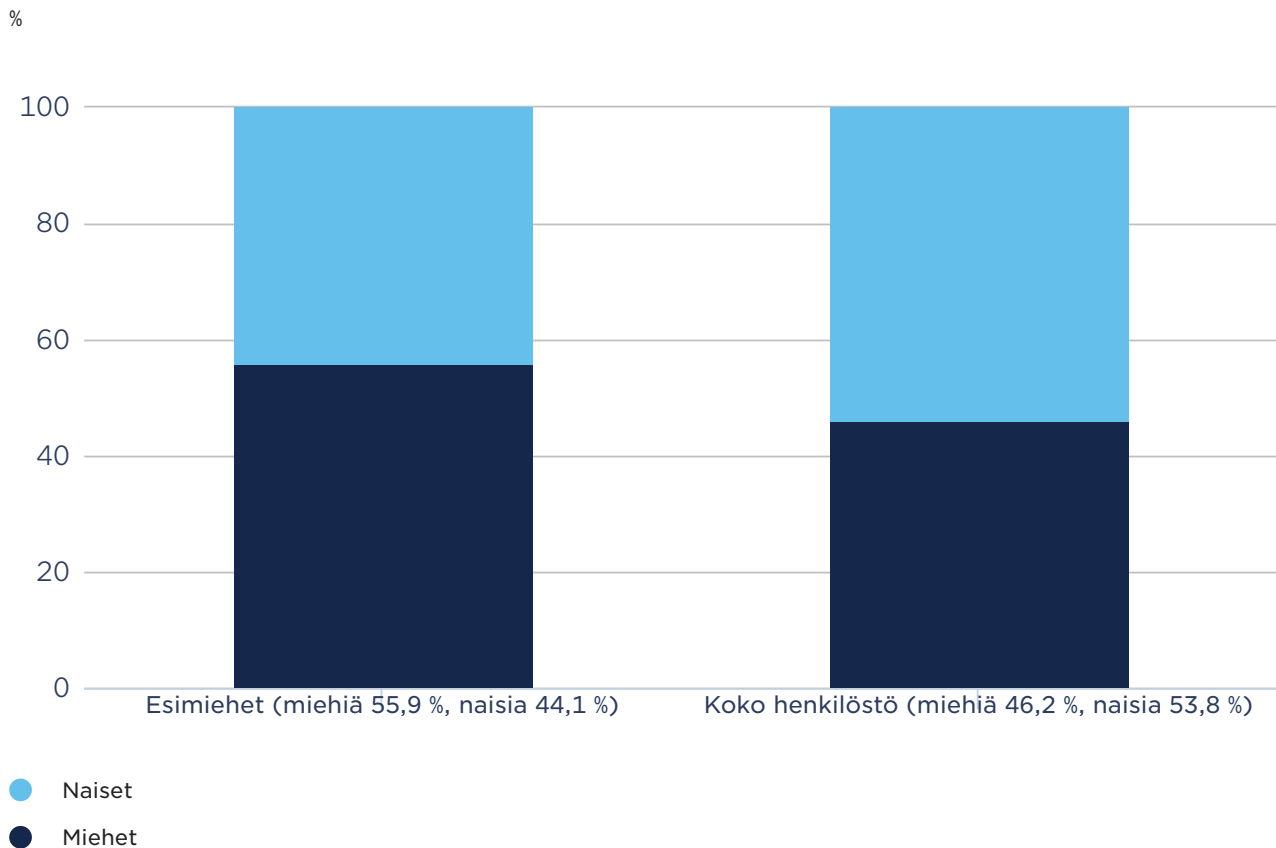
Ikärakenne

If Vahinkovakuutus, 2015

Sukupuolijakauma (esimiehet ja koko henkilöstö)

If Vahinkovakuutus, 2015

Case: Why If -elokuva

If halusi vahvistaa asiakaslähtöisyyttä perehdyttämällä henkilöstöään asiakasnäkökulmaan videon avulla. Vaikka monet työntekijöistä eivät tee varsinaista asiakaspalvelutyötä, on tärkeää, että hekin ymmärtävät, miksi Ifin yrityskulttuurissa asiakas on korostetussa roolissa.

Elokuvan ajatuksena oli antaa selkeä käsitys toimintaperiaatteestamme: If varmistaa asiakkaiden tehokkaan vakuuttamisen ja auttaa ongelmatilanteissa.

Tämä tehtiin nostamalla parrasvaloihin vakuutusten taustalla toimivat ihmiset tarinoineen.

Työntekijöiltä saatu palaute videosta oli erittäin positiivista – se on saanut työntekijät tuntemaan ylpeyttä työstään Ifissä. Video havainnollistaa sen, kuinka tärkeä rooli jokaisella työntekijällä on asiakkaiden elämässä ja koko yhteiskunnassa.

Pohjoismaiden vakuutustarinoista kertova video on katsottavissa osoitteessa www.youtube.com/watch?v=yIRn4BlgQl0

Henkilöstöasiat Mandatum Lifessa

Mandatum Life on finanssiyhtiö, joka tarjoaa asiakkailleen monipuolisia vaihtoehtoja taloudellisen hyvinvoinnin turvaamiseen. Arvomme heijastavat asiakaskeskeisyyttä ja tiimityötä, joiden varmistamiseksi henkilöstön ja heidän osaamisensa kehittäminen on keskeistä.

Mandatum Life nosti henkilöstön tyytyväisyyden strategiseksi liiketoimintatavoitteeksi vuonna 2015. Henkilöstön hyvinvoinnilla on yhtiölle merkittävä vaikutus: tyytyväinen henkilöstö vaikuttaa positiivisesti myös asiakastyytyväisyyteen.

Tavoitteena on, että vuoteen 2020 mennessä 90 prosenttia Mandatum Lifen henkilöstöstä kokee työskentelevänsä erittäin hyvässä työpaikassa. Panostukset ovat myös kantaneet hedelmää, sillä jo vuonna 2015 tavoite ylitettiin, kun saavutettu luku oli 92.

Vuonna 2015 tehdyn tutkimuksen mukaan Mandatum lukeutui 6. kertaa peräkkäin Suomen parhaisiin työpaikkoihin.

Yrityskulttuuri kuuluu Mandatum Lifen jatkuvasti kehitettävien asioiden piiriin, ja onnistumista seurataan muun muassa sisäisen yhteistyön tutkimuksella, jossa yksiköt antavat palautetta lähimpien yhteistyökumppaneiden toiminnasta. Tuloksia seurataan esimiestasolla ja ne sisällytetään tulospalkkiokriteereihin.

Henkilöstön rakenne ja tehostamistoimet

Vuonna 2015 työtä tehokkaiden työtapojen eteen jatkettiin. Vuonna 2014 järjestetyn kustannussäästöprojektin tavoite saavutettiin myös vuonna 2015.

Tehostamistoimiin kuuluu toimintatapojen tarkastelu ja järjeistäminen, prosessien virtaviivaistamisen ja toimintojen keskittämisen kautta. Henkilöstömäärä on Mandatumissa pysynyt edellisvuosien tasolla.

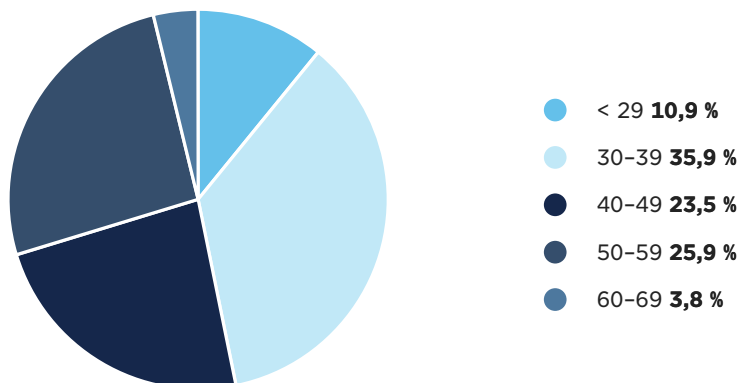
Henkilöstö maittain FTE

Mandatum Life, 2014 - 2015

	31.12.2015	31.12.2014
Suomi	431	413
Viro	35	36
Liettua	38	36
Latvia	23	24
Yhteensä	527	509

Henkilöstön ikärakenne Suomessa

Mandatum Life, 2015

Oikeus hyvään johtamiseen

Mandatum Life on sitoutunut kehittämään esimiestyötä systemaattisesti. Yksi tärkeistä työkaluista on joka toinen vuosi järjestettävä 360-esimiesarviointi, johon osallistuivat vuonna 2015 kaikki esimiehet.

360-arvioinnin tavoitteena on arvioida koko esimieskunnan johtamista, nykyisen esimiestyön osaamistasoa ja tunnistaa kehittämiskohteita. Lisäksi tavoitteena on tarjota esimiehille mahdollisuus saada yksilöllistä palautetta esimiestyöstä.

Arvioinnin tulosten mukaan Mandatum Lifen esimiesten palautteet ovat muihin asiantuntijaorganisaatioihin verrattuna korkealla tasolla. Tuloksissa näkyvät yhtiön satsaukset esimiestyön kehittämiseen, säännölliset esimiesvalmennukset sekä esimiesten rekrytointiin kiinnitetty huomio.

Esimiesvalmennusta tarjotaan myös oman Mandatum Life Management School -valmennusohjelman kautta, joka toteutettiin vuonna 2015 kuudetta kertaa.

Hyvinvoinnin ja tasa-arvon kehittyminen

Mandatum Lifen pitkäjänteinen työ henkilöstön hyvinvoinnin eteen näkyy pienessä

sairauspoissaoloprosentissa sekä vähäisessä vaihtuvuudessa (9,5 prosenttia vuonna 2015). Sairauspoissaolot ovat pysyneet hyvinä vuosi toisensa jälkeen, edellisvuoteen nähden kehitys vuonna 2015 oli -0,4 prosenttia.

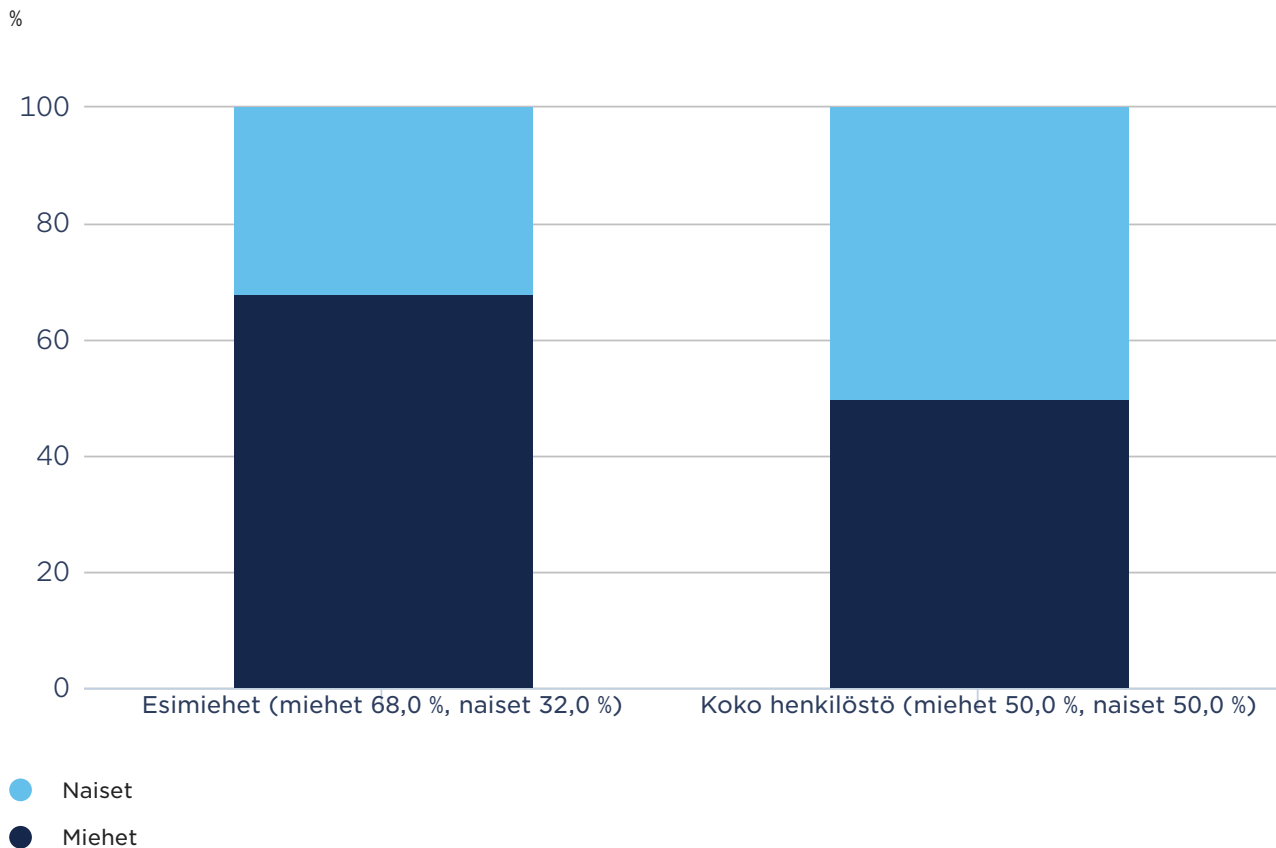
Mandatum Lifessa työterveyden pääpaino on ennaltaehkäisevissä työhyvinvoinnin toimenpiteissä. Sairauspoissaoloprosentti on laskenut vuodesta 2011 lähtien. Myös työkyvyttömyyseläkemaksuluokka on pysynyt matalalla tasolla vuodesta 2011 lähtien. Vuonna 2016 maksuluokka on edellisvuoden tapaan 2.

Työhyvinvointia mittaavan Suomen parhaat työpaikat -tutkimuksen tuloksissa Mandatum Lifen Suomen toimintojen kokonaisarvosana vuonna 2015 oli 84 prosenttia. Tulos parani neljä prosenttiyksikköä edellisvuodesta. Erityisesti myönteistä kehitystä oli tapahtunut osa-alueilla, jossa mitattiin työntekijöiden kokemuksia johdon toiminnasta sekä ylpeyttä Mandatum Lifesta työpaikkana. Tutkimuksen vastausprosentti oli 90 prosenttia (91).

Mandatum Life pyrkii edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa, ja lukuja seurataan jatkuvasti. Miesten ja naisten määrä yhtiössä on tasaväkinen. Myös johtoryhmässä molemmat sukupuolet ovat edustettuna, mutta enemmistö on miehiä.

Henkilöstön sukupuolijakauma Suomessa (esimiehet ja koko henkilöstö)

Mandatum Life, 2015

Palkitseminen omien instrumenttien kautta

Mandatum Life tarjoaa palkitsemisen palveluja asiakkailleen. Hyvä palkitsemiskokonaisuus tukee strategiaa ja liiketoiminnan tavoitteita sekä motivoi henkilöstöä. Yhtiön oman palkitsemisen

johtoajatuksena on tarjota henkilöstölle samat palkitsemisratkaisut, joita tarjotaan asiakkaille.

Palkkiorahasto on tästä hyvä esimerkki, joka otettiin käyttöön vuonna 2014. Oma palvelutuote on suosittu henkilöstön keskuudessa – rahastointiprosentti on lähes 90.

Case: ML Plus 58

Mandatum Life arvostaa kokeneita työntekijöitään ja heidän osaamistaan. Panostaaksemme tähän tärkeään ryhmään perustimme vuoden 2015 alussa ML Plus 58 -ryhmän. Ryhmä on tarkoitettu kaikille 58 vuotta täyttäneille työntekijöille.

ML Plus 58:n toiminta koostuu kolmesta osa-alueesta: Kondis (Omatoimiseen kunnosta huolehtimiseen ohjausta), Viisaus (Osaamisen kehittämistä ja jakamista) ja Fiilis (Työn ilosta, motivaatiosta ja työhyvinvoinnista huolehtimista).

Vuosittaisissa kehityskeskusteluissa käydään läpi ”seniorikeskustelut”, jossa kartoitetaan muun muassa työajan joustojen suunnittelua, eläköitymistä, osaamisen jakamista, työhyvinvointia ja työkykyä. Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä ML Seniorit -ryhmän, henkilöstöyksikön, Mehiläisen ja Varman kanssa.

Osallistujat ovat kiitelleet erityisesti sosiaalisen median koulutuksia sekä eläkeinfoa. Ohjelman ansiosta kaikki voittavat: nuoret saavat oppia ja kokemusta vanhemmilta ja vanhemmat oppivat uutta nuorilta.

Yritysvastuu

Sampo-konsernin yritysvastuutoiminta keskittyy tytäryhtiöihin, jotka vastaavat asiakassuhteista ja joissa työskentelee 99 prosenttia henkilöstöstä. Konsernin tytäryhtiöiden If Vahinkovakuutuksen ja Henkivakuutusyhtiö Mandatum Lifen toiminnat poikkeavat toisistaan huomattavasti ja siksi myös niiden yritysvastuuaktiviteetit ovat suurelta osin erilaisia. Tytäryhtiöillä on omat liiketoiminnan erityispiirteitä vastaavat toimintatapansa yritysvastuuraportoinnissa. Konsernitasolla Sampo jatkoi ei-taloudellisten seikkojen raportointia koskevaa valmistelutyötä odotellessaan viranomaisten päätöstä raportointivaatimuksista.

Yritysvastuu Ifissä

If Vahinkovakuutuksen toiminnan perusajatuksena on edistää yhteiskunnan yleistä turvallisuutta.

Vahinkovakuutusyhtiöiden tehtävänä on poliisin, pelastustoimen ja oikeuslaitoksen sekä muiden viranomaisten kanssa turvata ihmisten ja yritysten arkea.

Pelkästään vuonna 2015 If käsitteli yli 1,8 miljoonaa korvaushakemusta. Korvaushakemusten syyt vaihtelivat henkilöasiakkaiden liikenneonnettomuuksissa saamista vammoista yritysten tuotannonkeskeytyksiin esimerkiksi tulipalon vuoksi. Kaiken kaikkiaan yhtiö maksoi yhteensä yli kolme miljardia euroa korvauksia viime vuonna.

If ottaa kantaakseen laajemman yritysvastuun kuin sen liiketoiminnan luonne edellyttää. Yhtiön tavoitteena on aina täyttää tai ylittää toiminnan eettiset, oikeudelliset ja kaupalliset vaatimukset. Yhtiö on esimerkiksi jo vuosien ajan nostanut yhteiskunnalliseen keskusteluun ja poliitikkojen tietoisuuteen arkipäivän rikollisuuden kuten murtojen ja autovarkauksien aiheuttamia ongelmia, jotka koskettavat satoja tuhansia ihmisiä Pohjoismaissa joka vuosi. Tilanne on parantunut,

mutta If uskoo, että viranomaiset voisivat tehdä vielä enemmän ongelman ratkaisemiseksi.

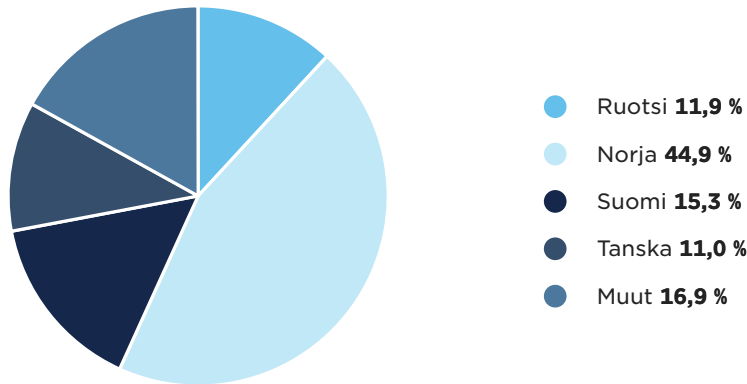
Ifissä yritysvastuuasiat ovat merkittävä osa viestintää. Elokuussa If lanseerasi Aja hiljaa -navigaattorisovelluksen älypuhelimille. Sovelluksen tarkoituksena on estää autoilijoita ajamasta ylinopeutta alueilla, joilla on paljon lapsia. Lisäksi If on tehnyt yhteistyötä johtavien muotisuunnittelijoiden kanssa Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa, jotta heijastimien käyttö lisääntyisi erityisesti nuorten keskuudessa. Tämän yhteistyön tuloksena on tuotettu trendikkäitä vaatteita heijastavista materiaaleista.

Lisäksi on palkattu liikenneturvallisuuteen erikoistunut tutkija analysoimaan liikenneonnettomuustilastoja, jotta saataisiin lisätietoa onnettomuuksien syistä ja siitä, miten onnettomuuksia voitaisiin välttää. Onnettomuuksiin liittyviä tutkimustuloksia tuodaan julki usein eri tavoin.

If on myös merkittävä veronmaksaja Pohjoismaissa, sillä yhtiö maksoi esimerkiksi vuodelta 2014 yhteisöveroa hieman yli 185 miljoonaa euroa.

Yhteisöverot vuodelta 2014

If Vahinkovakuutus, yhteensä yli 185 milj. euroa

Ympäristökysymykset ovat erittäin tärkeitä kaikille ja niillä on usein välitön vaikutus vahinkovakuutusyhtiöiden toimintaan. Sääilmiöt, kuten rankkasateet ja tulvat, ovat lisääntymässä. Rannikkoalueiden tulva-alttiilla asutetuilla seuduilla on nykyisin usein tulvia.

Ifin toimintaa ohjaa tiukka ympäristöpolitiikka. Tämän mukaisesti pyritään aina löytämään ympäristöystävällisin ratkaisu asiakkaille, toimittajille ja yhteistyökumppaneille sekä yhtiölle itselleen.

Ifin keskeiset ympäristökysymykset

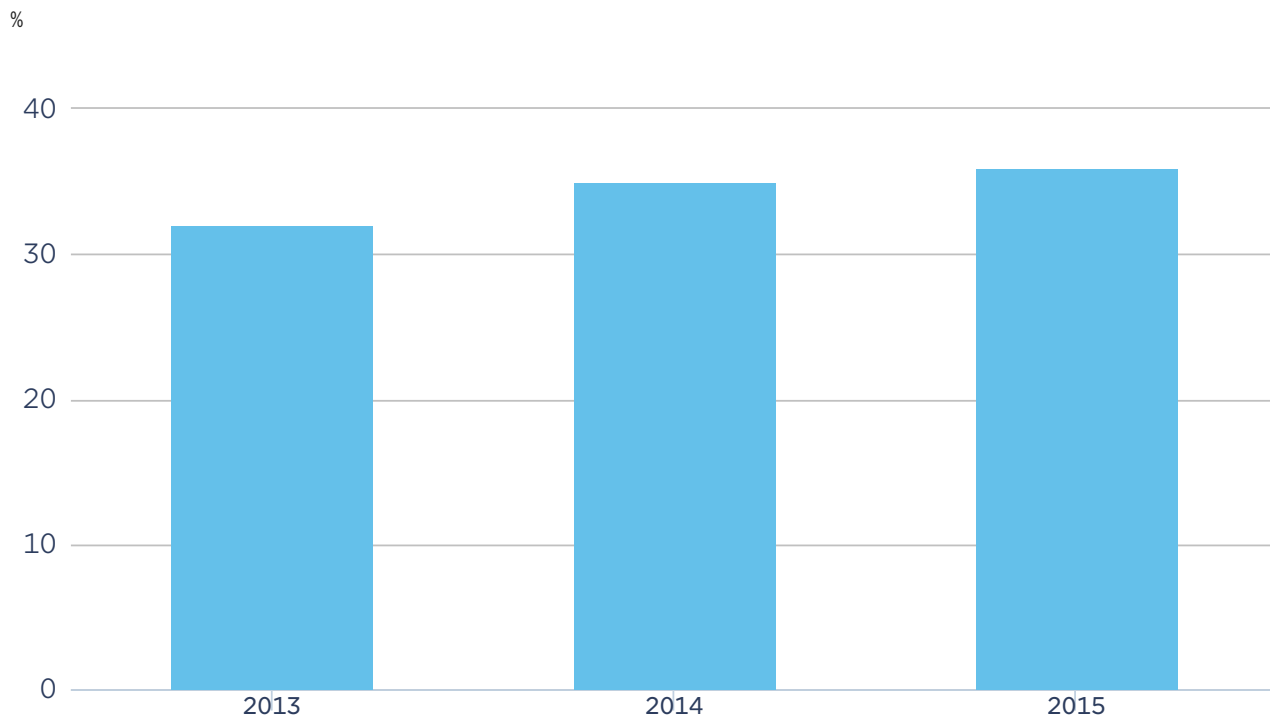
Korvausten käsittelyn ympäristövaikutukset: Vuonna 2015 If käsitteli noin 950 000 auto- ja

omaisuusvahinkoa. Materiaalivahinkojen asianmukainen käsittely on keskeinen ympäristökysymys. Tavoitteena on käyttää ehjiä osia uudelleen ja lisätä kierrätystä. Saavuttaakseen tämän tavoitteen If on muun muassa asettanut alihankkijoilleen tiukat ympäristövaatimukset.

Korvaushakemusten tekeminen verkossa yleistyy, ja se on ympäristöystävällisempi tapa kuin perinteiset hakemusmenetelmät. Vuonna 2015 verkossa tehtyjen korvaushakemusten osuus kasvoi neljä prosenttia. Nykyään 36 prosenttia korvaushakemuksista tehdään verkossa.

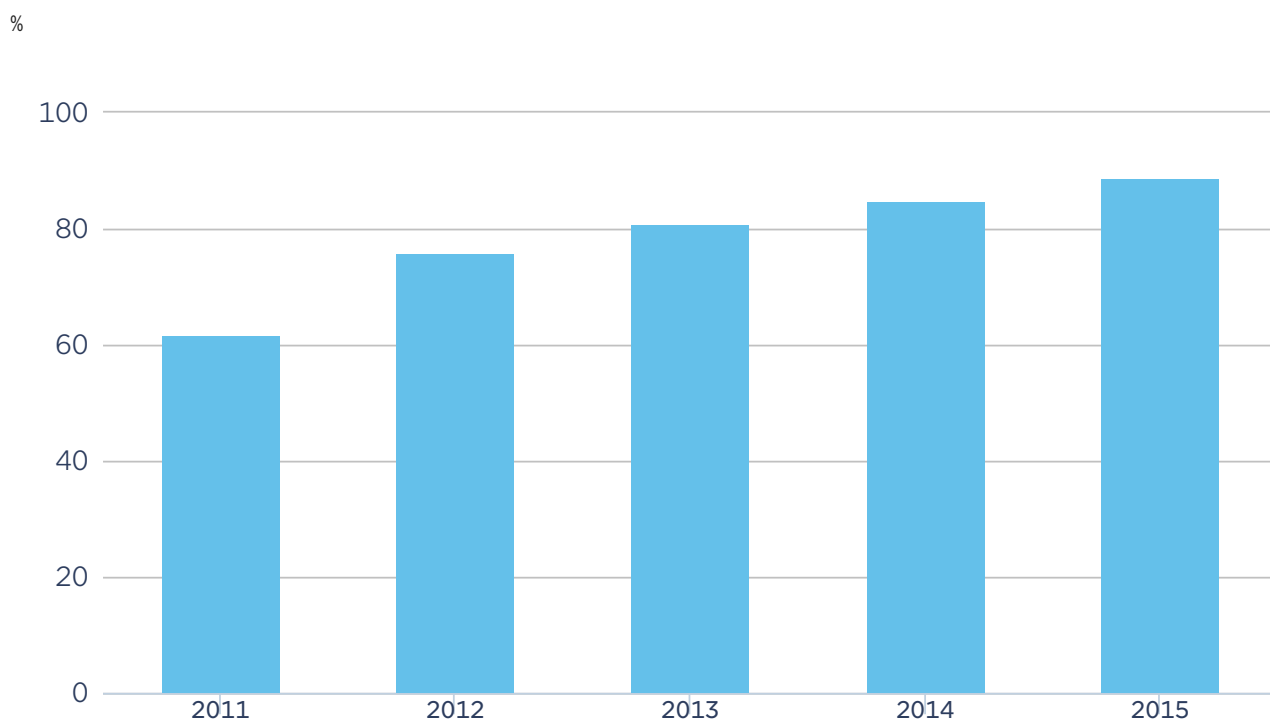
Henkilöasiakkaiden verkossa tekemien korvaushakemusten osuus Pohjoismaissa

If Vahinkovakuutus, 2013 - 2015

E-laskujen osuus ajoneuvovahinkojen käsittelyssä Pohjoismaissa

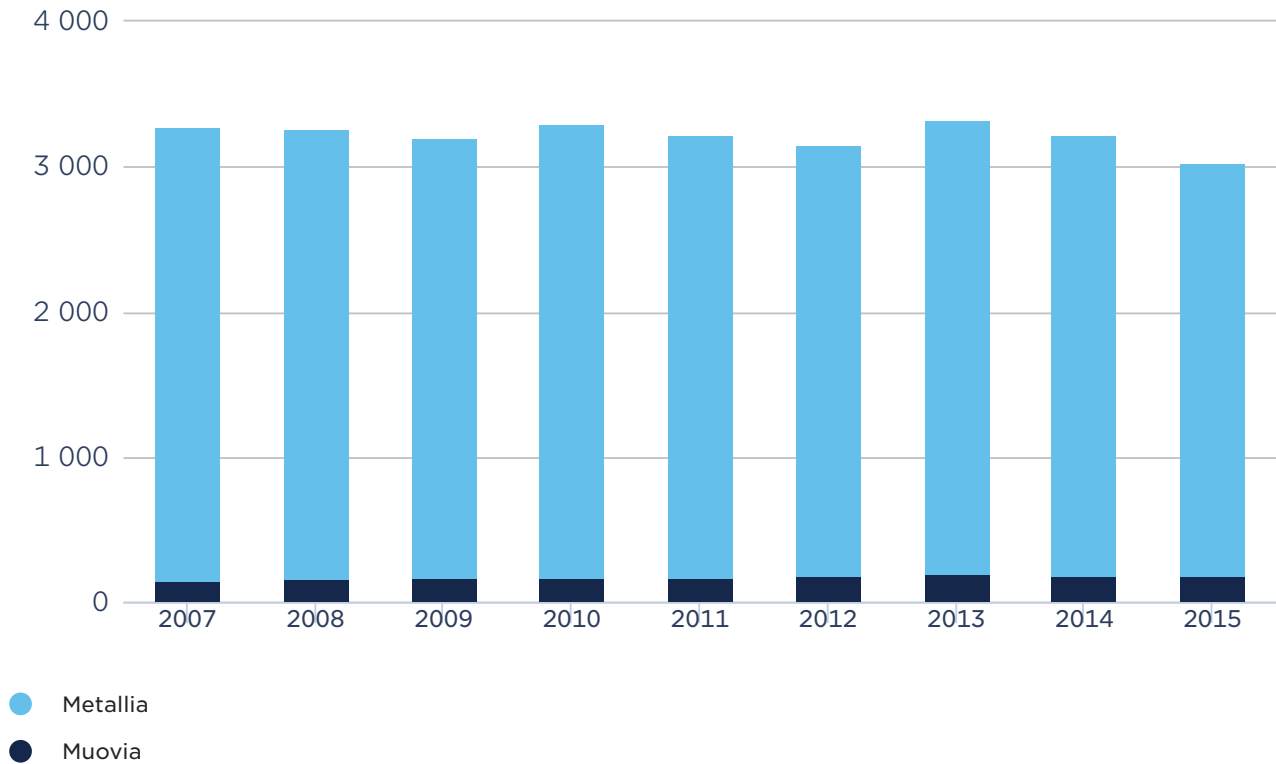
If Vahinkovakuutus, 2011 - 2015

Materiaalin uudelleenkäyttö ajoneuvojen korjauksen yhteydessä

If Vahinkovakuutus, 2007 - 2015

tonnia

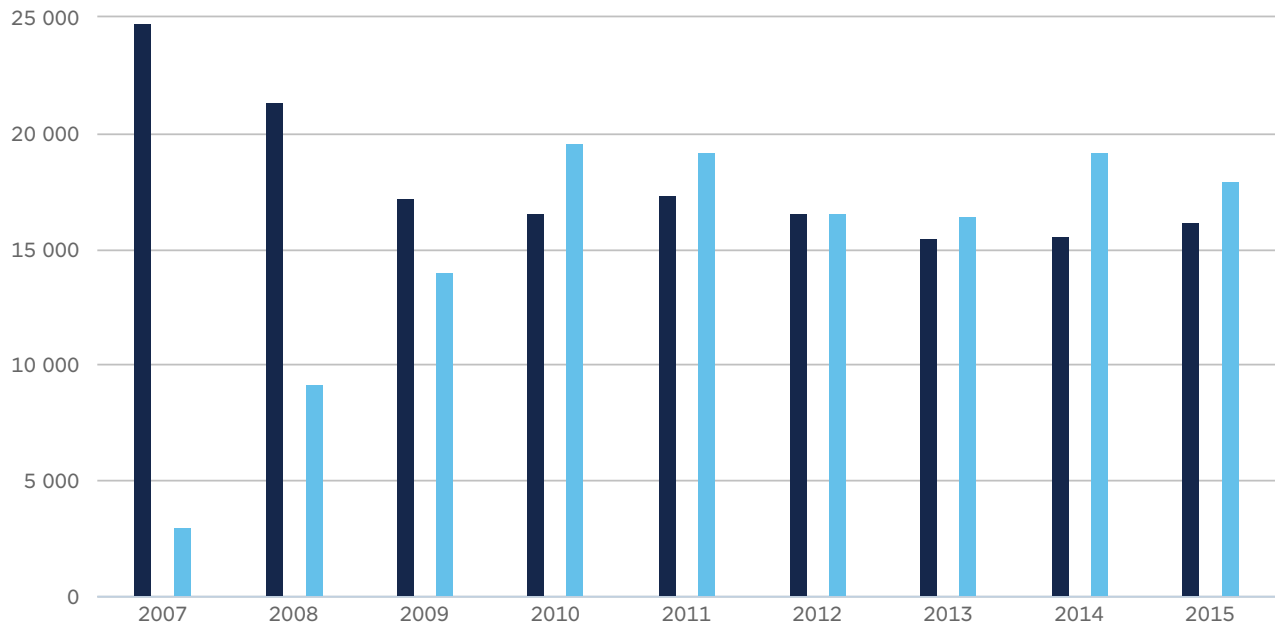
Vuonna 2015 If käsitteli noin 550 000 autovahinkoa. Materiaalivahingoilla ja jätteillä voi olla haitallinen vaikutus ympäristöön, jos niitä ei käsitellä asianmukaisesti. Yrityksen ympäristöpolitiikka edellyttääkin, että varaosat ovat kierrätettyjä. Upouusien varaosien sijaan käytetään vuosittain uudelleen tuhansia tonneja muovia ja metallia.

Matkustaminen ja kokoukset: If on vähentänyt työntekijöidensä lentomatkustamista kolmanneksella vuodesta 2007 lähtien. Monet kokoukset pidetään nyt verkon kautta videoneuvotteluina perinteisten fyysisten kokousten sijaan.

Lentomatkustamisen ja videoneuvottelujen määrän kehitys

If Vahinkovakuutus, 2007 - 2015

kpl

- Lentomatkojen määrä
- Videoneuvottelujen määrä

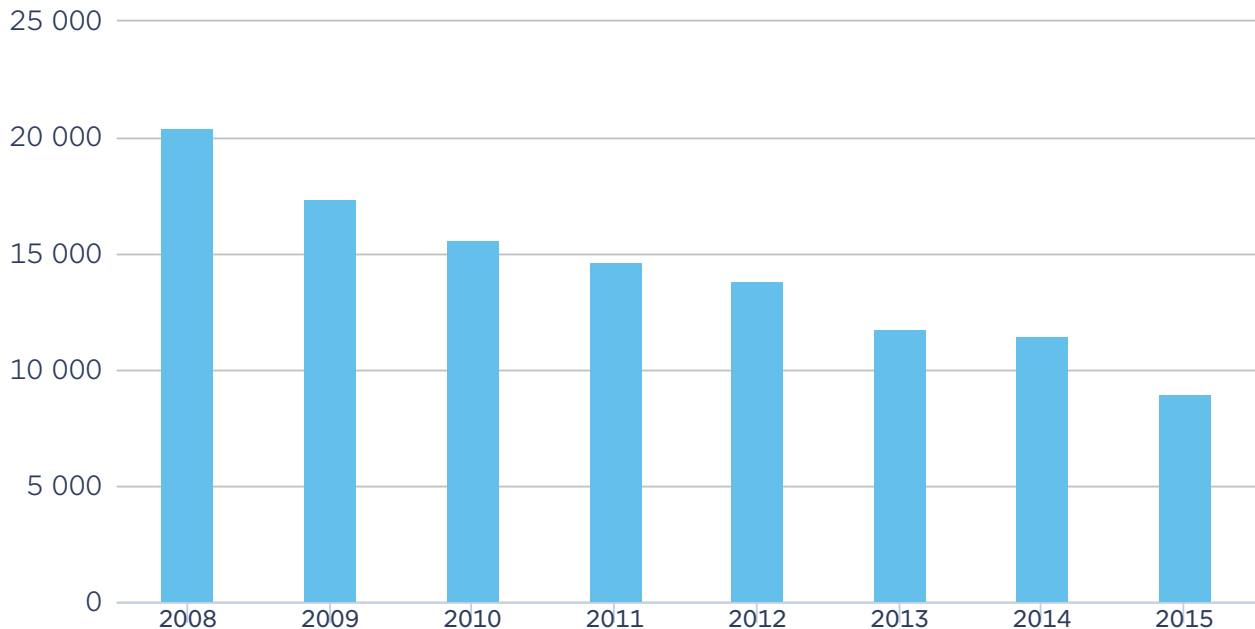
Ilmastovaikutukset: Ifin hiilidioksidipäästöt vähentyivät entisestään vuonna 2015. If oli käynnistänyt vuonna 2011 päästöhyvityshankkeen, jolla se kompensoi toiminnastaan aiheutuvat hiilidioksidipäästöt Pohjoismaissa toimittamalla energiatehokkaita puuliesiä intialaisiin kyliin. Vuonna 2015 kohdema vaihtui Intiasta Tansaniaan. Tämä hanke on niin sanottu Gold Standard -projekti, joka on

yhteistyössä WWF:n ja muiden järjestöjen kanssa kehitetty kansainvälisesti tunnustettu standardi. Puuliedet eivät vähennä vain hiilidioksidipäästöjä, vaan säästävät myös ihmishenkiä. Maailmanpankin julkaisema raportti osoittaa, että noin neljä miljoonaa ihmistä kuolee vuosittain tehottomien puuliesien päästöihin. If jatkaa tätä hanketta myös vuonna 2016.

Hiilidioksidipäästöjen kehitys

If Vahinkovakuutus, 2008 - 2015

tonnia

Lentopäästöjen laskutapaa on muutettu vuodelle 2015. Vanhaa menetelmää käytettäessä päästöt olisivat olleet 10 783 tonnia.

Vuonna 2015 pohjoismaisten toimintojen suorien ja epäsuorien hiilidioksidipäästöjen kokonaismäärä oli 9 004 tonnia, mikä on 56 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2008, jolloin mittaukset aloitettiin. Ostoenergia kattaa tästä 11 prosenttia ja liikematkustaminen (lento-, juna- ja automatkat) 86 prosenttia. Liikematkojen kokonaispäästöt olivat 7 776 tonnia. Lentomatkustamisen kilometrikohtainen ympäristövaikutus on kaikkein suurin ja siksi se on merkittävin päästöjen aiheuttaja. Hiilidioksidipäästöjen vähenemisen pääasiallinen syy on lentomatkustamisen väheneminen 35 prosentilla ja se, että melkein kaikki Ifin ostama sähkö on tuotettu uusiutuvalla energialla.

Ympäristötyön keskeiset vaiheet vuonna 2015

- Ilmastokokouksia järjestettiin sekä viranomaisille että yritysasiakkaille.
- Oslossa sijaitseva pääkonttori sai Miljøfyrtårn-sertifikaatin.
- If Tanska valittiin vuoden jäseneksi ympäristön kannalta vastuullisia valintoja tukevan hankintaverkoston kilpailussa, johon osallistuu Tanskan suurimpia toimistoja.
- If sijoittui yhdeksänneksi eurooppalaisten yritysten joukossa PwC:n vuoden 2015 ClimateWise-periaatteiden arvioinnissa.

Ympäristötoimintaohje

Ifin tavoitteena on joka päivä toteuttaa ympäristön tilaa parantavia konkreettisia toimenpiteitä:

- Pyrimme aina löytämään yrityksemme, asiakkaidemme, alihankkijoidemme ja yhteistyökumppaneidemme kannalta parhaat mahdolliset ympäristöratkaisut.
- Annamme henkilökunnallemme mahdollisuuden toimia ympäristöystävällisesti tarjoamalla ohjeita ja tukea.
- Kehitämme tuotteita, prosesseja ja vahingontorjuntapalveluja auttaaksemme asiakkaitamme toimimaan entistä ympäristöystävällisemmin.
- Kannustamme ja tuemme toimittajiamme ja yhteistyökumppaneitamme heidän pyrkimyksissään toimia aiempaa ympäristöystävällisemmällä tavalla.
- Tiedotamme aina ympäristöriskeistä ja osallistumme aktiivisesti yleiseen ilmastokeskusteluun.

Ympäristöohjelman rakenne

Ifin ympäristöohjelmassa on kolme eri tasoa:

- Ohjausryhmä, jota johtaa Ifin johtoryhmän jäsen ja joka luo Ifin ympäristöstrategian, toimintaohjeen ja yleistavoitteet ja ylläpitää niitä.
- Pohjoismaiden ympäristöryhmä vastaa kaikkien kiinteistöihin ja hankintoihin liittyvien ympäristöhankkeiden hallinnoinnista ja valvonnasta.
- Paikallinen ympäristöryhmä laatii paikalliset toimintasuunnitelmat ja järjestää aktiviteetteja, jotka lisäävät ympäristökysymysten näkyvyyttä. Näitä ryhmiä on kaikissa suurissa toimistoissa.

Ympäristöä koskevat toimintaohjeet ja työkalut

Ifin ympäristöhankkeiden tukemiseksi ja niiden johtamiseksi luodaan tarkkaan määritellyt ympäristöä koskevat toimintaohjeet ja työkalut. Joitakin tärkeimpiä toimintaohjeita ovat:

- Ympäristöpolitiikka
- Hankintojen pohjoismaisten suuntaviivojen mukainen toimintaohje
- Alihankkijoiden arviointia koskevat periaatteet
- Greenhouse Gas Protocol -standardiin perustuva ilmastovaikutusten laskentatyökalu
- ClimateWise-alusta parhaiden käytäntöjen soveltamista ja ajatustenvaihtoa varten
- Korvauspalvelun ympäristösäännöt

Yritysvastuu Mandatum Lifessa

Mandatum Lifen yritysvastuu perustuu sen liiketoiminnan kulmakiviin: asiakkaiden taloudellisen hyvinvoinnin kasvattamiseen ja turvaamiseen sekä taloudellisten riskien suojaamiseen. Keskeinen osa Mandatum Lifen yritysvastuuta on oman liiketoiminnan menestys, joka mahdollistaa asiakkaiden ja henkilöstön elämän parantamisen ja helpottamisen.

Vuoden 2015 aikana Mandatum Lifen yritysvastuun painopiste on ollut erityisesti vastuullisen sijoittamisen käytäntöjen edistämiseksi. Vastuullisessa sijoittamisessa keskeisenä teemana on ollut sijoittajien tärkeä rooli ympäristöä koskevien haasteiden, kuten ilmaston lämpenemisen, ratkaisemisessa.

Taloudellinen vastuu: jatkuvuudesta huolehditaan kaikissa markkinatilanteissa

Taloudellinen vastuu Mandatum Lifessa tarkoittaa huolehtimista toiminnan jatkuvuudesta, kannattavuudesta, tuloksenteokkyvystä sekä vakavaraisuudesta kaikissa markkinatilanteissa. Toiminnan jatkuvuudesta huolehtiminen luo pohjan asiakkaiden vakuutuksiin liittyvien vastuiden sekä asiakkaiden sijoitusten ja eläkkeiden hoitamiseen vuosikymmenien ajan kestävästi ja vastuullisesti. Riskienhallinta liittyykin siksi oleellisesti yhtiön taloudelliseen vastuuseen. Riskienhallintaprosessin tärkeimpiä tavoitteita on varmistaa pääoman riittävyys suhteessa liiketoiminnan riskeihin sekä rajoittaa taloudellisen tuloksen heilahtelua pitkällä aikavälillä. Riittävä pääomitus ja toimivat riskienhallintaprosessit varmistavat yhtiön kyvyn huolehtia asiakkaan eläkkeistä ja korvauksista kaikissa tilanteissa, taloussuhdanteesta riippumatta.

Vuonna 2015 Mandatum Life maksoi eläkettä 76 000 eläkeläiselle yhteensä 387 miljoonaa euroa ja muita korvauksia kuoleman, tapaturman, vakavan sairauden ja työkyvyttömyyden varalta noin 77 miljoonaa euroa. Vastuu osakkeenomistajille näkyy pyrkimyksenä tasaiseen osinkovirtaan.

Mandatum Life on myös merkittävä yhteiskunnallinen toimija ja työllistäjä. Yhtiö työllistää kaikkiaan yli 500 henkilöä Suomessa ja Baltiassa. Mandatum Life on ollut vuosia Suomen suurimpia veronmaksajia ja kantaa näin yhteiskuntavastuutaan. Vuonna 2014

Mandatum Life oli 17. suurin yhteisöveron maksaja Suomessa yli 37 miljoonalla eurolla.

Mandatum Life tukee taloudellisesti myös kolmannen sektorin toimintaa. Yhtiö aloitti yhteistyön Tukikummit-säätiön kanssa vuonna 2014. Tukikummit-säätiön tavoitteena on ennaltaehkäistä syrjäytymistä tarjoamalla taloudellista tukea syrjäytymisvaarassa oleville nuorille. Mandatum Life osallistuu Tukikummi toimintaan lahjoittamalla vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevien perheiden lapsille tapaturmavakuutuksia. Vuonna 2015 lapsen tapaturmavakuutuksen piiriin oli tullut jo lähes 1 100 lasta. Vuonna 2015 Mandatum Life teki sitoumuksen Elävä Itämeri -säätiölle (BSAG) Itämeren suojelemisen edistämiseksi. BSAG on voittoa tuottamaton säätiö, joka toimii yhteistyössä valtioiden johdon, viranomaisten ja yksityisen sektorin kanssa. Mandatum Lifen joululahjoihin varatut rahat, yhteensä 10 000 euroa, lahjoitettiin vuonna 2015 Tukikummeille ja BSAG:lle.

Vastuullisen sijoittamisen pääpaino vuonna 2015 oli ilmastonmuutoksen hidastamisessa

Vastuullinen sijoittaminen Mandatum Lifessa on ympäristöasioiden, sosiaalisen vastuun ja hyvän hallintotavan huomioimista sijoituspäätöksissä. Mandatum Lifen Varainhoito on allekirjoittanut YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet (PRI) vuonna 2011. Mandatum Life on myös FINSIF:n (Finland's Sustainable Investment Forum) jäsen. Asiakkaiden varoihin liittyvää sijoitustoimintaa hoidetaan vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaisesti. ESG-asiat on sisällytetty sijoitusprosessiin ja sen tueksi käydään vuoropuhelua alan toimijoiden, yritysten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Yhtiön näkemys on, että pitkällä aikavälillä menestyvät ne yhtiöt, jotka toimivat vastuullisesti ja huomioivat omaan henkilöstöön, ympäristöön sekä sosiaaliseen ja taloudelliseen vastuuseen liittyvät asiat liiketoiminnassaan. Ne houkuttelevat itselleen enemmän pääomaa, osaamista ja asiakkaita.

Sijoittajien vaikutusmahdollisuudet yhteiskunnallisten ja ympäristöä koskevien haasteiden ratkaisemisessa ovat merkittävät. Mandatum Life Sijoituspalvelut Oy liittyi syyskuussa 2015 kansainväliseen Portfolio Decarbonization Coalition -sijoittajaverkostoon, jonka

tavoitteena on pienentää sijoitusten hiilijalanjälkeä maailmanlaajuisesti. Myös Mandatum Life on sitoutunut lisäämään sijoittajien tietoisuutta ja mahdollisuuksia sijoittaa pienemmän hiilijalanjäljen yhtiöihin. Mandatum Life toi markkinoille Tulevaisuus Ilmasto -indeksisijoituskorin, jonka tavoitteena on leikata hiilidioksidipäästöjä 50 prosenttia suhteessa laajaan MSCI World -indeksiin tuotosta tinkimättä.

Sijoituskohde on menestynyt hyvin ja on aloitushetkestään 5.5.2015 alkaen 31.12.2015 mennessä ylittänyt yleisen osakemarkkinan (emoindeksi MSCI World) tuoton noin +0,6 prosenttiyksiköllä. Vähäpäästöisempiin yrityksiin sijoittava indeksi MSCI World Low Carbon Leaders, jota tuote seuraa, on marraskuusta 2010 alkaen voittanut yleisen osakemarkkinan tuoton jopa yli 4 prosenttiyksiköllä. Se ei ole tae tuleville vuosille, mutta antaa viitteitä siitä, että vastuullinen sijoittaminen ei ole pelkästään hyvän asian edistämistä vaan tuottavaa sijoitustoimintaa.

Yksi yhtiön tavoitteista on lisätä sijoittajien tietoisuutta vastuullisen sijoittamisen mahdollisuuksista sekä sen huomiotta jättämisen riskeistä. Pariisin kansainvälisen ilmastokokouksen alla Mandatum Life kutsui alan vaikuttajia keskustelemaan ilmastomuutoksen aiheuttamasta riskistä sijoittajille sekä sijoittajien vaikutusmahdollisuuksista ilmastomuutoksen hidastamisessa. Tavoite sijoittajien roolin korostamisesta osana ilmastotyötä toteutui yleisön kautta suoran vaikuttamisen ja mediajulkisuuden kautta: Tilaisuudessa esiintyneet vaikuttajat saivat mediajulkisuutta kannanotoillaan. Kaikkiaan tilaisuuteen osallistui noin 150 liike-elämän ja yhteiskunnan vaikuttajaa.

Sosiaalinen vastuu: taloudellisen hyvinvoinnin varmistaminen ja hyvän työelämän edelläkävijä

Mandatum Life haluaa varmistaa asiakkaidensa taloudellista turvaa omaehtoisella varautumisella riskivakuutuksien avulla, varallisuuden kasvattamisella sijoittamalla, yrittäjyyttä turvaamalla, eläketurvaa täydentämällä sekä suomalaisten yritysten kilpailukykyä varmistamalla. Yhtiö myös investoi oman henkilöstönsä hyvinvointiin ja työelämän laadun parantamiseen.

Vastuu henkilöstöstä tarkoittaa työntekijöiden taloudellisen turvan parantamista ja terveyteen ja talouteen kohdistuvilta riskeiltä varautumista.

Mandatum Life huolehtii henkilöstönsä hyvinvoinnista myös vapaa-ajalla ja työuran jälkeen. Yhtiö näkee, että työssään viihtyvä henkilöstö luo perustan yhtiön pitkäaikaisten tavoitteiden saavuttamiselle. Siksi henkilöstön tyytyväisyys on yksi Mandatum Lifen strategisista tavoitteista.

Yhä useampi haluaa täydentää lakisääteistä sosiaaliturvaa

Yhä useampi suomalainen on huolissaan toimeentulostaan taloudellisten vastoinkäymisen kohdatessa. Vuonna 2014 julkaistussa Finanssialan keskusliiton tutkimuksessa 80 prosenttia suomalaisista piti vapaaehtoista vakuutusta välttämättömänä lakisääteisen sosiaaliturvan täydentämiseksi. Toimeentulostaan huolestuneiden määrä on kasvanut viime vuosina, vuonna 2012 vastaava luku oli 55 prosenttia. Taloudellisen hyvinvoinnin suurimmiksi uhkiksi koetaan pitkäaikainen sairaus, tapaturmat ja työttömyys tai lomautus (Vakuutustutkimus, Finanssialan keskusliitto 2014).

Mandatum Lifen riskivakuutukset lisäävät asiakkaiden ja heidän perheidensä taloudellista turvaa vakavan sairauden, työkyvyttömyyden tai kuolemantapauksen varalta. Vakuutus auttaa kattamaan sairastumisesta aiheutuvia tulonmenetyksiä. Joka viides suomalainen sairastuu vakavasti ennen 65 vuoden ikää. Useimmat selviävät, mutta arki pysähtyy. Vakuutus turvaa arjen ja antaa rauhaa keskittyä toipumiseen ilman ylimääräistä huolta taloudesta. Yhtiö aloitti syksyllä 2015 kampanjan, jonka tavoitteena oli lisätä suomalaisten riskitietoisuutta vakavan sairauden suhteen.

Eläketurvan täydentäminen yhä tärkeämpää

Työikäisen väestön osuus Suomessa pienenee seuraavina vuosikymmeninä ja eläkeikäisen väestön määrä kasvaa. Vuoden 2013 lopussa vanhuuseläkettä saavien osuus yli 16-vuotiaasta väestöstä oli jo 25 prosenttia (Lähde: Eläketurvakeskus). Väestörakenteen muuttuessa myös eläkejärjestelmä uudistuu. Vuoden 2017 alusta voimaan tulevan eläkeuudistuksen tavoitteena on pidentää työuria ja pienentää julkisen talouden kestävyysvajetta. Tänä päivänä 30-vuotiaan oletetaan työskentelevän yli 70-vuotiaaksi asti, jos hän haluaa varmistaa toimeentulonsa eläkeajalla. Varhaisempi eläköityminen tai esimerkiksi yrittäjien eläketurva voi jäädä vajaaksi ilman omaehtoista varautumista.

Mandatum Life haluaa lisätä suomalaisten tietoisuutta mahdollisuuksistaan vaikuttaa oman toimeentulonsa

riittävyys eläkeajalla. Yhtiö tarjoaa kustannustehokkaita tapoja säästää ja sijoittaa tulevaisuuden varalle. Kaikkein kustannustehokkainta säästäminen on työnantajan kautta ryhmäeläkevakuutuksella tai palkkiorahastolla.

Myös työnantajan kannattaa varautua henkilöstön ikääntymiseen ja eläköitymiseen. Yrityksen kannattaa miettiä eläkestrategia, jossa on luotu mallit henkilöstön ja johdon työkyvyn ja -halun varmistamiseen. Samalla yritys luo pohjan osaamisen siirtämiseen ja seniorien kokemuksen positiiviseen hyödyntämiseen. Hyvin rakennetulla mallilla yritys parantaa liiketoimintaansa ja toimii vastuullisempana työnantajana.

Yrittäjän turvaaminen kehittää yrittäjyyttä

Mandatum Lifen palvelut yrittäjille turvaavat yritystoiminnan jatkuvuutta sekä täydentävät yrittäjän ja hänen perheensä lakisääteistä turvaa. Liiketoimintaan liittyvien riskien lisäksi myös yrittäjän itsensä ja hänen läheisten taloudellinen turva on varmistettava äkillisissä tilanteissa ja eläkeajalla.

Yrittäjän on varauduttava palkansaajaa huolellisemmin eläkeikaan sekä terveyteen ja talouteen kohdistuviin vastoinkäymisiin. Yrittäjä maksaa koko eläkkeensä itse YEL-vakuutuksen kautta. Vakavan sairauden tai lyhyen työkyvyttömyyden kohdatessa yrittäjä voi joutua huolehtimaan kuntoutumisen lisäksi liiketoimintansa jatkuvuudesta. Vakuutuksen avulla yrittäjä voi keskittyä kuntoutumiseen, kun taas kuolemantapauksessa tai pysyvän työkyvyttömyyden kohdatessa yrittäjä itse, hänen perheensä tai mahdollinen toinen omistaja saa taloudellista helpotusta vaikeaan tilanteeseen.

Yrittäjän eläke ja sukupolvenvaihdos

Tärkeä osa yrittäjän tulevaisuuden turvaamista on yrittäjän eläketurvasta huolehtiminen. Yrittäjän keskimääräinen YEL-eläke on noin 1 300 euroa kuukaudessa (SYT-kassa 2011). Tämä on huomattavan vähän ottaen huomioon monen yrittäjän tulot työssäoloaikana. Mandatum Life auttaa yrittäjiä tunnistamaan turvavajeen ja ratkaisemaan sen yrittäjän tarpeet huomioivalla yhdistelmällä YEL-maksua ja vapaaehtoista varautumista.

Noin kolmannes kaikista yrittäjistä Suomessa on yli 55-vuotiaita. Tämä tarkoittaa, että eläkkeelle on jäämässä 10 vuoden sisällä lähes 78 000 yrittäjää (Omistajanvaihdosbarometri 2015). Yhteiskunnan ja

yrittäjien hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että yrittäjien eläköityminen ja sukupolvenvaihdokset onnistuvat paitsi yrittäjäjoukon eläketurvan, myös työpaikkojen säilymisen kannalta. On arvioitu, että yrittäjän ikääntymisen vuoksi seuraavan kymmenen vuoden kuluessa Suomessa lopettaa toimintansa 20 000 yritystä eli noin 2 000 yritystä ja 8 000 työpaikkaa joka vuosi. Mandatum Life auttaa yrittäjiä varmistamaan yrityksen jatkuvuuden varautumalla hyvissä ajoin sukupolvenvaihdokseen, yrityskauppaan tai yllättäviin tilanteisiin, kuten vakavaan sairastumiseen, työkyvyttömyyteen tai kuolemantapaukseen.

Yritystoiminnan menestyksen edellytysten parantaminen toimivalla palkitsemisella

Yrityksellä, joka huolehtii henkilöstön motivaatiosta ja hyvinvoinnista, on myös tyytyväisemmät asiakkaat. Vastuullisesti toimiva yritys välittää jokaisesta työntekijästään, parantaa työntekijöidensä hyvinvointia, on mukana turvaamassa mahdollisia riskitilanteita – ja luo samalla myönteistä yrityskuva.

Yritykset voivat parantaa kilpailukykyään palkitsemalla henkilöstöään tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti. Toimivalla palkitsemisella yritys myös erottautuu kilpailijoistaan ja houkuttelee uusia työntekijöitä. Mandatum Life auttaa yrityksiä myös varautumaan henkilöstöriskeihin.

Tehokas palkitseminen

Hyvä palkitsemiskokonaisuus tukee strategiaa ja liiketoiminnan tavoitteita sekä motivoi henkilöstöä. Se lähtee työtehtävien luokittelusta, peruspalkan ja liikkuvien palkan osien määrittelystä suhteessa rooleihin ja kilpailijoihin ja suorituksen mittareiden asettamisesta. Se sisältää myös läpinäkyvyyden ja laadukkaan viestinnän henkilöstölle, jossa onnistuminen on ensisijaisen tärkeää, jotta järjestelmä koetaan oikeudenmukaiseksi. Jos palkitsemista ei ole hoidettu hyvin, muodostuu siitä yritykselle vain merkittävä kuluerä. Vaikuttavan palkitsemisjärjestelmän ydin ovat tehokkaat mittarit. Ne ohjaavat tekemään oikeita asioita ja kasvattamaan viivan alle jäävää summaa.

Mandatum Life tarjoaa yrityksille asiantuntijapalvelut ja ratkaisut tehokkaan palkitsemisen suunnittelusta toteutukseen ja mittaukseen. Kun työntekijät tietävät omat tavoitteensa ja heitä palkitaan niiden saavuttamisesta motivoivasti ja oikeudenmukaisesti, niin yritys kuin sen henkilöstö voivat hyvin. Yrityksen

kannattaa panostaa palkitsemisen oikeudenmukaisuuteen paitsi tavoitteiden, myös riskienhallinnan näkökulmasta. Epäoikeudenmukainen palkkahajonta ja palkkaerot organisaatiossa voivat olla työnantajalle suuri juridinen riski. Mandatum Life tarjoaa yritysten työkaluksi Palkkavaa'an organisaation palkkarakenteen, kilpailukyyn ja oikeudenmukaisuuden selvittämiseksi.

Henkilöstön taloudellisesta turvasta huolehtiminen työuralla ja sen jälkeen

Mandatum Life tarjoaa yrityksille apua henkilöstönsä terveyteen ja työkykyyn liittyvien riskien hallintaan. Nämä riskit ajoittuvat koko työsuhteen elinkaarelle rekrytoinnista eläkkeelle siirtymiseen saakka. Vakuutus turvaa myös vakuutetun perheen toimeentuloa pahimman varalta.

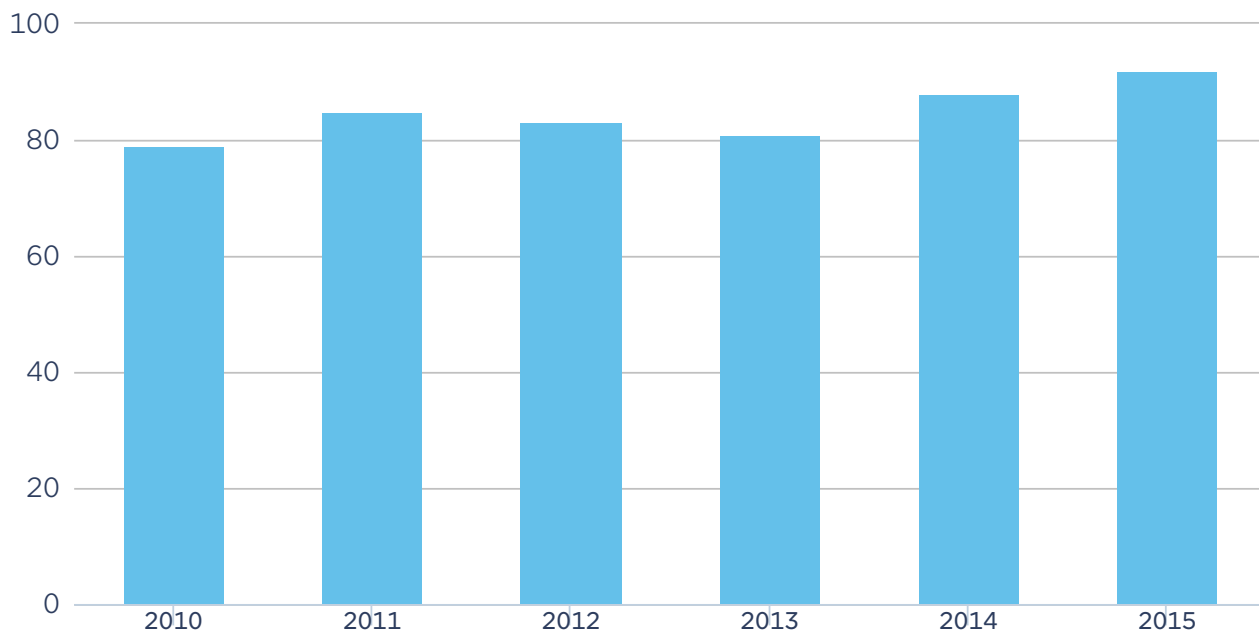
Mandatum Lifen vastuu omasta henkilöstöstään varmistaa menestyvän liiketoiminnan

Henkilöstön hyvinvointi on yksi Mandatum Lifen strategisista tavoitteista. Yhtiö on valittu Suomen parhaiden työpaikkojen joukkoon kuutena vuotena peräkkäin. Yhtiön henkilöstöpolitiikka nojaa ajatukseen, että henkilöstöstä huolehtimalla taataan asiakkaiden tyytyväisyys ja luodaan yhtiölle entistä paremmat menestysedellytykset. Mandatum Lifen vastuu henkilöstöstä tarkoittaa myös työntekijöiden ja heidän perheidensä turvaamista taloudellisten riskien varalta. Mandatum Life investoi myös motivoivaan työympäristöön.

Väittämä: "Kokonaisuudessaan tämä on erittäin hyvä työpaikka."

Suomen parhaat työpaikat -tutkimus, 2010 - 2015

%

Mandatum Life vaikuttaa työntekijöidensä taloudelliseen hyvinvointiin täydentämällä heidän eläketurvaansa sekä tarjoamalla järkeviä tapoja säästää ja kasvattaa varallisuutta.

- Ryhmäeläkevakuutuksen edut työntekijälle ovat konkreettiset: eläketurvan täydentäminen takaa paremman tulotason eläkeaikana.
- Koko henkilöstölle on otettu kattavat vakuutukset työn lisäksi myös vapaa-ajan tapaturmien varalle. Se turvaa henkilökuntaa ja heidän perheitään tapaturmasta aiheutuneen pysyvän haitan tai

kuolemantapauksen sattuessa. Lisäksi merkittävällä osalla henkilöstöstä on työkyvyttömyyden turva ja henkivakuutus.

- Palkkiorahasto tarjoaa henkilöstölle mahdollisuuden pitkäaikaiseen säästämiseen järkevällä tavalla ja ammattimaisen sijoitustoiminnan turvin. Palkkiorahasto on avoin, läpinäkyvä ja reilu ratkaisu, jossa tähdätään pitkän aikavälin hyötyihin. Yhtiö kannustaa pitkäaikaiseen säästämiseen maksamalla 20 prosenttia enemmän palkkioita bonuksensa rahastoivalle työntekijälle. 87 prosenttia henkilöstöstä päätti rahastoida palkkionsa vuonna 2015.

Toimiva yrityskulttuuri pohjaa luottamukseen, tasapuolisuuteen ja hyvään johtamiseen

Mandatum Lifessa yrityskulttuuriin panostaminen on strateginen päätös ja investointi. Se perustuu hyvään johtamiseen, matalahierarkkiseen yrityskulttuuriin sekä asiantuntijuuden arvostamiseen. Mandatumlifelaiset osallistuvat aktiivisesti työympäristön ja liiketoiminnan kehittämiseen sekä toimintamallien tehostamiseen. Näin saadaan aikaan paitsi uusia innovaatioita, myös rakennetaan arvostavaa ja viihtyisää ilmapiiriä. Matalahierarkkisuus organisaatiossa näkyy yhtiön Great Place to Work -tuloksissa: jopa 88 prosenttia (85) mandatumlifelaisista sanoo, että johto on helposti lähestyttävissä.

Mandatum Lifella henkilöstön kokemusta tasa-arvon toteutumisesta seurataan. 87 prosenttia henkilöstöstä tuntee, että ihmisiä kohdellaan Mandatum Lifessa tasa-arvoisesti sukupuolesta riippumatta. Mandatum Lifen henkilöstörakenne muodostuu tasapainoisesti miehistä ja naisista. Yhtiön esimiehistä 32 prosenttia on naisia.

Keskittyminen henkilöstön hyvinvointiin

Mandatum Life on kiinnittänyt viime vuosina erityistä huomiota työterveyteen ja henkilökunnan hyvinvointiin liittyviin etuihin. Tämä työ on tuottanut tulosta: sairauspoissaoloprosentti on laskenut viidessä vuodessa reilun prosenttiyksikön ollen 2,3 prosenttia vuonna 2015. Sairauspoissaoloprosenttia on pidetty hyvällä tasolla vuodesta toiseen työilmapiiriin ja esimiestyöhön säännönmukaisesti panostamalla.

Yhtiö keskittyy voimakkaasti myös ennaltaehkäisevään työhyvinvointiin. Käytössä on laaja työterveyshuolto, joka sisältää muun muassa työpsykologin konsultaatiot, säännölliset ergonomiakäynnit työpaikalla, erikoislääkärin palvelut, naisten/miesten sairauksiin liittyvät tutkimukset, sekä pitkien sairauslomien paluun tuki. Yhteistyö työterveyspalveluiden tuottajan kanssa on tiivistä, ja työterveyshoitajan tapaamiseen työpaikalla on mahdollisuus pääkonttorilla noin kuuden viikon välein.

Lisäksi Mandatum Lifessa tuetaan monipuolisesti liikuntaharrastuksia sekä erilaisia työnteon muotoja ja arkea helpottavia käytäntöjä tarjoamalla esimerkiksi etätyömahdollisuuksia ja sairaan lapsen hoitoapua.

Mandatum Lifen ympäristövastuu nojaa vastuullisen sijoittamisen edistämiseen

Mandatum Lifen liiketoiminnasta ei synny merkittäviä välittömiä päästöjä ja siksi yhtiö on arvioinut suurimman ympäristövastuuseen vaikuttamisen mahdollisuuden syntyvän vastuullisen sijoittamisen edistämisen kautta. Suurena sijoittajana yhtiöllä on vastuu auttaa vähentämään sijoitusten hiilijalanjälkeä. Siksi Mandatum Life Sijoituspalvelut liittyi syksyllä 2015 Portfolio Decarbonisation Coalition -sijoittajaverkostoon, josta lisää kohdassa Vastuullinen sijoittaminen.

Suomen kannalta ympäristövastuullinen sijoittaminen on kriittisen tärkeää, sillä Suomen ilmasto lämpenee muuta maailmaa nopeammin (Sitra 2013). Mandatum Life vaikuttaa Suomen kannalta keskeisten ympäristöhaasteiden ratkaisemiseen tukemalla Itämeren ekologisen palautumisen eteen tehtävää työtä. Itämeri on yksi maailman saastuneimmista meristä. Mandatum Life on tehnyt sitoumuksen Elävä Itämeri -säätiölle (Baltic Sea Action Group, BSAG). Sitoumus tarkoittaa vuosittaisia lahjoituksia säätiön työhön sekä vastuullisen sijoittamisen edistämistä sidosryhmiensä keskuudessa.

Yhtiö pyrkii vähentämään negatiivisia ympäristövaikutuksiaan mm. digitaalisia palveluitaan kehittämällä ja vähentämällä paperinkäyttöä asiakasviestinnässä.

Hallinnointi

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä	43
Hallintomalli	43
Hallitus	44
Hallituksen tehtävät	47
Hallituksen jäsenten valinta ja toimikaudet	47
Hallituksen asettamat valiokunnat	49
Tarkastusvaliokunta	50
Nimitys- ja palkkiovaliokunta	51
Johtoryhmä	52
Johtoryhmän tehtävät	55
Konsernijohtaja	56
Palkitseminen	56
Sisäinen tarkastus	57
Sisäpiirihallinto	58
Tilintarkastaja	58

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Vuoden 2015 aikana Sampo noudatti Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n antamaa, 1.10.2010 voimaan tullutta Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia kokonaisuudessaan.

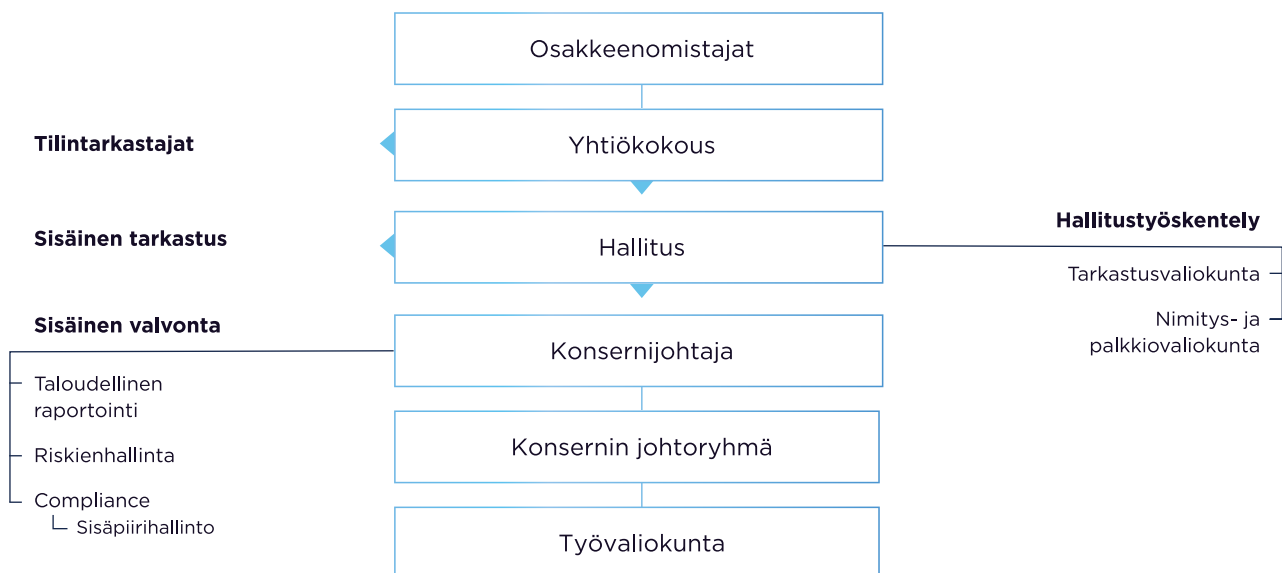
Sampo on julkaissut listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen 54 mukaisen, arvopaperimarkkinalain (746/2012) 7. luvun 7 §:ssä tarkoitetun liikkeeseenlaskijan hallinto- ja ohjausjärjestelmää

koskevan selvityksen (Corporate Governance Statement) sivustollaan.

1.1.2016 alkaen Sampo noudattaa Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n 1.10.2015 hyväksymää uutta hallinnointikoodia.

» [Sammon selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä \(www.sampo.com/selvitys\)](http://www.sampo.com/selvitys)

Hallintomalli

Hallitus

Sampo Oyj:n varsinaisessa yhtiökokouksessa vuosittain valittava Sampo Oyj:n hallitus käyttää yhtiökokousten välillä ylintä päätösvaltaa Sampo-konsernissa. Sammon hallituksen tehtävänä on yhtiön johtaminen lakien, viranomaismääräysten, yhtiöjärjestyksen ja yhtiökokouksen tekemien päätösten mukaisesti.

Björn Wahlroos

Hallituksen puheenjohtaja
s. 1952

Luottamustoimet, 31.12.2015

Nordea Bank AB (publ), *hallituksen puheenjohtaja*;
UPM-Kymmene Oyj, *hallituksen puheenjohtaja*;
Elinkeinoelämän Valtuuskunta EVA, *hallituksen jäsen*;
Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA, *hallituksen jäsen*;
Hanken Svenska handelshögskolan, *hallituksen puheenjohtaja*;
Mannerheim-säätiö, *hallituksen jäsen*;
Useita muita luottamustoimia

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 5.4.2001. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvaltayhteisön kautta 11 864 687 kappaletta.

Eira Palin-Lehtinen

Hallituksen varapuheenjohtaja
s. 1950

Luottamustoimet, 31.12.2015

Sigrid Juséliuksen Säätiö, *hallituksen varajäsen ja raha-asiain valiokunnan jäsen*;
Pörssisäätiö, *hallituksen puheenjohtaja*;
Föreningen Konstsamfundet, *sijoituskomitean jäsen*

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 15.4.2008. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvaltayhteisön kautta 4 490 kappaletta.

Anne Brunila

Professori, Hanken Svenska Handelshögskolan
s. 1957

Luottamustoimet, 31.12.2015

KONE Oyj, *hallituksen jäsen*;
Sanoma Oyj, *hallituksen jäsen*;
Stora Enso, *hallituksen jäsen*;
Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLa, *hallituksen jäsen*;
Elinkeinoelämän Valtuuskunta EVA, *hallituksen jäsen*;
Aalto-korkeakoulusäätiö, *varapuheenjohtaja*

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 9.4.2003. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvaltayhteisön kautta 8 848 kappaletta.

Jannica Fagerholm

Toimitusjohtaja, Signe ja Ane Gyllenbergin säätiö
s. 1961

Luottamustoimet, 31.12.2015

Teleste Oyj, *hallituksen jäsen*;
Kelsonia (Private Equity -sijoitusyhtiö), *hallituksen jäsen*;
Veritas Eläkevakuutus, *hallintoneuvoston jäsen*;
Hanken Svenska handelshögskolan, *hallituksen jäsen ja sijoitusvaliokunnan puheenjohtaja*;
Svenska litteratursällskapet i Finland rf., *hallituksen jäsen*

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 18.4.2013. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvaltayhteisön kautta 1 682 kappaletta.

Adine Grate Axén

Hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja, Adine Grate AB
s. 1961

Luottamustoimet, 31.12.2015

3 Scandinavia, *neuvonantaja ja hallituksen jäsen*;
Nasdaq Tukholma, *listalleottoimikunnan puheenjohtaja*;
Swedish Orphan Biovitrum AB (Sobi), *hallituksen jäsen*;
Swedavia AB, *hallituksen jäsen*;
AP 7, *hallituksen varapuheenjohtaja*;
Madrague Capital Partners AB, *hallituksen jäsen*;
Alhanko & Johnson AB (BASE 23), *hallituksen puheenjohtaja*;
Sky, *hallituksen jäsen*

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 14.4.2011. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvaltayhteisön kautta 4 317 kappaletta.

Veli-Matti Mattila

Toimitusjohtaja, Elisa Oyj
s. 1961

Luottamustoimet, 31.12.2015

Suomen Messut, *hallintoneuvoston jäsen*;
Elinkeinoelämän keskusliitto EK, *hallituksen ja edustajiston jäsen*;
Palvelualojen Työnantajat PALTA ry, *hallituksen puheenjohtaja*;
Huoltovarmuusneuvosto, *jäsen*;
FiCom, *hallituksen puheenjohtaja*

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 7.4.2009. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvaltauyhteisön kautta 4 694 kappaletta.

Risto Murto

Toimitusjohtaja, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma
s. 1963

Luottamustoimet, 31.12.2015

Wärtsilä Oyj Abp, *hallituksen jäsen*;
Finanssialan keskusliitto (FK), *hallituksen jäsen*;
Työeläkevakuuttajat TELA, *I varapuheenjohtaja*;
Oulun yliopisto, *hallituksen puheenjohtaja (1.1.2016-)*

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 16.4.2015. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvaltauyhteisön kautta 422 kappaletta.

Per Arthur Sørli

Toimitusjohtaja, Borregaard ASA
s. 1957

Luottamustoimet, 31.12.2015

Umkomaas Lignin (Pty), *hallituksen puheenjohtaja*;
Inspiria-tiedekeskus, *hallituksen jäsen*

Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 12.4.2012. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvaltauyhteisön kautta 2 710 kappaletta.

Matti Vuoria, s. 1951

Sampo Oyj:n hallituksen jäsen 7.4.2004–16.4.2015

Hallitusta valittaessa kaikki valitut jäsenet olivat riippumattomia sekä yhtiön suurista osakkeenomistajista että yhtiöstä.

Tiedot on kuvattu 31.12.2015 tilanteen mukaisina, jos ei ole toisin ilmoitettu. Hallituksen jäsenten ansioluettelot ovat kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa www.sampo.com/hallitus.

Hallituksen tehtävät

Hallituksen toimintaperiaatteet ja hallituksen keskeiset tehtävät on määritelty hallituksen työjärjestyksessä.

Hallitus päättää muun muassa Sampo-konsernin strategiasta, vahvistaa yleisohjeet, joiden mukaan Sampo-konsernin riskienhallinta, palkitseminen, compliance ja sisäinen valvonta järjestetään, sekä vastaa konsernin toimintojen asianmukaisesta järjestämisestä, määrittelee konserniyhtiöille sisäiset pääomitus koskevat vähimmäisvaatimukset, valvoo konserniyhtiöiden kannattavuutta, rahoitusasemaa ja pääomien riittävyyttä. Hallitus myös päättää yhtiön toimialan puitteissa Sampo-konsernin laajuuteen ja laatuun nähden epätavallisista ja laajakantoisista asioista.

Lisäksi hallitus arvioi säännöllisesti omaa toimintaansa ja yhteistyötään johdon kanssa.

Hallitus valitsee ja vapauttaa konsernijohtajan, Sampo-konsernin johtoryhmään kuuluvat johtajat ja konsernin tarkastusjohtajan. Hallitus myös päättää heidän palvelussuhteidensa ehdoista ja muusta kompensatiosta. Lisäksi hallitus vahvistaa konsernin henkilöstösuunnittelun tavoitteet ja valvoo niiden toteutumista sekä päättää konsernin kompensatiojärjestelmän perusteet ja päättää muut laajakantoiset henkilöstöä koskevat asiat.

Konsernin asianmukaisen toiminnan varmistamiseksi hallitus on vahvistanut sisäisiä ohjeita, jotka koskevat Sampo-konsernin yleisiä toimintaperiaatteita, riskienhallintaa, palkitsemista, compliancea, sisäistä valvontaa ja raportointia.

Hallituksen jäsenten valinta ja toimikaudet

Sammon yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön hallitukseen kuuluu vähintään kolme ja enintään kymmenen osakkeenomistajien yhtiökokouksessa valitsemaa jäsentä.

Sammon hallitus hyväksyi 11.2.2015 Sammon hallitusta koskevan monimuotoisuuspolitiikan, jonka mukaan hallitusta valittaessa tavoitteena on mm. varmistaa, että hallituksella kokonaisuutena on sen työn kannalta riittävä osaaminen ja kokemus konsernin toiminnan kannalta tärkeimpien alueiden ja markkinoiden yhteiskunnallisista, liiketoiminnallisista ja kulttuurisista olosuhteista. Niin ikään hallituksen monimuotoisuus, kuten ikä- ja sukupuolijakauma, maantieteellinen jakauma sekä koulutuksellinen ja ammatillinen tausta, ovat hallitusta valittaessa merkittäviä huomioon otettavia seikkoja. Monimuotoisuuspolitiikan mukaan on myös tärkeää, että jäseneksi valittavalla on

tehtävän edellyttämä pätevyys ja mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa tehtävien hoitamiseen.

Monimuotoisuuspolitiikan mukaan Sammon nimitys- ja palkkiovaliokunnan tehtävänä on etsiä, arvioida ja suositella jäseniä hallitukseen politiikassa määritetyt kriteerit huomioiden.

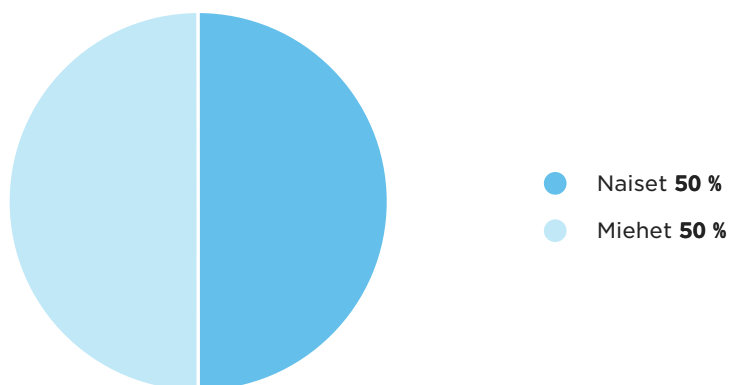
Vuoden 2015 varsinainen yhtiökokous päätti, että hallituksen jäsenmäärä on kahdeksan jäsentä vuonna 2016 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka. Hallituksen jäsenten toimikausi kestää niin ikään valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka. Hallituksen jäsenet valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ensimmäisessä varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen pidettävässä kokouksessa.

Sampo Oyj:n hallitus piti vuoden 2015 aikana yksitoista kokousta. Veli-Matti Mattila ja Anne Brunila

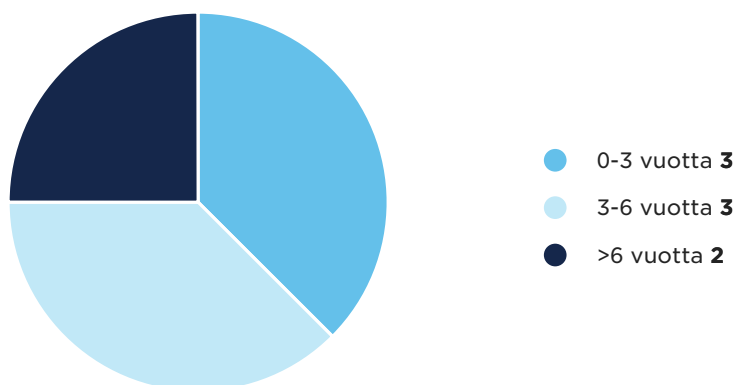
olivat kumpikin estyneitä osallistumaan yhteen kokoukseen. Muut jäsenet osallistuivat kaikkiin

kokouksiin eli hallituksen jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 98.

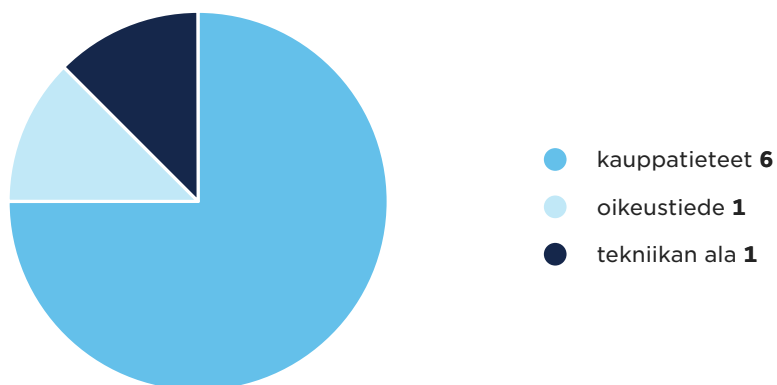
Hallituksen sukupuolijakauma

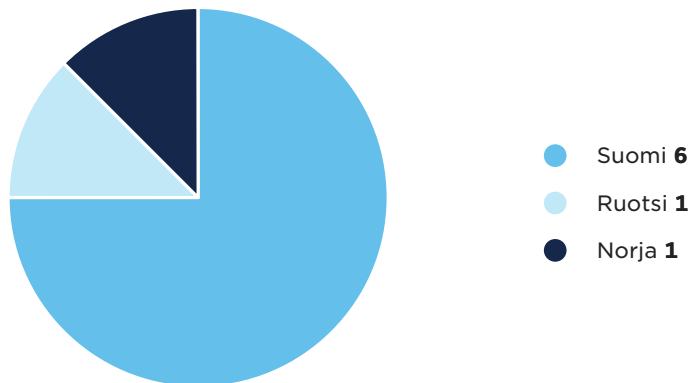
Hallituksen jäsenten hallitusvuodet

Hallituksen jäsenten koulutustausta

Hallituksen jäsenten maantieteellinen jakauma

Hallituksen asettamat valiokunnat

Hallitus voi asettaa määräämiään tehtäviä varten valiokuntia, johtoryhmiä ja muita pysyviä tai määräaikaisia elimiä. Hallitus vahvistaa Sammon valiokuntien ja johtoryhmän työjärjestyksen ja muiden asettamiensa toimielinten toimintaohjeet ja toimintavaltuudet.

Hallituksella on tarkastusvaliokunta sekä nimitys- ja palkkiovaliokunta, joiden jäsenet se nimittää keskuudestaan valiokuntien työjärjestyksen mukaisesti.

Tarkastusvaliokunnan ja nimitys- ja palkkiovaliokunnan jäsenet, 31.12.2015

Tarkastusvaliokunta		Nimitys- ja palkkiovaliokunta	
Björn Wahlroos		puheenjohtaja	
Eira Palin-Lehtinen		jäsen	
Anne Brunila	puheenjohtaja		
Jannica Fagerholm	jäsen		
Adine Grate Axén	jäsen		
Veli-Matti Mattila		jäsen	
Risto Murto		jäsen	
Per Arthur Sørli	jäsen		

Tarkastusvaliokunta

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on seurata tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen lakisääteistä tilintarkastusta sekä tilinpäätösraportoinnin prosessia ja valvoa Sampo-konsernin tilinpäätöksen oikeellisuutta ja taloudellista raportointiprosessia.

Valiokunta myös valvoo tilintarkastajien toimintaa Suomen lakien puitteissa sekä seuraa haluamallaan tavalla tilintarkastajien tilintarkastus- ja muita laskuja. Edelleen valiokunnan tehtävänä on arvioida tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisön riippumattomuutta ja erityisesti oheispalvelujen tarjoamista Sampo-konsernille sekä valmistella tilintarkastajan valintaa ja heidän palkkiotaan koskevat päätösehdotukset yhtiökokoukselle.

Niin ikään valiokunta seuraa konsernin sisäisen valvonnan ja sisäisen tarkastuksen tehokkuutta, riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta sekä valvoo konsernin riskejä ja riskienhallinnan laatua ja kattavuutta. Lisäksi valiokunta vahvistaa sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelman ja seuraa sisäisen tarkastuksen raportointia, seuraa liiketoiminta-alueittain riskinotto politiikkojen toteutumista, limiittien käyttöä ja tuloksen kehitystä, valvoo riskienhallinnan periaatteiden ja muiden riskienhallintaan ja tarkastusvaliokunnan toimialaan kuuluvien muiden yleisohjeiden valmistelua ja noudattamista sekä käsittelee yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästäan antamaan selvitykseen sisältyvää kuvausta taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen

valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä.

Valiokunta myös arvioi lakien ja määräysten noudattamista Sampo-konsernissa, seuraa konserniyhtiöiden merkittäviä oikeudenkäyntejä sekä toimeenpanee hallituksen valiokunnalle antamat muut tehtävät.

Työjärjestyksensä mukaan tarkastusvaliokuntaan kuuluu vähintään kolme yhtiön johtoon kuulumatonta hallituksen keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joiden tulee olla yhtiöstä riippumattomia ja joista ainakin yhden tulee olla riippumaton yhtiön suurista osakkeenomistajista. Lisäksi valiokunnan kokouksiin osallistuvat tilintarkastaja, konsernihoitaja, konsernin talousjohtaja, merkittävimmän tytäryhtiön talousjohtaja, sisäisen tarkastuksen johtaja, riskienvalvonnasta vastaava konsernin johtoryhmän jäsen sekä riskienhallintajohtaja.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana vuonna 2015 toimi **Anne Brunila** ja muut jäsenet olivat **Jannica Fagerholm**, **Adine Grate Axén** ja **Per Arthur Sørli**. Lisäksi kokouksiin osallistuivat tilintarkastajan edustaja, konsernihoitaja, konsernin talousjohtaja, If P&C Holding AB:n talousjohtaja, konsernin riskienhallintajohtaja ja tarkastusjohtaja.

Tarkastusvaliokunta kokoontui vuoden 2015 aikana neljä kertaa. Valiokunnan jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 100.

Nimitys- ja palkkiovaliokunta

Nimitys- ja palkkiovaliokunnan tehtävänä on valmistella ja esitellä Sammon yhtiökokoukselle tehtävät esitykset hallituksen kokoonpanosta, hallituksen jäsenten palkkioista ja palkitsemisperiaatteista. Näissä asioissa valiokunta kuulee suurimpia osakkeenomistajia.

Lisäksi valiokunnan tehtävänä on valmistella Sammon hallitukselle tehtäviä esityksiä hallituksen jäsenten riippumattomuudesta, hallituksen valiokuntien kokoonpanosta ja puheenjohtajasta, konsernijohtajan ja Sampo-konsernin johtoryhmään kuuluvien johtajien, johtoryhmän yhteydessä toimivan työvaliokunnan kokoonpanosta nimittämisestä ja tarvittaessa heidän seuraajiensa kartoittamisesta. Edelleen valiokunta valmistelee esitykset johtoryhmän jäsenten palkitsemisperiaatteista ja kompensatiosta.

Nimitys- ja palkkiovaliokunta valmistelee hallituksen päätettäväksi Sampo-konsernin palkitsemisperiaatteet sekä Sampo Oyj:n palkitsemispolitiikan, Sampo-konsernin pitkäaikaiset kannustinohjelmat, pitkä- ja lyhytaikaisten kannustinohjelmien perusteella maksettavat enimmäismäärät samoin kuin niiden pohjalta tehtävät lopulliset maksut.

Hallituksen valtuuttamana valiokunta päättää konsernijohtajaa ja konsernijohtajan sijaista lukuun

ottamatta johtoryhmään kuuluvien johtajien kiinteistä palkoista.

Edelleen valiokunta valmistelee Sammon hallitukselle esityksen Sampo-konsernin tarkastusjohtajan nimittämisestä, työsuhteen ehdoista ja muusta kompensatiosta sekä Sampo-konsernin henkilöstön palkitsemisperiaatteista. Lisäksi valiokunnan tehtävänä on valmistella hallitukselle tehtäviä esityksiä hyvän hallintotavan (corporate governance) kehittämiseen liittyvistä asioista ja vahvistaa kriteerit ja prosessit hallituksen itsearviointia varten.

Lisäksi valiokunta arvioi säännöllisesti omaa toimintaansa ja yhteistyötään johdon kanssa.

Hallituksen nimitys- ja palkkiovaliokuntaan kuului vuonna 2015 hallituksen puheenjohtaja valiokunnan puheenjohtajana, hallituksen varapuheenjohtaja ja kaksi hallituksen keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Nimitys- ja palkkiovaliokunnan puheenjohtajana vuonna 2015 oli **Björn Wahlroos** ja muut jäsenet **Veli-Matti Mattila**, **Eira Palin-Lehtinen**, **Matti Vuoria** (16.4.2015 saakka) ja **Risto Murto** (16.4.2015 alkaen).

Nimitys- ja palkkiovaliokunta piti vuoden 2015 aikana neljä kokousta. Valiokunnan jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 100.

Johtoryhmä

Hallitus on asettanut Sampo-konsernin johtoryhmän ja sen yhteydessä toimivan työvaliokunnan, joka toimii konsernijohtajan tukena valmisteltaessa asioita johtoryhmän käsiteltäväksi.

Kari Stadigh

Konsernijohtaja

s. 1955

Luottamustoimet, 31.12.2015

Nordea Bank AB (publ), *hallituksen jäsen, hallituksen riskienhallintavaliokunnan puheenjohtaja;*

Nokia Oyj, *hallituksen jäsen;*

Finanssialan Keskusliitto FK, *hallituksen jäsen;*

If Skadeförsäkring Holding AB (publ), *hallituksen puheenjohtaja;*

Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö, *hallituksen puheenjohtaja;*

Niilo Helanderin Säätiö, *hallituksen jäsen;*

Waypoint Group Holdings Limited, *hallituksen jäsen*

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2001. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvaltayhteisön kautta 251 795 kappaletta.

Knut Arne Alsaker

Talousjohtaja, If Skadeförsäkring Holding AB (publ)

s. 1973

Luottamustoimet, 31.12.2015

If Skadeförsäkring AB, *hallituksen jäsen;*

If Livförsäkring AB, *hallituksen jäsen;*

If Vahinkovakuutusyhtiö Oy, *hallituksen jäsen;*

If P&C Insurance AS, *hallituksen jäsen;*

CJSC If Insurance, *hallituksen jäsen*

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2014. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvaltayhteisön kautta 16 472 kappaletta.

Peter Johansson

Konsernin talousjohtaja
s. 1957

Luottamustoimet, 31.12.2015

If Skadeförsäkring Holding AB (publ), *hallituksen jäsen*;
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö, *hallituksen varapuheenjohtaja*

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2001. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvalta-yhteisön kautta 43 757 kappaletta.

Patrick Lapveteläinen

Konsernin sijoitusjohtaja
s. 1966

Luottamustoimet, 31.12.2015

If Skadeförsäkring Holding AB (publ), *hallituksen jäsen*;
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö, *hallituksen jäsen*

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2001. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvalta-yhteisön kautta 231 745 kappaletta.

Torbjörn Magnusson

Toimitusjohtaja, If Skadeförsäkring Holding AB (publ)
s. 1963

Luottamustoimet, 31.12.2015

If Skadeförsäkring AB (publ), *hallituksen puheenjohtaja*;
If Vahinkovakuutusyhtiö Oy, *hallituksen puheenjohtaja*;
Topdanmark A/S, *hallituksen varapuheenjohtaja*;
Ruotsin Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto, *hallituksen jäsen*;
Ruotsin Vakuutusalan Työntekijäjärjestö, *hallituksen jäsen*;
AcadeMedia Aktiebolag, *hallituksen jäsen*;
Insurance Europe, *varapääjohtaja*

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2004. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvalta-yhteisön kautta 22 860 kappaletta.

Ivar Martinsen

Johtaja, yritysasiakasliiketoiminta, If Vahinkovakuutus
s. 1961

Luottamustoimet, 31.12.2015

Norjan finanssialan liitto, *hallituksen jäsen*

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2005. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvalta-yhteisön kautta 36 652 kappaletta.

Petri Niemisvirta

Toimitusjohtaja, Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö
s. 1970

Luottamustoimet, 31.12.2015

Alma Media Oyj, *hallituksen varapuheenjohtaja*;

BenCo Insurance Holding B.V., *hallituksen jäsen*;

Finanssialan Keskusliitto ry, Henkivakuutuksen johtokunta, *puheenjohtaja*;

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva, *hallituksen puheenjohtaja*;

Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma, *hallituksen jäsen*;

Keskuskauppakamari, *hallituksen jäsen*;

Elinkeinoelämän keskusliitto EK, *talous- ja verovaliokunnan puheenjohtaja*

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2001. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvalta-yhteisön kautta 65 293 kappaletta.

Morten Thorsrud

Johtaja, henkilöasiakasliiketoiminta, If Vahinkovakuutus
s. 1971

Luottamustoimet, 31.12.2015

Urzus Group AS, *hallituksen puheenjohtaja*;

Watercircles Danmark A/S, *hallituksen jäsen*;

Watercircles Norge AS, *hallituksen jäsen*;

Watercircles Skandinavia AS, *hallituksen jäsen*;

Norjan finanssialan liitto (Bransjestyre risiko og skade, BRS), *jäsen*

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2006. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvalta-yhteisön kautta 35 926 kappaletta.

Timo Vuorinen

Johtaja, liiketoiminta-alue Baltia; johtaja, henkilöasiakasliiketoiminta (Suomi); toimitusjohtaja, If Vahinkovakuutusyhtiö (Suomi)

s. 1964

Luottamustoimet, 31.12.2015

If P&C Insurance AS, *hallituksen puheenjohtaja*;

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva, *hallituksen jäsen*;

Finanssialan Keskusliitto, Vahinkovakuutuksen johtokunta, *jäsen*

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2009. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvalta-yhteisön kautta 27 904 kappaletta.

Ricard Wennerklint

Varatoimitusjohtaja, If Skadeförsäkring Holding AB (publ)

s. 1969

Luottamustoimet, 31.12.2015

If Vahinkovakuutusyhtiö Oy, *hallituksen jäsen*;

If P&C Insurance AS, *hallituksen jäsen*;

CJSC If Insurance, *hallituksen jäsen*;

Nobia AB, *hallituksen jäsen*

Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2005. Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvalta-yhteisön kautta 38 752 kappaletta.

Tiedot on kuvattu 31.12.2015 tilanteen mukaisina, jos ei ole toisin ilmoitettu. Johtoryhmän jäsenten ansioluettelot ovat kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa www.sampo.com/johto.

Johtoryhmän tehtävät

Sampo-konsernin johtoryhmä toimii konsernijohtajan tukena Sampo-konserniin liittyvien strategisten kysymysten valmistelussa, merkittävien tai luonteeltaan periaatteellisten operatiivisten asioiden käsittelyssä sekä sisäisen tiedonkulun varmistamisessa.

Johtoryhmässä käsitellään erityisesti Sampo-konsernin strategiaa, tuloskehitystä, suuria hankintoja ja projekteja, Sampo-konsernin rakennetta ja organisaatiota sekä hallinnon päälinjoja ja henkilöstöhallinnon linjakysymyksiä.

Työvaliokuntaan kuuluivat **Kari Stadigh** (puheenjohtaja), **Peter Johansson**, **Patrick Lapveteläinen**, **Torbjörn Magnusson**, **Petri Niemisvirta** ja **Ricard Wennerklint**.

Vuonna 2015 johtoryhmä kokoontui konsernijohtajan kutsusta neljä kertaa ja johtoryhmän yhteydessä toimiva työvaliokunta yhdeksän kertaa.

Konsernijohtaja

Yhtiöllä on toimitusjohtaja, joka on samalla Sampo-konsernin konsernijohtaja.

Hallitus valitsee ja vapauttaa konsernijohtajan sekä päättää hänen palvelussuhteensa ehdoista ja muusta kompensatiosta. Yhtiön toimitusjohtajana ja Sampo-konsernin konsernijohtajana toimii DI, DE **Kari Stadigh**.

Konsernijohtajan tehtävänä on hoitaa Sammon juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Konsernijohtaja saa ryhtyä Sammon toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavallisiin ja laajakantoisiin toimiin vain hallituksen valtuuttamana. Konsernijohtaja huolehtii Sammon

kirjanpidon lainmukaisuudesta ja varainhoidon luotettavasta järjestämisestä.

Vuonna 2015 voimassa olleen toimitusjohtajasopimuksensa ehtojen mukaisesti Kari Stadighilla olisi ollut mahdollisuus jäädä eläkkeelle 60 vuotta täytettyään joulukuussa 2015. Sammon hallituksen pyynnöstä Stadigh jatkaa konsernijohtajana 1.1.2016 alkaen toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella. Uuden sopimuksen mukaan konsernijohtajan irtisanomisaika on kuusi kuukautta, jolta ajalta konsernijohtajalle maksetaan irtisanomisan palkka. Sopimus ei sisällä erillistä erokorvausta.

Palkitseminen

Työntekijöiden tasapuolinen ja kannustava palkitseminen on tärkeä keino, jolla Sampo-konserni vahvistaa kykyään luoda omistaja-arvoa kilpaillussa liiketoimintaympäristössä. Palkitseminen on myös tärkeä menestystekijä Sammon kilpaillessa osaavasta työvoimasta. Sammon palkitsemisstrategia on vastuullinen sekä työntekijöitä että osakkeenomistajia kohtaan, joten pitkän aikavälin taloudellinen vakaus ja

konsernin arvon kehitys ohjaavat palkitsemisjärjestelmien suunnittelua.

Sampo Oyj:n hallitus on hyväksynyt koko Sampo-konsernille yhteiset palkitsemisperiaatteet. Periaatteet ovat käytössä kaikissa Sampo-konsernin yhtiöissä.

› [Palkitsemisperiaatteet \(www.sampo.com/palkitseminen\)](http://www.sampo.com/palkitseminen)

Palkka- ja palkkioselvitys

Sampo on julkaissut listayhtiöiden hallinnointikoodin edellyttämän palkka- ja palkkioselvityksen sivustollaan.

› [Palkka- ja palkkioselvitys \(www.sampo.com/palkitseminen\)](http://www.sampo.com/palkitseminen)

Hallituksen jäsenten palkitseminen

Sammon yhtiöjärjestyksen mukaan varsinainen yhtiökokous päättää hallituksen jäsenten palkkioista.

Vuoden 2015 varsinaisen yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti hallituksen jäsenille on maksettu hallitus- ja valiokuntatyöskentelystä vuosipalkkiota vuonna 2016 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka seuraavasti: hallituksen puheenjohtajalle 160 000 euroa, hallituksen varapuheenjohtajalle 100 000 euroa ja muille hallituksen jäsenille 80 000 euroa siten, että noin 50 prosenttia palkkiosta suoritetaan verojen ja vastaavien maksujen jälkeen

Sammon A-sarjan osakkeina ja loput rahana. Sampo Oyj vastaa osakkeiden hankinnasta mahdollisesti aiheutuvasta varainsiirtoverosta. Muille kuin suomalaisille hallituksen jäsenille aiheutuvien lakisääteisten sosiaali- ja eläkekulujen suorittamisesta vastaa Sampo Oyj kulloinkin sovellettavan kansallisen lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Yhtiön palveluksessa oleville hallituksen jäsenille ei makseta erikseen palkkiota hallitustyöskentelystä työtai toimitus-suhteen voimassaoloaikana.

Hallituksen jäsenet eivät ole saaneet muita etuuksia eivätkä he ole osallisina Sammon kannustinjärjestelmissä.

Toimitusjohtajan ja muun johdon palkitseminen

Hallitus päättää konsernijohtajan sekä Sampo-konsernin johtoryhmään kuuluvien johtajien palvelussuhteen ehdoista ja muusta kompensatiosta nimitys- ja palkkiovaliokunnan esityksestä. Nimitys- ja

palkkiovaliokunnalla on kuitenkin hallituksen valtuuttamana oikeus päättää konsernijohtajaa ja konsernijohtajan varamiestä lukuun ottamatta johtoryhmään kuuluvien johtajien palkoista.

Palkitsemisjärjestelmän perusteet

Konsernin johtoryhmään kuuluville johtajille maksettavan kuukausipalkan lisäksi he kuuluvat vuosittain erikseen päätettävän konsernin tulospalkkiojärjestelmän piiriin. Tulospalkkion määrätymiseen vaikuttavat konsernin tulos, liiketoiminta-alueen tulos ja henkilökohtainen suoriutuminen. Johtoryhmään kuuluville johtajille vuodelta 2015 maksettava tulospalkkio voi olla enintään yhdeksän kuukauden palkkaa vastaava määrä.

Lisäksi konsernin johtoryhmän jäsenet kuuluvat Sampo-konsernin johdon pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien 2011:1, 2011:1/2 ja 2014:1 piiriin. Kannustinjärjestelmien ehdot ovat nähtävissä Sammon sivustolla.

› Kannustinjärjestelmien ehdot (www.sampo.com/kannustinehdot)

Konsernijohtajalle maksetaan hänen työsuhteen perustuen kiinteää kuukausipalkkaa ja vuosittaista tulospalkkiota, joka voi olla enintään yhdeksän kuukauden palkkaa vastaava määrä. Lisäksi konsernijohtaja kuuluu Sampo-konsernin johdon pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien 2011:1 ja 2014:1 piiriin.

Sammon konsernijohtajana toimii Kari Stadigh. Vuodelta 2015 konsernijohtajalle maksettiin palkkaa ja palkkioita seuraavasti: kiinteää palkkaa 856 961 euroa, lyhytaikaisia kannustinpalkkioita (sisältäen vuoteen 2011 liittyvät lykätyt palkkiot mutta pois lukien vuonna 2015 lykätyt palkkiot) 472 262 euroa sekä pitkäaikaisia kannustinpalkkioita 2 961 000 euroa eli yhteensä 4 290 223 euroa.

Osa johtoryhmään kuuluvien johtajien tulospalkkioista lykätään kussakin konserniin kuuluvassa yhtiössä sovellettavan sääntelyjärjestelmän mukaisesti. Lykkäysajanjakson jälkeen hallitus päättää riskiarvioinnin perusteella, voidaanko lykättyjä muuttuvia palkkioita maksaa kokonaan tai osittain vai jätetäänkö ne kokonaan maksamatta.

Konsernin johtoryhmän jäsenet kuuluvat kukin asuinvaltionsa työeläkejärjestelmän piiriin. Osana työsuhteen ehtoja valtaosa kuuluu myös lisäeläkejärjestelmien piiriin. Heidän sopimuksen mukainen eläkeikänsä on 60 tai 65 vuotta taikka heidän asuinvaltionsa työeläkejärjestelmässä asetettu eläkeikä.

Yksityiskohtaisempaa tietoa Sampo-konsernin palkitsemisesta vuodelta 2015 on saatavissa Sammon julkaisemasta palkka- ja palkkioselvityksestä.

Sisäinen tarkastus

Sammon sisäinen tarkastus on liiketoiminnoista riippumaton toiminto, joka tarkastaa sisäisen valvontajärjestelmän riittävyyttä ja tehokkuutta sekä tehtävien suorittamisen laatua Sampo-konsernissa. Sisäinen tarkastus on organisoitu liiketoimintaorganisaatiota vastaavasti.

Sampo Oyj:n hallitus valitsee ja vapauttaa Sampo-konsernin tarkastusjohtajan ja päättää tämän työsuhteen ehdoista ja muusta kompensatiosta.

Sammon hallituksen tarkastusvaliokunta vahvistaa sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelman vuosittain. Suoritetuista tarkastuksista sisäinen tarkastus raportoi

konsernijohtajalle ja tarkastusvaliokunnalle.
Yhtiökohtaiset tarkastushavainnot raportoidaan
yhtiöiden hallintoelimille ja johdolle.

Sisäinen tarkastus noudattaa tarkastustyössään paitsi
Sampo Oyj:n hallituksen vahvistamaa sisäisen

tarkastuksen ohjetta (Internal Audit Charter), myös
IIA:n (Institute of Internal Auditors) vahvistamia
kansainvälisiä ammattistandardeja.

Sisäpiirihallinto

Sampo-konsernin toimialan ja erityisesti tytäryhtiöiden
laajan sijoitustoiminnan huomioiden Sammon hallitus
on vahvistanut koko konsernissa noudatettavan
sisäpiiriohjeen, joka kattaa listayhtiöiden
hallinnointikoodin edellyttämällä tavalla Nasdaq
Helsinki Oy:n sisäpiiriohjeen sekä Finanssivalvonnan
standardit.

Sampo-konsernin sisäpiiriohje on edellä mainittuja
ohjeita tiukempi konsernin johtoryhmän, muun
konsernijohtoon sekä muiden erikseen nimettävien
henkilöiden osalta siten, että heidän tulee etukäteen

saada lupa jokaiseen Sampo Oyj:n tai sen julkisen
kaupankäynnin kohteena olevan tytär- tai
osakkuusyhtiön (tällä hetkellä Nordea Bank AB (publ.)
ja Topdanmark A/S) arvopapereiden hankkimiseen tai
luovuttamiseen.

Sampo Oyj:n sisäpiiriohje ja sisäpiirirekisteri ovat
nähtävissä Sammon sivustolla.

› [Sampo Oyj:n sisäpiirirekisteri \(www.sampo.com/sisapiiri\)](http://www.sampo.com/sisapiiri)

Tilintarkastaja

Ernst & Young Oy
KHT-yhteisö

Päävastuullinen tilintarkastaja
KHT Heikki Ilkka (31.3.2015 saakka)
KHT Tomi Englund (1.4.2015 alkaen)

Tilintarkastajalle suoritettiin toimestaan palkkiota
laskun mukaan yhteensä 2 371 128 euroa. Lisäksi Ernst
& Young Oy:lle maksettiin muista kuin
tilintarkastukseen liittyvistä palveluista palkkioita
yhteensä 332 799 euroa.

Hallituksen toimintakertomus

Sampo-konserni	61
Liiketoiminta-alueet	64
Vahinkovakuutus	64
Osakkuusyhtiö Nordea Bank AB	67
Henkivakuutus	69
Omistusyhteisö	72
Hallinnointi	73
Muutokset konsernirakenteessa	73
Varsinainen yhtiökokous	73
Yritysvastuu	74
Henkilöstö	74
Palkitseminen	75
Riskienhallinta	76
Osakkeet, osakepääoma ja osakkeenomistajat	76
Osakkeet ja osakepääoma	76
Hallituksen valtuutukset	79
Osakkeenomistajat	79
Taloudellinen tilanne	81
Sisäiset osingot	81

Luottoluokitukset	82
Vakavaraisuus	82
Velkarahoitus	83
Tulevaisuuden näkymät	84
Voitonjakoehdotus	85
Tunnusluvut	86
Tunnuslukujen laskentakaavat	88
Konsernin tunnusluvut	88
Vahinkovakuutustoiminnan tunnusluvut	89
Henkivakuutustoiminnan tunnusluvut	91
Osakekohtaiset tunnusluvut	92

Sampo-konserni

Sampo-konsernin tulos ennen veroja parani kaikilla liiketoiminta-alueilla vuonna 2015 ja oli ennätysellinen 1 888 miljoonaa euroa (1 759). Markkina-arvojen muutokset huomioiva konsernin laaja tulos nousi 1 564 miljoonaan euroon (1 179). Vahinkovakuutustoiminta ja Nordea raportoivat kaikkien aikojen suurimmat tuloksensa ennen veroja.

Osakekohtainen tulos oli 2,96 euroa (2,75). Markkina-arvoin laskettu osakekohtainen tulos nousi 2,79 euroon (2,11). Konsernin oman pääoman tuotto nousi 14,0 prosenttiin (10,9) vuonna 2015. Osakekohtainen substanssi 31.12.2015 oli 23,79 euroa (22,63).

Hallitus ehdottaa 21.4.2016 järjestettävälle yhtiökokoukselle osinkoa jaettavaksi 2,15 euroa osakkeelta (1,95). Maksettavan osingon kokonaismäärä on 1 204 miljoonaa euroa (1 092).

Vahinkovakuutussegmentin tulos ennen veroja oli 960 miljoonaa euroa (931). Koko vuoden 2015 yhdistetty kulusuhde aleni 85,4 prosenttiin (87,7).

Kertaluonteisista eristä puhdistettunakin yhdistetty kulusuhde 86,5 prosenttia oli kaikkien aikojen paras. Oman pääoman tuotto nousi 21,5 prosenttiin (18,1). Bruttomaksutulo kasvoi kiintein valuuttakurssein 0,4 prosenttia. Ifin osuus osakkuusyhtiö Topdanmarkin vuoden 2015 tuloksesta oli 43 miljoonaa euroa (53).

Sammon osuus Nordean vuoden 2015 nettotuloksesta oli 751 miljoonaa euroa (680). Nordean oman pääoman tuotto nousi 12,3 prosenttiin (11,5) ja ydinvakavaraisuussuhde vahvistui ennen siirtymäsäännösten huomioon ottamista 16,5 prosenttiin (15,7). Segmenttiraportoinnissa osuus Nordean tuloksesta sisältyy Omistusyhteisö-segmenttiin. Nordean hallitus ehdottaa vuoden 2016 yhtiökokoukselle osinkoa jaettavaksi 0,64 euroa

osakkeelta (0,62). Yhtiökokouksen hyväksyessä osinkoehdotuksen Sampo Oyj saa 30.3.2016 Nordeasta osinkoa 551 miljoonaa euroa.

Henkivakuutussegmentin tulos ennen veroja kohosi 181 miljoonaan euroon (163). Oman pääoman tuotto oli 12,7 prosenttia (11,4). Omalla vastuulla oleva maksutulo kasvoi 1 144 miljoonaan euroon (1 105). Vastuuvelan korkotäydennyksiä kasvatettiin edelleen 109 miljoonalla eurolla vuoden 2015 kuluessa. Vastuuvelan diskonttaamisessa käytetty korko vuodelle 2016 on 1,0 prosenttia, vuoden 2017 korko 1,25 prosenttia ja vuoden 2018 korko 2,25 prosenttia.

Sampo-konsernin sijoitusomaisuuden arvo oli 31.12.2015 yhteensä 19,4 miljardia euroa (19,2), josta korkosijoituksia oli 77 prosenttia (78), osakkeita 18 prosenttia (16) ja muita varoja 5 prosenttia (6). Ifin osuus sijoitusomaisuudesta oli 59 prosenttia, Mandatum Lifin 34 prosenttia ja Sampo Oyj:n 7 prosenttia.

Sampo-konsernin oma pääoma 31.12.2015 oli 11 411 miljoonaa euroa (10 924). Pääomaa kasvatti 1 564 miljoonan euron suuruinen konsernin laaja tulos vuodelta 2015 ja sitä alensi 1 092 miljoonan euron suuruinen osinko. Muut muutokset olivat pieniä.

Sampo-konsernin vakavaraisuus lasketaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2002/87/EY perustuvan lain rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta (2004/699) mukaisesti. Vuoden 2015 lopussa konsernin omat varat ylittivät vakavaraisuudelle asetetun vähimmäisvaatimuksen 4 616 miljoonalla eurolla (4 282) ja vakavaraisuussuhde oli 192,6 prosenttia (187,4).

Avainluvut

Sampo-konserni, 2015

Milj. €	2015	2014	Muutos, %
Tulos ennen veroja	1 888	1 759	7
Vahinkovakuutus	960	931	3
Osakkuusyhtiö (Nordea)	751	680	10
Henkivakuutus	181	163	11
Omistusyhteisö (pl. Nordea)	-1	-12	-89
Tilikauden tulos	1 656	1 540	8

	2015	2014	Muutos
Tulos/osake, euroa	2,96	2,75	0,21
Tulos/osake markkina-arvoin, euroa	2,79	2,11	0,68
Substanssi/osake, euroa	23,79	22,63	1,16
Keskim. henkilöstömäärä (FTE)	6 755	6 739	16
Konsernin vakavaraisuussuhde, %	192,6	187,4	5,2
Oman pääoman tuotto, %	14,0	10,9	3,1

Tuloslaskelmaeriä vertaillaan viime vuoden vastaavan ajankohdan lukuihin. Tase-erien vertailuajankohtana on vuoden 2014 lopun tilanne, jollei toisin ole ilmoitettu.

Tilinpäätöksessä käytetyt vaihtokurssit

	1-12/2015	1-9/2015	1-6/2015	1-3/2015	1-12/2014
EUR 1 = SEK					
Tuloslaskelma (keskikurssi)	9,3534	9,3709	9,3416	9,3805	9,1011
Tase (raportointikauden päätöspäivänä)	9,1895	9,4083	9,2150	9,2901	9,3930
DKK 1 = SEK					
Tuloslaskelma (keskikurssi)	1,2542	1,2567	1,2530	1,2593	1,2205
Tase (raportointikauden päätöspäivänä)	1,2314	1,2612	1,2352	1,2437	1,2616
NOK 1 = SEK					
Tuloslaskelma (keskikurssi)	1,0475	1,0646	1,0809	1,0746	1,0893
Tase (raportointikauden päätöspäivänä)	0,9570	0,9878	1,0482	1,0674	1,0388

Taloudellinen ympäristö

Pohjoismaiden taloudet kehittyvät edelleen eri suuntiin. Talouskasvu on nopeinta Ruotsissa. Myös Tanskan talous kasvaa ripeästi ja on nyt päässyt takaisin kasvu-uralle usean vuoden nollakasvun jälkeen. Norjan talous kärsii öljyn hinnan laskusta. Laskusuhdanne on kuitenkin ollut pahimpia pelkoja lievempi elvyttävän rahapolitiikan ja Norjan kruunun rajun heikkenemisen ansiosta. Suomen talouskasvu laahaa edelleen kaukana vertailumaiden jäljessä.

Ruotsin talouskasvu on vaihtanut suuremmalle vaihteelle, ja BKT kasvoi yli 3 prosenttia vuonna 2015. Kasvun moottorina toimii kotimainen kysyntä. Vienti on alkanut elpyä euroalueen kasvun myötä. Pakolaiskriisi piristää kasvua hallituksen menojen lisääntyessä. Rahapolitiikkaa tuskin enää kevennetään, kun kasvu on vahvaa ja inflaatio kiihtyy.

Tanskan taloudessa on alkamassa laaja-alainen elpyminen lähinnä yksityisen kulutuksen vetämänä. Tanskan vientisektori kärsi vuonna 2015 maailmankaupan hidastumisesta. Lisäksi Venäjän-vastaiset pakotteet vaikuttivat vientiin negatiivisesti. Tästä huolimatta vaihtotaseen ylijäämä oli edelleen huomattava muun muassa kotimaisten investointien vähyyden vuoksi. Vuosi 2015 jää historiaan vuotena, jolloin inflaatio oli Tanskassa jälleen kerran poikkeuksellisen hidasta. Inflaatiotietojen yksityiskohtainen tarkastelu paljastaa kuitenkin, että tilanne on muuttumassa.

Norjan talous kärsi vuonna 2015 pahoin öljyn hinnan laskusta. Viennin vahva kasvu ja yksityinen kulutus kuitenkin tukivat kasvua. Manner-Norjan vienti sai tukea heikosta kruunusta. Norjan keskuspankin korkoleikkaukset estivät kruunun vahvistumisen. Jos kruunu kuitenkin vahvistuu merkittävästi, keskuspankki todennäköisesti hillitsee valuutan vahvistumista uusilla koronlaskuilla.

Muiden länsimaiden taloudet ovat kasvaneet kohtuullisesti jo usean vuoden ajan. Suomessa talouskasvu on sen sijaan pysähtynyt, mikä osoittaa, että uudistukset ovat välttämättömiä.

Vientiteollisuuden vaikeudet heijastuivat vuoden aikana koko talouteen ja investoinnit vähenivät jo neljäntenä peräkkäisenä vuotena. Työllisyys heikkeni edelleen eikä ostovoima juuri lisääntynyt. Kaikki tämä painoi yksityistä kulutusta. Se pysyi kuitenkin edellisvuoden tasolla polttoaineiden hintojen laskun ansiosta.

Kehittyneissä talouksissa ollaan Yhdysvaltain johdolla pääsemässä tilanteeseen, jossa elpyminen ruokkii itse itseään. Tämä kehitys saa tukea erittäin elvyttävästä rahapolitiikasta ja raaka-ainehintojen laskusta. Raaka-aineiden matalat hinnat hyödyttävät etenkin raaka-aineiden tuonnista riippuvaisia maita. Raaka-aineita tuottavissa maissa tilanne on kuitenkin heikentynyt. Kiinan kasvun hidastuminen on vaikeuttanut talouskehitystä etenkin Aasian maissa.

Raaka-ainehintojen lasku on yksi keskeisistä syistä inflaation hitaaseen vauhtiin maailmanlaajuisesti. Se tarkoittaa myös sitä, että korot pysyvät matalalla vielä pitkään, vaikka Yhdysvaltain keskuspankki aloittikin koronnostot. Yhdysvaltain rahapolitiikka tukee talouskasvua vielä jonkin aikaa ja Euroopan keskuspankin ensimmäisiä kiristystoimia saadaan odottaa vielä pitkään.

Kansainväliset investoinnit pysyivät matalasta korkotasosta huolimatta erittäin vaisuina. Yhtenä syynä tähän saattaa olla suuren taantuman jäljiltä sitkeästi vallinnut ylikapasiteetti. Myös epävarmuus tulevasta kehityksestä vaikutti tilanteeseen. Markkinoita horjuttivat kerta toisensa jälkeen ensin Kreikan kriisi ja sitten Kiinan osakemarkkinat. Lisäksi sijoittajat seurasivat tarkkaan EKP:n, Yhdysvaltain keskuspankin ja muiden keskuspankkien liikkeitä.

Liiketoiminta-alueet

Vahinkovakuutus

If on Pohjoismaiden johtava vahinkovakuutus konserni, joka toimii myös kaikissa Baltian maissa. Sampo-konsernin vahinkovakuutuksen emoyhtiö If Skadeförsäkring Holding AB:n pääkonttori on Ruotsissa. Tytäryhtiöidensä ja sivukonttoriensa kautta If tarjoaa vakuutusratkaisuja ja -palveluja Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Baltiassa. Ifin toiminnot jakautuvat neljään liiketoiminta-alueeseen: Henkilöasiakkaat, Yritysiasiakkaat, Suurasiakkaat ja Baltia. Tanskalainen vakuutusyhtiö Topdanmark on Ifin osakkuusyhtiö.

Tulos*

Vahinkovakuutus, 2015

Milj. €	2015	2014	Muutos, %
Vakuutusmaksutulo, netto	4 378	4 464	-2
Sijoitustoiminnan nettotuotot	304	353	-14
Liiketoiminnan muut tuotot	28	27	2
Korvauskulut	-2 894	-2 902	0
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-34	-6	432
Henkilöstökulut	-371	-537	-31
Liiketoiminnan muut kulut	-477	-502	-5
Rahoituskulut	-16	-20	-18
Osuus osakkuusyritysten voitosta/tappioista	42	54	-22
Tulos ennen veroja	960	931	3

Avainluvut	2015	2014	Muutos
Yhdistetty kulusuhde, %	85,4	87,7	-2,3
Riskisuhde, %	66,6	65,1	1,5
Toimintakulusuhde, %	18,8	22,5	-3,7
Liikekulusuhde, %	13,0	16,7	-3,7
Oman pääoman tuotto, %	21,5	18,1	3,4
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	6 176	6 173	3

* If Vahinkovakuutuksen tulokseen kirjattiin vuoden toisella vuosineljänneksellä kaksi merkittävää kertaluonteista erää: Ifin Norjan-toimintojen henkilöstön eläkejärjestelmän muutos ja annuiteettien diskonttaamiseen Suomessa käytettävän koron lasku 2,0 prosentista 1,5 prosenttiin. Eläkejärjestelmän muutos kohensi vahinkovakuutussegmentin tulosta 155 miljoonalla eurolla, ja koronalennus heikensi sitä 110 miljoonalla eurolla.

Vahinkovakuutustoiminnan tammi-joulukuun 2015 tulos ennen veroja nousi 960 miljoonaan euroon (931). Yhdistetty kulusuhde parani 85,4 prosenttiin (87,7), ja riskisuhde heikkeni 66,6 prosenttiin (65,1). Kertaluonteisten erien vaikutus pois ottaen vuoden 2015 yhdistetty kulusuhde oli 86,5 prosenttia.

Aiempiina tilikausina sattuneisiin vahinkoihin varattua korvausvastuuta kasvatettiin 61 miljoonalla eurolla tammi-joulukuussa 2015 (korvausvastuuta purettiin vertailuajankohtana 2 miljoonalla eurolla). Oman pääoman tuotto nousi 21,5 prosenttiin (18,1). Käyvän

arvon rahasto aleni joulukuun 2015 loppuun mennessä 391 miljoonaan euroon (507).

Vakuutustekninen tulos nousi 657 miljoonaan euroon (588). Vakuutusliikkeen tuotto (vakuutusteknisen

tuloksen suhde omalla vastuulla oleviin vakuutusmaksutuottoihin) parani 15,1 prosenttiin (13,2).

	Yhdistetty kulusuhde, %			Riskisuhde, %		
	2015	2014	Muutos	2015	2014	Muutos
Henkilöasiakkaat	88,1	87,4	0,7	65,6	64,8	0,8
Yritysasiakkaat	89,2	88,6	0,6	66,3	65,8	0,5
Suurasiaakkaat	99,4	89,0	10,4	77,4	68,3	9,1
Baltia	85,7	86,8	-1,1	55,5	52,4	3,1
Ruotsi	86,8	94,6	-7,8	65,6	72,4	-6,8
Norja	88,0	82,0	6,0	65,1	59,6	5,5
Suomi	94,9	89,7	5,2	72,8	67,6	5,2
Tanska	90,8	83,6	7,2	64,0	58,3	5,7

Suomessa toisella vuosineljänneksellä toteutettu diskonttokoron alennus heikensi vuonna 2015 kaikkien vahinkovakuutustoiminnan liiketoiminta-alueiden tuloksia ja erityisesti tulosta Suomessa. Suurasiaakkaat-liiketoiminta kärsi myös odotettua enemmän suurvahingoista vuoden neljännellä vuosineljänneksellä erityisesti Norjassa, minkä seurauksena liiketoiminta-alueen suurvahingot olivat 45 miljoonaa euroa odotettua suuremmat ja yhdistetty kulusuhde 10,4 prosenttiyksikköä edellisvuotta heikompi. Suurvahingoista maksettiin Ifissä korvauskuluja vuonna 2015 yhteensä 32 miljoonaa euroa odotettua enemmän.

Ruotsissa yhdistetty kulusuhde parani 7,8 prosenttiyksikköä edellisvuoteen verrattuna suotuisan suurvahinkokehityksen myötä. Annuiteettien diskonttaamiseen Ruotsissa käytettävä korko laski joulukuun 2015 loppuun mennessä 0,41 prosenttiin. Tämä heikensi tulosta Ruotsissa koko vuodelta 2015 yhteensä 12 miljoonalla eurolla, mutta paransi

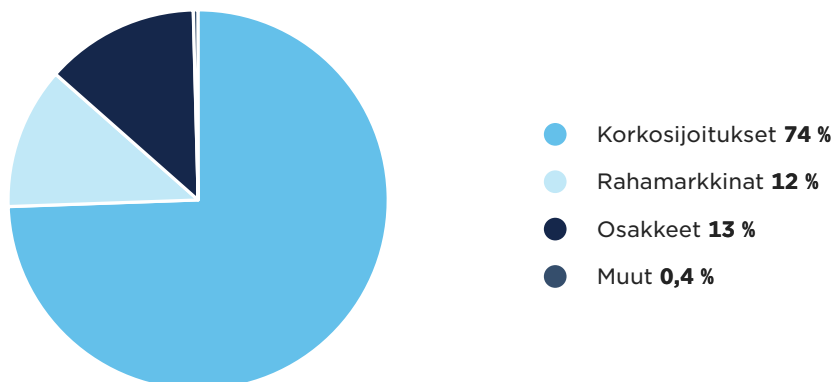
neljännen vuosineljänneksen tulosta miljoonalla eurolla.

Bruttovakuutusmaksutulo aleni 4 559 miljoonaan euroon (4 634) vuonna 2015. Valuuttakurssimuutokset huomioon ottaen maksutulo kasvoi hienoisesti. Maksutulo kasvoi Henkilöasiakkaat- ja Baltia-liiketoiminnoissa, mutta laski Yritys- ja Suurasiaastoiminnoissa. Maantieteellisesti katsottuna bruttovakuutusmaksutulo kasvoi 5 prosenttia Ruotsissa, laski hivenen Norjassa ja Tanskassa ja pysyi edellisvuoden tasolla Suomessa.

Toimintakulusuhde parani 18,8 prosenttiin (22,5) ja liikekulusuhde 13,0 prosenttiin (16,7). Molempia kulusuhteita vahvisti lfin Norjassa vuoden 2015 toisella neljänneksellä kirjaama kertaluonteinen eläkejärjestelmän muutos. Kyseinen kertaluonteinen erä pois lukien toimintakulusuhde oli 22,3 prosenttia ja liikekulusuhde 16,6 prosenttia.

Sijoitusomaisuuden jakauma

If Vahinkovakuutus, 31.12.2015, yhteensä 11,4 miljardia euroa

Ifin sijoitusomaisuuden arvo oli 31.12.2015 yhteensä 11,4 miljardia euroa (11,5). Tästä korkoinstrumentteihin oli sijoitettuna 74 prosenttia (75), rahamarkkinainstrumentteihin 12 prosenttia (13) ja osakkeisiin 13 prosenttia (12). Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 304 miljoonaa euroa (353). Sijoitusten tuotto käyvin arvoin vuonna 2015 laski 1,5 prosenttiin (4,1) markkinoiden korkosijoituksilta vaatiman riskilisän noustua vuoden loppupuolella. Korkosijoitusten duraatio oli 1,2 vuotta (1,0) ja keskimääräinen maturiteetti 2,6 vuotta (2,4). Korkosalkun keskimääräinen tuotto eräpäivään instrumenttien hankintahinnoilla laskettuna (running yield) oli 1,8 prosenttia (2,4).

If vahinkovakuutus maksoi joulukuussa 2015 Sampo Oyj:lle 5,5 miljardin Ruotsin kruunun osingon (noin 590 miljoonaa euroa). Ifin vastuunkantokyky (vakavaraisuuspääoma suhteessa vakuutusmaksutuloon) oli joulukuun 2015 lopussa 75 prosenttia (82). Vakavaraisuuspääoman suuruus oli 3 351 miljoonaa euroa (3 544). Vakavaraisuus säilyi vahvana ja vastuuvélka oli maksutuloon suhteutettuna 168 prosenttia (161) ja maksettuihin korvauksiin suhteutettuna 250 prosenttia (237). Tammikuun 2016 alussa voimaan tulleeseen Solvenssi II -säännöstöön liittyvää vakavaraisuuslaskentaa käsitellään toimintakertomuksen [Vakavaraisuus-osiossa](#).

Osakkuusyhtiö Topdanmark

If omisti 31.12.2015 kaikkiaan 31 476 920 Topdanmarkin osaketta, mikä vastaa 31,7 prosenttia yhtiön osakkeisiin liittyvästä äänimäärästä. Kaikki Sampo-konsernin Topdanmarkin osakkeet ovat If Skadeförsäkring Holding AB (publ):n hallussa.

Osakkeiden hankintahinta on 2,5 miljardia Tanskan kruunua (327 miljoonaa euroa) ja niiden kirjanpitoarvo Sammon taseessa 31.12.2015 yhteensä 362 miljoonaa euroa. Omistuksen markkina-arvo 31.12.2015 oli 827 miljoonaa euroa.

Voitonjakopolitiikkansa mukaisesti Topdanmark ei maksa osinkoja, vaan ostaa markkinoilta omia osakkeitaan. If Vahinkovakuutus ei ole ostanut Topdanmarkin osakkeita toukokuun 2011 jälkeen. Ifin suhteellinen omistusosuus Topdanmarkissa on silti noussut, sillä If ei ole osallistunut osakkeen takaisinostoihin. Ifin omistus ylitti 20 prosentin rajan toukokuussa 2011, josta lähtien Topdanmark on kirjattu Ifin osakkuusyhtiöksi.

Sampo-konsernin vahinkovakuutustoiminnasta vastaava johtaja Torbjörn Magnusson valittiin Topdanmarkin hallituksen jäseneksi yhtiön yhtiökokouksessa 10.4.2014. Tällä hetkellä hän toimii hallituksen varapuheenjohtajana.

Sampo-konsernin segmenttiraportoinnissa Topdanmark-omistus käsitellään vahinkovakuutussegmentissä. Koska Topdanmark julkaisee tuloksensa Sampoa myöhemmin, käytetään Topdanmarkin tuloksesta laskettavan Ifin tulososuuden suuruutta arvioidessa analyytikkojen konsensusennustetta. Käytetyn arvion mahdollinen poikkeama todellisesta tuloksesta oikaistaan seuraavassa osavuositarkastuksessa.

Topdanmarkin tuloksesta yhdisteltävä tulososuus oli Sammon vuoden 2015 tilinpäätöksessä 43 miljoonaa euroa (53). Ifin vakavaraisuuspääoma 31.12.2015 sisältää Ifin omistusosuutta vastaavan osuuden Topdanmarkin vakavaraisuuspääomasta.

Osakkuusyhtiö Nordea Bank AB

Nordea on Pohjoismaiden suurin pankki. Sillä on noin 11 miljoonaa asiakasta ja konttoreita noin 650 toimipaikassa. Markkina-arvolla mitattuna Nordea on kymmenen suurimman kattavia finanssipalveluja tarjoavan pankin joukossa Euroopassa. Nordean osake noteerataan Nasdaqin pörseissä Helsingissä, Kööpenhaminassa ja Tukholmassa. Sampo-konsernin tilinpäätöksessä Nordeaa käsitellään osakkuusyhtiönä ja se on kirjattu Omistusyhteisö-segmenttiin.

Sampo Oyj omisti 860 440 497 Nordean osaketta 31.12.2015, mikä vastaa 21,25 prosentin omistuosuutta. Yhdestä osakkeesta maksettu hinta oli keskimäärin 6,46 euroa, ja Sammon konsernitiilinpäätöksessä näytettävä kirjanpitoarvo oli 8,49 euroa osakkeelta. Nordean osakkeen päätöskurssi oli 10,15 euroa 30.12.2015.

Nordean hallitus ehdottaa vuoden 2016 varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa maksetaan 0,64 euroa

osakkeelta (0,62). Hallitus on myös päättänyt uusista osingonjakoperiaatteista. Nordea pyrkii pitämään pääomarakenteensa vahvana konsernin pääoman hallinnan periaatteiden mukaisesti. Tavoitteena on kasvattaa osakekohtaista osinkoa vuosittain.

Jos varsinainen yhtiökokous hyväksyy hallituksen osinkoehdotuksen, Sampo Oyj saa Nordealta osinkoa 551 miljoonaa euroa 30.3.2016.

Tulos*

Nordea Bank AB, 2015

Milj. €	2015	2014	Muutos, %
Rahoituskate	5 110	5 482	-7
Liiketoiminnan tuotot yhteensä**)	9 964	9 864	1
Tulos ennen luottotappioita**)	5 270	4 998	5
Luottotappiot, netto	-479	-534	-10
Liikevoitto**)	4 791	4 464	7
Osakekohtainen tulos, laimennusvaikutuksen jälkeen, euroa (toiminnot yht.)	0,91	0,83	
Oman pääoman tuotto**), %	12,3	11,5	

* Jatkuvien toimintojen tunnusluvut (eivät sisällä Puolan myytyä pankki-, henkivakuutus- ja rahoitustoimintaa).

***) Pois lukien kertaluonteiset erät (Q2/2014: uudelleenjärjestelykulut 190 milj. euroa, Q3/2014: Netsin myynnistä saatu voitto 378 milj. euroa ja aineettoman omaisuuden arvonalentumiskirjaus 344 milj. euroa, Q4/2015: voitto, joka saatiin kauppiaspalvelutoiminnan myynnistä Netsille, 176 milj. euroa ennen veroja ja 263 milj. euron uudelleenjärjestelyvaraus).

Seuraava teksti perustuu Nordean 27.1.2016 julkaisemaan tulostiedotteeseen vuodelta 2015.

Vuosi 2015 oli haastava. Tilanteeseen vaikuttivat poikkeuksellisen matalat korot, markkinoiden myllerrykset ja geopolittiset jännitteet. Näissä markkinaolosuhteissa Nordeat tuotot kasvoivat 3 prosenttia paikallisissa valuutoissa laskettuna (prosentin euroissa). Kulut pienenevät 4 prosenttia 4,7 miljardiin euroon tavoitteen mukaisesti. Lisäksi tuottojen laatu parani vuoden aikana. Näiden

tekijöiden ansiosta liikevoitto nousi edellisvuodesta 9 prosenttia paikallisissa valuutoissa laskettuna (7 prosenttia euroissa), pois lukien kertaluonteiset erät.

Rahoituskate pieneni edellisvuodesta 4 prosenttia paikallisissa valuutoissa laskettuna (-7 prosenttia euroissa). Rahoituskatteeseen kohdistui ankaria paineita, kun korot olivat matalalla. Sen sijaan etenkin säästämisen ja sijoittamisen palvelut kasvattivat tuottoja.

Nettomääräiset palkkiotuotot kasvoivat edellisvuodesta 8 prosenttia paikallisissa valuutoissa laskettuna (6 prosenttia euroissa). Nettotulos käypään arvoon arvostettavista eristä kasvoi 19 prosenttia paikallisissa valuutoissa laskettuna (20 prosenttia euroissa).

Liiketoiminnan kulut laskivat prosentin paikallisissa valuutoissa laskettuna (-4 prosenttia euroissa), pois lukien kertaluonteiset erät. Henkilöstökulut kasvoivat paikallisissa valuutoissa laskettuna 4 prosenttia, pois lukien uudelleenjärjestelykulut.

Jatkuvien toimintojen kulu/tuotto-suhde parani 2,2 prosenttiyksikköä 47,1 prosenttiin. Tämä on kaikkien aikojen paras Nordean raportoima kulu/tuotto-suhde.

Luottotappioiden nettomäärä pieneni 479 miljoonaan euroon. Nettomääräisten luottotappioiden osuus luotonannosta oli 0,14 prosenttia (0,15).

Tulos kasvoi 11 prosenttia paikallisissa valuutoissa laskettuna (9 prosenttia euroissa) 3 662 miljoonaan euroon.

Valuuttakurssimuutokset pienensivät tuottoja ja kuluja noin 2 prosenttiyksikköä, kun lukuja verrataan vuoden 2014 lukuihin. Luotto- ja talletusvolyymeihin valuuttakurssimuutokset eivät vaikuttaneet.

Konsernin Basel III -säännösten mukaan laskettu ydinvakavaraisuussuhde (CET1) oli vuoden 2015 viimeisen neljänneksen lopussa 16,5 prosenttia, kun se edellisneljänneksen lopussa oli 16,3 prosenttia. Ydinvakavaraisuussuhteen paraneminen perustui riskipainotettujen erien pienenemiseen, jonka vaikutusta ydinpääoman väheneminen tosin jonkin verran heikensi.

Ensisijaisen pääoman suhde riskipainotettuihin eriin nousi 0,3 prosenttiyksikköä edellisneljänneksestä 18,5 prosenttiin. Vakavaraisuussuhde nousi 21,3 prosentista 21,6 prosenttiin.

Riskipainotettujen erien määrä laski viimeisellä neljänneksellä 3,4 miljardia euroa edellisneljänneksestä 143,3 miljardiin euroon. Lasku perustui siihen, että sisäisten mallien mukaan laskettu markkinariski pieneni, vastapuoliriski pieneni ja 3. artiklan mukainen puskuri pieneni luottoriskimallien käyttöönoton seurauksena.

Ydinpääoma oli 23,6 miljardia euroa, ensisijainen pääoma 26,5 miljardia euroa ja omat varat 30,9 miljardia euroa. Basel 1 -siirtymäsäännösten mukainen pääomavaatimus oli 17,7 miljardia euroa ja oikaistut omat varat olivat 31,2 miljardia euroa.

Nordea toteuttaa kolmen seuraavan vuoden aikana muutosohjelman, jonka tavoitteena on aidosti digitaalinen pankki. Nordea käynnistää useita hankkeita, joilla pyritään hallitsemaan siirtymävaihe mahdollisimman tehokkaasti. Siksi pankki kirjasi vuoden viimeisellä neljänneksellä 263 miljoonan euron uudelleenjärjestelyvarauksen. Muutosohjelma ja samaan aikaan tehtävät investoinnit peruspankkijärjestelmään yksinkertaistavat rakenteita ja vähentävät hallinnon monimutkaisuutta.

Kuten Nordean vuoden 2015 toisen neljänneksen tulostiedotteessa kerrottiin, konserni suunnittelee juridisen rakenteensa yksinkertaistamista. Tytäryritykset Suomessa, Norjassa ja Tanskassa on tarkoitus muuttaa ruotsalaisen emoyhtiön sivuliikkeiksi rajat ylittävien fuusioiden kautta. Asian valmistelu etenee suunnitelmien mukaan. Asia on tarkoitus esittää Nordean varsinaiselle yhtiökokoukselle maaliskuussa. Juridisen rakenteen muutokset edellyttävät muun muassa paikallisten viranomaisten hyväksyntää ja niiden kanssa käytävien keskustelujen myönteistä lopputulosta.

Lisätietoa Nordea Bank AB:stä ja sen vuoden 2015 tuloksista on saatavilla osoitteessa www.nordea.com.

Henkivakuutus

Mandatum Life -konserni koostuu Sampo Oyj:n sataprosenttisesti omistamasta tytäryhtiöstä Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiöstä ja sen viidestä tytäryhtiöstä. Emoyhtiö Mandatum Life on vastuussa myynnistä ja kaikista vakuutusyhtiölain määräämistä toiminnoista. Tytäryhtiöt ovat Mandatum Life Palvelut Oy, Mandatum Life Sijoituspalvelut Oy, Mandatum Life Fund Management S.A., Innova Henkilöstörahoisto Oy sekä Mandatum Life Insurance Baltic SE.

Tulos

Henkivakuutus, 2015

Milj. €	2015	2014	Muutos, %
Vakuutusmaksutulo, netto	1 144	1 105	4
Sijoitustoiminnan nettotuotot	632	540	17
Muut tuotot	18	5	227
Korvauskulut	-1 023	-876	17
Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos	-462	-499	-7
Henkilöstökulut	-47	-46	2
Muut kulut	-74	-60	25
Rahoituskulut	-6	-7	-10
Tulos ennen veroja	181	163	11

Avainluvut	2015	2014	Muutos
Liikekustannussuhde, %	100,0	104,1	-4,1
Oman pääoman tuotto, %	12,7	11,4	1,3
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	522	509	13

Henkivakuutustoiminnan tulos ennen veroja vuodelta 2015 oli 181 miljoonaa euroa (163). Markkina-arvojen muutokset huomioiva laaja tulos verojen jälkeen oli 168 miljoonaa euroa (149). Oman pääoman tuotto (RoE) oli 12,7 prosenttia (11,4). Ilman vuoden 2015 aikana tehtyjä 109 miljoonan euron korkotäydennyksiä oman pääoman tuotto olisi ollut 18,5 prosenttia.

Sijoitusomaisuuden nettotuotot ilman sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyviä tuottoja kasvoivat 365 miljoonaan euroon (273) suurelta osin osakemarkkinoiden hyvän kehityksen ansiosta. Sijoitussidonnaisten vakuutusten tuotot olivat 239 miljoonaa euroa (267). Käyvän arvon rahasto oli 532 miljoonaa euroa (508) vuoden 2015 lopussa.

Mandatum Life -konsernin kokonaisvastuuvelka kasvoi 10,9 miljardiin euroon (10,4). Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvä vastuuvelka oli vuoden 2015

lopus 5,9 miljardia euroa (5,3) eli 54 prosenttia (51) koko vastuuvasta. Laskuperusteinen kanta jatkoi alenemistaan vuonna 2015 ja oli 5,0 miljardia euroa (5,1) vuoden 2015 lopussa. Korkeamman koron laskuperustekannat (4,5 ja 3,5 prosenttia) supistuivat 188 miljoonaa euroa vuoden 2015 kuluessa ja olivat 3,1 miljardia euroa.

Kokonaisuudessaan Mandatum Life on vahvistanut vastuuvasta 244 miljoonalla eurolla (135) alhaisen korkotason takia. Lukuun ei sisälly eriytettyyn kantaan liittyviä eriä. Diskonttokorko on alennettu 1,0 prosenttiin vuodelle 2016, 1,25 prosenttiin vuodelle 2017 ja 2,25 prosenttiin vuodelle 2018.

Eriytetyn ryhmäläkevakuutuskannan laskuperustekorko on alennettu 0,75 prosenttiin alkuperäisestä 3,5 prosentista täydentämällä vastuuvasta 257 miljoonalla eurolla (241).

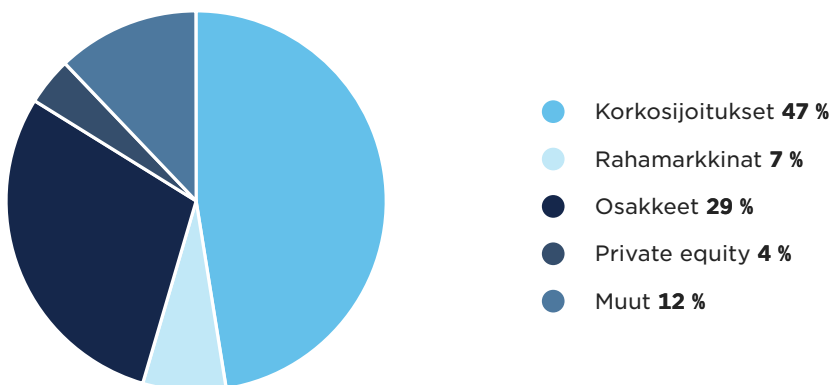
Mandatum Life -konsernilla oli 31.12.2015 sijoitusomaisuutta markkina-arvoin mitattuna 6,7 miljardia euroa (6,6), kun huomioon ei oteta 5,9 miljardin euron (5,3) suuruisia sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelan katteena olevia sijoituksia.

Mandatum Lifen alkuperäisen laskuperustekorkoisen vastuuvelan katteena oleva omaisuus oli 31.12.2015 markkina-arvoin 5,5 miljardia euroa (5,3), josta 47 prosenttia (32) oli sijoitettu korkoinstrumentteihin,

7 prosenttia (23) rahamarkkinoille, 29 prosenttia (30) osakkeisiin ja 16 prosenttia (16) vaihtoehtoiisiin sijoituksiin. Vuonna 2015 sijoitusomaisuuden tuotto käyvin arvoin oli 6,9 prosenttia (4,6). Korkosijoitusten duraatio oli vuoden 2015 lopussa 2,1 vuotta (2,0) ja keskimääräinen maturiteetti 2,8 vuotta (2,7). Korkosalkun keskimääräinen tuotto eräpäivään instrumenttien hankintahinnoilla laskettuna (running yield) oli 3,2 prosenttia (3,2).

Sijoitusomaisuuden jakauma

Mandatum Life (pois lukien eriytetty kanta), 31.12.2015, yhteensä 5,5 miljardia euroa

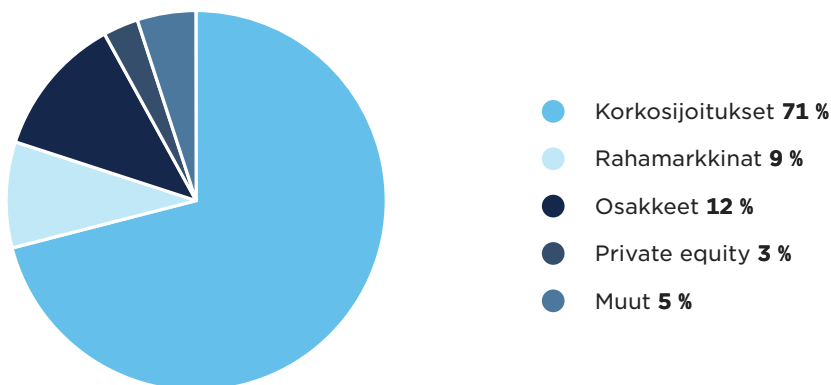

Eriytetyn kannan katteena olevien sijoitusten arvo oli 1,2 miljardia euroa (1,2), josta 71 prosenttia (48) oli korkosijoituksissa, 9 prosenttia (33) rahamarkkinoille, 12 prosenttia (8) osakkeisiin ja 8 prosenttia (11) vaihtoehtoiisiin sijoituksiin. Eriytetyn kannan sijoitusomaisuuden tuotto käyvin arvoin oli 3,8

prosenttia vuonna 2015. Joulukuun 2015 lopussa korkosijoitusten duraatio oli 2,3 vuotta (2,1) ja keskimääräinen maturiteetti 3,8 vuotta (3,6). Korkosijoitusten keskimääräinen tuotto eräpäivään instrumenttien hankintahinnoilla laskettuna (running yield) oli 1,4 prosenttia (1,3).

Sijoitusomaisuuden jakauma, eriytetty kanta

31.12.2015, yhteensä 1,2 miljardia euroa

Eurooppalaiset vakuutusyhtiöt raportoivat vakavaraisuusasemansa 31.12.2015 viimeisen kerran ns. Solvenssi I -säännösten mukaisesti. Mandatum Life -konsernin vakavaraisuusasema säilyi vahvana ja Solvenssi I:n mukainen vakavaraisuusaste oli 23,6 prosenttia (22,9). Ns. Solvenssi II -säännöstö astui voimaan tammikuun 2016 alusta. Mandatum Lifen Solvenssi II:n mukaista vakavaraisuusasemaa käsitellään kohdassa Vakavaraisuus.

Henkivakuutusliiketoiminnan kustannus- ja riskiliikkeen tulokset olivat Mandatum Lifen historian parhaat.

Kustannusliikkeen tulos nousi 25 miljoonaan euroon (19). Riskiliikkeen tulos muodostui poikkeuksellisen hyväksi ja oli 33 miljoonaa euroa (23).

Mandatum Life -konsernin omalla vastuulla oleva maksutulo nousi yhtiön historian korkeimmaksi ja oli 1 144 miljoonaa euroa (1 105). Sijoitussidonnainen maksutulo säilyi edellisvuoden tasolla ja oli 968 miljoonaa euroa (960). Baltiassa maksutulo oli 34 miljoonaa euroa (40). Mandatum Lifen markkinaosuus säilyi vakaana ja oli Suomessa 17,7 prosenttia (17,9). Baltiassa yhtiön markkinaosuus oli 8 prosenttia (11).

Omistusyhteisö

Sampo Oyj hallinnoi vahinko- ja henkivakuutustoimintaa harjoittavia tytäryhtiöitään. Lisäksi yhtiö omisti 31.12.2015 noin 21,2 prosenttia Pohjoismaiden suurimman pankin Nordean osakepääomasta. Nordea on Sampo Oyj:n osakkuusyhtiö.

Tulos

Omistusyhteisö, 2015

Milj. €	2015	2014	Muutos, %
Sijoitustoiminnan nettotuotot	76	29	165
Liiketoiminnan muut tuotot	18	15	19
Henkilöstökulut	-20	-20	1
Liiketoiminnan muut kulut	-12	-12	-6
Rahoituskulut	-63	-23	176
Osuus osakkuusyritysten voitosta	751	680	10
Tulos ennen veroja	749	669	12
			Muutos
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	57	57	0

Omistusyhteisö-segmentin tulos ennen veroja oli 749 miljoonaa euroa (669), josta 751 miljoonaa euroa (680) tuli Nordean vuoden 2015 tuloksesta kirjattavasta Sammon osuudesta. Ilman osuutta Nordean tuloksesta omistusyhteisö teki -1 miljoonan euron tuloksen (12). Ruotsin kruunun vahvistuminen kasvatti raportoituja rahoituskuluja 12 miljoonalla eurolla vuonna 2015. Vahvistuminen vaikutti erityisesti viimeisen vuosineljänneksen tulokseen.

Sampo Oyj:n omistus Nordea Bankista on kirjattu konsernitaseeseen 7,3 miljardiin euroon. Omistususuuden markkina-arvo 31.12.2015 oli 8,7 miljardia euroa eli 10,15 euroa osaketta kohti. Sampo Oyj:n taseeseen sisältyi myös 2,4 miljardin euron (2,4) arvosta tytäryhtiöiden osakkeita.

Hallinnointi

Sampo-konserni noudatti vuonna 2015 Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n antamaa, 1.10.2010 voimaan tullutta Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia sellaisenaan. Arvopaperimarkkinayhdistys hyväksyi 1.10.2015 uuden hallinnointikoodin, joka tuli voimaan 1.1.2016 alkaen korvaten näin vanhemman hallinnointikoodin. Uusi hallinnointikoodi on luettavissa Arvopaperimarkkinayhdistyksen sivustolla osoitteessa www.cgfinland.fi.

Sampo Oyj noudattaa uutta hallinnointikoodia 1.1.2016 alkaen. Yrityksille on annettu vapaaehtoisesti mahdollisuus noudattaa uuden hallinnointikoodin

mukaista raportointia kokonaan tai osittain jo 31.12.2015 päättyvällä tilikaudella, mutta Sampo noudattaa vuoden 2015 raportoinnissaan vanhaa hallinnointikoodia, koska uusi hallinnointikoodi sen sallii.

Sampo julkaisee vuosittain listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaisen hallinto- ja ohjausjärjestelmää koskevan selvityksen (Corporate Governance Statement). Selvitys julkaistaan Sammon vuosikertomuksen yhteydessä maaliskuussa 2016. Selvitys on saatavilla osoitteessa www.sampo.com/selvitys. Konsernin hallinnoinnista on lisätietoa saatavilla myös vuosikertomuksen [Hallinnointi](#)-osiossa.

Muutokset konsernirakenteessa

Sampo-konsernin rakenteessa ei tapahtunut muutoksia vuonna 2015.

Varsinainen yhtiökokous

Sampo Oyj:n 16.4.2015 pidetty varsinainen yhtiökokous päätti jakaa vuodelta 2014 osinkoa 1,95 euroa osakkeelta. Yhtiökokous vahvisti vuoden 2014 tilinpäätöksen ja myönsi hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle vastuuvapauden.

Yhtiön hallitukseen valittiin kahdeksan jäsentä. Hallitukseen valittiin uudelleen Anne Brunila, Jannica Fagerholm, Adine Grate Axén, Veli-Matti Mattila, Eira Palin-Lehtinen, Per Arthur Sørlie ja Björn Wahlroos. Hallituksen uudeksi jäseneksi valittiin Risto Murto. Hallituksen entisistä jäsenistä Matti Vuoria ei ollut käytettävissä uudelleen valintaan. Hallituksen toimikausi kestää seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka.

Hallitus valitsi järjestäytymiskokouksessaan puheenjohtajakseen Björn Wahlroosin ja varapuheenjohtajakseen Eira Palin-Lehtisen. Nimitys- ja palkkiovaliokuntaan valittiin jäseniksi Veli-Matti Mattila, Risto Murto, Eira Palin-Lehtinen ja Björn Wahlroos sekä tarkastusvaliokuntaan Anne Brunila, Jannica Fagerholm, Adine Grate Axén ja Per Arthur

Sørlie. Valiokuntien kokoonpanot täyttivät Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin riippumattomuusvaatimukset. Hallituksen jäsenten ansioluettelot ovat saatavilla osoitteessa www.sampo.com/hallitus.

Yhtiökokous päätti maksaa hallituksen jäsenille palkkioita vuonna 2016 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka seuraavasti: hallituksen puheenjohtajalle maksetaan 160 000 euroa vuodessa, hallituksen varapuheenjohtajalle 100 000 euroa vuodessa ja kullekin hallituksen jäsenelle 80 000 euroa vuodessa. Hallituksen jäsenen edellytetään hankkivan yhtiökokouksen päätöksen perusteella Sammon A-sarjan osakkeita markkinoilta julkisessa kaupankäynnissä muodostuvaan hintaan 50 prosentilla hallituksen jäsenen vuosipalkkiosta, josta on ensin vähennetty verot ja vastaavat maksut.

Tilintarkastajaksi valittiin tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy, jolle päätettiin maksaa palkkio yhtiön hyväksymän laskun mukaan. KHT Tomi Englund valittiin toimimaan päävastuullisena tilintarkastajana.

Yhtiökokouksessa oli edustettuna 2 994 osakkeenomistajaa edustaen yhteensä 368 500 631

osaketta ja 373 300 631 ääntä. Kaikki päätökset tehtiin yksimielisesti.

Yritysvastuu

Sampo-konsernin yritysvastuutoiminta keskittyy tytäryhtiöihin, jotka vastaavat asiakassuhteista ja joissa työskentelee 99 prosenttia konsernin henkilöstöstä.

Vahinko- ja henkivakuutustytäryhtiöiden toiminnot eroavat toisistaan merkittävästi, ja samalla niiden yritysvastuuta edistävät toimenpiteet eroavat suuresti toisistaan. Näin ollen tytäryhtiöillä on omat niiden toimintojen erityispiirteitä heijastavat yritysvastuun raportointimallinsa. Sampo jatkoi konsernitason yritysvastuuraportointimallin kehittämistä odotellessaan viranomaisten päätöksiä raportointivaatimuksista.

Ifin toimintaa ohjaa tiukka ympäristöpolitiikka. Tämän mukaisesti pyritään aina löytämään ympäristöystävällisin ratkaisu asiakkaille, toimittajille ja yhteistyökumppaneille sekä yhtiölle itselleen. Lisätietoja Ifin ympäristövastuutoiminnasta on saatavilla maaliskuussa 2016 julkaistavasta englanninkielisestä ympäristöraportista ([The If Environmental Report 2015](#)), joka on saatavilla osoitteessa www.sampo.com/ymparistoraportti.

Mandatum Lifen yritysvastuu perustuu sen liiketoiminnan kulmakiviin: asiakkaiden taloudellisen hyvinvoinnin kasvattamiseen ja turvaamiseen sekä taloudellisten riskien suojaamiseen. Keskeinen osa Mandatum Lifen yritysvastuuta on oman liiketoiminnan menestys, joka mahdollistaa asiakkaiden ja henkilöstön elämän parantamisen ja helpottamisen.

Vuoden 2015 aikana Mandatum Lifen yritysvastuun painopiste on ollut erityisesti vastuullisen sijoittamisen käytäntöjen edistämässä. Vastuullisessa sijoittamisessa keskeisenä teemana on ollut sijoittajien tärkeä rooli ympäristöä koskevien haasteiden, kuten ilmaston lämpenemisen, ratkaisemisessa.

Osana taloudellista vastuutaan Sampo-konsernin yhtiöt huolehtivat toimintansa jatkuvuudesta, kannattavuudesta, tuloksetekokyvystä sekä vakavaraisuudesta kaikissa markkinatilanteissa. Keskeinen osa taloudellista vastuuta on huolellinen riskienhallinta. Sampo-konsernin riskienhallinnasta on lisätietoja saatavilla Sammon vuoden 2015 vuosikertomuksen [Riskienhallinta-osiosta](#).

Henkilöstö

Sampo-konsernin työntekijöiden määrä (FTE) oli vuonna 2015 keskimäärin 6 755 (6 739). Suurin liiketoiminta-alue on vahinkovakuutustoiminta, joka työllisti noin 91,4 prosenttia henkilöstöstä. Henkivakuutustoiminnassa toimi 7,7 prosenttia ja emoyhtiö Sampo Oyj:n palveluksessa työskenteli 0,8 prosenttia henkilöstöstä.

Maantieteellisesti Sampo-konsernin henkilöstömäärä jakautui siten, että Suomessa työskenteli 33 prosenttia, Ruotsissa 27 prosenttia ja Norjassa 20 prosenttia henkilöstöstä. Baltian maiden, Tanskan ja muiden maiden osuus henkilöstöstä oli yhteensä 20 prosenttia.

Vahinkovakuutuksen kokonaishenkilöstömäärä säilyi entisellään. Henkilöstön määrä aleni Norjassa ja

Suomessa, mutta kasvoi Baltiassa, Ruotsissa ja Tanskassa. Vahinkovakuutuksessa työskenteli joulukuun 2015 lopussa 6 739 henkeä. Ifin Suomen-tytäryhtiö If Vahinkovakuutusyhtiö Oy aloitti 12.10.2015 yhteistoimintaneuvottelut, joiden kohteena on 212 henkilöä Ifin yritysasiakas- ja henkilöasiakasliiketoiminnoissa sekä sisäisessä tarkastuksessa. Yt-neuvottelujen lopputuloksena Ifin henkilöstömäärä vähenee yhteensä 92 henkilöllä, joista 78 työsuhdetta päättyy vapaaehtoisein sopimuksiin, 11 eläkejärjestelyihin ja 3 irtisanomisiin.

Henkivakuutustoiminnan henkilöstömäärä kasvoi vuonna 2015 noin 3 prosenttia Suomen-henkilöstön kasvun ansiosta. Henkivakuutustoiminnassa työskenteli joulukuun 2015 lopussa 559 henkeä. Kaikkiaan Sampo-

konsernissa työskenteli vuoden 2015 lopussa 6 782 henkeä.

Henkilöstöstä on lisätietoja saatavilla vuosikertomuksen [Henkilöstö-osiosta](#).

Palkitseminen

Sampo-konsernin palkitseminen perustuu kaikissa konserniyhtiöissä Sammon hallituksen hyväksymiin palkitsemisperiaatteisiin. Sampo-konsernin 17.9.2014 hyväksytyissä palkitsemisperiaatteissa esitetään palkkiorakenne ja palkitsemisjärjestelmien laatimisperiaatteet, jotka ovat osa Sampo-konsernin yleistä hallintomallia ja riskienhallinnan periaatteita. Palkitsemisperiaatteet ovat saatavilla osoitteessa www.sampo.com/palkitseminen.

Palkitsemisperiaatteiden ytimenä on, että Sampo-konsernin palkitsemisjärjestelmät eivät saa vaarantaa konsernin taloudellista vakautta ja niiden on noudatettava eettisiä periaatteita ja lainsäädännön vaatimuksia. Ne on myös suunniteltava siten, että niissä huomioidaan eri sidosryhmien, kuten osakkeenomistajien, työntekijöiden, asiakkaiden ja valvontaviranomaisten, edut. Lisäksi kaikki palkitsemismekanismit on suunniteltava rinnakkain riskienhallinnan periaatteiden kanssa.

Kaikkien palkitsemismekanismien lähtökohtana on rohkaista ja kannustaa työntekijöitä kaikilla tasoilla tekemään parhaansa ja ylittämään heille asetetut tavoitteet. Palkitsemiskokonaisuudet on suunniteltava palkitsemaan työntekijöitä kaikilla tasoilla niin, että huolella, oikeiden käytäntöjen mukaisesti ja menestyksekkäästi tehty työ palkitaan oikeudenmukaisesti. Samalla on kuitenkin muiden sidosryhmien edun suojaamiseksi huolehdittava siitä, että palkitsemismekanismit eivät saa houkuttaa tai rohkaista työntekijöitä liiallisten tai ei-haluttujen riskien ottamiseen. Näin ollen palkitsemismekanismeja ei voida erottaa riskienhallintakäytännöistä.

Haluttujen ohjausvaikutusten saavuttamiseksi ja niiden riskiherkkyyden varmistamiseksi palkitsemisen jokainen osatekijä (määritelty tarkemmin yhtiökohtaisissa palkitsemispolitiikoissa) on suunniteltava rinnakkain sekä konsernin yleisen että jokaisen yhtiön oman, tarkemman riskienhallintakehikon kanssa. Johtoajatuksena Sammon palkitsemisperiaatteissa on, että kaikki palkitseminen on linkitettävä eri liiketoimintaprosesseille ominaisiin riskeihin ja vastuihin.

Sampo-konsernissa käytetyt erilaiset palkitsemismuodot ovat seuraavat:

- (a) Kiinteä palkitseminen
- (b) Muuttuva palkitseminen
- (c) Eläke
- (d) Muut edut

Tietty osuus ylimmälle johdolle ja tietyille avainhenkilöille maksettavista muuttuvista palkkioista lykätään määritellyn ajanjakson ajaksi kussakin konserniin kuuluvassa yhtiössä sovellettavan sääntelyjärjestelmän mukaisesti. Lykkäysajanjakson jälkeen tehdään jälkikäteinen riskiarviointi ja hallitus päättää voidaanko lykättyjä muuttuvia palkkioita maksaa kokonaan tai osittain vai jätetäänpö ne kokonaan maksamatta. Vuonna 2015 osaa sekä lyhytaikaisista että pitkäaikaisista kannustinpalkkioista on lykätty. Lykättyjen palkkioiden yhteismäärä oli vuonna 2015 kokonaisuudessaan 10,6 miljoonaa euroa.

Sampo-konsernin käyttämät erilaiset palkitsemismuodot on kuvailtu tarkemmin Sammon verkkosivuilla osoitteessa www.sampo.com/palkitseminen.

Pitkäaikaisten kannustinohjelmien perusteella maksettiin vuonna 2015 palkkioita sosiaalikuluneen 34 miljoonaa euroa (26). Lyhytaikaisia kannustimia maksettiin sosiaalikulut mukaan lukien samalla ajanjaksolla 33 miljoonalla eurolla (33). Johdon pitkäaikaisen kannustinohjelmien perusteella maksettavat maksut perustuvat Sammon osakekurssin kehitykseen noin kolmen vuoden aikajaksolla kunkin kannustinjärjestelmän liikkeelle laskemisesta alkaen. Kannustinohjelmissa on asetettu minimivaatimukset osakekurssikehitykselle ja yhtiön kannattavuudelle sekä yläraja maksettaville kannustimille. Lisäksi osa kannustimina saaduista suorituksista on käytettävä Sammon osakkeiden hankkimiseen ja osakkeet on pidettävä tietyn ajan. Vuonna 2015 voimassa olevien pitkäaikaisten kannustinohjelmien tulosvaikutus oli 33 miljoonaa euroa (34). Sampo-konsernin pitkäaikaisten kannustinohjelmien ehdot ovat luettavissa osoitteessa www.sampo.com/kannustinehdot.

Sampo-konserni julkaisee maaliskuussa 2016 palkka- ja palkkioselvityksen. Selvitys on laadittu vuonna 2015 hyväksytyn uuden hallinnointikoodin sallimalla tavalla lokakuussa 2010 julkaistun listayhtiöiden

hallinnointikoodin 7. luvun (Palkitseminen) suositusten mukaisesti. Selvitys on luettavissa osoitteessa www.sampo.com/palkitseminen.

Riskienhallinta

Sampo-konsernin yhtiöt toimivat liiketoiminta-alueilla, joissa arvonaluonnin erityispiirteinä hyvän asiakaspalvelun ohella ovat riskien hinnoittelu ja riskiportfolioiden aktiivinen hallinta. Vakuutus- ja sijoitusriskien onnistunut hallinta on Sampo-konsernin keskeisin tuottojen lähde.

Sampo-konsernin liiketoimintaan liittyvät riskit voidaan jaotella kolmeen pääryhmään: Liiketoimintaympäristön muutoksiin liittyviin strategisiin riskeihin, yhtiön liiketoimintatapoihin tai -suhteisiin liittyviin

maineriskeihin sekä liiketoiminnasta luontaisesti aiheutuviin riskeihin.

Sampo-konsernin riskienhallinnan tärkeimpänä tavoitteena on varmistaa liiketoimintojen ja liiketoimintaympäristön riskeihin suhteutettuna riittävän pääoman saatavuus sekä riittävän tuoton kertyminen valitut riskit huomioiden.

Kattava selvitys Sampo-konsernin riskienhallinnasta, hallintorakenteesta, riskeistä ja pääomituksista on saatavilla vuosikertomuksen [Riskienhallinta](#)-osiossa.

Osakkeet, osakepääoma ja osakkeenomistajat

Osakkeet ja osakepääoma

Sampo Oyj:n osakkeiden kokonaismäärä 31.12.2015 oli 560 000 000 osaketta, jotka jakaantuivat 558 800 000 A-sarjan sekä 1 200 000 B-sarjan osakkeeseen. Osakkeisiin liittyviä äänioikeuksia on 564 800 000 kappaletta. Kullakin A-osakkeella on yhtiökokouksessa yksi ääni ja B-osakkeella viisi ääntä. Yhtiöjärjestyksen mukaan A-sarjan osakkeiden vähimmäismäärä on 179 000 000 ja enimmäismäärä 711 200 000 kappaletta. B-sarjan osakkeiden vähimmäismäärä on nolla (0) ja enimmäismäärä 4 800 000 kappaletta. 31.12.2015 Sampo Oyj:n osakepääoma oli 98 miljoonaa euroa (98) ja oma pääoma oli 11 411 miljoonaa euroa (10 924).

Sammon yhtiöjärjestyksen lunastusvelvollisuuslausekkeen (16 §) mukaisesti osakkeenomistaja, jonka osuus yhtiön kaikista osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä saavuttaa tai ylittää 33 1/3 prosenttia tai 50 prosenttia (lunastusvelvollinen osakkeenomistaja), on velvollinen lunastamaan muiden osakkeenomistajien (lunastukseen oikeutetut osakkeenomistajat) vaatimuksesta näiden osakkeet ja niihin osakeyhtiölain mukaan oikeuttavat arvopaperit siten kuin tässä pykälässä määrätään. Yhtiöjärjestyksessä määritellään omistusosuuden ja lunastushinnan laskukaava.

Osakemäärän kehitys

Sampo Oyj, 2011 - 2015

Vuosi	A-osakkeita	B-osakkeita	Yhteensä	Muutos vuoden aikana	Muutoksen syy
1.1.2011	560 082 390	1 200 000	561 282 390	-1 282 390	Takaisinostettujen osakkeiden mitätöinti
1.1.2012	558 800 000	1 200 000	560 000 000	ei muutoksia	
1.1.2013	558 800 000	1 200 000	560 000 000	ei muutoksia	
1.1.2014	558 800 000	1 200 000	560 000 000	ei muutoksia	
1.1.2015	558 800 000	1 200 000	560 000 000	ei muutoksia	
1.1.2016	558 800 000	1 200 000	560 000 000	ei muutoksia	

Omistusmääräjakauma

Sampo Oyj, 31.12.2015

Osakkeiden lukumäärä	Omistajia, kpl	Omistajia, %	Arvo-osuusmäärä, kpl	Arvo-osuusmäärä, %	Äänimäärä, kpl	Äänimäärä, %
1-100	29 205	34,73	1 659 732	0,30	1 659 732	0,29
101-500	35 653	42,39	9 163 596	1,64	9 163 596	1,62
501-1 000	9 223	10,97	7 080 216	1,26	7 080 216	1,25
1 001-5 000	8 250	9,81	17 538 889	3,13	17 538 889	3,11
5 001-10 000	980	1,17	7 101 692	1,27	7 101 692	1,26
10 001-50 000	626	0,74	12 943 031	2,31	12 943 031	2,29
50 001-100 000	67	0,08	4 828 869	0,86	4 828 869	0,86
100 001-500 000	71	0,08	15 575 808	2,78	15 575 808	2,76
500 001-9 999 999 999	27	0,03	477 138 507	85,20	481 938 507	85,33
Yhteensä	84 102	100,00	553 030 340	98,76	557 830 340	98,77
joista hallintarekisteröityjä	14		332 572 627	59,39	332 572 627	58,88
Odotusluettelolla yhteensä	0		0	0,00	0	0,00
Yhteistilillä			6 969 660	1,25	6 969 660	1,23
Liikkeeseenlaskettu määrä			560 000 000	100,00	564 800 000	100,00

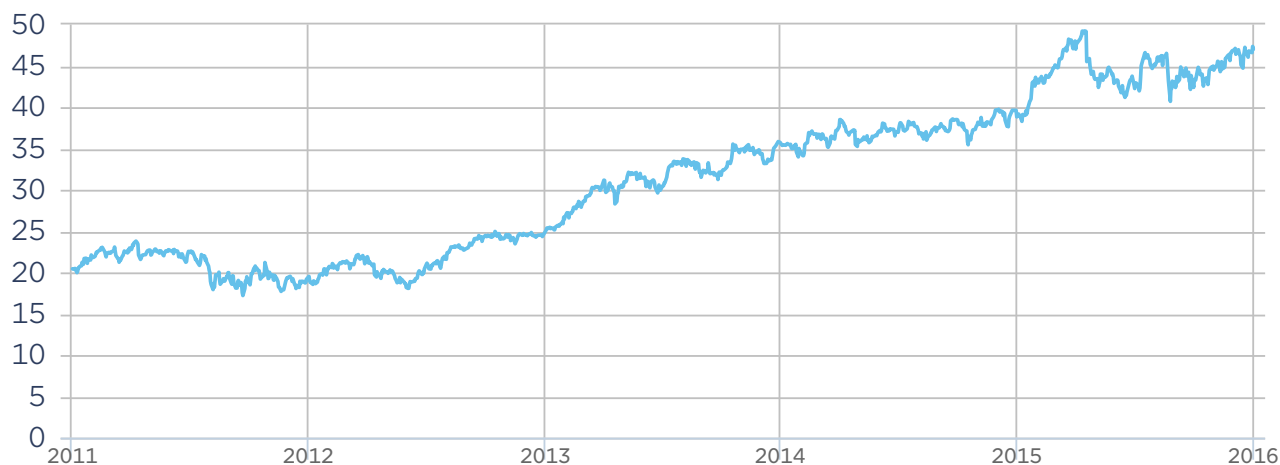
Sammon A-sarjan osakkeet on noteerattu Nasdaq Helsingissä vuodesta 1988 alkaen. Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva omistaa kaikki B-sarjan osakkeet. B-sarjan osakkeet voidaan

osakkeenomistajan vaatimuksesta muuntaa A-sarjan osakkeiksi. Tilikauden päättyessä Sampo Oyj tai sen tytäryhtiöt eivät omistaneet Sammon A-sarjan osakkeita.

Osakkeen hinta

Sampo Oyj, 2011 - 2015

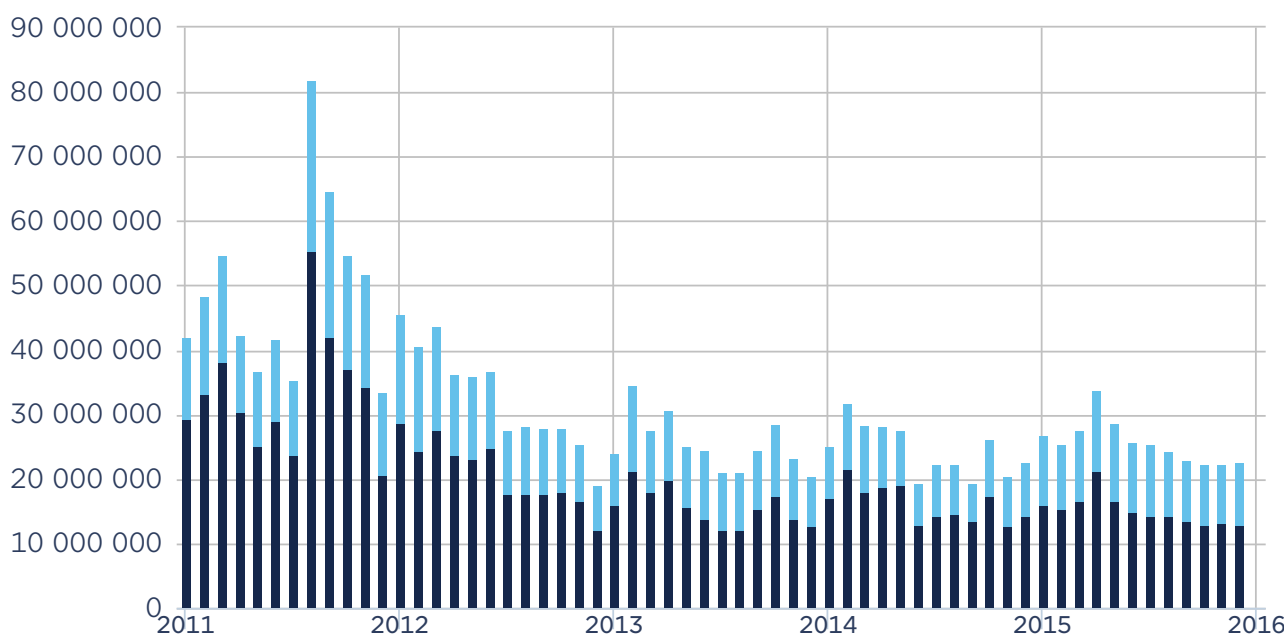
€

Osakkeen vaihto kuukausittain

Sampo Oyj, 2011 - 2015

Kpl

- Osakkeen vaihto BATS, Burqundy, Chi-X ja Turquoise (2015: ei sisällä Burqundya)
- Osakkeen vaihto Nasdaq Helsinki

Hallituksen valtuutukset

Vuoden 2015 yhtiökokous myönsi hallitukselle valtuudet hankkia Sammon omia A-sarjan osakkeita yhdessä tai useammassa erässä yhteensä enintään 50 000 000 kappaletta. Omia osakkeita voidaan hankkia muutoin kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen). Osakkeiden hankintahinta on enintään hankintahetkellä Sammon osakkeesta julkisessa

kaupankäynnissä maksettava korkein hinta. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka, kuitenkin enintään 18 kuukautta yhtiökokouksen päätöksestä.

Sampo Oyj ei ostanut vuonna 2015 omia osakkeitaan. Sampo ei ole hankkinut omia osakkeitaan myöskään katsauskauden päättymisen jälkeen.

Osakkeenomistajat

Sampo Oyj:n osakkeenomistajien lukumäärä kasvoi 31.12.2015 mennessä 84 102 osakkeenomistajaan (82 817). Arvo-osuusjärjestelmään siirtämättä oli noin 1,2 (1,3) prosenttia osakkeista. Hallintarekisteröityjen

ja ulkomaisten osakkeenomistajien omistusosuus nousi 60,96 prosenttiin (59,84) osakemäärästä ja 60,45 prosenttiin äänistä (59,33).

Osakkeenomistajat

Sampo Oyj, 31.12.2015

A- ja B-sarjat	Osakkeiden lukumäärä	Osakkeista, %	Äänistä, %
Solidium Oy	66 657 360	11,90	11,80
Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Varma	35 548 420	6,35	6,29
Wahlroos Björn	11 764 687	2,10	2,08
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	4 791 000	0,86	0,85
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva *)	4 370 870	0,78	1,62
Valtion Eläkerahasto	3 860 000	0,69	0,68
Schweitzerische Nationalbank	2 931 515	0,52	0,52
Folketrygdfondet	1 989 165	0,36	0,35
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	1 950 000	0,35	0,35
Kuntien eläkevakuutus	1 632 993	0,29	0,29
Sijoitusrahasto Nordea Suomi	1 616 500	0,29	0,29
Svenska litteratursällskapet i Finland	1 601 800	0,29	0,28
ODIN Norden c/o ODIN Forvaltning AS	1 062 875	0,19	0,19
Sijoitusrahasto Nordea Pro Suomi	900 000	0,16	0,16
Nordea Nordenfonden	876 868	0,16	0,16
OP-Delta-sijoitusrahasto	802 886	0,14	0,14
Oslo Pensjonsforsikring AS	752 000	0,13	0,13
Juselius Sigrid Stiftelse	701 400	0,13	0,12
Nordea Allemansfond Alfa	514 175	0,09	0,09
SR Danske Invest Suomi Yhteisöosake	508 637	0,09	0,09
Hallintarekisteröidyt yhteensä	332 572 627	59,39	58,88
Muut yhteensä	82 594 222	14,75	14,62
Yhteensä	560 000 000	100,00	100,00

*) A-sarjan osakkeita 3 170 870 kpl ja B-sarjan osakkeita 1 200 000 kpl.

Osakeomistus sektoreittain

Sampo Oyj (A- ja B-sarjojen osakkeet), 31.12.2015

Sektori	Osakkeita yhteensä	%
Yritykset	76 487 039	13,66
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	14 420 782	2,58
Julkisyhteisöt	49 709 659	8,88
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	11 495 404	2,05
Kotitaloudet	59 514 668	10,63
Ulkomaiset ja hallintarekisteröityneet	341 402 788	60,96
Yhteistilillä	6 969 660	1,24
Yhteensä	560 000 000	100,00

Sampo Oyj vastaanotti vuonna 2015 kaikkiaan yhdeksän Arvopaperimarkkinalain 9 luvun 5 §:n mukaista liputusilmoitusta, joiden mukaan BlackRock, Inc.:n (veronro 32-0174421) ja sen rahastojen suoraan tai rahoitusinstrumenttien kautta omistamien Sammon A-osakkeiden kokonaismäärä oli joko laskenut alle

viiden (5) prosentin tai noussut yli viiteen (5) prosenttiin Sampo Oyj:n kaikista osakkeista ja niiden tuottamien äänten yhteismäärästä. Oheisessa taulukossa on esitetty ilmoitetut omistusmuutokset. Muita liputusilmoituksia ei saatu.

Ilmoituksen päivämäärä	% osakkeista	% äänioikeuksista
4.8.2015	alle 5	alle 5
3.9.2015	yli 5 (5,02)	alle 5
7.9.2015	yli 5 (5,05)	yli 5 (5,00)
8.10.2015	yli 5 (5,03)	alle 5
9.10.2015	alle 5	alle 5
27.11.2015	yli 5 (5,02)	alle 5
30.11.2015	alle 5	alle 5
11.12.2015	yli 5 (5,00)	alle 5
14.12.2015	alle 5	alle 5

Sammon 27.11.2015 vastaanottama ilmoitus liittyi EU:n avoimuusdirektiivin muutoksen voimaantuloon.

Sampo Oyj on vuoden 2016 ensimmäisellä neljänneksellä vastaanottanut vielä kuusi liputusilmoitusta BlackRock Inc.:iltä ja sen rahastoilta. 25.1.2016 päivätyn ilmoituksen mukaan näiden omistus Sampo Oyj:n kaikista osakkeista oli noussut 5,04 prosenttiin kaikista osakkeista, 26.1.2016 päivätyn ilmoituksen mukaan omistus oli puolestaan laskenut alle 5 prosentin, 29.1.2016 omistus oli noussut yli 5 prosenttiin (5,02), 1.2.2016 jälleen laskenut alle 5 prosentin, 3.2.2016 noussut yli 5 prosenttiin (5,03) ja 4.2.2016 laskenut jälleen alle 5 prosentin. Osakkeisiin tai niihin oikeuttaviin rahoitusvälineisiin liittyvät äänioikeudet olivat koko ajan pysyneet alle viidessä (5) prosentissa kaikista Sammon osakkeisiin liittyvistä äänistä.

Liputusilmoituksiin liittyvät yksityiskohdat ovat nähtävillä osoitteessa www.sampo.com/liputukset.

Oheisessa taulukossa on esitetty hallituksen ja johtoryhmän Sampo-omistukset. Vuoden 2015 lopussa Sammon hallituksen jäsenet ja heidän lähipiirinsä omistivat suoraan tai välillisesti 11 891 850 (11 924 379) Sammon A-sarjan osaketta. Omistusten yhteenlaskettu osuus osakemäärästä ja äänistä oli 2,1 prosenttia (2,1).

Sammon johtoryhmän ja heidän lähipiirinsä omistuksessa oli suoraan tai epäsuorasti 771 156 (793 741) osaketta, mikä oli 0,1 prosenttia (0,1) osakemäärästä ja äänistä.

Sammon konsernijohtaja Kari Stadigh myi 54 390 Sammon A-osaketta 6.11.2015.

Hallituksen ja johtoryhmän omistukset

Sampo Oyj, 31.12.2015 ja 31.12.2014

Hallitus	31.12.2015	31.12.2014
Wahlroos	11 864 687	11 863 986
Palin-Lehtinen	4 490	3 975
Brunila	8 848	8 406
Fagerholm	1 682	1 254
Grate Axén	4 317	3 747
Mattila	4 694	4 287
Murto	422	-
Sørle	2 710	2 247
Vuoria	-	36 477
Yhteensä	11 891 850	11 924 379
Hallituksen omistus liikkeellelasketuista osakkeista, %	2,1 %	2,1 %
Hallituksen äänimäärä, %	2,1 %	2,1 %

Johtoryhmä	31.12.2015	31.12.2014
Stadigh	251 795	285 693
Alsaker	16 472	10 380
Johansson	43 757	57 013
Lapveteläinen	231 745	246 137
Magnusson	22 860	22 037
Martinsen	36 652	30 800
Niemisvirta	65 293	58 404
Thorsrud	35 926	29 554
Vuorinen	27 904	21 662
Wennerklint	38 752	32 061
Yhteensä	771 156	793 741
Johtoryhmän omistus liikkeellelasketuista osakkeista, %	0,1 %	0,1 %
Johtoryhmän äänimäärä, %	0,1 %	0,1 %

Taloudellinen tilanne

Sisäiset osingot

Sampo-konsernin emoyhtiö Sampo Oyj sai tytäryhtiöiltään ja osakkuusyhtiöiltään Nordea Bank AB:lta vuonna 2015 osinkoina 1,220 miljardia euroa. Vuonna 2015 vastaanotettiin seuraavat osingot:

- 25.3.2015, Mandatum Life: 100 miljoonaa euroa;
- 30.3.2015, Nordea Bank AB: 533 miljoonaa euroa;
- 8.12.2015, If Vahinkovakuutus: 5,5 miljardia Ruotsin kruunua (n. 587 miljoonaa euroa).

Nordea Bank AB:n hallitus esitti 27.1.2016, että sen 17.3.2016 kokoontuva varsinainen yhtiökokous jakaisi osinkoa 0,64 euroa osakkeelta. Sammon nykyisellä osakeomistuksella osinko on noin 551 miljoonaa euroa. Ehdotettu osingonmaksupäivä on 30.3.2016.

Mandatum Life aikoo maksaa 125 miljoonan euron osingon vuoden 2016 ensimmäisellä neljänneksellä. If Vahinkovakuutus maksaa osinkonsa yleensä vuoden lopulla.

Luottoluokitukset

Sampo-konserniin kuuluvien yhtiöiden luottoluokituksissa ei vuonna 2015 tapahtunut muutoksia. Syyskuussa 2015 Moody's vahvisti Ifin ja Sampo Oyj:n luokitukset ja muutti näkymät myönteisiksi.

Yhtiö	Moody's		Standard & Poor's	
	Luokitus	Näkymä	Luokitus	Näkymä
Sampo Oyj	Baa2	Myönteinen	Ei luokitusta	-
If Skadeförsäkring Ab (Ruotsi)	A2	Myönteinen	A	Vakaa
If Vahinkovakuutusyhtiö Oy (Suomi)	A2	Myönteinen	A	Vakaa

Vakavaraisuus

Sampo-konsernin liiketoimintamalli perustuu kolmeen liiketoiminta-alueeseen. Kukin liiketoiminta-alue hallinnoi itsenäisesti omia riskejään ja varaa riittävän määrän pääomaa riskiensä kattamiseksi.

Emoyhtiö Sampo Oyj, joka ei itse harjoita liiketoimintaa, on rakenteellisesti alisteinen liiketoiminta-alueilleen. Siten se on riippuvainen näiden taloudellisesta menestyksestä ja velvoitteista. Emoyhtiön preferenssinä on ylläpitää liiketoiminta-alueilla sellaista tuloksen, riskien ja pääoman tasapainoa, joka tukee liiketoiminta-alueiden kykyä maksaa vakaita osinkoja sen jälkeen, kun ne ovat hoitaneet omat velvoitteensa.

Sampo-konsernissa alakonsernit eivät pääomita toisiaan ristiin, vaan emoyhtiö hoitaa tarvittaessa niiden pääomituksen. Näin ollen emoyhtiö suosii yleensä ottaen alhaista velkaantuneisuutta ja riittäviä likviditeettipuskureita voidakseen järjestää likviditeettiä liiketoiminta-alueiden sitä tarvitessa.

Vakuutusalakonsernit If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life ovat noudattaneet 1.1.2016 alkaen vakavaraisuuslaskelmissaan Solvenssi II -säännöstöä.

If-konserni on useiden vuosien ajan käyttänyt sisäistä taloudellisen pääoman malliaan verratakseen riskeihin vaadittavaa pääomaa käytettävissä oleviin pääomiin. Yhtiö on vuodesta 2011 alkaen kehittänyt sisäistä taloudellisen pääoman malliaan viranomaisen kanssa ns. ennakkohakemusmenettelyssä, jotta malli vastaisi Solvenssi II -vaatimuksia. Tämän vuoksi If aikoi käyttää osittaista sisäistä malliaan määriteltessään Solvenssi II:n mukaisen vakavaraisuuspääomavaatimuksen (SCR) ja viranomaisille jätettiin hakemus kyseisen mallin hyväksynnälle kesäkuussa 2015.

Luvanhakuprosessin oltua edelleen kesken 1.1.2016 If veti pois Suomen finanssivalvonnalle (Fiva) jättämänsä hakemuksen. If-konserni aikoo käyttää Solvenssi II:n mukaista standardikaavaa ja arvioida tilannetta sen vaatimalla tavalla. Standardikaava eroaa Ifin sisäisestä taloudellisen pääoman mallista pääasiallisesti siten, että se ei ota huomioon maantieteellistä hajautusta.

Standardikaavassa pääomavaatimus on karkeasti arvioiden 400 miljoonaa euroa suurempi kuin osittaisessa sisäisessä mallissa. Tällä ei kuitenkaan ole käytännön merkitystä If-konsernin pääomitukseen, sillä If-konsernin Standard & Poor'silta saama A-luottoluokitus edellyttää huomattavasti suurempia pääomia. Solvenssi II:n standardikaavan mukainen If-konsernin pääoman vaade oli joulukuun 2015 lopussa 2 073 miljoonaa euroa ja omat varat olivat 3 202 miljoonaa euroa. Vakavaraisuusaste oli 154 prosenttia. S&P:n A-luottoluokituksen mukainen vaatimus oli vuoden 2015 lopussa 3 058 miljoonaa euroa.

Mandatum Life haki huhtikuussa 2015 Fivalta lupaa siirtymäsäännösten soveltamisesta vastuuvelan laskentaan. Hakemusta täydennettiin toukokuussa 2015 viranomaisen toiveesta. Fiva antoi 11.8.2015 luvan siirtymäsäännösten käyttöön.

Siirtymäsäännöksiä sovellettaessa Mandatum Lifen vakavaraisuussuhde oli 31.12.2015 vahva, 158 prosenttia. Arvioidut omat varat olivat 1 913 miljoonaa euroa ja ylittivät siten 1 212 miljoonan euron suuruisen Solvenssi II -pääomavaateen 701 miljoonalla eurolla. Ilman siirtymäsäännöksiä omat varat olisivat olleet 1 347 miljoonaa euroa ja vakavaraisuusvaade 1 307 miljoonaa euroa, ja tämän seurauksena vakavaraisuussuhde olisi ollut 103 prosenttia.

Sampo-konserni on luokiteltu rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta (2004/699) annetun lain mukaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymäksi. Laki perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2002/87/EY finanssiryhmittymään kuuluvien luottolaitosten, vakuutusyriyten ja sijoituspalveluyritysten

lisävalvonnasta. Lakia muutettiin Solvenssi II ja Basel III -sääntöjen vaatimusten mukaiseksi 1.1.2016 alkaen.

Konsernin vakavaraisuuspääoman perustana on konsernin konsolidoitu omapääoma. Sektorikohtaiset erät lisätään siihen, kun taas aineettomat erät ja muut vähennyserät vähennetään siitä.

Sampo-konsernin vakavaraisuus

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Konsernitaseen oma pääoma	11 411	10 924
Toimialakohtaiset erät	1 658	1 685
Aineettomat hyödykkeet ja toimialakohtaiset vähennykset	-3 470	-3 426
Ryhmittymän omat varat, yhteensä	9 599	9 183
Omien varojen vaatimukset, yhteensä	4 983	4 901
Ryhmittymän vakavaraisuus	4 616	4 282
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde (Omat varat suhteessa minimivaatimuksiin, %)	192,6	187,4

Konsernin vakavaraisuussuhde (ryhmittymän omat varat suhteessa minimivaatimukseen) oli Solvenssi I -säännöksiä vakuutustytäryhtiöihin sovellettaessa joulukuun 2015 lopussa 193 prosenttia (187). Solvenssi

II -säännöksiä sovellettaessa vakavaraisuussuhde olisi ollut 145 prosenttia.

Lisätietoja Sampo-konsernin vakavaraisuuslaskennasta on saatavilla vuosikertomuksen [Riskienhallinta](#)-osiesta.

Velkarahoitus

Sampo Oyj:llä oli 31.12.2015 velkarahoitusta 2 302 miljoonaa euroa (2 192) ja korkoa kerryttäviä omaisuuseriä 1 343 miljoonaa euroa (1 233). Korkoa kerryttäviin omaisuuseriin sisältyvät pankkitilit, 579 miljoonaa euroa (465) tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden liikkeelle laskemia pääomalainoja sekä 25 miljoonaa euroa muita rahamarkkinainstrumentteja. Vuoden 2015 lopulla nettovelka oli 959 miljoonaa euroa (960). Nettovelkalaskelmaan sisältyvät vain korkoa kerryttävät varat ja velat. Sampo Oyj:n bruttovelka oli 32 prosenttia (31) yhtiön omasta pääomasta ja velkaisuusaste oli 24 prosenttia (24).

Sampo Oyj maksoi eräpäivänään 28.5.2015 pois senioriehtoisen, 2 000 miljoonan Ruotsin kruunun

suuruisen lainan. Takaisinmaksun yhteydessä yhtiö laski osana EMTN-ohjelmaansa liikkeelle 2 000 miljoonan Ruotsin kruunun suuruisen vakuudettoman, vaihtuvakorkoisen lainan ja 1 000 miljoonan Ruotsin kruunun suuruisen kiinteäkorkoisen senioriehtoisen lainan. Velkakirjat erääntyvät 28.5.2020.

Sampo Oyj:n taseessa 31.12.2015 olleet rahoitusvelat koostuivat 1 997 miljoonan euron (1 888) senioriehtoista joukkovelkakirjalainoista ja 305 miljoonan euron (305) arvoista liikkeeseen lasketuista yrittäjädistuksista. Sampo Oyj:n velan keskikorko oli 31.12.2015 ilman koronvaihtosopimuksia 1,45 prosenttia (1,74).

Liikkeelle lasketut velkainstrumentit

Sampo Oyj, 31.12.2015

Velkainstrumentti	Korkokuponki	Swap	Kokonaiskorko	Eräpäivä
Senior Bond 300 milj. euroa (EMTN)	4,2500 %	Euribor3kk + 1,4727 %	1,3807 %	22.2.2016
Senior Bond 500 milj. euroa (EMTN)	4,2500 %	Euribor3kk + 2,7910 %	2,6870 %	27.2.2017
Senior Bond 2 000 milj. SEK (EMTN)	Stibor3kk + 1,45 %	-	1,0330 %	29.5.2018
Senior Bond 2 000 milj. SEK (EMTN)	Stibor3kk + 0,77 %	-	0,3530 %	28.5.2020
Senior Bond 1 000 milj. SEK (EMTN)	1,2500 %	-	1,2950 %	28.5.2020
Senior Bond 500 milj. euroa (EMTN)	1,5000 %	-	1,5920 %	16.9.2021
Yritystodistukset 300 milj. euroa	Euribor + marginaali		0,3100 %	Keskimäärin 3kk
Julkinen velka 2 143 milj. euroa			1,4377 %	
Private placements 159 milj. euroa			1,6111 %	
Yhteensä 2 302 milj. euroa			1,4497 %	

Lisätietoja Sampo-konsernin liikkeeseen laskemista lainoista on saatavilla osoitteessa www.sampo.com/velkarahoitus.

If Skadeförsäkring Holding AB (publ):n ruotsalainen tytäryhtiö If Skadeförsäkring AB käytti 16.6.2015 lainaehdojen mukaista takaisinosto-oikeuttaan 150 miljoonan euron suuruiseen pääomalainaan, joka oli laskettu liikkeelle 16.6.2005.

Tasapainottaakseen konsernitason riskejä Sampo Oyj sitoo velkarahoituksensa lyhyisiin korkoihin ja laskee liikkeeseen velkansa euromääräisenä tai Ruotsin kruunumääräisenä. Tavoitellun velkarakenteen saavuttamiseksi käytetään koronvaihtosopimuksia. Nämä johdannaiset arvostetaan tuloslaskelmassa

käypään arvoon, vaikka ne taloudellisesti vastaavat velkojen maturiteetteja. Tämän seurauksena Sampo Oyj säilyttää joustavuuden tarpeen vaatiessa säätää johdannaispositiotaan, mutta hintana on Omistusyhteisö-segmentin rahoituskulujen lisääntynyt heilahtelu.

Sampo Oyj:n pääasiallisena tavoitteena on ylläpitää hajautettua velkarakennetta, suhteellisen matalaa velkaantumistasetta ja vahvaa likviditeettiä, jotta yhtiö kykenee järjestämään rahoitusta strategiaan hankkeisiin tarpeen mukaan. Vahva likviditeetti ja kyky hankkia rahoitusta ovat keskeisiä tekijöitä Sampo-konsernin strategisen joustavuuden ylläpidossa.

Tulevaisuuden näkymät

Näkymät vuodelle 2016

Sampo-konsernin liiketoiminta-alueiden odotetaan raportoivan hyvän toiminnallisen tuloksen vuonna 2016.

Markkina-arvoiset tulokset ovat kuitenkin varsinkin henkivakuutustoiminnassa vahvasti sidoksissa pääomamarkkinoiden kehitykseen. Matala korkotaso luo lisäksi haastavan ympäristön erääntyvien korkosijoitusten uudelleen sijoittamiseen.

Vahinkovakuutustoiminnan odotetaan vuonna 2016 saavuttavan kirkkaasti yhdistetty kulusuhde - tavoitteensa, jonka mukaisesti pitkän aikavälin kulusuhde on alle 95 prosenttia.

Nordean vaikutuksen konsernin tulokseen odotetaan olevan huomattava.

Konsernin suurimmat riskit ja epävarmuustekijät lyhyellä aikavälillä

Sampo-konserni altistuu päivittäisessä liiketoiminnassaan lukuisille riskeille ja epävarmuustekijöille ensisijaisesti erillisinä johdettujen keskeisten liiketoimintayksiköidensä kautta. Emoyhtiö Sampo Oyj:n oma altistuminen riskeille on vähäistä.

Sampo-konsernin kannattavuuteen ja sen vaihteluihin vaikuttavat eniten markkina-, luotto-, vakuutus- ja operatiiviset riskit, joita keskeiset liiketoimintayksiköt kvantifioivat itsenäisesti. Konsernitasolla riskien lähteet ovat samoja, mutta hajautusvaikutusten takia ne eivät ole suoraan yhteenlaskettavissa.

Ennalta arvaamattomat, merkittävät tapahtumat voivat vaikuttaa Sampo-konsernin kannattavuuteen välittömästi. Epävarmuustekijöiden identifiointi on

helpompaa kuin epävarmuustekijöiden todennäköisyyksien, ajoituksen ja mahdollisten taloudellisten vaikutusten laajuuden arviointi. Tällä hetkellä on olemassa lukuisia yleisesti tunnistettuja makrotaloudellisia, poliittisia ja muita epävarmuuden lähteitä, jotka voivat vaikuttaa finanssialaan monella tavoin negatiivisesti.

Muita epävarmuuden lähteitä ovat toimintaympäristön ennalta arvaamattomat rakenteelliset muutokset sekä jo tunnistetut trendit ja mahdolliset laajakantoiset tapahtumat. Näillä ulkoisilla tekijöillä voi olla vaikutuksia liiketoiminnan harjoittamiseen myös pitkällä aikavälillä.

Voitonjakoehdotus

Sampo Oyj:n osinkopolitiikan mukaan maksettujen osinkojen kokonaismäärä on vähintään 50 prosenttia konsernin vuotuisesta nettotuloksesta (satunnaiset erät pois lukien). Osingonjaon lisäksi voidaan ostaa omia osakkeita.

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat olivat 7 053 102 301,21 euroa, josta tilikauden voitto on 1 227 831 784,12 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle osinkoa maksettavaksi 2,15 euroa kullekin yhtiön 560 000 000 osakkeelle. Maksettavien osinkojen yhteismäärä on 1 204 000 000,00 euroa. Loput varoista jätetään yhtiön omaan pääomaan.

Osinko maksetaan osakkeenomistajalle, joka on osingonmaksun täsmäytyspäivänä 25.4.2016 rekisteröitynä Euroclear Finland Oy:n pitämään osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa, että osinko maksetaan 3.5.2016.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

SAMPO OYJ

Hallitus

Tunnusluvut

Konsernin yhteiset tunnusluvut		2015	2014	2013	2012	2011
Voitto ennen veroja	Milj. e	1 888	1 759	1 668	1 622	1 228
Oman pääoman tuotto (käyvin arvoin)	%	14,0	10,9	13,8	19,9	7,7
Kokonaispääoman tuotto (käyvin arvoin)	%	7,2	5,6	7,0	9,3	3,7
Omavaraisuusaste	%	32,1	31,5	32,7	31,3	29,7
Konsernin vakavaraisuus ¹⁾	Milj. e	4 616	4 282	3 934	3 379	1 892
Konsernin vakavaraisuussuhde ¹⁾	%	192,6	187,4	184,4	170,9	138,6
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		6 755	6 739	6 832	6 823	6 874

Vahinkovakuutustoiminnan tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta		Milj. e	4 559	4 634	4 768	4 698	4 414
Vakuutusmaksutuotot		Milj. e	4 344	4 457	4 505	4 363	4 094
Voitto ennen veroja		Milj. e	960	931	929	864	636
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin (RoE)		%	21,5	18,1	24,4	36,9	12,4
Riskisuhde ²⁾		%	66,6	65,1	65,4	65,9	68,4
Toimintakulusuhde ²⁾		%	18,8	22,5	22,8	23,0	23,5
Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua ²⁾		%	72,4	70,9	71,4	72,0	74,7
Liikekulusuhde ²⁾		%	13,0	16,7	16,8	16,9	17,3
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua		%	85,4	87,7	88,1	88,9	92,0
Vakavaraisuuspääoma (IFRS) [*]		Milj. e	3 351	3 544	3 601	3 359	3 080
Vastuuvelasta (IFRS) [*]		%	35,5	38,6	37,9	34,1	34,2
Vastuunkantokyky [*]		%	75,2	81,9	80,8	74,6	72,4
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä			6 176	6 173	6 238	6 225	6 299

^{*)} Perustuvat If-alakonsernin tilinpäätökseen.

Henkivakuutustoiminnan tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta		Milj. e	1 149	1 110	1 068	983	854
Voitto ennen veroja		Milj. e	181	163	153	136	137
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin (RoE)		%	12,7	11,4	18,3	28,5	-11,7
Liikekustannussuhde		%	100,0	104,1	106,6	113,9	109,1
Vakavaraisuuspääoma (IFRS)		Milj. e	1 528	1 461	1 401	1 389	1 046
Vastuuvelasta (IFRS)		%	23,6	22,9	27,6	27,6	20,9
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä			522	509	541	545	521

Omistusyhteisön tunnusluvut

Voitto ennen veroja		Milj. e	749	669	589	623	456
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä			57	57	53	53	54

Osakekohtaiset tunnusluvut		2015	2014	2013	2012	2011
Osakekohtainen tulos	euro	2,96	2,75	2,59	2,51	1,85
Osakekohtainen tulos, ml. muut laajan tuloksen erät	euro	2,79	2,11	2,54	3,37	1,22
Osakekohtainen oma pääoma	euro	20,38	19,51	19,01	17,89	15,93
Osakekohtainen substanssi	euro	23,79	22,63	22,15	17,38	14,05
Osakekohtainen osinko ³⁾	euro	2,15	1,95	1,65	1,35	1,20
Osinko/tulos	%	72,6	70,9	63,7	53,8	64,9
Efektiivinen osinkotuotto	%	4,6	5,0	4,6	5,5	6,3
Hinta/voitto -suhde (PE-luku)		15,9	14,1	13,8	9,7	10,4
Osakkeiden antioikaistu lkm 31.12.	1 000 kpl	560 000	560 000	560 000	560 000	560 000
Osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lkm	1 000 kpl	560 000	560 000	560 000	560 000	560 863
Osakkeiden painotettu keskim. lkm laimentavat osakkeet huomioituna	1 000 kpl	560 000	560 000	560 000	560 000	560 863
Osakekannan markkina-arvo	Milj. e	26 320	21 739	20 003	13 630	10 735

A-sarja:

Osakkeiden antioikaistu lkm 31.12.	1 000 kpl	558 800	558 800	558 800	558 800	558 800
Osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lkm	1 000 kpl	558 800	558 800	558 800	558 800	559 663
Osakkeiden painotettu keskim. lkm laimentavat osakkeet huomioituna	1 000 kpl	558 800	558 800	558 800	558 800	559 663
Painotettu keskim. kaupantekokurssi	euro	44,34	36,88	31,05	21,43	20,63
Antioikaistu ylin kurssi	euro	49,40	39,98	35,92	25,04	23,90
Antioikaistu alin kurssi	euro	37,72	33,71	25,04	17,91	16,85
Antioikaistu viimeinen kaupantekokurssi	euro	47,00	38,82	35,72	24,34	19,17
Osakkeen pörssivaihto tilikaudella	1 000 kpl	182 762	194 492	188 402	252 821	399 759
Osakkeen suhteellinen pörssivaihto	%	32,7	34,8	33,7	45,2	71,4

B-sarja:

Osakkeiden antioikaistu lkm 31.12.	1 000 kpl	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lkm	1 000 kpl	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200

¹⁾ Nordean tultua Sammon osakkuusyhtiöksi 31.12.2009 muuttui Sampo-konserni rahoitus- ja vakuutusyhtiöryhmittymien valvonnasta annetun lain (2004/699) mukaiseksi rahoitus- ja vakuutusyhtiöryhmittymäksi. Konsernin vakavaraisuus lasketaan lain kolmannen luvun mukaisesti. Vakavaraisuus on Finanssivalvonnan suostumuksella määrätty konsernitiilinpäätöksen perusteella.

²⁾ Vahinkovakuutustoiminnan tunnusluvut on laskettu toimintokohtaisten kulujen pohjalta, eikä niitä siksi voida johtaa suoraan sulautetusta tuloslaskelmakaavasta.

³⁾ Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle tilikaudelta 2015.

Tunnuslukuja laskettaessa veroina on otettu huomioon tilikauden tulosta vastaava vero. Kiinteistöjen arvostuserot laskennallisella verovelalla vähennettynä on otettu huomioon laskettaessa kokonaispääoman tuottoa, oman pääoman tuottoa, omavaraisuusastetta sekä osakekohtaista substanssia. Lisäksi kokonaispääoman tuottoa sekä oman pääoman tuottoa laskettaessa on otettu huomioon muut laajan tuloksen erät. Osakekohtaista substanssia laskettaessa on huomioon otettu myös konsernin arvostuserot osakkuusyhtiöt Nordeasta ja Topdanmarkista.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Tunnusluvut on laskettu valtiovarainministeriön asetuksen ja sitä tarkentavan Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelman mukaisesti. Konsernin vakavaraisuus on laskettu rahoitus- ja

vakuutusyrittäjäryhmittymien valvonnasta annetun lain kolmannen luvun mukaisesti konsolidointimenetelmällä.

Konsernin tunnusluvut

Voitto ennen veroja

Vahinkovakuutuksen voitto ennen veroja + henkivakuutuksen voitto ennen veroja
+ omistusyhteisön voitto ennen veroja ± konsernin tulosvaikutteiset eliminoinnit

Vahinko- ja henkivakuutus

- + vakuutusmaksutulo
- + sijoitustoiminnan nettotuotot
- + liiketoiminnan muut tuotot
- korvaukset
- vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos
- henkilöstökulut
- liiketoiminnan muut kulut
- rahoituskulut
- +/- osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista

Omistusyhteisö

- + sijoitustoiminnan nettotuotot
- + liiketoiminnan muut tuotot
- henkilöstökulut
- liiketoiminnan muut kulut
- rahoituskulut
- +/- osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista

Oman pääoman tuotto (käyvin arvoin), %

+ kauden laaja tulos ± sijoitusten arvostuserojen muutos laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen		x 100 %
+ oma pääoma yhteensä ± sijoitusten arvostuserot laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen (vuoden alun ja lopun keskiarvo)		

Kokonaispääoman tuotto (käyvin arvoin), %

+	liikevoitto	
±	muut laajan tuloksen erät ennen veroja	
+	korkokulut ja muut rahoituskulut	
+	vastuuvelan perustekorko	
±	sijoitusten arvostuserojen muutos	
		x 100 %
+	taseen loppusumma	
-	sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvélka	
±	sijoitusten arvostuserot (vuoden alun ja lopun keskiarvo)	

Omavaraisuusaste (käyvin arvoin), %

+	oma pääoma yhteensä	
±	sijoitusten arvostuserot laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen	
		x 100 %
+	taseen loppusumma	
±	sijoitusten arvostuserot	

Konsernin vakavaraisuus

+	oma pääoma yhteensä	
+	toimialakohtaiset erät	
-	aineettomat hyödykkeet ja toimialakohtaiset vähennykset	
-	omat varat yhteensä	
-	omien varojen vaatimukset yhteensä	
		konsernin vakavaraisuus

Konsernin vakavaraisuussuhde, %

omat varat	
omien varojen vaatimukset	x 100 %

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä

Keskiarvo kuukausien lopun henkilökuntamäärästä oikaistuna osa-aikaisesti palveluksessa olleiden henkilöiden osalta.

Vahinkovakuutustoiminnan tunnusluvut

Voitto ennen veroja

Kaava on esitetty edellä konsernin yhteisten tunnuslukujen yhteydessä.

Oman pääoman tuotto (käyvin arvoin), %

Kaava on esitetty edellä konsernin yhteisten tunnuslukujen yhteydessä.

Riskisuhde, %

+	korvauskulut	
-	korvausten käsittelykulut	
	vakuutusmaksutuotot	x 100 %

Toimintakulusuhde, %

+	liikeykulut	
+	korvausten käsittelykulut	
	vakuutusmaksutuotot	x 100 %

Vahinkosuhde, %

	korvauskulut	
	vakuutusmaksutuotot	x 100 %

Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua, %

	korvauskulut ilman perustekorkokulua	
	vakuutusmaksutuotot	x 100 %

Liikekulusuhde, %

	liikeykulut	
	vakuutusmaksutuotot	x 100 %

Yhdistetty kulusuhde, %

vahinkosuhde + liikekulusuhde

Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua, %

vahinkosuhde ilman perustekorkokulua + liikekulusuhde

Vakavaraisuuspääoma (IFRS)

+	oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen
±	sijoitusten arvostuserot
-	aineettomat hyödykkeet
+	pääomalainat
-	lähitulevaisuudessa todennäköisesti realisoituvat laskennalliset verot
±	muut asetuksella säädettyt erät

Vakavaraisuuspääoma % vastuvelasta (IFRS)

+	vakavaraisuuspääoma	
+	velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	
-	jälleenvakuuttajien osuus vakuutusveloista	x 100 %

Vastuunkantokyky (IFRS), %

	vakavaraisuuspääoma	
	vakuutusmaksutuotot 12 kuukaudelta	x 100 %

Henkivakuutustoiminnan tunnusluvut

Voitto ennen veroja

Kaava on esitetty edellä konsernin yhteisten tunnuslukujen yhteydessä.

Oman pääoman tuotto (käyvin arvoin), %

Kaava on esitetty edellä konsernin yhteisten tunnuslukujen yhteydessä.

Liikekustannussuhde, %

+	liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta	
+	korvausten selvittelykulut	
	kuormitustulo	x 100 %

Vakavaraisuuspääoma (IFRS)

+	oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen
±	sijoitusten arvostuserot
-	aineettomat hyödykkeet
+	pääomalainat
-	lähitulevaisuudessa todennäköisesti realisoituvat laskennalliset verot (sis. käyvän arvon rahaston sekä voittovarojen laskennalliset verot)
±	muut asetuksella säädettyt erät

Vakavaraisuuspääoma % vastuuvélasta (IFRS)

+	vakavaraisuuspääoma	
+	velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	x 100 %
-	jälleenvakuuttajien osuus vakuutusveloista	
-	75 % sijoitussidonnaisten vakuutus- ja sijoitussopimusten veloista	

Osakekohtaiset tunnusluvut

Osakekohtainen tulos

emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva tilikauden voitto

osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lukumäärä

Osakekohtainen tulos ml. käyvän arvon rahaston muutos

emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva laaja tulos

osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lukumäärä

Osakekohtainen oma pääoma

oma pääoma (emoyhtiön omistajien osuus)

osakkeiden antioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä

Osakekohtainen substanssi

+ oma pääoma (emoyhtiön omistajien osuus)

± noteeratun osakkuusyhtiön arvostusero konsernissa

± sijoitusten arvostuserot laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen

osakkeiden antioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä

Osakekohtainen osinko, %

tilikaudelta jaettu osinko

osakkeiden antioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä

x 100 %

Osinko tuloksesta, %

osakekohtainen osinko

osakekohtainen tulos

x 100 %

Efektiivinen osinkotuotto, %

osakekohtainen osinko

osakkeen antioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi

x 100 %

Hinta/voitto -suhde (P/E-luku)

osakkeen antioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi

osakekohtainen tulos

Osakekannan markkina-arvo

osakkeiden lukumäärä tilikauden viimeisenä päivänä x tilikauden viimeinen kaupantekokurssi

Osakkeiden suhteellinen pörssivaihto, %

pörssin kautta vaihdettujen osakkeiden lukumäärä

osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lukumäärä

x 100 %

Riskienhallinta

Sampo-konsernin rakenne ja liiketoimintamalli	95
Sampo-konsernin riskit ja keskeiset riskienhallinnan toimenpiteet	97
Konsernin riskit	97
Keskeiset riskienhallinnan toimenpiteet	99
Kannattavuus, riskit ja pääoma	101
Pääomitus yhtiötasolla	102
Pääomitus konsernitasolla	106
Vakuutusriskit	111
Vahinkovakuutusriskit	111
Henkivakuutusriskit	116
Sijoitusportfolion markkinariskit	123
Sijoitusallokaatiot ja -tuotot	124
Korko- ja valuuttariskit	129
Osake- ja spread-riskit	130
Vastapuoliriskit	138
ALM-riskit	140
Operatiiviset riskit	143
If Vahinkovakuutus	143

Mandatum Life	144
---------------	-----

Liite 1: Sampo-konsernin ohjausperiaatteet ja riskienhallintaprosessi	145
--	------------

Emoyhtiön ohjaus	146
Tytäryhtiöiden toiminta ja riskienhallinta	146
Emoyhtiön valvonta ja toiminta	149
Riskienhallinnan hallintorakenne	149

Liite 2: Riskien määritelmät	153
-------------------------------------	------------

Vakuutusriskit	153
Sijoitusportfolion markkinariskit	156
Vastapuoliriskit	159
ALM-riskit	160
Operatiiviset riskit	161

Sampo-konsernin rakenne ja liiketoimintamalli

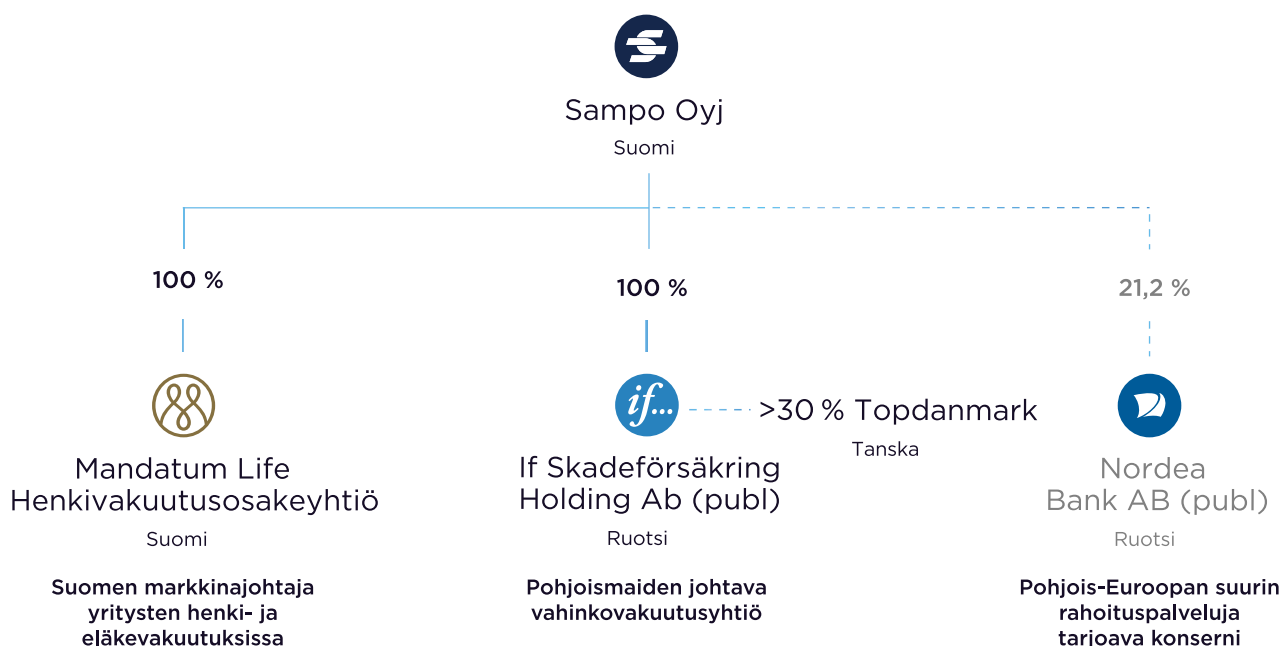
Sampo-konserni toimii kolmella erikseen johdetulla liiketoiminta-alueella, jotka ovat vahinkovakuutus-, henkivakuutus- ja pankkitoiminta.

Vahinkovakuutus- ja henkivakuutustoimintaa harjoittavat emoyhtiö Sampo Oyj:n ("emoyhtiö" tai "Sampo") täysin omistamat tytäryhtiöt If Skadeförsäkring Holding AB (publ) ("If Vahinkovakuutus") sekä Mandatum Life Henkivakuutusosakeyhtiö ("Mandatum Life"). Sampo Oyj on listattu holdingyhtiö, jolla ei ole omaa vakuutus- eikä pankkitoimintaa. Vakuutustoimintaa harjoittavien tytäryhtiöiden lisäksi konsernin emoyhtiö

omisti 31.12.2015 21,2 prosenttia Nordea Bank AB (publ):sta ("Nordea"), jonka kautta Sampo-konserni on mukana pankkitoiminnassa.

Koska Nordea on osakkuusyhtiö, Sampo Oyj ei kontrolloi sitä eikä sen riskienhallintaa käsitellä Sampo-konsernin vuosikertomuksessa. Nordealla on kuitenkin olennainen vaikutus konsernin tulokseen, riskeihin ja pääomatarpeeseen. Sampo analysoikin Nordeaa tarkasti sekä yksittäisenä liiketoimintona että osana Sammon pohjoismaista rahoitusalan yhtiöiden portfolioa.

Sampo-konsernin juridinen rakenne

Sampo-konsernin juridiset alakonsernit Mandatum Life ja If Vahinkovakuutus sekä osakkuusyhtiö Nordea toteuttavat liiketoimintaansa toisistaan riippumatta ottaen huomioon toimintansa erityispiirteet sekä emoyhtiön ohjeistukset koskien tavoitteita, pääomitus- ja konsernitasoisia periaatteita. Riippumattomilla alakonserneilla on omat infrastruktuurinsa ja johtonsa sekä operatiiviset toimintaprosessit. Mikäli tytäryhtiöillä ja

osakkuusyhtiöillä on yhteistyötä jollakin liiketoiminta-alueella, yhteistoimintaa harjoitetaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin minkä tahansa kolmannen osapuolen kanssa.

Sampo-konsernin juridinen rakenne ja liiketoimintamalli ovat suoraviivaisia ja yksinkertaisia. Lisäksi konsernin sisäisten vastuiden määrä on vähäinen (eli konserniyhtiöiden väliset suorat tai

epäsuorat saatavat lukuun ottamatta normaaleja liiketoimintatransaktioita Nordean kanssa) ja tytäryhtiöiden pääomitus on harkiten toteutettu. Lopputulemana Sampo-konsernin rakenne ei ole kompleksi eivätkä konsernin yhtiöt ole juurikaan altistuneet tartuntariskeille.

Pohjoismaisena vakuutus konsernina If Vahinkovakuutus vakuuttaa monenlaisia yksityishenkilöiden ja yritysten riskejä maantieteellisesti hajautuneella alueella. If Vahinkovakuutus tarjoaa vakuutusturvaa pääasiassa Pohjoismaissa ja Baltian maissa, mutta yhtiö myöntää vakuutuksia myös pohjoismaisten asiakkaiden Pohjoismaiden ulkopuoliseen toimintaan liittyen. Maantieteellisen hajautuksen lisäksi yhtiön liiketoiminta on hyvin hajautunutta eri vakuutuslajeihin ja asiakkaiden kesken. Kaiken kaikkiaan hajautus on merkittävä tekijä If Vahinkovakuutuksen arvonaluonnin osalta.

Mandatum Life toimii Suomessa ja Baltian maissa tarjoten säästö- ja eläkevakuutuksia, joihin liittyy henkivakuutus, sekä vakuutuksia, jotka kattavat kuolevuus-, sairastavuus- ja työkyvyttömyysriskejä. Pääpaino on ollut monta vuotta sijoitussidonnaisissa tuotteissa.

Tytäryhtiöiden vakuutustoimintojen riskeissä ei ole juurikaan päällekkäisyyttä lukuun ottamatta suomalaisiin vakuutus sopimuksiin liittyvää pitkäikäisyysriskiä ja siksi vakuutustoiminnot riskeineen vaativat vain vähäistä konsernitason koordinoitua.

Vakuutusvelat ja yhtiökohtainen riskinottohalukkuus ovat sijoitustoiminnan lähtökohta molemmissa tytäryhtiöissä. Toisin kuin vakuutustoimintaa, tytäryhtiöiden sijoitustoimintaa koordinoidaankin tiiviisti konsernitason seurauksella:

- Yhtiöt suunnittelevat ja päättävät sijoitusportfolioidensa riskiprofiilit toisistaan riippumattomasti, mutta niitä koordinoidaan

proaktiivisesti mahdollisten keskittymien välttämiseksi.

- Tytäryhtiöiden sijoituksista vastuussa olevat henkilöt raportoivat suoraan Sampo-konsernin sijoitusjohtajalle, mikä varmistaa päivittäisen koordinoinnin.
- Sijoitustoimintojen tietojärjestelmät ovat samat koko konsernissa, mikä mahdollistaa yhdenmukaisen sijoitusriskien analysoinnin ja raportoinnin sekä yhtiö- että konsernitason.
- Molempien tytäryhtiöiden sijoitustoiminnassa noudatetaan pääosin samoja perusperiaatteita, vaikkakin If Vahinkovakuutuksen sijoitussalkun riskitaso pidetään Mandatumin Lifin sijoitussalkun riskitasoa huomattavasti matalampana johtuen yhtiöiden eroavaisuuksista vakuutusvelkojen osalta.

Sampo Oyj holdingyhtiönä hallinnoi sen konserniyhtiöistä muodostuvaa portfoliotaan. Pääasialliset johtamisvälineet ovat työskentely yhtiöiden hallituksissa ja ohjeistus tytäryhtiöille.

Koska emoyhtiön pääasiallinen tulonlähde on osingot, Sammon ensisijainen tavoite jokaisen alakonsernin osalta on terve tasapaino tuloksen, riskien ja pääoman kesken, mikä mahdollistaa tasaisen osinkovirran pitkällä tähtäyksellä. Toiseksi, Sampo on kiinnostunut liiketoimintaportfolionsa kannattavuuden vakaudesta. Tämän johdosta mahdollisten riskikeskittymien lisäksi raportoitujen tulosten korrelaatiota seurataan tarkasti. Kolmanneksi Sampo Oyj suosii yleisesti ottaen alhaista velkaantuneisuutta ja riittäviä likviditeettipuskureita voidakseen järjestää likviditeettiä tarvittaessa. Se, miten suureksi konserniyhtiöiden tulosten hajautushyöty arvioidaan, vaikuttaa Sampo Oyj:n päätöksiin sen oman pääomarakenteen sekä likviditeettiposition osalta.

Lisätietoja Sampo-konsernin ohjausrakenteesta ja riskienhallintaprosessista on saatavilla [liitteessä 1 \(Sampo-konsernin ohjausrakenne ja riskienhallintaprosessi\)](#).

Sampo-konsernin riskit ja keskeiset riskienhallinnan toimenpiteet

Sampo-konsernin yhtiöt toimivat liiketoiminta-alueilla, joissa arvonaluonnon erityispiirteinä hyvän asiakaspalvelun ohella ovat riskien hinnoittelu ja

riskiportfolioiden aktiivinen hallinta. Tämän vuoksi tarvitaan yhteiset riskimääritelmät liiketoimintojen perustaksi.

Konsernin riskit

Sampo-konsernissa liiketoimintaan liittyvät riskit jaotellaan kolmeen pääryhmään: strategiaan riskeihin, maineriskeihin sekä liiketoimintaan luontaisesti kuuluviin riskeihin. Kaksi ensimmäistä riskiluokkaa kuvataan vain lyhyesti tässä riskienhallinnan liitteessä ja painopiste on kolmannessa riskiluokassa.

Ulkoiset muutosvoimat ja strategiset riskit

Strateginen riski on kilpailuympäristön muutoksista tai sisäisestä operatiivisesta joustamattomuudesta johtuva tappion riski. Odottamattomat muutokset yleisessä liiketoimintaympäristössä voivat aiheuttaa odotettua suurempia vaihteluita taloudelliseen tulokseen ja pitkällä aikavälillä vaarantaa Sampo-konsernin liiketoimintamallien olemassaolon. Taustalla olevat ulkoiset muutosvoimat ovat moninaisia, kuten esimerkiksi yleisen taloudellisen toimintaympäristön kehitys ja institutionaalisen kehikon muutokset sekä teknologiset innovaatiot. Näiden seurauksena toimialan liiketoimintamallit voivat muuttua, uusia kilpailijoita saattaa ilmaantua ja asiakkaiden kysyntä sekä käyttäytyminen voivat muuttua.

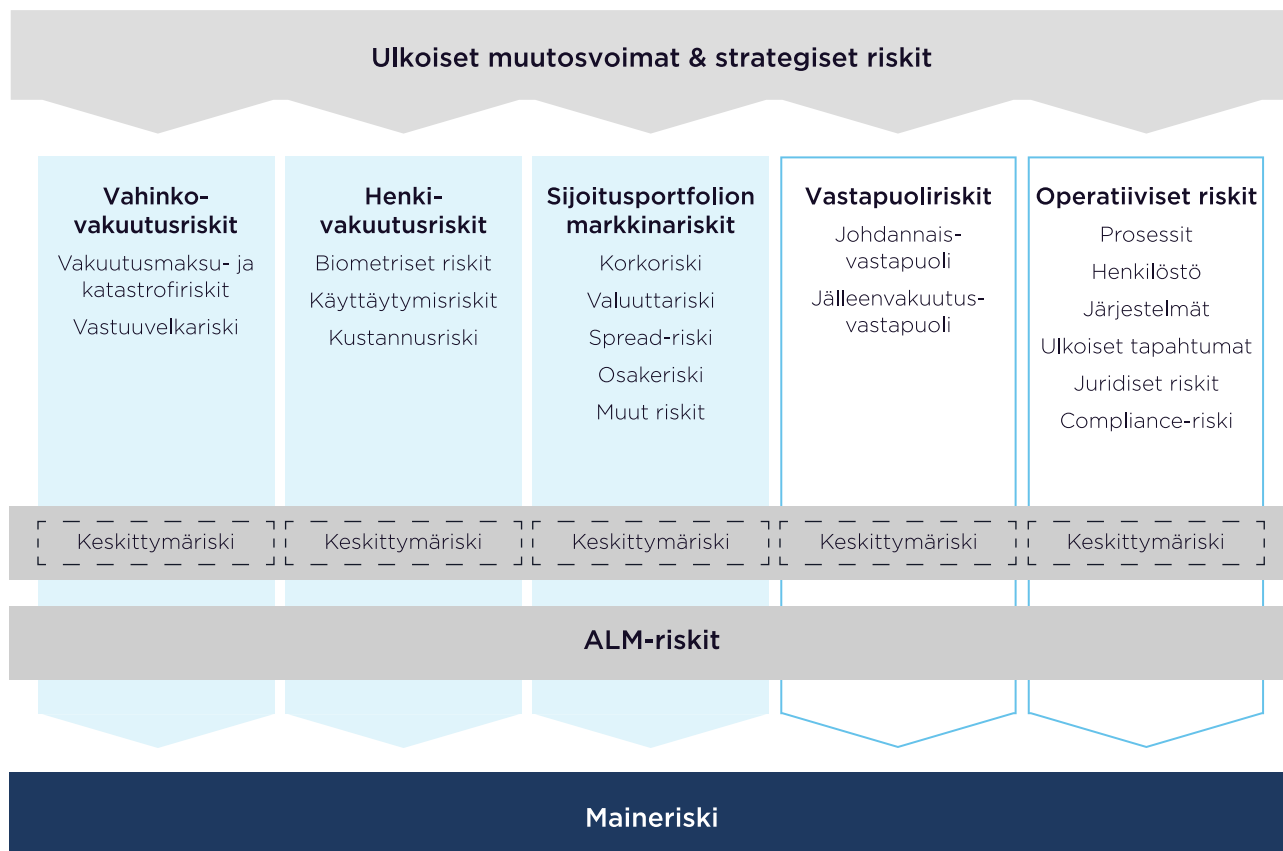
Koska kilpailuympäristön muutosvoimat ja kehitys riippuvat pääosin ulkoisista tekijöistä, strategiset riskit ovat ylimmän johdon vastuualuetta. Proaktiivinen strateginen päätöksenteko on ylimmän johdon keskeinen työkalu kilpailuetuun liittyvien strategisten riskien hallinnassa. Lisäksi sisäisen operatiivisen joustavuuden ylläpito mahdollistaa liiketoimintamallin

ja kustannusrakenteen muuttamisen tarvittaessa ja on siten tehokas työkalu strategisten riskien hallinnassa. Vaikka strategisia riskejä ei huomioida Sampo-konsernin taloudellisen pääoman mallissa, voi niillä silti olla vaikutusta pääoman määrään ja rakenteeseen, mikäli se nähdään järkeväksi kulloisessakin liiketoimintaympäristössä.

Maineriski

Maineriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että aiheellinen tai aiheeton yhtiön liiketoimiin tai suhteisiin liittyvä epäsuotuisa julkisuus heikentää luottamusta yhtiötä kohtaan. Maineriski on usein seurausta toteutuneesta operatiivisesta tai compliance -riskistä ja sen seurauksena maine heikenee asiakkaiden ja muiden sidosryhmien keskuudessa. Maineriski liittyy kaikkiin toimintoihin, kuten käy ilmi Riskien luokittelu Sampo-konsernissa -kuvasta. Koska maineriskien syyt ovat moninaiset, niiden ehkäisemiseksi tarvitaan monenlaisia yrityskulttuuriin sisäänrakennettuja keinoja. Näin ollen Sammon ydinarvoille, joita ovat eettisyys, lojaalisuus, avoimuus ja yrittäjäyys, perustuva yrityskulttuuri nähdään Sampo-konsernissa keskeisenä keinona ehkäistä maineriskejä. Nämä ydinarvot ilmenevät hallintorakenteessa ja siinä, miten Sampo toimii keskeisten sidosryhmiensä (asiakkaat, henkilöstö, sijoittajat, muut yhteistyökumppanit, veroviranomaiset ja muut valvovat viranomaiset) ja muiden Sammon liiketoiminnasta kiinnostuneiden osapuolten kanssa.

Riskien luokittelu Sampo-konsernissa

Liiketoimintaan luontaisesti kuuluvat riskit

Vakuutus- ja sijoitustoiminnassaan Sampo-konserni ottaa tietoisesti tiettyjä riskejä aikaansaadakseen tuottoja. Nämä **ansaintariskit** valitaan huolellisesti ja niitä hallitaan aktiivisesti. Vakuutusriskit hinnoitellaan niiden luontaisen riskitason mukaisesti ja sijoitusten tuotto-odotuksia verrataan sijoitusten riskeihin. Lisäksi ansaintariskien riskipositioita mukautetaan jatkuvasti ja riskien vaikutusta pääomatarpeeseen arvioidaan säännöllisesti.

Vakuutus- ja sijoitusriskien onnistunut hallinta on Sampo-konsernin keskeisin tuottojen lähde. Näiden riskien päivittäinen hallinnointi annettujen limiittien ja valtuuksien puitteissa on liiketoiminta-alueiden ja sijoitusyksikön vastuulla.

Osa riskeistä, kuten kuvassa Riskien luokittelu Sampo-konsernissa esitetyt vastapuoliriskit ja operatiiviset riskit, on epäsuoria ikäviä seuraamuksia Sammon normaalista liiketoiminnasta. Nämä riskit ovat

yhdensuuntaisia siinä mielessä, että niihin ei lähtökohtaisesti liity tuottopotentiaalia. Täten riskienhallinnan tavoitteena on pienentää näitä riskejä tehokkaasti niiden aktiivisen hallinnan sijaan. Näiden välillisten **seuraamusriskien** pienentäminen on liiketoiminta-alueiden ja sijoitusyksikön vastuulla ja näihin riskeihin liittyvää pääomatarvetta mittaavat riippumattomat riskienhallintatoiminnot. On huomioitava, että riskit luokitellaan toimialoittain eri tavoin ansainta- ja seuraamusriskeihin. Esimerkiksi Sampo-konsernin asiakkaiden vakuutussopimuksiin liittyvät vakuutustapahtumat ovat heille seuraamusriskejä, mutta Sampo-konsernille nämä samat riskit ovat ansaintariskejä.

Eräät riskit, kuten korko-, valuutta- ja maksuvalmiusriskit, liittyvät useisiin toimintoihin samanaikaisesti. Näiden riskien hallitsemiseksi tehokkaasti Sampo-konsernin yhtiöillä tulee olla yksityiskohtainen ymmärrys odotetuista kassavirroista ja niiden vaihteluista kaikissa yhtiön toiminnoissa. Lisäksi yhtiöillä on oltava kattava ymmärrys siitä, miten varojen ja velkojen markkinaehtoiset arvot voivat vaihdella koko taseen tasolla eri skenaarioissa.

Näitä koko taseen riskejä nimitetään yleisesti ALM-riskeiksi (Asset Liability Management, "ALM"). Korko-, valuutta- ja likviditeettiriskien lisäksi inflaatoriski ja BKT:n kasvuvauhtiin liittyvät riskit ovat keskeisiä ALM-riskejä Sampo-konsernille. ALM-riskit ovatkin yksi ylimmän johdon painopistealueista johtuen niiden merkittävästä sekä pitkäaikaisesta vaikutuksesta riskeihin ja tuottoihin.

Yleisesti ottaen **keskittymäriskiä** syntyy, mikäli yhtiöiden riskipositioita ei ole riittävästi hajautettu, jolloin esimerkiksi yksittäinen äärimmäisen epäsuotuisa vahinkotapahtuma tai rahoitusmarkkinatapahtuma voisi vaarantaa yhtiön vakavaraisuuden.

Keskittymiä voi syntyä yksittäisten liiketoimintojen sisällä – yksittäiseen toimijaan tai toimialaan liittyvät suuret vastuu- tai sijoituspositiot – tai eri liiketoimintojen yhteisvaikutuksena yksittäisen vastapuolen tai toimialan vaikuttaessa laajasti yhtiön kannattavuuteen sekä vakuutus- että sijoitustoiminnan kautta.

Keskittymäriski voi toteutua myös epäsuorasti silloin, kun kannattavuus ja vakavaraisuusasema reagoivat samalla tavalla yleiseen taloudelliseen kehitykseen tai rakenteellisiin muutoksiin eri liiketoiminta-alueiden institutionaalisessa ympäristössä. Tällainen keskittymäriski voidaan nähdä osana strategista riskiä.

Yksityiskohtaisemmat riskien määritelmät ovat saatavilla [liitteessä 2 \(Riskien Määritelmät\)](#).

Keskeiset riskienhallinnan toimenpiteet

Luodakseen arvoa sidosryhmille pitkällä tähtäimellä Sampo-konsernilla tulee olla käytössään seuraavat pääomat:

- Taloudellista joustavuutta riittävän pääomituksen ja likviditeetin muodossa
- Hyvä teknologinen infrastruktuuri
- Tietopääomaa eli kattava oma vakuutusmatemaattinen tilastoaineisto ja analyttiset työkalut, jotta data saataisiin muunnettua informaatioksi
- Inhimillistä pääomaa, eli osaavia ja motivoituneita työntekijöitä
- Yhteiskuntasuhdepääomaa hyvinä yhteiskunta- ja asiakassuhteina, jotta eri sidosryhmien muuttuvia tarpeita voitaisiin ymmärtää.

Yhtiötasolla edellä mainitut pääomat ovat käytössä seuraavia riskien hinnoitteluun, riskien ottamiseen ja aktiiviseen riskienhallintaan liittyviä ydintehtäviä toimeenpantaessa.

Vakuutusriskien asianmukainen valinta ja hinnoittelu

- Vakuutusriskit valitaan huolellisesti ja hinnoitellaan niiden riskitason mukaisesti.
- Vakuutus tuotteita kehitetään aktiivisesti muutostarpeet ennakoiden.

Vakuutusriskiaseman tehokas hallinta

- Hajautusta tavoitellaan aktiivisesti.
- Jälleenvakuutusta käytetään tehokkaasti suurimpien riskipositioiden pienentämiseksi.

Sijoitustransaktioiden huolellinen valinta ja toteutus

- Yksittäiset sijoitusten riski-tuottosuhteet analysoidaan huolellisesti.
- Transaktiot toteutetaan tehokkaasti.

Seuraamusriskien tehokas pienentäminen

- Vastapuolten luottotappioriskejä hallitaan valitsemalla sopimusvastapuolet huolellisesti, käyttämällä vakuuksia ja varmistamalla riittävä hajautus.
- Ylläpidetään korkealaatuisia ja kustannustehokkaita liiketoimintaprosesseja.
- Jatkuvuus- ja toipumissuunnitelmia kehitetään jatkuvasti toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.

Sijoitussalkkujen ja taseen tehokas hallinta

- Odotettujen tuottojen ja riskien tasapaino sijoitussalkuissa ja taseessa optimoidaan huomioiden vakuutusvelkojen ominaisuudet, sisäisesti arvioitu pääoman tarve, viranomaisten vakavaraisuussäätely ja luottoluokittajien vaatimukset.
- Likviditeettiriskejä hallitaan kohdentamalla riittävä osuus sijoituksista likvideihin sijoitusinstrumentteihin. Osuus on pääosin riippuvainen velkojen ominaisuuksista.

Konsernitason riskienhallinnan pääpaino on konsernitason pääomituksessa ja likviditeetissä. On olennaista tunnistaa mahdolliset riskikeskittymät ja ymmärtää, kuinka yhtiöiden raportoidut voitot

kehittyisivät eri skenaarioissa. Nämä keskittymät ja korrelaatiot voivatkin vaikuttaa konsernitason pääomituksen ja likviditeettipuskureihin ja johdon konsernitaseisiin toimenpiteisiin.

Kun yllämainitut ydintehtävät toteutetaan menestyksekkäästi, tuloksen, riskien ja pääomituksen tasapaino voidaan saavuttaa yhtiö- ja konsernitasolla ja samalla luoda arvoa osakkeenomistajille.

Kannattavuus, riskit ja pääoma

Sampo-konserni toimii holdingyhtiö-rakenteella eikä emoyhtiö erikseen harjoita omaa liiketoimintaa. Konsernin liiketoiminta tapahtuu sen kolmella omana kokonaisuutenaan johdetulla liiketoiminta-alueella. Kukin liiketoiminta-alueista hallinnoi itsenäisesti omia riskejään ja varaa riittävän määrän pääomaa riskiensä kattamiseksi.

Edellä kuvatun rakenteen seurauksena emoyhtiö on rakenteellisesti riippuvainen liiketoiminta-alueista, koska ne voivat maksaa osinkoja emoyhtiölle vasta, kun liiketoiminta-alueet ovat hoitaneet omat velvoitteensa. Siten emoyhtiön preferenssinä on ylläpitää liiketoiminta-alueilla sellaista tuloksen, riskien ja pääoman välistä tasapainoa, joka tukee liiketoiminta-alueiden kykyä maksaa osinkoja tasaisesti senkin jälkeen, kun ne ovat hoitaneet omat velvoitteensa.

Rakenteesta seuraa, että **Sampo Oyj:n alakonsernien pääomittaminen on keskiössä**, ja kun alakonsernit ovat hyvin pääomitetuja, myös koko konsernin pitäisi olla hyvin pääomitettu. Näin ei kuitenkaan ole mikäli alakonsernit pääomittavat toisiaan ristiin, emoyhtiö on taloudellisessa mielessä heikko (korkea velkaantuneisuus tai riittämättömät likviditeettipuskurit) tai alakonsernien tulokset ovat vahvasti positiivisesti korreloituneita. Tällä hetkellä yksikään näistä tekijöistä ei päde Sampo-konsernissa.

Sampo-konsernin näkökulmasta keskeiset **tavoitteet** konsernin pääomitusta pohdittaessa ovatkin seuraavat:

- Itsenäiset liiketoiminta-alueet tekevät tasaista ja kasvavaa tulosta ja niiden vakavaraisuus turvaa normaalin toiminnan häiriöttömän jatkumisen.
- Itsenäisistä liiketoiminta-alueista muodostuva portfolio on vakaa. Konsernin näkökulmasta liiketoiminta-alueiden tulosten heikko keskinäinen korrelaatio on toivottavaa, koska tällöin hajautuksen hyödyt kasvavat portfoliotasolla.
- Konsernin emoyhtiö kykenee järjestämään likviditeettiä strategisiin hankkeisiin tai pääomittamiseen tarvittaessa. Näin ollen pääomarakenne ja emoyhtiön kyky luoda likviditeettiä ovat avainasemassa.

Edellä kuvattu liiketoimintamalli on toiminut hyvin linjassa taloudellisen raportoinnin ja

viranomaisraportoinnin vaateiden kanssa ennen Solvenssi II ("SII") -säännösten voimaantuloa. Sampo-konserni on julkaissut taloudellisen informaationsa segmenteittäin ja vastaavan riskiraportoinnin vakuutusalaryhmittäin. Nordea on julkaissut vastaavat raporttinsa erikseen. Konsernitasolla Sampo-konserni on julkaissut konsernin vakavaraisuusluvut noudattaen vakuutusryhmittymän vakavaraisuuden laskemisesta annetun asetuksen (1193/2004) ("konglomeraattisäännös") säännöksiä, jotka eivät sisällä hajautusvaikutuksia, ja täten ne ovat helposti tulkittavissa.

Vuoden 2016 alusta voimaansaatetuissa Solvenssi II -säännöissä ei tunnisteta vakuutusryhmittymiä, joiden emoyhtiönä toimii holdingyhtiö. Koska If Vahinkovakuutus -konserni toimii kyseisellä rakenteella, tällä on seuraavat kaksi seurausta:

- If Vahinkovakuutus -konserniin kuuluvat operatiiviset vakuutusyhtiöt raportoivat paikallisille valvontaviranomaisilleen ja If Vahinkovakuutus raportoidaan osana Sampo-konsernin SII -lukuja.
- Viranomaisten määrittelemä vakuutusryhmittymä määritellään Sampo Oyj:n, If Vahinkovakuutus -konsernin ja Mandatum Life -konsernin yhtiöiden kokonaisuutena. Konsernille lasketaan yksi yhteinen viranomaisten pääomavaade, SCR, joka ottaa huomioon hajautusvaikutuksen. Sampo Oyj:n osuus Nordean viranomaispääomavaateesta lisätään vakuutusryhmittymän pääomavaateeseen laskettaessa Sampo-konsernin vakavaraisuutta.

Tässä riskienhallinnan liitteessä lähdetään liikkeelle If Vahinkovakuutus -konsernin ja Mandatum Life -konsernin riskiluvuista, johtuen yhtiöiden erillisestä hallinnoinnista konsernissa. Yhtiötason lukujen jälkeen esitellään Sampo-konsernin konglomeraattisäännöksen mukaiset vakavaraisuusluvut. Lisäksi kuvataan miten konserni tulee raportoimaan Solvenssi II -säännösten mukaisen vakavaraisuutensa. Kyseiset raportit toimitetaan valvontaviranomaisille ensimmäistä kertaa toukokuussa 2016. Riskienhallintaliite sisältää myös analyysin alaryhmien hajautusvaikutuksista sekä kuvauksen emoyhtiön velkaisuusasteesta ja likviditeetistä.

Pääomitus yhtiötasolla

Kuten aiemmin todettiin, Sampo-konsernissa merkittävin prioriteetti on ylläpitää **tulosten, riskien ja pääoman välistä tasapainoa** erillisillä liiketoiminta-alueilla. Sampo-konsernissa tulosten, riskien ja pääoman välinen tasapaino tarkoittaa sitä, että tosiasiallinen pääoman määrä pidetään pääomapuskurin verran itsemääritettyä riskiperusteista pääomatarvetta suurempana.

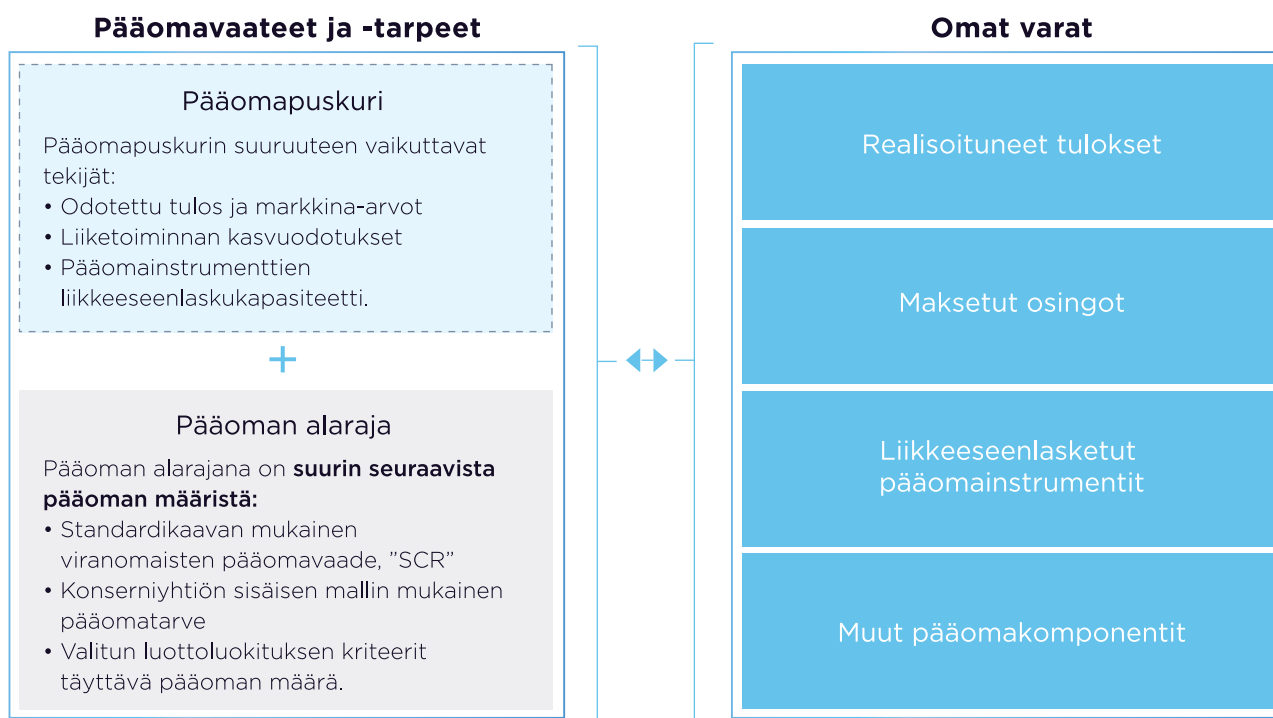
Solvenssi I ("SI") -säännösten aikana vakavaraisuusvaade (solvency capital requirement, "SCR") ei ollut riskeille sensitiivinen eikä toimintapääoma sisältänyt tiettyjä tappioita kattavia eriä kuten tasoitusmäärää. Tämän vuoksi If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life käyttivätkin taloudellista pääomaa arvionaan pääomatarpeestaan ja niin sanottu muokattu vakavaraisuuspääoma oli

mittari tosiasialliselle tappioita kattavalle pääomamäärälle. Sisäinen pääomitusta koskeva analyysi perustui näihin realistisempiin arvioihin pääomatarpeesta ja pääomamäärästä, jotka julkaistiin säännöllisesti viranomaisten SI -lukujen kanssa.

Solvenssi II SCR:t ja omat varat ovat suuremmassa määrin markkinaperusteisia arvioita pääomatarpeesta ja tappioita kattavista eristä. Tässä riskiliitteessä Sampo-konserni julkaisee pääosin SII -perusteisia vakavaraisuuslukuja.

Sampo-konsernin yhtiöiden pääomittamisen puitteet -kuva havainnollistaa Sammon lähestymistapaa koskien yhtiötason pääomitusta kun SII -säännökset ovat voimassa.

Sampo-konsernin yhtiöiden pääomittamisen puitteet

Viranomaisten asettama vakavaraisuuspääomavaade asettaa pääomalle tason, jolla yhtiö voi harjoittaa liiketoimintaansa viranomaisten puuttumatta siihen. Se on siten lähtökohta arvioitaessa tosiasiallista tarvittavaa pääoman määrää. Riippumatta siitä, lasketaanko viranomaispääomatarve sisäisellä mallilla

vai standardikaavalla, se kuvastaa 99,5 prosentin luottamustasoa ilmaisten suunnilleen samaa kaatumistodennäköisyyttä kuin tunnetuimpien luottoluokituslaitosten kolmen B:n luottoluokitus. Mikäli yhtiön asiakkaat ja vastapuolet preferoisivat vakuutusyhtiöltään yli kolmen B:n luottoluokitusta,

pääoman tosiasiallisen määrän täytyisi olla mieluummin suurempi kuin SCR, jotta yhtiön kyky palvella asiakaskuntaansa olisi varmistettu.

Palvellakseen nykyisiä asiakkaitaan If Vahinkovakuutus ylläpitää yhden A:n luottoluokitusta, ja siten se on asettanut pääomalleen viranomaisten pääomavaadetta, SCR:a, korkeamman alarajan. Mandatum Lifella ei ole luottoluokitusta ja SCR:n katsotaan olevan riittävä pääoman alaraja.

Tosiasiallisen pääoman määrän ja yhtiön määrittämän pääoman alarajan väliselle **pääomapuskurille** on tarve, koska riskipositiot ja tulokset kehittyvät jatkuvasti yli ajan ja toisinaan stressitilanteissa pääoma voi supistua nopeasti. Riittävä pääomapuskuri antaa yhtiölle aikaa sopeuttaa riskejään ja pääomansa määrää stressiaikoina ja ylläpitää tasapainoa riskien ja pääoman välillä. Sampo-konsernissa johto säätelee vakavaraisuusvaateen ja omien varojen välistä tasapainoa tekemällä päätöksiä riskiprofiileista, osingoista, pääomainstrumenttien liikkeeseenlaskuista ja vastuuvälästä. Kuitenkin pitkällä aikavälillä vakaa kannattavuus ja tyytyväiset asiakkaat nähdään tärkeimpinä tekijöinä riittävän pääomituksen ylläpidossa. Riittävä pääomapuskuri luo myös luottamusta valvojien ja vastapuolien keskuudessa.

Pääomapuskurin suuruutta pohdittaessa seuraavat tekijät ovat tärkeimpiä:

- Odotettu tulos ja markkina-arvot: mitä korkeampi on odotettu tulostaso ja mitä alhaisempi on tuloksen ja taseen markkina-arvon volatilitteetti, sitä pienempi on omien varojen volatilitteetti ja sitä pienempi pääomapuskuri tarvitaan.
- Liiketoiminnan kasvuodotukset: kasvavan liiketoiminnan pääomapuskuri on suurempi kuin alas ajettavan liiketoiminnan puskuri. Esimerkiksi Mandatum Lifessa pääomaa kuluttava laskuperustekorollinen liiketoiminta on ollut tosiasiallisesti alasajon kohteena jo vuosia.
- Muut pääoman lähteet: mitä enemmän taseessa on tilaa SII -kelpoisille pääomainstrumenteille ja mitä parempi kyky yhtiöllä on liikkeeseenlaskuihin, sitä pienempi pääomapuskuri tarvitaan.

Yllä mainituista syistä Sampo-konsernissa tulosten, riskien ja pääoman välisen tasapainon määrittely perustuu sekä riskien tilastolliseen mallintamiseen ja mittaamiseen että subjektiiviseen johdon harkintaan koskien sopivaa pääomapuskurin tasoa.

Kun tasapaino vallitsee tulosten, riskien ja pääoman välillä, seuraavat Sampo-konsernin kolme tavoitetta ovat samanaikaisesti saavutettavissa:

(i) Yhtiö voi harjoittaa liiketoimintojaan ilman, että valvojat puuttuisivat toimintaan.

(ii) Yhtiö voi harjoittaa liiketoimintojaan kaikkien tavoittelemiensa asiakasryhmien kanssa ja yhtiö pystyy toteuttamaan rahoitusmarkkina- ja velkainstrumenttitransaktionsa markkinoilla normaalisti sen luottokelpoisuutta vastaavilla ehdoilla.

(iii) Yhtiö pystyy maksamaan tavoitteensa mukaiset osingot osakkeenomistajilleen pitkällä aikavälillä vaarantamatta riskin ja pääoman välistä tasapainoa.

Yhtiötasolla myös pääomarakenteelle voidaan asettaa tavoite. Yleisesti ottaen Sampo-konserni suosii vahvaa pääomarakennetta ja sen seurauksena Sampo-konsernin yhtiöillä on tälläkin hetkellä SII -säännösten mukaan taseissaan tilaa uusille huonomman etuoikeuden velkainstrumenteille. Tällä hetkellä ei ole kuitenkaan asetettuna täsmällisiä tavoitteita liikkeeseen laskettujen instrumenttien määrälle.

Vakavaraisuusasema 31.12.2015:

If Vahinkovakuutus laskee julkaisemansa SCR-luvun, joka vastaa Solvenssi II -säännöksen viranomaisvaadetta, mikäli ne olisi pantu toimeen If Vahinkovakuutus -konsernin tasolla, ja vastaavat omat varansa käyttäen standardikaavaa. Sisäistä mallia käytetään toistaiseksi ainoastaan sisäiseen analysointiin. Ero standardikaavan ja sisäisen mallin SCR:n välillä johtuu lähinnä siitä, että standardikaava ei ota huomioon maantieteellistä hajautusta.

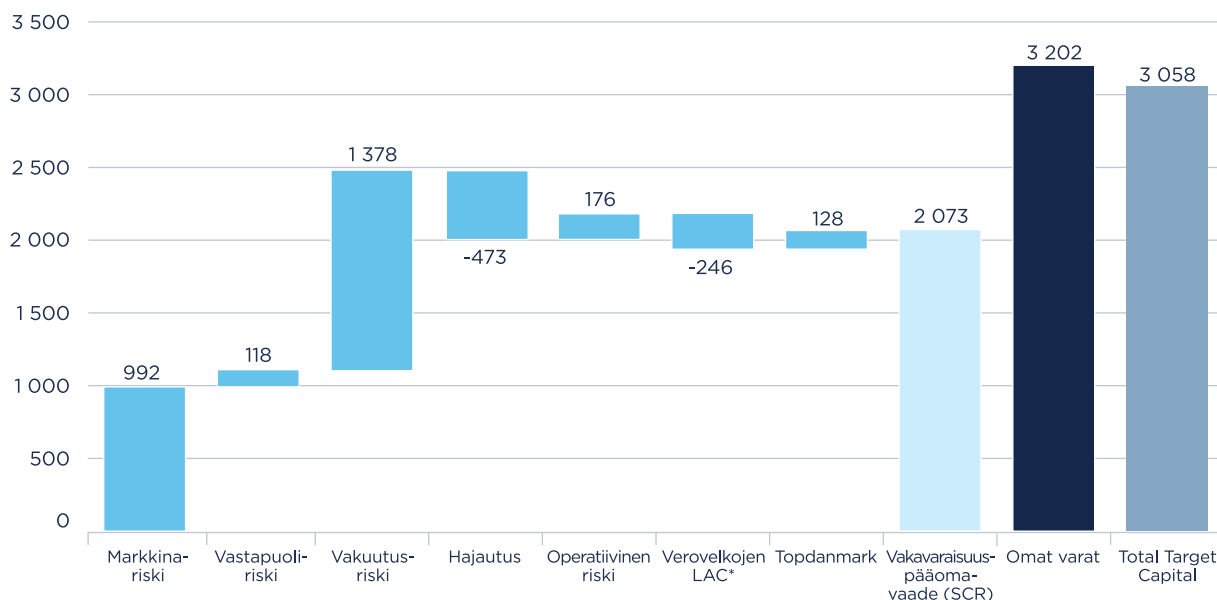
If Vahinkovakuutuksessa standardikaavan mukainen omien varojen määrä oli 3 202 miljoonaa euroa kun taas standardikaavalla laskettu SCR, joka huomioi osakeriskin siirtymäsäännöksen, oli 2 073 miljoonaa euroa. Siten vakavaraisuussuhde oli 154 prosenttia vuoden 2015 lopussa ja pääomapuskurin määrä oli 1 129 miljoonaa euroa.

If Vahinkovakuutuksen vakavaraisuusasema, 31.12.2015 -kuvassa SCR on esitetty riskeittäin. Kuvassa esitetään myös riskien väliset hajautusvaikutukset. If Vahinkovakuutuksen osuus Topdanmarkin viranomaislaskennan vakavaraisuusvaateesta on huomioitu SCR:ssä erillisenä vaateena.

If Vahinkovakuutuksen vakavaraisuusasema

31.12.2015

Milj. €

* Tappioita vaimentava vaikutus (Loss absorbing capacity)

Kuten aiemmin kuvattiin, If Vahinkovakuutuksen sisäisesti asettama luottoluokittajan luottokelpoisuuskriteereihin perustuva pääoman alaraja on korkeampi kuin SCR:iin perustuva pääomatarve. If Vahinkovakuutus ylläpitää näin ollen omien varojen määrän ja muokatun pääoman kokonaismäärän (Total Adjusted Capital, "TAC") luottoluokittajien yhden A:n yhtiölle asettaman pääoman kokonaismäärätavoitteen (Total Target Capital, "TTC") yläpuolella, joka on 3 058 miljoonaa euroa. Koska TTC:n mukainen pääoman määrä on paljon korkeampi kuin SCR, ilmeinen seuraus on, että omien varojen ja SCR:n välinen pääomapuskuri on suuri ja vakavaraisuussuhde (=omat varat/SCR) on arvioitu riittäväksi. Mitä tulee pääomarakenteeseen, ainoastaan 200 miljoonaa euroa eli 6,2 prosenttia omista varoista koostui huonomman etuoikeuden velasta vuoden 2015 lopussa.

If Vahinkovakuutuksen vakavaraisuus ja pääomarakenne ovat vahvoja. Lisäksi If Vahinkovakuutuksen kannattavuus on hyvä ja tuloksen volatiliiteetti on alhainen. Huonomman etuoikeuden velkoja olisi myös mahdollista lisätä. Näin ollen If Vahinkovakuutus kykenee tuottamaan ja ylläpitämään tarvittavan määrän pääomaa toimintaansa varten myös jatkossa.

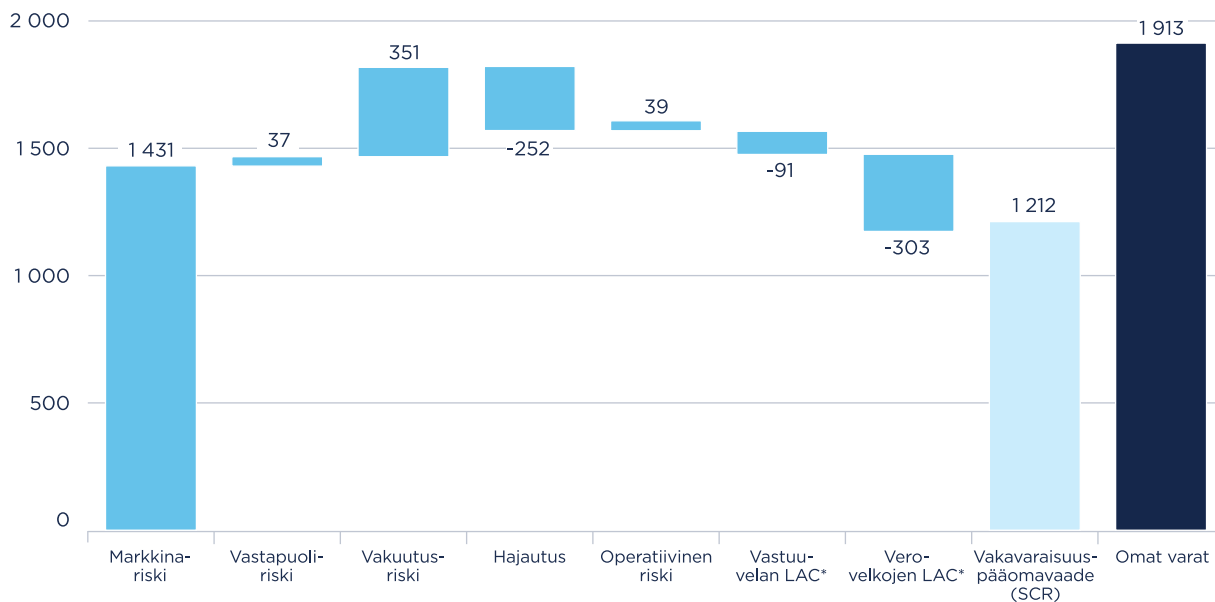
Mandatum Life soveltaa Solvenssi II -säännösten standardikaavaa, joka huomioi osakeriskin siirtymäsäännöksen. Siirtymäsäännökset vaikuttavat myös omien varojen määrään, koska Mandatum Life soveltaa Solvenssi II -säännösten mukaisen vastuuvelan laskennan osalta vastuuvelan siirtymäsääntöä. Laskenta koskee Mandatum Lifen alkuperäisiä 3,5 prosentin tai 4,5 prosentin laskuperustekorona omaavia eläkevakuutuksia. Vastuuvelan määrää laskettaessa sovelletaan myös ns. volatiliiteettikorjausta. SII -mukaisen vastuuvelan määrä 10 017 miljoonaa euroa siirtymäsäännökset huomioon ottaen on pienempi kuin vastuuvelan määrä ilman siirtymäsäännöksiä 10 724 miljoonaa euroa. Siten vastuuvelan laskennan siirtymäsäännön johdosta omat varat kasvavat.

Mandatum Lifen Solvenssi II -säännösten mukaiset omat varat olivat 1 913 miljoonaa euroa, kun taas SCR oli 1 212 miljoonaa euroa. Vakavaraisuussuhde (omat varat/SCR) oli 158 prosenttia ja pääomapuskurin suuruus oli 701 miljoonaa euroa. Ilman vastuuvelan siirtymäsääntöä omat varat olisivat 1 347 miljoonaa euroa ja SCR ilman osakeriskin siirtymäsääntöä olisi 1 307 miljoonaa euroa.

Mandatum Lifen vakavaraisuusasema

31.12.2015

Milj. €

* Tappioita vaimentava vaikutus (Loss absorbing capacity)

Mandatum Lifen näkemyksen mukaisesti sen siirtymäsäännösten mukainen laskelma antaa hyvän kuvan yhtiön vakavaraisuusasemasta. Yhtiön taseen odotetaan olevan hyvin erilainen siirtymäajan jälkeen, minkä johdosta ilman siirtymäsääntöjä lasketun vakavaraisuusaseman odotetaan kehittyvän suotuisasti siirtymäaikojen kuluessa. Laskuperustekorollisten velkojen määrä laskee (katso kuva Laskuperustekorollisten vastuiden ennuste, 31.12.2015–31.12.2031 kappaleessa [Vakuutusriskit](#)) ja korkeimmilla laskuperustekoroilla olevien velkojen määrän odotetaan vähenevän 3 100 miljoonasta eurosta noin 1 000 miljoonaan euroon 16 vuoden siirtymäajan kuluessa.

Tämän seurauksena korkean laskuperustekoron omaavaan liiketoimintaan sitoutuvaa pääomaa vapautuu ja samanaikaisesti kasvava sijoitussidonnainen liiketoiminta luo pääomia. Tämä saa aikaan positiivisen trendin omiin varoihin ja pääomavaateen odotetaan laskevan myös, koska vakuutuksien katteena olevat sijoitukset supistuvat myös. Vaikka siirtymäsäännösten positiivinen vaikutus vähenee ajan kuluessa, vakavaraisuusaseman ennakoitua säilyvän vahvana, koska omien varojen odotetaan kehittyvän positiivisesti ja SCR:n

pienenevän. Sisäisesti Mandatum Life ennustaa vakavaraisuussuhdetta sekä siirtymäsäännöksillä että ilman niitä. Molemmat ennusteet vaikuttavat yhtiön liiketoimintapäätöksiin.

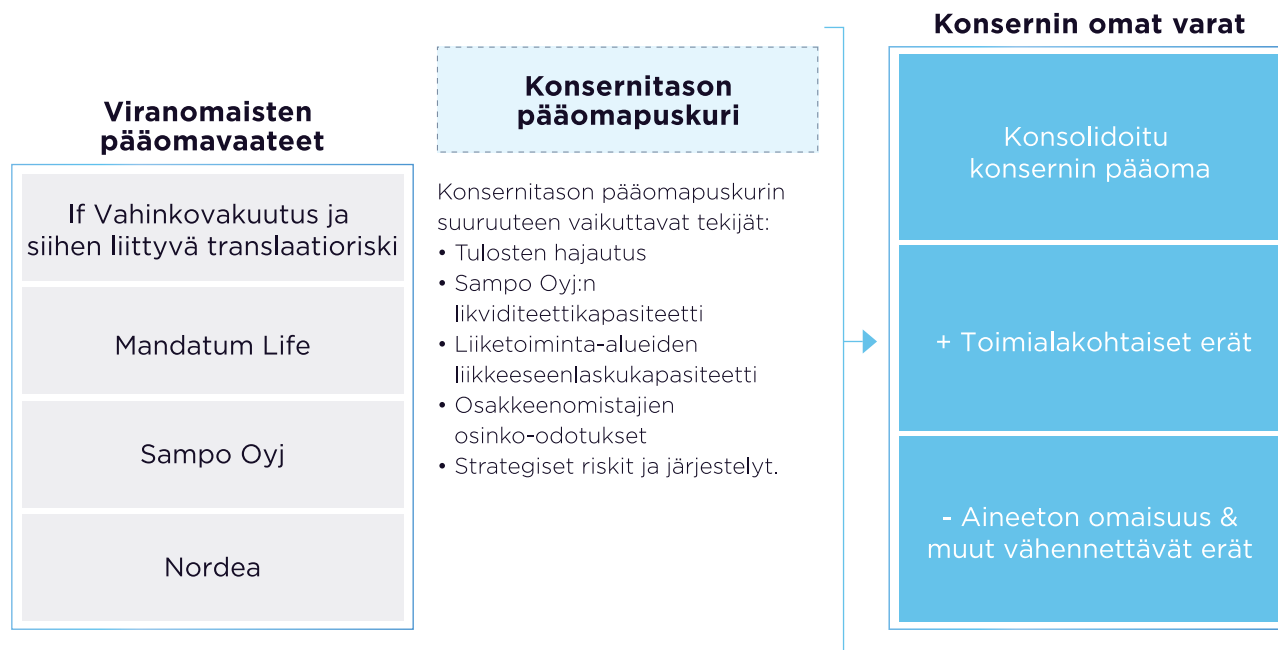
Nordean osalta pääomavaatimukset pankeille sisältävät Ruotsin viranomaisten asettamia maakohtaisia lisäkomponentteja, minkä vuoksi kokonaisvaatimus on korkeampi kuin monissa muissa maissa. Ruotsin finanssivalvonta on kommunikoinut asettamansa pääomavaateen Nordealle ja Nordean tavoitteena on ylläpitää 50–150 korkopisteen pääomapuskuri suhteessa pääomavaateeseen. Vuoden 2015 kolmannen vuosineljänneksen lopussa Nordean julkaisema ydinpääomavaade (Common Equity Tier 1 ratio) suhteessa kokonaisriskin määrään oli 15,4 prosenttia.

Nordean ydinpääoma suhteessa kokonaisriskin määrään kasvoi 16,5 prosenttiin vuonna 2015. Ydinpääoman määrä oli 23,6 miljardia euroa ja omien varojen määrä oli 30,9 miljardia euroa. Nordean pääoman määrä oli 17,7 miljardia euroa huomioiden siirtymäsäännökset ja ilman siirtymäsäännöksiä se oli 11,5 miljardia euroa.

Pääomitus konsernitasolla

Sampo-konsernin tasolla pääomitukseen vaikuttavia tekijöitä on esitetty kuvassa Sampo-konsernin pääomittamisen puitteet.

Sampo-konsernin pääomittamisen puitteet

Konsernin pääomatarve on riippuvainen liiketoiminta-alueiden pääomatarpeista. Emoyhtiön kontribuutio konsernin pääomatarpeeseen on vähäinen, sillä Sampo Oyj:llä ei ole omaa liiketoimintaa lukuun ottamatta pääomarakenteen ja likviditeetin hallintaa.

Erillisten yhtiöiden sisäisissä pääomatarpeissa ja viranomaisten pääomavaateissa riskien väliset hajautusvaikutukset on otettu huomioon. Myös konsernitasolla on olemassa yhtiöiden välistä hajautusvaikutusta, mutta konservatiivisesti toimittaessa sitä ei oteta huomioon sisäisesti arvioidussa pääomatarpeessa. Tämä hajautusta huomioon ottamaton tapa on yhdenmukainen konglomeraattisäännöksen kanssa, mitä kuvataan tarkemmin myöhemmin tässä dokumentissa. Koska hajautuksella on keskeinen rooli Sampo-konsernin liiketoiminnan menestyksessä, sitä arvioidaan sisäisesti säännöllisesti ja se vaikuttaa konsernitason pääomitukseen.

Sampo-konsernin tasolla viranomaispääomavaade ja kulloinenkin pääoman määrä ovat alttiita translaatoriskille. Translaatoriski voi realisoitua, kun konsernilukuja laskettaessa If Vahinkovakuutuksen pääoma ja pääomavaade muunnetaan Ruotsin kruunuista euroiksi. Kruunun heiketessä euroon nähdessä konsernin euromääräiset omat varat supistuvat ja If Vahinkovakuutuksen pääomavaade (SCR) euroissa laskee. Nettovaikutus ryhmittymän vakavaraisuussuhteeseen on negatiivinen.

Konsernitason translaatoriski poikkeaa muista taloudellisista riskeistä seuraavilla tavoilla:

- Riski ei vaikuta yksittäisten juridisten yhtiöiden tuloksiin eikä omiin varoihin. Täten riskin suojaaminen yksittäisen yhtiön toimesta on, jos ei mahdollista niin vähintäänkin ongelmallista.
- Translaatoriski realisoituu emoyhtiön tulokseen vain jos yhtiö myydään.

- On myös mahdollista, että ryhmittymän vakavaraisuussuhde heikkenee Ruotsin kruunun heikentyessä, vaikka If Vahinkovakuutuksen kruunumääräinen pääoma saattaa samaan aikaan olla aiempaa korkeampi ja vakavaraisuus aiempaa vahvempi.

Yllä mainittujen syiden seurauksena translaatoriskiä seurataan sisäisesti ja sen vaikutusta konsernin pääomavaateeseen ja omiin varoihin analysoidaan säännöllisesti. Translaatoriskille ei kuitenkaan aseteta sisäisesti erillistä pääomatarvetta. Päätöksiä Sampo-konsernin translaatiovaluuttariskipositivista saatetaan tehdä, kun translaatoriskiä aiheuttava tytär- tai osakkuusyhtiö on mahdollisesti osallisena fuusiossa tai oston tai muun yritysjärjestelyn kohteena. Lisäksi erillisiä päätöksiä saatetaan tehdä, mikäli euron ja Ruotsin kruunun väliseen kurssitasoon odotetaan merkittäviä muutoksia.

Konsernin todellinen pääoma: Konsernin omien varojen lähtökohtana on konsernin **konsolidoidun pääoman** määrä. Sammon osuus Nordean omista varoista konsolidoidaan konsernin omiin varoihin.

Seuraavaksi konsernin konsolidoituun pääomaan lisätään ns. **toimialakohtaiset erät**, kuten konsernin ulkopuolisten sijoittajien hallussa olevat huonomman etuoikeuden velkainstrumentit. Lisäksi konsolidoiduista pääomista vähennetään **aineettomat erät** ja **muut pääoman vähennyserät**.

Pääomapuskuri: Konsernitasolla pääomapuskurin suuruus riippuu pääasiassa seuraavista tekijöistä:

- Konsernin tytär- ja osakkuusyhtiöiden pääomituksen taso kirjanpitovaluutoissaan: mitä vahvempi yhtiöiden vakavaraisuus on, sitä vähemmän pääomapuskuria tarvitaan konsernitasolla.
- Alakonsernien tulokset ja niiden volatilitetit: mitä pienempiä tulosvolatilitetit ovat ja mitä korkeammat tulostasot ovat, sitä vähemmän pääomapuskuria tarvitaan.
- Liiketoiminta-alueiden mahdollisuus laskea liikkeeseen lisää hybridi- ja huonomman etuoikeuden velkainstrumentteja: mitä enemmän yhtiöillä on käyttämätöntä kapasiteettia, sitä vähemmän on tarvetta kasvattaa pääomapuskuria konsernitasolla.
- Liiketoiminta-alueiden tulosten korrelaatio: mitä heikompi korrelaatio on, sitä suurempi on hajautushyöty ja sitä vähemmän on tarvetta pääomille konsernitasolla. Emoyhtiö seuraa jatkuvasti toteutuneita tuloskorrelaatioita ja ennustaa liiketoiminta-alueiden tuloksia yhteisiin makrotaloudellisiin ennusteisiin perustuen.

- Mikäli strategisten järjestelyjen todennäköisyys kasvaa toimialalla, niin Sampo Oyj saattaa haluta ylläpitää korkeampaa pääomapuskurin tasoa kuin muuten olisi tarve.
- Osakkeenomistajien odotukset osinkojen kehityksestä yli ajan: kun valtaosa osakkeenomistajista odottaa tasaisesti kasvavaa osinkovirtaa, voi olla perusteltua ylläpitää suurempaa pääomapuskuria kuin muissa oloissa.
- Emoyhtiön likviditeettisalkku ja velkaantuneisuus: emoyhtiön kyky järjestää rahoitusta riippuu sen sijoitusalkun suuruudesta ja likviditeetistä yhdessä yhtiön velkaantuneisuuden kanssa. Mitä parempi tämä kyky on, sitä pienempi on tarve pääomapuskurille konsernitasolla. Tämän johdosta Sampo Oyj pyrkii ylläpitämään vahvaa likviditeettiä ja matalaa velkaantuneisuutta.

Laskentatavat ja konsernin vakavaraisuus: Kuten aiemmin todettiin, **konsernin omien varojen** lähtökohtana on konsernin konsolidoitu oma pääoma. Siihen lisätään ns. toimialakohtaiset erät ja siitä vähennetään aineettomat erät sekä muut vähennyserät. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän vakavaraisuussäännösten ja SII -säännösten mukaisten laskentamenetelmien välillä ei ole merkittäviä eroja.

Konsernin vakavaraisuuspääomavaade lasketaan joko konglomeraattisäännöksen tai Solvenssi II (2009/138/EC) -direktiivin mukaisesti.

- **Konglomeraattisäännöksen** mukaisesti konsernin vakavaraisuuspääomavaade on erillisten alakonsernien sektorisäännöin laskettujen pääomavaateiden ja emoyhtiön pankkisäännöin lasketun pääomavaateen summa. Rahoitusryhmittymän vakavaraisuuspääomavaade ei ota huomioon yhtiöiden välisiä hajautusvaikutuksia. Täten se on melko konservatiivinen pääomavaateen mitta ja myös helposti tulkittavissa oleva suure.
- Laskettaessa konsernin vakavaraisuuspääomavaadetta **Solvenssi II -säännösten** mukaisesti, laskenta suoritetaan kahdessa vaiheessa:
 - (i) Lasketaan hajautettu pääomavaade vakuutusryhmittymälle, johon kuuluvat emoyhtiö Sampo Oyj, If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life. If Vahinkovakuutuksen Ruotsin kruunumääräiseen omaan pääomaan liittyvälle translaatoriskille on asetettu myös pääomavaade.
 - (ii) Sampo Oyj:n osuus Nordean pääomavaateesta lisätään vakuutusryhmittymän pääomavaateeseen.

Solvensi II SCR ottaa huomioon vain vakuutusryhmittymän sisäiset hajautusvaikutukset ja jättää Nordeasta syntyvän hajautusvaikutuksen huomiotta.

Sampo-konsernin viranomaisten konglomeraattisäännöksen mukainen vakavaraisuus sovellettaessa nykyisiä SI -säännöksiä vakuutusliiketoiminnan tytäryhtiöihin esitetään taulukossa Konsernin vakavaraisuus rahoitus- ja vakuutusryhmittymän vakavaraisuuden laskemisesta annetun asetuksen mukaan, 31.12.2015 ja 31.12.2014. Ryhmittymän vakavaraisuussuhde nousi 187 prosentista 193 prosenttiin.

Ero kahden eri laskentatavan välillä 31.12.2015 esitetään taulukon kahdessa viimeisessä sarakkeessa. Vakavaraisuuspääoman ero johtuu pääosin vakuutusvelkojen matalammasta arvosta siirtymäsäännöksistä johtuen. Tämä ilmenee vakuutusyhtiöiden korkeampana omien varojen määränä. Vakuutusliiketoiminnan tytäryhtiöiden vakavaraisuusvaateet SII -säännöksiä soveltaen ovat korkeammat kuin vastaavat SI -vaateet. Tämän seurauksena ryhmittymän vakavaraisuussuhde laskee 193 prosentista 145 prosenttiin uusien toimialakohtaisten sääntöjen tullessa voimaan.

Konsernin vakavaraisuus rahoitus- ja vakuutusryhmittymän vakavaraisuuden laskemisesta annetun asetuksen mukaan

31.12.2015 ja 31.12.2014

Viranomaislaskennan mukainen vakavaraisuuspääoma, Milj. €	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2015 *
Konsernitaseen oma pääoma	10 924	11 411	11 411
Toimialakohtaiset erät	1 685	1 658	2 254
Aineeton omaisuus & muut vähennettävät erät	-2 334	-2 266	-2 167
Suunniteltu osingonjako	-1 092	-1 204	-1 204
Ryhmittymän omat varat	9 183	9 598	10 293
Sampo Oyj	40	59	59
If Vahinkovakuutus	841	881	2 073
Mandatum Life	271	269	1 212
Nordea	3 746	3 770	3 770
Mandatum Life Insurance Baltic SE	4	4	
Omien varojen vähimmäismäärä, yhteensä	4 901	4 983	7 114
Ryhmittymän vakavaraisuus (pääomapuskuri)	4 282	4 616	3 179
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde, %	187 %	193 %	145 %

(*) If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life Solvensi II -sääntöjen mukaisesti

Konglomeraattisäännöksen mukainen vakuutusryhmittymän laskentamenetelmä ei ota huomioon liiketoiminta-alueiden välisiä hajautusvaikutuksia, kun taas vakuutusryhmittymät huomioivat ne laskiessaan ryhmävakavaraisuuttaan SII -sääntöjen mukaisesti. Sisällyttääkseen liiketoiminta-alueiden välisen hajautusvaikutuksen konsernin vakavaraisuustarpeeseen, Sampo käyttää raportoitujen

kvartaalitulosten välisiä korrelaatioita arvioidessaan hajautusvaikutusta. Näiden muokkausten mukainen hajautettu konsernin pääomatarve on 5 496 miljoonaa euroa ja ryhmittymän vakavaraisuussuhde 187 prosenttia.

Hajautusvaikutukset ja konsernin sisäisen pääomatarpeen arvio

31.12.2015

Raportoitujen kvartaalitulosten korrelaatiot

Nordea vs. If Vahinkovakuutus	0,27
Nordea vs. Mandatum Life	0,13
If Vahinkovakuutus vs. Mandatum Life	0,85

Sisäinen pääomatarpeen arvio

Milj. €

Hajautusvaikutus	-1 618
Hajautettu pääomatarve	5 496
Pääomapuskuri	4 798
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde, %	187 %

Pääomapuskurin riittävyys konsernitasolla: Sampo Oyj:n arvion mukaan konsernin omien varojen määrän ja konsernin pääomavaateen välinen pääomapuskuri on enemmän kuin riittävä seuraavien seikkojen johdosta:

- **Liiketoiminta-alueiden hyvien tulosten ja alhaisen tulosvolatiliteetin ansiosta pääomapuskurin määrää ei ole tarvetta lisätä.** If Vahinkovakuutuksen ja Nordean pääomitus on vahva ja niiden kannattavuus on vakaalla tasolla. If Vahinkovakuutuksen omien varojen määrä ylläpidetään yhden A:n tavoiteluokitukseen perustuvaa pääomatasoa korkeammalla. Nordean pääoman määrään vaikuttavat ruotsalaiset säännökset, jotka ovat Euroopan tasolla yhden tiukimmista. Lisäksi sekä If Vahinkovakuutus että Nordea ovat ylläpitäneet korkeaa kannattavuutta ja matalaa tulosten volatiliteettia. Sampo Oyj näkee yhtiöiden omat pääomapuskurit suhteellisen korkeina ja emoyhtiö tarvitsee vain vähäisen määrän, tai ei lainkaan, lisäpääomia kyseisten yhtiöiden osalta.

Mandatum Life on konsernin pienin yhtiö ja sen omat varat siirtymäsäännöksillä laskettuna ovat suhteellisen korkeat pääomavaateeseen verrattuna. Yhtiön korkean laskuperustekorona omaava vastuuvetä pienenee. Näin ollen pääomatarve laskee ajan kuluessa.

- **Konsernin hajautusvaikutukset ovat positiivisia.** Kuten taulukosta Hajautusvaikutukset ja konsernin sisäisen pääomatarpeen arvio, 31.12.2015 käy ilmi, konsernin liiketoiminta-alueiden tulosten korrelaatiot ovat alhaisia. Erityisesti Nordean tulos on heikosti korreloitunut suhteessa If Vahinkovakuutuksen ja Mandatum Lifen tuloksiin. Täten konserni hyötyy hajautuksesta.
- **Konsernin emoyhtiön kyky hankkia likvidejä varoja on vahva.** Kyky hankkia rahoitusta riippuu yhtiön velkaantuneisuudesta ja likviditeettipuskureista, jotka käyvät ilmi Sampo Oyj taserakenne, 31.12.2015 -taulukossa esitetystä yhtiön taserakenteesta.

Sampo Oyj taserakenne

31.12.2015

Vastaavaa yhteensä, milj.€	9 606
Käteiset varat	739
Sijoitukset	275
<i>Sijoituskiinteistöt</i>	2
<i>Korkosijoitukset</i>	25
<i>Osakkeet ja osuudet</i>	248
Huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	579
Osuudet saman konsernin yrityksissä	7 928
<i>Sijoitukset tytäryrityksissä</i>	2 370
<i>Sijoitukset osakkuusyrityksissä</i>	5 557
Muut varat	85
Vastattavaa yhteensä, milj.€	9 606
Liikkeeseen lasketut yritystodistukset	305
Pitkäaikainen vieras pääoma	1 997
<i>Private placement -lainat</i>	159
<i>Joukkovelkakirjalainat</i>	1 838
Pääomalainat	0
Oma pääoma	7 159
<i>Sidottu oma pääoma</i>	98
<i>Voitonjakokelpoiset varat</i>	7 061
Muut velat	145

Yhtiön **velkaantuneisuus** mitattuna korollisten velkojen osuudella kaikista veloista oli alhainen 24 prosenttia.

Velkaantuneisuutta voidaan arvioida myös käyttämällä suhdelukuja nettovelka suhteessa konsernin omaan pääomaan ja nettovelka suhteessa konsernin substanssiarvoon (NAV). Sampo Oyj:n bruttovelat olivat 2 302 miljoonaa euroa. Sampo Oyj:n rahoitusvarat olivat 1 593 miljoonaa euroa ja näistä varoista korkoa kerryttäviä varoja oli 1 343 miljoonaa euroa. Täten korollinen nettovelka oli 959 miljoonaa euroa.

Kun nettovelka jaetaan Sampo Oyj:n osakeomistusten kirjanpitoarvolla 7 928 miljoonaa euroa, lopputuloksena luototusaste (Loan-to-Value) on 12 prosenttia. Osinkojen jälkeinen nettovelka on todennäköisesti korkeampi kuin 959 miljoonaa euroa, mutta samalla Sampo Oyj:n osakeomistusten markkina-arvo on 7 928 miljoonan euron kirja-arvoa korkeampi. Lopputulemana tosiasiallinen luototusaste on matalampi kuin 12 prosenttia.

Mitä tulee **likviditeettiin**, Sampo Oyj:n likvidit varat olivat 739 miljoonaa euroa. Kun kaikki osingot on

saatu ja maksettu, arvioitu likviditeetti on noin 150 miljoonaa euroa. Normaalit likviditeetin hallintaa varten likvidejä varoja tarvitaan noin 50 miljoonaa euroa, joten muihin tarpeisiin likviditeettiä on käytettävissä noin 100 miljoonaa euroa. Lisäksi sijoituksia ja huonomman etuoikeuden omaavia saamistodistuksia voidaan myydä tarvittaessa.

Koska taulukossa esitetyistä saamisista huonomman etuoikeuden saamiset ovat If Vahinkovakuutuksen, Mandatum Lifin, Nordean ja Topdanmarkin liikkeeseen laskemia, ne eliminoidaan konsernin omista varoista. Mikäli kyseiset saamiset myytäisiin, emoyhtiöön syntyvän likviditeetin ohella konserniin syntyisi myös omia varoja.

Sampo Oyj rahoitusasema on hyvä, jonka ansiosta yhtiö voi uudelleen rahoittaa nykyisiä velkojaan ja laskea liikkeelle uutta velkaa. Tämä yhdessä yhtiön myytävissä olevien rahoitusvarojen kanssa tarkoittaa sitä, että Sampo Oyj kykenee tarvittaessa hankkimaan merkittävän määrän likvidejä varoja.

Vakuutusriskit

Tytäryhtiöt If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life toimivat pääosin eri liiketoiminta-alueilla ja näin ollen niiden vakuutusriskit ovat erilaiset. Keskeisin yhteinen riskitekijä on eliniänodote Suomessa, joka vaikuttaa molempien yhtiöiden vastuuvélkaan.

Normaaleissa olosuhteissa liiketoiminnoissa ei ole olennaisia riskikeskittymiä, ja näin ollen nämä

liiketoiminta-alueet tuovat pikemmin hajautusetuja kuin aiheuttavat riskikeskittymiä. Tämän vuoksi vakuutusriskejä voidaan käsitellä vain yhtiötasolla.

Vakuutusriskejä koskevat riskimääritelmät löytyvät liitteestä 2 ([Riskien määritelmät](#)).

Vahinkovakuutusriskit

Vakuutusmaksu- ja katastrofiriskin hallinta ja valvonta

Vastuunvalintakomitea antaa mielipiteitä ja toimenpidesuosituksia vakuutusriskeihin liittyvissä asioissa. Komitea arvioi ja ehdottaa muutoksia vastuunvalintapolitiikkaan, joka on tärkein vakuutusten myyntiä ohjaava dokumentti, ja se määrittelee vakuutusten myynnin yleisperiaatteet, rajoitukset ja menettelytavat. If Vahinkovakuutuksen hallitukset vahvistavat vastuunvalintapolitiikan vähintään kerran vuodessa.

Komitean puheenjohtaja vastaa mahdollisten poikkeamien ja muiden komitean käsittelemien asioiden raportoinnista.

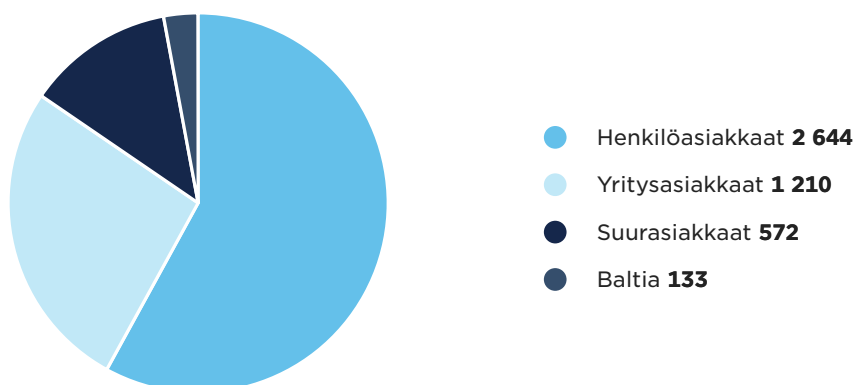
Vastuunvalintapolitiikkaa täydennetään yksityiskohtaisilla ohjeilla, jotka ohjaavat vakuutusten myyntiä eri liiketoiminta-alueilla. Nämä ohjeet pitävät sisällään muun muassa tariffit ja hinnoittelun luokitusmallit, ohjeet vakioehdoista ja -sopimusteksteistä sekä vastuunvalintavaltuudet ja -limiitit. Vastuunvalintakomitealle asetettujen ohjeiden mukaisesti komitea vastaa siitä, että määriteltyjä vastuunvalintaperiaatteita noudatetaan.

Vahinkovakuutuksen liiketoiminta-alueet hallinnoivat vastuunvalintariskiä päivittäisessä työssään. Vahinkovakuutuksen kannattavuuteen ja riskeihin ratkaisevasti vaikuttava tekijä on kyky arvioida tulevaisuuden korvaus- ja liikekulut täsmällisesti ja täten hinnoitella vakuutus sopimukset oikein. Hinnoittelu Henkilöasiakkaat-liiketoiminta-alueella sekä Yritysiasiakkaat-liiketoiminta-alueen pienempien riskien osalta perustuu tariffeihin. Suurasiakkaat-liiketoiminta-alueen ja Yritysiasiakkaat-liiketoiminta-alueen monimutkaisempien riskien osalta vastuunvalinta perustuu enemmän yleisperiaatteille ja tilannekohtaiseen valintaan kuin tiukkoihin tariffeihin. Yleisesti ottaen vakuutusten hinnoittelu perustuu sattuneista vahingoista tehtäviin tilastotilastoihin ja arvioihin vahinkotiheyden ja korvausinflaation tulevasta kehityksestä.

Vahinkovakuutustoiminnan vakuutuskanta on hyvin hajautettu, koska If Vahinkovakuutuksella on laaja asiakaskunta ja toimintaa harjoitetaan laajalla maantieteellisellä alueella sekä useissa eri vakuutuslajeissa. Hajautuksen määrä on esitetty Bruttomaksutulojen erittely liiketoiminta-alueittain, maittain ja vakuutuslajeittain, If Vahinkovakuutus, 2015 -kuviissa.

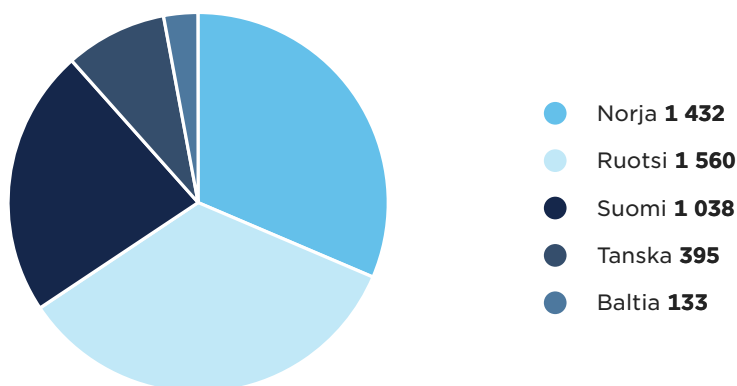
Bruttomaksutulojen erittely liiketoiminta-alueittain

If Vahinkovakuutus, 2015, yht. 4 559 milj. euroa

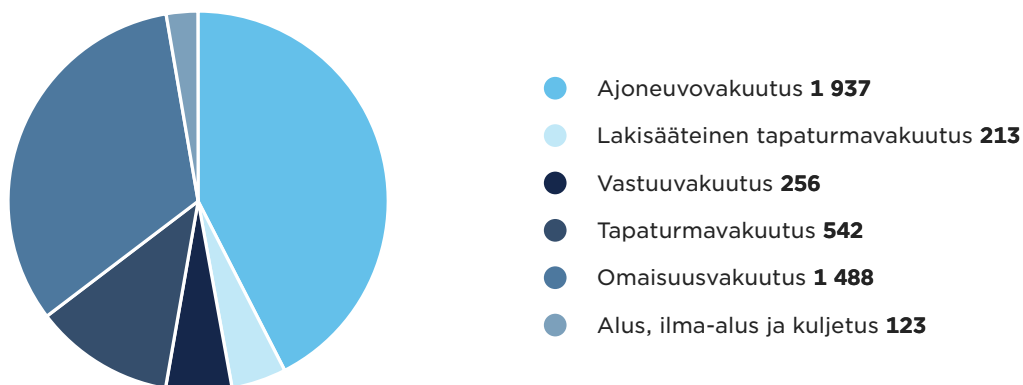
Bruttomaksutulojen erittely maittain

If Vahinkovakuutus, 2015, yht. 4 559 milj. euroa

Bruttomaksutulojen erittely vakuutuslajeittain

If Vahinkovakuutus, 2015, yht. 4 559 milj. euroa

Erä Muut (mukaan lukien konsernieliminoinnit) ei näy yllä bruttomaksutulojen erittelyssä, mutta se on huomioitu bruttomaksutulojen yhteismäärässä. Sampo-konsernin ja If Vahinkovakuutuksen raportoitujen lukujen välillä on pieniä eroja johtuen eroista yhdistelyssä käytetyissä valuuttakursseissa.

Hyvin hajautetusta vakuutuskannasta huolimatta riskikeskittymiä ja täten vakavia vahinkoja voi syntyä esimerkiksi altistuttaessa luonnonkatastrofeille, kuten myrskyille ja tulville. Maantieteellisistä alueista tällaisille katastrofeille altistuvat merkittävimmin Tanska, Norja ja Ruotsi. Lisäksi yksittäiset suuret vahingot voivat vaikuttaa merkittävästi vakuutustoiminnan tulokseen. Jälleenvakuutuksella ja hajautuksella pienennetään luonnonkatastrofien ja yksittäisten suurten vahinkojen taloudellista vaikutusta.

If Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuspolitiikassa määritetään ohjeet jälleenvakuutussuojan hankkimisesta. Jälleenvakuutuksen tarvetta ja optimaalista valintaa arvioidaan tarkastelemalla jälleenvakuutuksen odotettuja kustannuksia suhteessa niistä saatavaan hyötyyn sekä vaikutuksiin tuloksen vaihtelun ja pienentyneiden pääomavaatimusten

näkökulmasta. Analyysin päätyökaluna toimii If Vahinkovakuutuksen sisäinen malli, jossa mallinnetaan pieniä ja suuria vakuutuskorvauksia sekä luonnonkatastrofeja.

Vuodesta 2003 lähtien If Vahinkovakuutuksessa on ollut käytössä koko konsernin laajuinen jälleenvakuutusohjelma. Vuonna 2015 omapäätystasot olivat 100 miljoonan Ruotsin kruunun (noin 10,9 miljoonan euron) ja 250 miljoonan Ruotsin kruunun (noin 27,2 miljoonan euron) välillä riskiä kohden sekä 250 miljoonaa Ruotsin kruunua (noin 27,2 miljoonaa euroa) yksittäistä vahinkotapahtumaa kohden.

Vastuuvalinnan tuloksen herkkyyttä ja riskiä eri tunnusluvuissa tapahtuvien muutosten suhteen on kuvattu taulukossa Vakuutustuloksen herkkyyksianalyysi, If Vahinkovakuutus, 31.12.2015 ja 31.12.2014.

Vakuutustuloksen herkkyyksianalyysi

If Vahinkovakuutus, 31.12.2015 ja 31.12.2014

Tunnusluku	Nykyinen taso (2015)	Muutos nykyisessä tasossa	Vaikutus tulokseen ennen veroja, milj. €	
			2015	2014
Yhdistetty kulusuhde, henkilöasiakkaat	88,1 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 26	+/- 26
Yhdistetty kulusuhde, yritysasiakkaat	89,2 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 12	+/- 13
Yhdistetty kulusuhde, suurasiakkaat	99,4 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 4	+/- 5
Yhdistetty kulusuhde, Baltia	85,7 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 1	+/- 1
Nettovakuutusmaksutuotot (milj.€)	4 395	+/- 1 prosenttia	+/- 44	+/- 45
Nettokorvauskulut (milj.€)	3 180	+/- 1 prosenttia	+/- 32	+/- 29
Annetun jälleenvakuutuksen maksutulo (milj.€)	183	+/- 10 prosenttia	+/- 18	+/- 17

Vastuuvälkariskin hallinta ja valvonta

If Vahinkovakuutuksen hallitukset päättävät vastuuvälän laskentaa koskevista ohjeista. If Vahinkovakuutuksen pääaktuaarin vastuulla on kehittää ja toimeenpanna ohjeita vastuuvälän määrittämiseksi sekä arvioida kokonaisvastuuvälän riittävyys. Konsernitasolla pääaktuaari laatii vastuuvälän riittävydestä neljännesvuosittain raportin, joka lähetetään If Vahinkovakuutuksen hallituksille, toimitusjohtajille, talousjohtajalle ja [ORSA-komitealle](#).

Aktuaarikomitea on toimielin, joka valmistelee ja antaa neuvoja If Vahinkovakuutuksen pääaktuaarille.

Komitean tehtävänä on varmistaa vastuuvälkariskin kokonaisvaltainen tarkastelu, keskustella ja antaa suosituksia vastuuvälkaa koskeviin politiikkoihin ja ohjeistuksiin.

Aktuaarit seuraavat jatkuvasti vastuuvälän tasoa varmistaakseen, että se on vahvistettujen ohjeiden mukainen. Aktuaarit kehittävät lisäksi menetelmiä ja järjestelmiä, jotka tukevat tätä prosessia.

Vakuutusmatemaattiset arviot pohjautuvat tilinpäätöspäivänä käytössä oleviin tietoihin vakuutuskannan koosta ja aiemmista vahingoista. Seurattavia tekijöitä ovat muun muassa

vahinkokehityksen trendit, maksamattomien korvausten määrä, lakimuutokset, oikeuskäytännöt ja yleinen talouskehitys. Vastuuvelan laskennassa yleisesti käytettyjä menetelmiä ovat Chain Ladder ja Bornhuetter-Fergusson -tekniikat yhdistettynä ennusteisiin vahinkojen lukumäärästä ja keskimääräisistä korvauskuluista.

Koko vastuuvelan laskennassa otetaan huomioon odotettu inflaatiokehitys, joka on erityisen merkittävä tekijä vakuutuslajeissa, joissa vahingon lopullisen korvausmenon selviäminen kestää kauan, kuten liikennevakuutuksessa ja lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa. Odotettu inflaatio perustuu ulkoisiin arvioihin inflaatiokehityksestä eri alueilla, kuten kuluttajahintaindeksiin ja palkkaindeksiin,

yhdistettynä If Vahinkovakuutuksen omiin arvioihin eri korvauslajien kustannuksista. Tiettyihin vakuutuslajeihin, kuten liikennevakuutukseen ja lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen, liittyvä lainsäädäntö eroaa huomattavasti maittain. Osa suomalaisesta, ruotsalaisesta ja tanskalaisesta vastuuvelasta sisältää eläkeuotoista korvausvastuuta, joka on herkkä kuolevuusoletusten ja diskonttauskoron muutoksille. Liikennevakuutuksen ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen osuus vastuuvelasta oli 68 prosenttia.

Vastuuvelka vakuutuslajeittain ja pääalueittain, If Vahinkovakuutus, 31.12.2015 -taulukossa on esitetty vastuuvelat ja niiden markkina-arvoperusteiset duraatiot vakuutuslajeittain ja pääalueittain.

Vastuuvelka vakuutuslajeittain ja pääalueittain

If Vahinkovakuutus, 31.12.2015

	Ruotsi		Norja		Suomi		Tanska		Yhteensä	
	Milj. €	Duraatio	Milj. €	Duraatio	Milj. €	Duraatio	Milj. €	Duraatio	Milj. €	Duraatio
Ajoneuvovakuutus	2 642	8,4	607	2,0	1 031	12,4	152	1,9	4 432	7,1
Lakisääteinen tapaturmavakuutus	0	-	292	4,0	1 191	11,0	248	5,7	1 732	9,8
Vastuuvakuutus	305	2,9	140	2,2	136	3,0	73	1,6	653	2,7
Tapaturmavakuutus	284	5,4	339	2,8	167	4,7	84	1,5	875	3,3
Omaisuusvakuutus	441	1,5	506	1,2	206	1,2	97	0,8	1 249	1,0
Alus, ilma-alus ja kuljetus	30	1,3	50	0,7	13	0,5	16	0,9	109	0,8
Yhteensä	3 702	6,8	1 934	2,3	2 744	10,1	670	3,3	9 050	6,7

If Vahinkovakuutuksen vastuuvelkaan liittyvä herkkyys inflaatiotason nousulle, eliniän pitenemiselle sekä diskonttauskoron laskulle esitetään Vastuuvelkaan

liittyvien riskien herkkyydet, If Vahinkovakuutus, 2015 -taulukossa.

Vastuuvelkaan liittyvien riskien herkkydet

If Vahinkovakuutus, 2015

Vastuuvelan erä	Riskitekijä	Riskiparametrin muutos	Maa	Vaikutus milj. € 2015
Nimellismääräinen vastuuvelka	Inflaatio kasvaa	Yhden prosenttiyksikön kasvu	Ruotsi	217,7
			Tanska	9,2
			Norja	40,0
			Suomi	39,6
Eläkeuotoinen korvausvastuuarvio	Kuolevuus laskee	Odotettu elinikä kasvaa yhdellä vuodella	Ruotsi	33,5
			Tanska	1,5
			Suomi	60,7
Diskontattu vastuuvelka (eläkevaraukset ja osa suomalaisesta IBNR:stä)	Diskonttokorko laskee	Yhden prosenttiyksikön lasku	Ruotsi	65,3
			Tanska	10,9
			Suomi	283,5

Vuodesta 2014 eteenpäin arvioitu korvausvastuun osuus tulevista eläkevarauksista on huomioitu odotetun eliniän herkkyyksissä.

If Vahinkovakuutuksen vastuuvelkaa analysoidaan vahinkovuositasolla. Näiden analyysien tulokset esitetään korvauskulujen kehitystaulukoissa sekä

ennen että jälkeen jälleenvakuutuksen. Nämä on esitetty [tilinpäätöksen liitetiedoissa \(liite 27\)](#).

Henkivakuutusriskit

Mandatum Life vastaanotti Suomi-yhtiöstä sen laskuperustekorollisen ryhmäeläkekannan vuonna 2014. Vastaanotetun kannan erityispiirteistä johtuen kyseinen ryhmäeläkekanta ja siihen liittyvät saamiset on eriytetty ("eriytetty ryhmäeläkekanta" tai "eriytetty omaisuus") Mandatum Lifen muusta taseesta. Eriytetyllä ryhmäeläkekannalla on omat voitonjakoa koskevat säännökset, sijoituspolitiikka ja tasehallinnan (ALM) komitea. Laskuperustekorollisista veloista, jotka eivät ole osa eriytettyyn ryhmäeläkekantaan liittyviä velkoja, käytetään tästä eteenpäin nimitystä "alkuperäiset" laskuperustekorolliset velat.

Biometriset riskit

Sopimusten pitkä duraatio ja se, että Mandatum Lifen oikeus korottaa vakuutusmaksuja on rajoitettu,

kasvattaa biometrisiä riskejä. Mikäli vakuutusmaksut osoittautuvat riittämättömiksi eikä niitä ole mahdollista korottaa, vastuuvulkaa täydennetään odotettavissa olevaa tappiota vastaavalla kasvun määrällä.

Omalla vastuulla olevan liikkeen korvaussuhteita, Mandatum Life, 2015 ja 2014 -taulukossa esitetään Mandatum Lifin Suomen toiminnan riskiliikkeen tulos. Toteutuneen korvausmenon suhde laskuperusteiden mukaiseen korvausmenoon oli 72 prosenttia vuonna 2015 (79 prosenttia vuonna 2014). Taulukosta voi myös arvioida riskiliikkeen herkkyyttä. Esimerkiksi henkivakuutuksen osalta kuolevuuden kaksinkertaistuminen nostaisi maksetut korvaukset 10 miljoonasta eurosta 19 miljoonaan euroon.

Omalla vastuulla olevan liikkeen korvaussuhteita

Mandatum Life, 2015 ja 2014

Milj. €	2015			2014		
	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaussuhde	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaussuhde
Henkivakuutus	42,4	20,1	47 %	45,3	27,5	61 %
Kuolevuus	24,0	9,7	40 %	27,2	16,5	61 %
Sairastavuus ja työkyvyttömyys	18,4	10,4	57 %	18,1	11,0	61 %
Eläkevakuutus	68,1	59,9	88 %	63,1	58,5	93 %
Yksilöllinen eläke	11,6	12,3	106 %	9,6	10,2	107 %
Ryhmäeläke	56,5	47,6	84 %	53,5	48,3	90 %
Kuolevuus (pitkäikäisyys)	48,9	43,2	88 %	49,4	45,6	92 %
Työkyvyttömyys	7,6	4,4	58 %	4,1	2,7	66 %
Mandatum Life	110,5	80,0	72 %	108,4	86,0	79 %

Pitkäikäisyysriski on Mandatum Lifin biometrisistä riskeistä merkittävin. Laskuperustekorollinen ryhmäeläkekanta muodostaa suurimman osan pitkäikäisyysriskistä. Laskuperustekorolliset ryhmäeläkkeet ovat olleet uusilta jäseniltä pääosin suljettuja useiden vuosien ajan ja tämän vuoksi jäsenten keski-ikä on suhteellisen korkea, eriytetyn ryhmäeläkekannan osalta noin 67 vuotta ja muun (alkuperäisen) kannan osalta noin 69 vuotta. Sijoitussidonnaisten ryhmäeläkkeiden ja yksilöllisten eläkevakuutusten kannassa pitkäikäisyysriski ei ole niin merkittävä, sillä vakuutukset ovat pääsääntöisesti määräaikaista ja niihin liittyvät henkivakuutukset kompensoivat pitkäikäisyysriskin.

Pitkäikäisyysriskin vuotuista riskiliikkeen tulosta ja kuolleisuustrendiä analysoidaan säännöllisesti. Eriytetyn ryhmäeläkekannan vastuuvulan laskennassa käytettyä elinajan odotetta tarkistettiin vuonna 2014 ja muun ryhmäeläkekannan osalta vuosina 2002 ja 2007. Yhteensä muutokset kasvattivat vuoden 2015 vastuuvulkaa 106 miljoonalla eurolla (108 miljoonaa euroa 2014) sisältäen eriytetyn ryhmäeläkekannan 87 miljoonan euron kuolevuustäydennyksen. Näiden muutosten jälkeen ryhmäeläkkeen kumulatiivinen kuolleisuus on ollut ylijäämäinen. Vuoden 2015 pitkäikäisyyden riskiliike oli ryhmäeläkkeissä 5,7 miljoonaa euroa (3,8 miljoonaa euroa vuonna 2014).

Henkivakuutuksen kuolevuusliikkeen tulos on voitollinen. Merkittävimpanä kuolevuusliikkeen heikkenemiseen vaikuttavana riskinä nähdään mahdollinen pandemia.

Muiden biometristen riskien osalta riskiliike on ollut kokonaisuutena voitollista, vaikka eri riskien välillä on voimakasta vaihtelua. Työkyvyttömyys- ja sairauskuluvakuutuksissa riskiä pienentää pitkällä aikavälillä se, että yhtiöllä on oikeus korottaa vakuutusmaksuja olemassa olevien sopimusten osalta, mikäli vakuutuskorvausten määrässä tapahtuu epäsuotuisaa kehitystä.

Mandatum Lifen vakuutuskanta on suhteellisen hyvin hajautunut, eikä sisällä merkittäviä riskikeskittymiä. Yhtiön ottamalla katastrofijälleenvakuutuksella pienennetään mahdollisten riskikeskittymien merkitystä entisestään.

Vakuutuksenottajien käyttäytymiseen liittyvät riskit ja kustannusriski

ALM-riskin kannalta takaisinostoriski ja raukeamisriski ovat vähemmän merkittäviä, koska Mandatum Lifessa noin 90 prosenttia laskuperustekorollisesta vastuuvälästä muodostuu eläkevakuutuksista, joissa takaisinosto on mahdollinen ainoastaan poikkeustapauksissa. ALM-riskin kannalta takaisinostoriski on näin ollen olennainen vain yksilöllisissä henkivakuutuksissa ja kapitalisaatiosopimuksissa, joiden vastuuvälän yhteismäärä on kuitenkin vain 5 prosenttia (233 miljoonaa euroa) laskuperustekorollisesta vastuuvälästä. Vastuuvälän täydennyksiä ei myöskään makseta takaisinoston yhteydessä, mikä osaltaan pienentää laskuperustekorolliseen kantaan liittyvää takaisinostoriskiä. Takaisinosto- ja raukeamisriskit otetaan huomioon yhtiön ALM-riskianalyysissä.

Kustannusriskiä lisää se, että vakuutusten ehtoja ja vakuutusmaksuja ei useimmiten voi muuttaa merkittävästi vakuutuksen elinkaaren aikana. Keskeisenä haasteena on vakuutusten hoitamiseen liittyvien prosessien kustannusten ja moninaiseen IT-arkkitehtuuriin liittyvien kustannusten pitäminen kilpailukykyisellä tasolla. Vuonna 2015 kustannusliikkeen tulos oli 25 miljoonaa euroa (19

miljoonaa euroa vuonna 2014). Mandatum Life ei jaksota vakuutusten hankintakuluja.

Vastuuvälän diskonttauskorkoon liittyvä riski

Suurimmassa osassa alkuperäisistä laskuperustekorollisista sopimuksista taattu korko on 3,5 prosenttia. Suomessa ennen vuotta 1999 myydyissä yksilöllisissä vakuutuksissa laskuperustekorko on 4,5 prosenttia, joka on myös määräysten mukainen korkein sallittu diskonttauskorko. Näiden vakuutusten vastuuvälän diskonttauskorko on alennettu 3,5 prosenttiin. Tästä johtuen vastuuvälää on täydennetty 55 miljoonalla eurolla vuonna 2015 (69 miljoonaa euroa vuonna 2014). Lisäksi on tehty 79 miljoonan euron täydennys laskuperustekorkoisen vastuuvälän diskonttauskoron laskemiseksi 1,0 prosenttiin vuonna 2016, 71 miljoonan euron täydennys vuodelle 2017 diskonttauskoron laskemiseksi 1,25 prosenttiin ja 38 miljoonan euron täydennys vuodelle 2018 diskonttauskoron laskemiseksi 2,25 prosenttiin. Kokonaisuutena Mandatum Life on täydentänyt alkuperäisen vakuutuskannan vastuuvälää 244 miljoonan euron suuruisella korkotäydennyksellä.

Eriytetyn ryhmäeläkekannan vakuutus sopimusten laskuperustekorko on pääosin 3,5 prosenttia. Riskienhallinnan näkökulmasta tärkeämpää on se, että vastuuvälän diskonttauskorko on 0,75 prosenttia. Diskonttauskorkoa alennettiin 31.12.2015 1,0 prosentista 0,75 prosenttiin, mikä kasvatti vastuuvälän korkotäydennyksen 257 miljoonaan euroon (241 miljoonaa euroa vuonna 2014). Tulevien lisätujen täydennyksellä on merkittävä rooli eriytetyn kannan riskienhallinnassa. Tämä täydennys on yhteensä 157 miljoonaa euroa ja siitä noin 145 miljoonaa euroa voidaan käyttää kattamaan mahdollisia sijoitustappioita tai rahoittamaan mahdollisia muutoksia eriytetyn vastuuvälän diskonttauskorossa.

Vastuuvälän muutoksen analyysi ennen jälleenvakuuttajien osuutta, Mandatum Life, 2015 - taulukossa esitetään kuhunkin vakuutuslajiin ja laskuperustekorkoon liittyvät vastuuvälät ja kunkin luokan vastuuvälän muutos vuonna 2015.

Vastuuvelan muutoksen analyysi ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Mandatum Life, 2015

Milj. €	Velka 2014	Maksut	Korvaukset	Kuormitus- tulo	Takuutuotot	Asiakas- hyvitykset	Muut	Velka 2015	Osuus %
Mandatum Life -emoyhtiö									
Sijoitussidonnainen yhteensä	5 159	938	-531	-63	0	0	200	5 703	52
Yksilöllinen eläkevakuutus	1 149	72	-11	-15	0	0	53	1 248	11
Henkivakuutus	1 826	406	-167	-19	0	0	56	2 104	19
Kapitalisaatiosopimukset	1 677	385	-350	-22	0	0	88	1 779	16
Ryhmäeläkevakuutus	507	75	-4	-8	0	0	2	573	5
Laskuperustekorollinen ja muut yhteensä	5 047	177	-443	-37	152	0	101	4 996	46
Ryhmäeläkevakuutus	2 248	54	-194	-7	77	1	2	2 180	20
Laskuperustekorko 3,5%	2 109	26	-180	-5	73	0	-13	2 010	18
Laskuperustekorko 2,5%, 1,5% tai 0,0%	139	27	-14	-2	4	0	15	170	2
Eriytetty ryhmäeläkekanta	1 228	12	-57	-1	27	0	-12	1 196	11
Laskuperustekorko 3,5%	805	12	-57	-1	27	0	-4	782	7
Korkotäydennys (3,5% -> 0,75%)	241	0	0	0	0	0	15	257	2
Tulevien lisäetujen vastuu	181	0	0	0	0	0	-24	157	1
Yksilöllinen eläkevakuutus	1 038	14	-146	-5	42	0	30	973	9
Laskuperustekorko 4.5%	836	9	-104	-4	36	0	-4	770	7
Laskuperustekorko 3,5%	150	3	-25	-1	5	0	10	142	1
Laskuperustekorko 2,5% tai 0,0%	52	2	-17	-0	1	0	24	61	1
Yksilöllinen henkivakuutus	218	32	-34	-10	7	0	-16	197	2
Laskuperustekorko 4.5%	67	5	-9	-1	3	0	-3	61	1
Laskuperustekorko 3,5%	100	10	-11	-3	3	0	-7	93	1
Laskuperustekorko 2,5% tai 0,0%	51	17	-14	-6	1	0	-5	44	0
Kapitalisaatiosopimukset	4	30	-0	0	0	0	1	36	0
Laskuperustekorko 3,5%	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Laskuperustekorko 2,5% tai 0,0%	4	30	-0	0	0	0	1	36	0
Tulevien lisäetujen vastuu	0	0	0	0	0	0	-0	0	0
Korkotäydennys	135	0	0	0	0	0	109	244	2
Kuolevuustäydennys	108	0	0	0	0	0	-2	106	1
Tuleva jälleenvakuutus	2	2	-0	0	0	0	-2	2	0
Muu velka	66	33	-11	-13	0	0	-12	63	1
Mandatum Life -emoyhtiö yhteensä	10 207	1 115	-974	-100	153	1	299	10 699	98
Tytäryhtiö Se Sampo Life Insurance Baltic	170	34	-27	-3	1	0	-1	173	2
Sijoitussidonnainen	153	30	-25	-3	0	0	-0	155	1
Muut	17	3	-2	-1	1	0	-1	18	0
Mandatum Life -konserni yhteensä	10 377	1 149	-1 001	-104	153	0	298	10 873	100

Sijoitussidonnaisiin sopimuksiin perustuva liiketoiminta on ollut Mandatum Lifin painopistealueena vuodesta 2001 alkaen. Siitä lähtien sijoitussidonnaisen vastuuvuolen trendi on ollut nouseva ja keskimääräinen sijoitussidonnaisen vastuuvuolen vuosittainen kasvu on ollut 24 prosenttia. Liiketoiminnan luonteen vuoksi vuosittainen vaihtelu on suhteellisen suurta.

Alkuperäisen laskuperustekorollisen vastuuvuolen trendi on sen sijaan ollut aleneva vuodesta 2005. Erityisesti ne vastuuvuolen osat ovat pienentyneet, joissa laskuperustekorko on korkein eli 4,5 prosenttia tai 3,5 prosenttia. Korkeimpien laskuperustekorkojen omaavien vakuutuskantojen vastuuvuolen aleni 188 miljoonaa euroa. Kokonaisuutena yhtiön laskuperustekorollinen vastuuvuolen aleni tehdyistä

korkotäydennyksistä johtuen selkeästi vähemmän, vain 51 miljoonaa euroa 5 014 miljoonaan euroon.

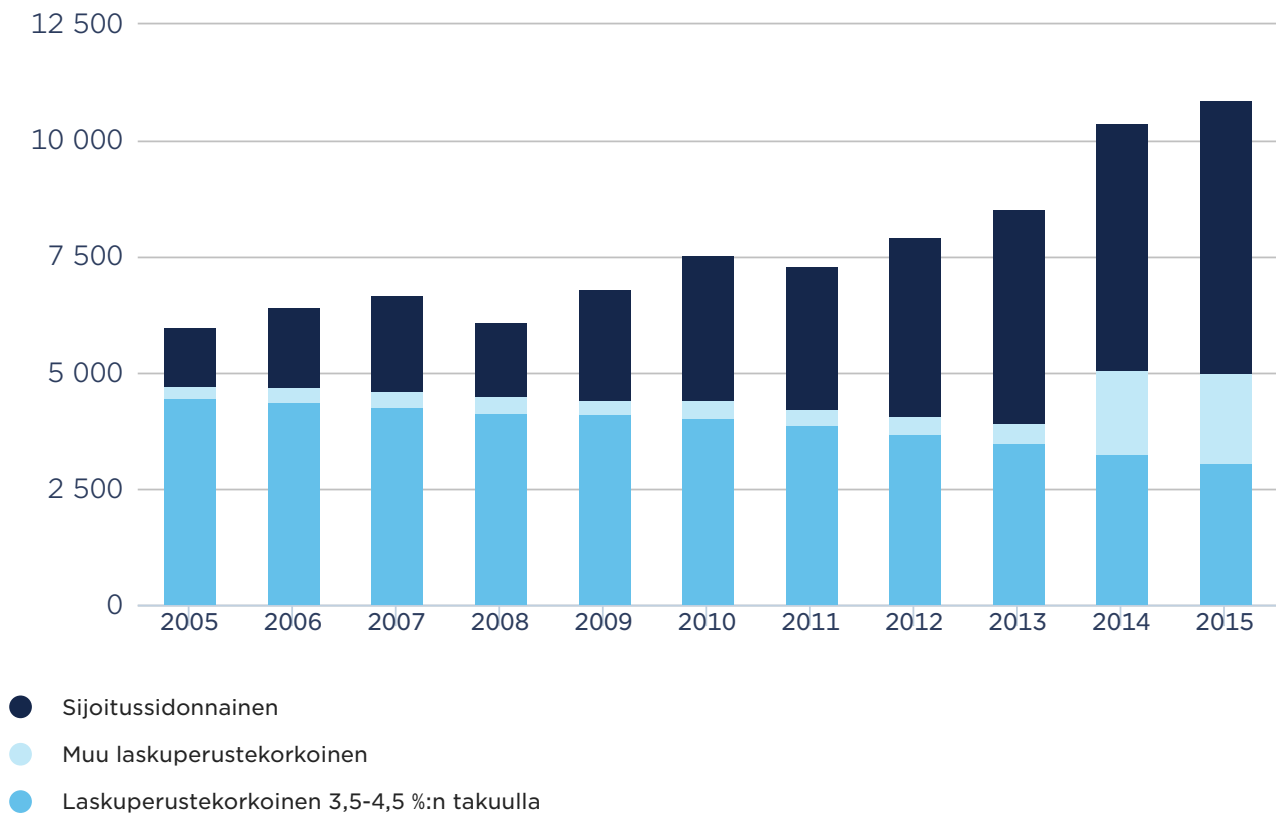
kuvassa esitetään Mandatum Lifen vastuuvelan rakenteen ja määrän kehitys.

Laskuperustekorollisen ja sijoitussidonnaisen vastuuvelan kehitys, Mandatum Life, 2005–2015 -

Laskuperustekorollisen ja sijoitussidonnaisen vastuuvelan kehitys

Mandatum Life, 2005–2015

Milj. €

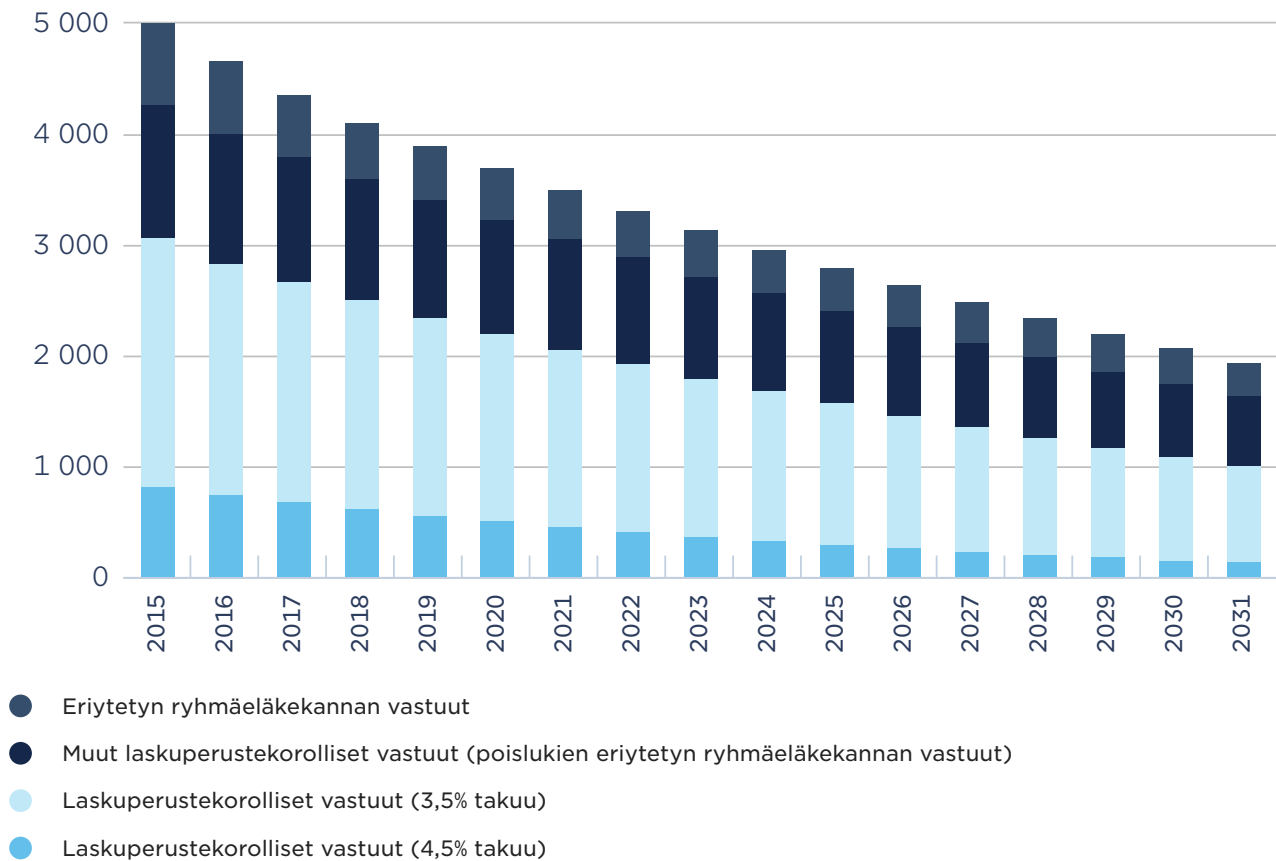
Laskuperustekorollisten vastuiden määrän laskevan trendin odotetaan jatkuvan. Korkeimmat laskuperustekorot omaavien vastuiden määrän odotetaan laskevan 3 100 miljoonasta eurosta noin 1 000 miljoonan euron tasolle Solvenssi II -säännösten

mukaista vastuuvalkaa koskevan siirtymäajan kuluessa (1.1.2016–31.12.2031). Kuvassa Laskuperustekorollisten vastuiden ennuste, 31.12.2015–31.12.2031 esitetään laskuperustekorollisten vastuiden odotettu kehitys.

Laskuperustekorollisten vastuiden ennuste

31.12.2015–31.12.2031

Milj. €

Vakuutus- ja sijoitussopimusten oletettu erääntyminen ennen jälleenvakuuttajien osuutta, Mandatum Life, 31.12.2015 -taulukossa esitetään henkivakuutuksen vakuutus- ja sijoitussopimusten oletettu erääntyminen ja duraatio. Vastuuvelan herkkyyks erilaisten

diskonttauskorkojen muutoksille on arvioitavissa taulukon duraatioiden avulla.

Vakuutus- ja sijoitussopimusten oletettu erääntyminen ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Mandatum Life, 31.12.2015

Milj. €	Duraatio	2016-2017	2018-2019	2020-2024	2025-2029	2030-2034	2035-2039	2040-
Mandatum Life, emoyhtiö								
Sijoitussidonnaiset velat yhteensä	8,4	1089	840	1 560	1057	800	313	402
Yksilöllinen eläkevakuutus	10,8	148	136	295	247	196	141	157
Henkivakuutus	7,9	437	310	594	377	331	98	97
Kapitalisaatiosopimukset *)	6,7	453	332	527	328	198	21	63
Ryhmäeläkevakuutus	11,3	51	62	144	104	75	53	85
Laskuperustekorolliset ja muut velat yhteensä	9,4	1136	844	1519	1071	754	513	739
Ryhmäeläkevakuutus	10,8	366	338	697	527	393	284	434
Laskuperustekorko 3,5%	10,8	339	317	658	496	368	265	399
Laskuperustekorko 2,5% tai 0,0%	11,4	27	20	39	30	25	19	35
Eriytetty ryhmäeläkekanta	10,7	174	161	352	278	209	145	188
Yksilöllinen eläkevakuutus	6,8	301	238	360	190	95	46	64
Laskuperustekorko 4,5%	6,9	222	180	292	155	74	34	53
Laskuperustekorko 3,5%	6,5	50	35	45	26	16	8	7
Laskuperustekorko 2,5% tai 0,0%	5,6	29	23	23	9	5	3	4
Henkivakuutus	9,3	55	35	65	43	32	22	33
Laskuperustekorko 4,5%	8,9	17	13	23	14	11	7	9
Laskuperustekorko 3,5%	10,6	21	15	29	22	16	12	21
Laskuperustekorko 2,5% tai 0,0%	7,1	16	7	13	8	5	3	3
Kapitalisaatiosopimukset *)	8,0	3	11	5	6	5	2	1
Laskuperustekorko 3,5%	0,0	0	0	0	0	0	0	0
Laskuperustekorko 2,5% tai 0,0%	8,0	3	11	5	6	5	2	1
Tulevien lisäetujen vastuu	1,0	0	0	0	0	0	0	0
Korkotäydennys	2,4	167	48	14	8	4	2	3
Kuolevuustäydennys	11,8	10	10	23	19	16	12	17
Tuleva jälleenvakuutus	0,5	2	0	0	0	0	0	0
Muut velat	0,9	57	3	2	0	0	0	0
Mandatum Life, emoyhtiö yhteensä	8,9	2 225	1 684	3 078	2 128	1 554	826	1 141
Tytärtyhtiö Se Sampo Life Insurance Baltic		15	22	38	18	34	21	49
Sijoitussidonnaiset velat		11	19	32	15	32	21	49
Muut velat		4	3	6	2	1	0	0
Mandatum Life, konserni yhteensä		2 240	1 706	3 117	2 145	1 588	847	1 190

* Sijoitussopimukset

Henkivakuutustoiminnan riskien hallinta

Yleisesti henkivakuutuksen biometrisiä riskejä rajoitetaan huolellisella vastuunvalinnalla, riskejä ja kustannuksia vastaavalla hinnoittelulla, myönnettävien turvien suuruuden rajoituksilla sekä jälleenvakuutuksella. Mandatum Lifen vastuunvalintapolitiikassa on määritetty periaatteet

riskin valinnalle ja limiitit vakuutettaville summille ja jälleenvakuutuspolitiikka ohjaa jälleenvakuutuksen käyttöä. Hallitus hyväksyy vastuunvalintapolitiikan, jälleenvakuutuspolitiikan, vakuutussopimusten hinnoittelun ja vastuuvelan laskennan keskeisimmät periaatteet.

Vakuutusriskien komitea on vastuussa vastuunvalintapolitiikan ylläpitämisestä sekä vastuunvalintaprosessin ja korvausprosessin

toimivuuden valvonnasta. Komitea myös raportoi vastuunvalintapolitiikkaan liittyvistä poikkeamista riskienhallintakomitealle. Vakuutusriskien komitean puheenjohtajana on yhtiön pääaktuaari, jonka vastuulla on varmistaa, että vakuutusten hinnoittelussa ja vastuuvelan laskennassa käytettävät periaatteet ovat riittävät ja yhteensopivat vastuunvalintaprosessin ja korvausprosessin kanssa.

Jälleenvakuutuksella rajoitetaan yksittäisiä kuolevuus- ja pysyvän työkyvyttömyyden riskejä. Hallitus hyväksyy vuosittain jälleenvakuutuspolitiikan ja päättää suurimmista omalla vastuulla pidettävistä korvausmääristä. Mandatum Lifessa tämä määrä on korkeintaan 1,5 miljoonaa euroa vakuutettua kohden. Mahdollisten katastrofien vaikutusten pienentämiseksi Mandatum Lifellä on käytössä katastrofisuoja.

Riskiliikkeen tulosta seurataan tiiviisti ja arvioidaan vuosittain perusteellisesti. Yhtiö mittaa riskinvalinnan tehokkuutta ja hinnoittelun riittävyyttä keräämällä

tietoa toteutuneesta korvausmenosta kultakin tuote- ja riskialueelta. Toteutunutta korvausmenoa verrataan vakuutusmaksuja asetettaessa oletettuihin ennusteisiin kunkin eri riskiturvan osalta.

Vastuuvelkaa analysoidaan ja mahdollisia täydennystarpeita arvioidaan säännöllisesti. Vastuuvelkaan liittyvät oletukset tarkistetaan vuosittain. Vastuiden riittävyyttä testataan neljännesvuosittain. Näihin vastuuvelan riittävyydesteihin ja riskiliikkeen analyysihin perustuen asetetaan hinnat uusille vakuutus sopimuksille sekä päivitetään vastuunvalintapolitiikka ja vastuuvelan laskennassa käytettävät oletukset. Mandatum Lifin hallitus arvioi ja hyväksyy vuosittain tariffit ja hinnat, jälleenvakuuttamista koskevat periaatteet sekä vastuuvelan määräytymisperiaatteet.

Sijoitusportfolion markkinariskit

Sampo-konsernissa sijoitusportfolioihin liittyvien tuottojen ja markkinariskien analysointi ja hallinta on pääosin suoraviivaista. Riskien toteutuminen heijastuu läpinäkyvästi tuloslaskelmaan ja taseeseen, sillä Sampo-konsernissa sijoitusten arvostukset perustuvat pääosin markkinanoteerauksiin ja vain harvoin instrumenttien käsittely vaatii mallipohjaisten menetelmien soveltamista.

Sijoitusportfolion markkinariskin lisäksi yhtiöiden taseet altistuvat markkina- ja likviditeettiriskeille. Näitä

taseeseen kohdistuvia riskejä kutsutaan ALM-riskeiksi ja niitä käsitellään myöhemmin [ALM-riskit -osiossa](#). Taseeseen liittyvät ALM-riskit otetaan tarkasti huomioon sijoitusportfolioiden rakenteita ja niihin liittyviä limiittejä ja rajoituksia suunniteltaessa.

Sijoitusportfolion markkinariskejä koskevat riskimääritelmät löytyvät [liitteestä 2 \(Riskien määritelmät\)](#).

Sijoitusportfolioiden hallinta

Sijoituksia (lukuun ottamatta Mandatum Lifen sijoitussidonnaisiin sopimuksiin liittyviä sijoituksia) hallitaan noudattaen tytäryhtiöiden sijoituspolitiikkoja, joiden perustana ovat vakuutusvelkojen ominaisuudet ja vakavaraisuus.

Sijoitussalkkujen sisältö raportoidaan käyttäen sijoitusten käyppiä arvoja. Nämä käyvät arvot määritetään joko suorien markkinanoteerauksien perusteella tai käyttämällä erilaisia arvostusmalleja. Lisätietoa sijoitusvarojen arvostusperiaatteista on esitetty Sampo-konsernin [tilinpäätöksen liitteessä 17](#).

Sampo-konsernin sijoitusjohtaja vastaa sijoitustoiminnan toteutuksesta konserniyhtiöiden laatimien ja konserniyhtiöiden hallitusten hyväksymien sijoituspolitiikkojen asettamien rajoitteiden puitteissa. Vakuutustoimintaa harjoittavilla tytäryhtiöillä ja emoyhtiöllä on sijoitusten hallinnassa käytössään konsernin yhteinen infrastruktuuri sekä tulos- ja riskiraportointi, mikä mahdollistaa samanaikaisen yhtiö- ja konsernitason raportoinnin.

Sampo-konserni tuntee hyvin pohjoismaiset markkinat ja sijoituskohteet, joten konsernin suorat sijoitukset tehdään pääasiassa pohjoismaisiin arvopapereihin. Mandatum Lifen suorat sijoitukset ovat pääosin euromääräisiä ja kohdistuvat Suomessa ja valikoidusti muissa maissa sijaitseviin yrityksiin. If Vahinkovakuutuksen suorista sijoituksista puolestaan pääosa kohdistuu muihin Pohjoismaihin ja sijoitukset tehdään vastaavissa valuutoissa. Riskikeskittymiä hallitaan ennakoivasti tehokkaalla hajauttamisella sijoitusten valinnassa.

Pohjoismaiden ulkopuolelle tehtävät arvopaperi-, rahasto- ja muut sijoitukset toteutetaan pääasiassa

kolmansien osapuolien hallinnoimien sijoitusten kautta. Näitä sijoituksia käytetään ensisijaisesti työkaluina taktisen sijoitusallokaation toteutuksessa tuottojen saavuttamiseksi ja toissijaisesti hajautuksen lisäämiseksi.

Sampo-konsernin sijoitusyksikössä samat henkilöt valitsevat molempien tytäryhtiöiden ulkoiset omaisuudenhoitajat ja niiden hallinnoimat sijoitukset. Nämä sijoitukset on allokoitu pääosin Pohjoismaiden ulkopuolelle. Tästä johtuen tunnistamattomien tai ei-toivottujen keskittymien riski on hyvin pieni.

Markkinariskien valvonta on eriytetty salkunhoidosta kahdella tavalla. Ensinnäkin sijoitusyksiköstä riippumattomat henkilöt valmistelevat sijoituspolitiikan hallituksen hyväksyttäväksi. Toiseksi Middle Office -toiminnot, jotka myös ovat riippumattomia sijoitusyksiköstä, mittaavat sijoitustoiminnan riskejä ja tuloksellisuutta sekä valvovat sijoituspolitiikoissa määriteltujen limiittien noudattamista päivätasolla.

If Vahinkovakuutuksen sijoituskomitea ja Mandatum Lifen tasehallintakomiteat valvovat yhtiöidensä markkinariskejä ja näihin liittyviä limiittejä vähintään kuukausittain ja vastaavat sijoitustoiminnan valvonnasta näissä yhtiöissä.

If Vahinkovakuutuksen sijoituskomitea vastaa sijoitus- ja katepolitiikkojen toteuttamisen ja noudattamisen valvonnasta. Komitea myös arvioi ja ehdottaa muutoksia politiikkoihin. Komitean puheenjohtaja vastaa mahdollisten poikkeamien raportoinnista ja muista komitean käsittelemistä asioista.

Mandatum Lifella on kaksi tasehallintakomiteaa, joista toinen keskittyy eriytettyyn ryhmäeläkekantaan liittyvään taseeseen ja toinen muuhun Mandatum Lifen

laskuperustekorkoiseen kantaan liittyvään taseeseen. Tasehallintakomiteat valvovat, että sijoitustoimintaa hoidetaan hallituksen hyväksymässä sijoituspolitiikassa määritettyjen limiittien puitteissa ja valvovat likviditeetin, kannattavuuden ja vakavaraisuuspääomien riittävyyttä suhteessa taseen riskeihin. Tasehallintakomiteat valmistelevat hallitukselle ehdotuksen sijoituspolitiikasta ja raportoivat hallitukselle.

Konsernin tarkastusvaliokunta valvoo markkinariskien sekä keskittymien kokonaismäärää Sampo-konsernin tasolla vähintään neljännesvuosittain. Mikäli tarpeellista, keskittymäriskejä hallitaan rajoittamalla konsernitasolla riskinottoa esimerkiksi toimialoittain tai yksittäisten liikkeeseenlaskijoiden suhteen.

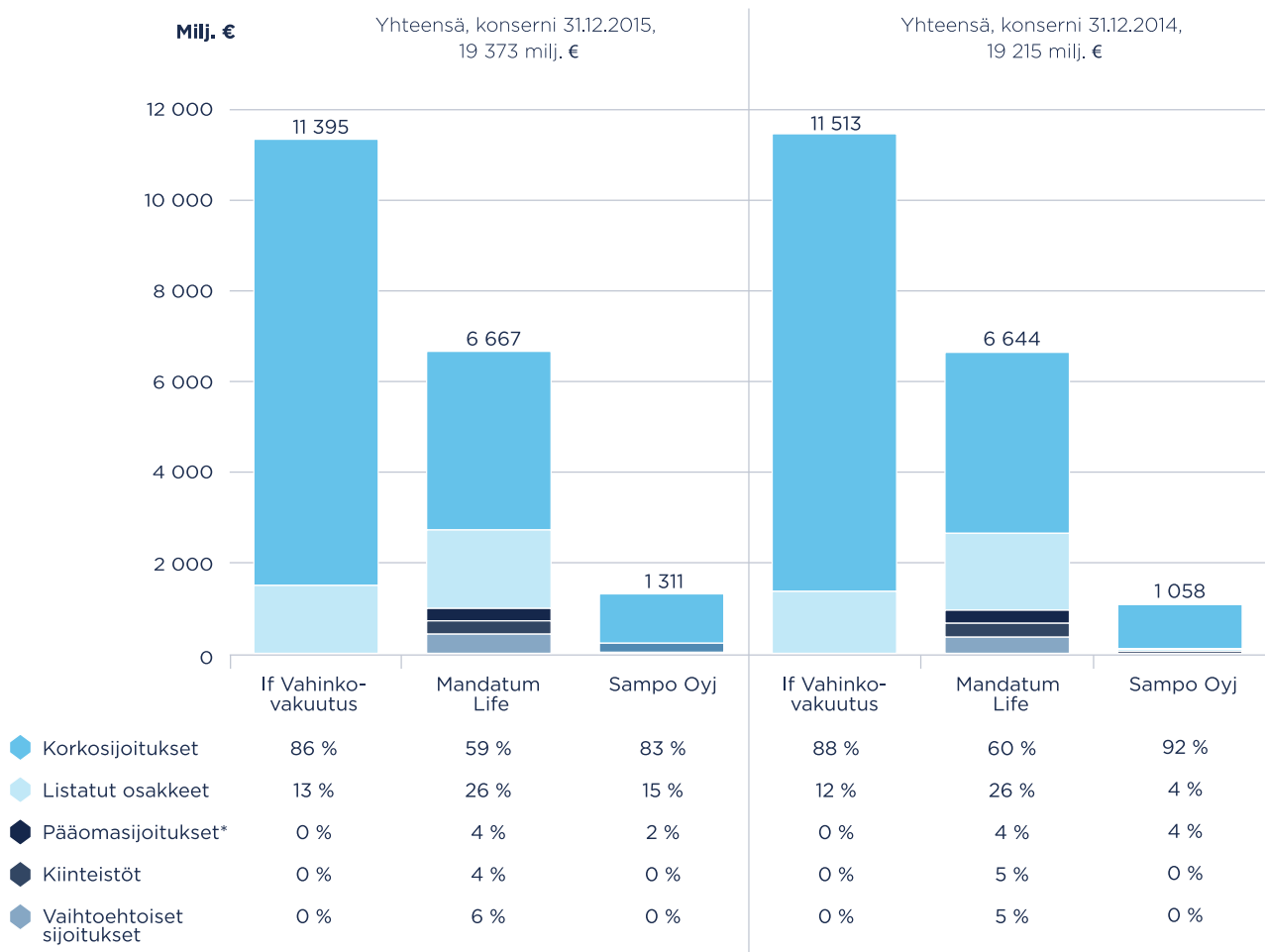
Sijoitusallokaatiot ja -tuotot

Sampo-konsernin sijoitusten kokonaismäärä 31.12.2015 oli 19 373 miljoonaa euroa (19 215 miljoonaa euroa vuonna 2014). Mandatum Lifin sijoitusomaisuus ei sisällä sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevaa varallisuutta. Sijoitussalkkujen kehitys, If Vahinkovakuutus,

Mandatum Life ja Sampo Oyj, 31.12.2015 ja 31.12.2014 -kuvassa esitetään sijoitussalkkujen allokaatiot omaisuuslajeittain If Vahinkovakuutuksessa, Mandatum Lifessa sekä Sampo Oyj:ssä vuosien 2015 ja 2014 lopussa.

Sijoitussalkkujen kehitys

If Vahinkovakuutus, Mandatum Life ja Sampo Oyj, 31.12.2015 ja 31.12.2014

* Pääomasijoitukset sisältävät myös suorat sijoitukset listaamattomiin yhtiöihin

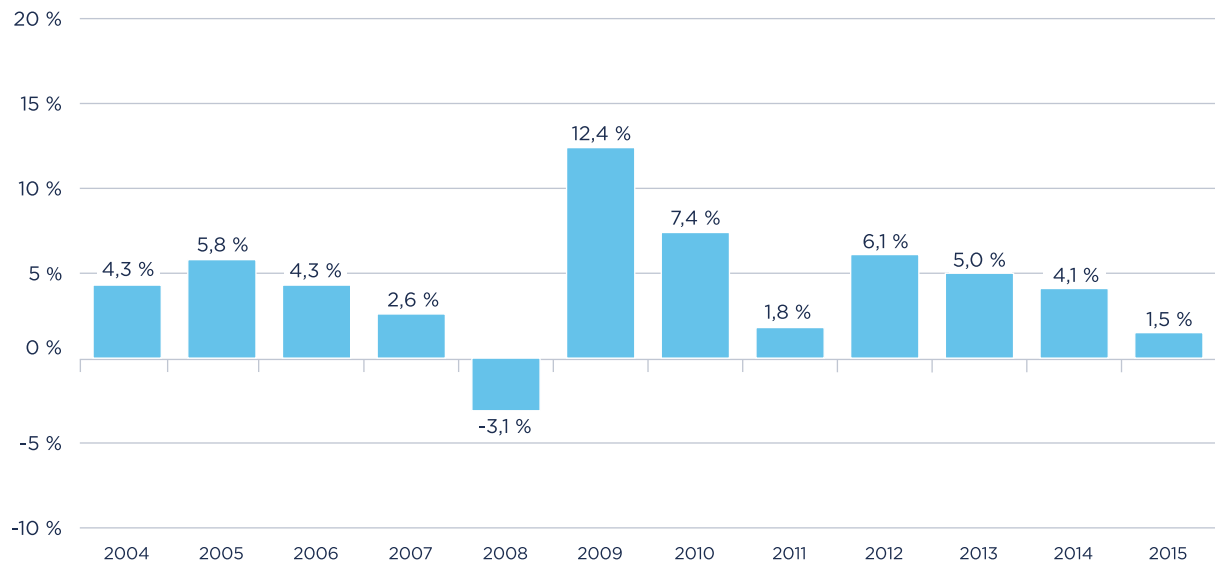
Sampo Oyj:n luvut eivät pidä sisällään vakuutusliiketoiminnan tytäryhtiöiden liikkeeseen laskemia velkainstrumentteja. Mandatum Lifen Baltian tytäryhtiön sijoitukset on sisällytetty Mandatum Lifen sijoituksiin osakeomistuksena kaikissa riskienhallintaosion taulukoissa ja kuvissa.

Mandatum Lifen ja If Vahinkovakuutuksen vakuutusvelat ja riskinottohalukkuudet poikkeavat toisistaan, minkä seurauksena yhtiöiden sijoitusomaisuuksien rakenteet ja niihin liittyvät riskit ovat usein erilaiset, mikä näkyy myös yhtiöiden sijoitustuotoissa. Mandatum Lifen sijoitustuotot ja

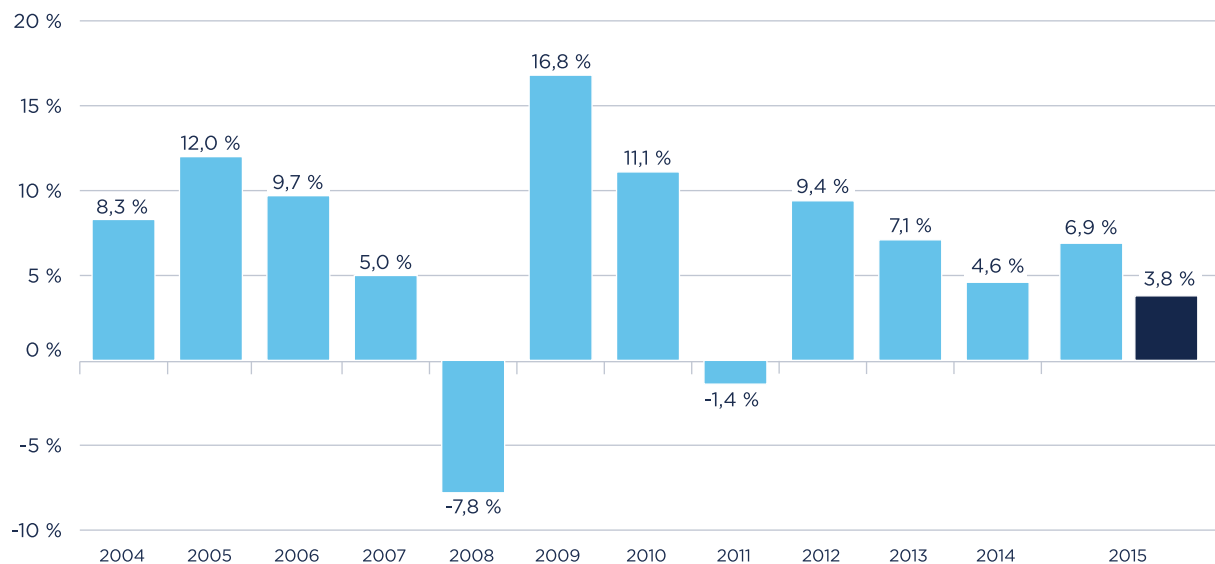
tuottojen vaihtelu ovat keskimäärin olleet korkeampia kuin If Vahinkovakuutuksen. Sijoitustuottojen historiallinen kehitys esitetään Vuosittaiset sijoitustuotot markkina-arvoin, If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life, 2004-2015 -kuvissa.

Vuosittaiset sijoitustuotot markkina-arvoin

If Vahinkovakuutus 2004-2015

Vuosittaiset sijoitustuotot markkina-arvoin

Mandatum Life 2004-2015

Mandatum Life

Eriytetty ryhmäeläkekanta

Vuonna 2015 Sampo-konsernin painotettu keskimääräinen sijoitustuotto kaikista sijoitussalkuista yhteensä (Sampo Oyj mukaan luettuna) oli 3,1 prosenttia (4,3 prosenttia vuonna 2014).

ja keskimääräinen korkosijoitusten maturiteetti vuoden 2015 lopussa esitetään Konsolidoitu sijoitusten allokaatio, If Vahinkovakuutus, Mandatum Life, Sampo Oyj ja Sampo-konserni, 31.12.2015 -taulukossa.

If Vahinkovakuutuksen, Mandatum Lifen, Sampo Oyj:n ja Sampo-konsernin sijoitusten tarkemmat allokaatiot

Konsolidoitu sijoitusten allokaatio

If Vahinkovakuutus, Mandatum Life, Sampo Oyj ja Sampo-konserni, 31.12.2015

Omaisuuslaji	If Vahinkovakuutus			Mandatum Life			Sampo Oyj			Sampo-konserni		
	Mark- kina- arvo, milj. €	Osuus	Keski- määräinen maturi- teetti, vuotta	Mark- kina- arvo, milj. €	Osuus	Keski- määräinen maturi- teetti, vuotta	Mark- kina- arvo, milj. €	Osuus	Keski- määräinen maturi- teetti, vuotta	Mark- kina- arvo, milj. €	Osuus	Keski- määräinen maturi- teetti, vuotta
Korko- sijoitukset yhteensä	9 852	86 %	2,6	3 945	59 %	3,1	1 051	80 %	1,2	14 848	77 %	2,6
Rahamarkkina- sijoitukset ja kassavarat	1 389	12 %	0,3	507	8 %	0,4	741	56 %	0	2 636	14 %	0,2
Valtioiden joukkovelka- kirjalainat	1 378	12 %	3,5	75	1 %	3,2	0	0 %	0,0	1 453	7 %	3,4
Muut joukko- velkakirja- lainat, rahastot ja lainat	7 085	62 %	2,8	3 355	50 %	3,5	311	24 %	4,1	10 750	55 %	3,1
<i>Katetut jvk- lainat</i>	2 652	23 %	2,7	198	3 %	3,0	0	0 %	0,0	2 850	15 %	2,7
<i>Investment grade -jvk-lainat ja lainat</i>	2 654	23 %	2,6	1 761	26 %	3,1	207	16 %	4,4	4 623	24 %	2,9
<i>High-yield -jvk- lainat ja lainat</i>	1 361	12 %	3,1	1 122	17 %	3,7	103	8 %	3,5	2 587	13 %	3,4
<i>Heikkomman etuoikeuden lainat / Tier 2</i>	226	2 %	4,4	36	1 %	6,8	0	0 %	0,0	262	1 %	4,7
<i>Heikkomman etuoikeuden lainat / Tier 1</i>	192	2 %	4,7	238	4 %	5,2	0	0 %	0,0	430	2 %	5,0
<i>Suojaukset - Koronvaihto- sopimukset</i>	-1	0 %	-	-0	0 %	-	0	0 %	-	-1	0 %	-
Vakuutus- kirjalainat	0	0 %	0,0	8	0 %	2,0	0	0 %	0,0	8	0 %	2,0
Listatut osakkeet yhteensä	1 498	13 %	-	1 732	26 %	-	201	15 %	-	3 431	18 %	-
Suomi	0	0 %	-	576	9 %	-	66	5 %	-	641	3 %	-
Pohjoismaat	1 098	10 %	-	12	0 %	-	135	10 %	-	1 245	6 %	-
Muut maat	400	4 %	-	1 144	17 %	-	0	0 %	-	1 544	8 %	-

Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	47	0 %	-	992	15 %	-	22	2 %	-	1 060	5 %	-
Kiinteistöt	22	0 %	-	293	4 %	-	2	0 %	-	317	2 %	-
Pääomarahasto-sijoitukset*	25	0 %	-	275	4 %	-	20	2 %	-	320	2 %	-
Biometriset	0	0 %	-	20	0 %	-	0	0 %	-	20	0 %	-
Hyödykkeet	0	0 %	-	0	0 %	-	0	0 %	-	0	0 %	-
Muut vaihtoehtoiset	0	0 %	-	403	6 %	-	0	0 %	-	403	2 %	-
Kaupankäynti-tarkoituksessa tehdyt johdannaiset	-1	0 %	-	-1	0 %	-	37	3 %	-	35	0 %	-
Omaisuuslajit yhteensä	11 395	100 %	-	6 667	100 %	-	1 311	100 %	-	19 373	100 %	-
Valuuttapositio, brutto	155	-	-	578	-	-	135	-	-	868	-	-

*Pääomasijoitukset sisältävät myös suorat sijoitukset listaamattomiin yhtiöihin.

Emoyhtiö Sampo Oyj:n sijoitussalkku sisältää konserniyhtiöiden liikkeeseen laskemia hybridivelkoja ja lyhytaikaisten likvidien instrumenttien osuus on suuri, koska salkku on myös likviditeettipuskuri. Konsolidoidut luvut eivät sisällä tytäryhtiöiden liikkeeseen laskemia hybridivelkoja. Ajoittain sijoitussalkut voivat sisältää myös muita sijoituksia. Emoyhtiön markkinariskit ovat rajalliset. Emoyhtiön markkinariskeistä merkittävimmät ovat bruttovelasta ja likviditeettivarannosta aiheutuva korkoriski sekä bruttovelan jälleenrahoitusriski. Suurin osa emoyhtiön velasta on sidottu lyhyisiin viitekorkoihin koronvaihtosopimusten käytön seurauksena. Tämä vähentää koko konsernin korkoriskiä, sillä vaikka alhaiset korot pitkällä aikavälillä pienentäisivät tytäryhtiöiden sijoitustuottoja, olisivat emoyhtiön korkokulut myös tällöin alhaisemmat.

Korkosijoitukset ja noteeratut osakesijoitukset muodostavat suurimman osan tytäryhtiöiden sijoitussalkuista. Korkosijoituksiin kuuluvat rahamarkkinasijoitukset, käteinen ja valtioiden velkakirjat toimivat myös likviditeettipuskurina. Korkosijoitusten keskimääräinen maturiteetti oli If

Vahinkovakuutuksessa 2,6 vuotta ja Mandatum Lifessa 3,1 vuotta.

Sekä If Vahinkovakuutus että Mandatum Life altistuvat korko- ja valuuttariskeille (yleiset markkinariskit) sekä osake- ja spread-riskeille.

Lisäksi If Vahinkovakuutuksella ja Mandatum Lifella on kiinteistösijoituksia, pääomasijoituksia, biometrisia sijoituksia sekä muita vaihtoehtoisia sijoituksia. Sijoituspolitiikoissa on määritetty maksimiallokaatiot näille omaisuuslajeille ja tuotteille. Vuoden 2015 lopussa näiden sijoitusten yhdistetty osuus Sampo-konsernin yhteenlasketusta sijoitusomaisuudesta oli 5,5 prosenttia. If Vahinkovakuutuksessa vastaava osuus oli 0,4 prosenttia ja Mandatum Lifessa 14,9 prosenttia. Näitä omaisuuslajeja hoitavat pääosin ulkopuoliset omaisuudenhoitajat. Poikkeuksena tästä on konsernin kiinteistösalkku, josta vastaa Sampo-konsernin kiinteistöyksikkö. Kiinteistösalkkuun kuuluu suoria kiinteistösijoituksia, epäsuoria sijoituksia kiinteistörahoitukseen sekä kiinteistöyhtiöiden osakkeita ja velkainstrumentteja.

Korko- ja valuuttariskit

Korkoriski

Korkoherkkyys korkosijoitusten keskimääräisellä duraatiolla kuvattuna oli If Vahinkovakuutuksella 1,2 vuotta ja Mandatum Lifella 2,2 vuotta. Nämä duraatiot sisältävät suojaavien johdannaisten vaikutuksen.

Suojaamistarkoituksessa tehtyjen johdannaisten lisäksi johdannaisia käytetään myös markkinanäkemyksen hyödyntämiseksi tai pienentämään koko taseeseen liittyviä riskejä. Näissä molemmissa tapauksissa johdannaiset luokitellaan kirjanpidossa kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi ja ne kirjataan käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Valuuttariski

Sampo-konsernissa nettopositiot eri valuutoissa nähdään erillisenä omaisuusluokkana, jota hallitaan osana sijoitustoimintaa. Avoimet transaktiopoositiot tunnistetaan ja mitataan erikseen tytäryhtiöittäin. Nettopositio kunkin valuutan osalta koostuu kyseisen

valuutan määräisistä varoista, veloista ja valuuttakaupoista.

If Vahinkovakuutus myy vahinkovakuutuksia enimmäkseen pohjoismaisissa valuutoissa ja euroissa. If Vahinkovakuutuksen transaktioriskiä pienennetään vastuuvelan valuuttajakauman mukaisilla sijoituksilla tai valuuttajohdannaisilla.

Koska Mandatum Lifen vastuuvetka on lähes täysin euromääräistä, yhtiön valuuttakurssiriskit johtuvat pääasiassa ulkomaanvaluutan määräisistä sijoituksista. Mandatum Lifen valuuttariskistrategia perustuu valuuttapositioden aktiiviseen hallintaan. Tavoitteena on saavuttaa tuottoa suhteessa tilanteeseen, jossa valuuttakurssiriskeiltä on täysin suojauduttu.

If Vahinkovakuutuksen ja Mandatum Lifen transaktioriskipositiot perusvaluuttoja vastaan on esitetty taulukossa Transaktioriskipositio, If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life, 31.12.2015. Taulukossa on esitetty avoimet transaktioriskipositiot valuutoittain sekä niiden arvon muutos olettaen perusvaluutan 10 prosentin yleinen heikentyminen.

Transaktioriskipositio

If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life 31.12.2015

	Kotivaluutta	EUR	USD	JPY	GBP	SEK	NOK	CHF	DKK	Muut	Yhteensä, netto
If Vahinkovakuutus	Milj. SEK										
Vakuutustoiminta	-208	-154	-1	-14	-24	-2 209	-14	-761	-17		-3 402
Sijoitukset	1	422	1	2	15	2 509	0	337	2		3 288
Johdannaiset	147	-287	44	10	6	-302	9	416	13		56
Transaktioriskipositio, yhteensä, netto, If Vahinkovakuutus	-61	-19	44	-2	-3	-2	-5	-7	-2		-58
Herkkyys: SEK -10 %	-6	-2	4	-0	-0	-0	-0	-1	-0		-6
Mandatum Life	Milj. €										
Vastuuvetka	0	0	0	0	-3	0	0	0	0		-3
Sijoitukset	0	1 952	21	186	54	12	185	118	109		2 636
Johdannaiset	0	-1 565	-22	-165	18	3	-186	-110	-54		-2 081
Transaktioriskipositio, yhteensä, netto, Mandatum Life	0	387	-1	21	69	14	-1	8	55		552
Herkkyys: EUR -10 %	0	39	-0	2	7	1	-0	1	6		55

If Vahinkovakuutuksen transaktioriskipositio Ruotsin kruunuissa kuvaa yhtiön sellaisten tytäryhtiöiden/sivuliikkeiden positioita, joiden kotivaluutta on muu kuin Ruotsin kruunu.

Sampo Oyj:n transaktioriskipositio liittyy If Vahinkovakuutuksen maksamiin Ruotsin

kruunumääräisiin osinkoihin sekä muihin kuin euromääräisiin velkainstrumentteihin. Saamisissa voi

olla toisinaan sijoituksia, jotka ovat ulkomaan rahan määräisiä.

Transaktioriskin lisäksi Sampo-konserni ja sen vakuutustoimintaa harjoittavat tytäryhtiöt altistuvat translaatoriskille. Sampo-konsernin tasolla riski syntyy

If Vahinkovakuutuksesta ja If Vahinkovakuutus-konsernin sisällä riski liittyy pääosin konsernin suomalaisen tytäryhtiöön. Translaatoriski ja sen hallinta Sampo-konsernissa on kuvattu tarkemmin kappaleessa [Kannattavuus, riskit ja pääoma](#).

Osake- ja spread-riskit

Sijoitusten arvot alenevat, kun velkainstrumenttien luottomarginaalit muuttuvat epäedullisesti tai osakkeiden hinnat laskevat. Suurin osa Sampo-konsernin sijoituksista on aktiivisen kaupankäynnin kohteena ja ne arvostetaan päivittäin markkinanoteerausten perusteella. Lisäksi niiden instrumenttien, jotka eivät ole aktiivisen kaupankäynnin kohteena, käyvät arvot muuttuvat epäedullisesti, kun liikkeeseenlaskijan taloudellinen asema tai tulevaisuuden näkymät heikkenevät tai vakuuksien arvo laskee. Viime kädessä liikkeeseenlaskija saattaa laiminlyödä taloudelliset velvoitteensa ja riski toteutuu luottotappioiden.

Osake- ja spread -riskien hallinta

Sampo-konsernissa suorat korko- ja osakesijoitukset perustuvat ensisijaisesti yksittäisten osakkeiden ja joukkovelkakirjojen valintaan ja toissijaisesti toimiala- ja sijoitusluokkakohtaisiin allokatiopäätöksiin. Tällä sijoitustyyllillä varmistetaan, että sijoitussalkku sisältää riski-tuottosuhteen näkökulmasta perusteellisesti analysoituja sijoituksia, vaikka se saattaa johtaa tilanteisiin, joissa sijoitussalkku ei ole välttämättä niin hajautettu kuin rahoitus- tai portfolioteoriassa esitetään.

Päätöksenteon, limiittijärjestelmän ja seurannan keskeisimmät vaiheet ovat seuraavat:

1. Mahdolliset sijoitukset analysoidaan perusteellisesti. Liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuus ja tulevaisuuden näkymät arvioidaan yhdessä instrumentteihin liittyvien vakuuksien ja rakenteellisten, ehtoihin liittyvien yksityiskohtien kanssa. Vaikka ulkopuolisia luottoluokituslaitosten antamia luottoluokitusta ja analyttikkojen näkemyksiä käytetään sisäisen arvioinnin tukena, Sampo-konsernissa sisäisesti

tehty arvio on aina tärkein päätöksentekoon vaikuttava tekijä.

2. Sijoitustransaktioiden tulee olla toteutettavissa lyhyellä varoitusajalla tilaisuuden ilmaannuttua. Tämä luo painetta toimivaltuuksiin, luottolimiittirakenteisiin ja toimintatapoihin, joiden tulee olla samanaikaisesti (i) tarpeeksi joustavia nopean päätöksenteon mahdollistamiseksi instrumenttityypistä riippumatta, (ii) hyvin rakennettuja, jotta voidaan varmistua siitä, että sijoitusvaihtoehtojen arviointi suoritetaan huolellisesti huomioiden kaikki sijoitustyyppille ominaiset piirteet ja riskit, ja (iii) näiden tulee rajoittaa yksittäisiä yhtiöitä koskevien riskien enimmäismäärä siten, että se on tasapainossa riskinottohalukkuuden kanssa.
3. Yksittäisiä yhtiöitä ja tuotteita koskevia luottoriskien kokonaismääriä seurataan säännöllisesti tytäryhtiö- ja konsernitasolla ei-toivottujen keskittymien tunnistamiseksi. Luottoriskiasemat raportoidaan esimerkiksi toimialoittain ja omaisuuslajeittain ja korkosijoitusten osalta luottoluokituksittain.

Sijoitukset korko- ja osakeinstrumentteihin

Sijoitukset korko- ja osakeinstrumentteihin on esitetty Positiot toimialasektoreittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokittain, If Vahinkovakuutus, Mandatum Life ja Sampo-konserni, 31.12.2015 -taulukossa. Taulukoissa esitetään myös jälleenvakuutus- ja johdannaisvastapuoliin liittyvät riskipositiot. Luottotappioriskejä käsitellään tarkemmin [Vastapuoliriskit-osiossa](#). Johdannaisten käsittelyyn liittyvien eroavaisuuksien vuoksi tämän taulukon luvut eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia muiden vuosikertomuksen taulukoiden kanssa.

Positiot toimialasektoreittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokittain

If Vahinkovakuutus, 31.12.2015

Milj.€	AAA	AA+ - AA-	A+ - A-	BBB+ - BBB-	BB+ - C	D	Luokitte- lematon	Korko- sijoitukset yhteensä	Listatut osakkeet	Muut	Vasta- puoliriski	Yhteensä	Muutos 31.12.2014
Perusteollisuus	0	20	0	37	29	0	34	119	29	0	0	149	-131
Pääomahyödykkeet	0	0	53	49	0	0	29	131	466	0	0	597	101
Kulutustavarat	0	84	89	72	30	0	60	335	427	0	0	762	183
Energia	0	40	0	9	31	0	255	335	0	0	0	335	-45
Rahoitus	0	1 669	1 345	252	62	0	10	3 339	33	0	10	3 382	465
Valtiot	140	0	0	0	1	0	0	141	0	0	0	141	-776
Valtioiden takaamat jvk-lainat	104	55	0	0	0	0	0	158	0	0	0	158	-22
Terveystuolto	0	0	23	7	0	0	8	38	53	0	0	91	-8
Vakuutus	0	0	10	65	4	0	5	84	0	0	103	187	25
Media	0	0	0	0	0	0	21	21	0	0	0	21	2
Pakkaus	0	0	0	0	0	0	5	5	0	0	0	5	5
Julkinen sektori, muut	879	199	0	0	0	0	0	1 078	0	0	0	1 078	94
Kiinteistöala	0	0	0	23	0	0	448	471	0	22	0	493	-20
Palvelut	0	0	0	37	63	0	15	116	0	0	0	116	52
Teknologia ja elektroniikka	0	0	21	0	0	0	36	57	7	0	0	63	24
Telekommunikaatio	0	0	81	13	0	0	26	120	73	0	0	193	-21
Liikenne	0	106	7	21	11	0	151	296	9	0	0	306	-11
Yhdyskuntapalvelut	0	0	21	207	49	0	77	354	0	0	0	354	25
Muut	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	3	1
Arvopaperistettut jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vakuudelliset jvk- lainat	2 585	67	0	0	0	0	0	2 652	0	0	0	2 652	-98
Sijoitusrahastot	0	0	0	0	0	0	0	0	400	23	0	423	16
Yhteensä	3 708	2 240	1 651	792	280	0	1 181	9 853	1 498	47	113	11 510	-140
Muutos 31.12.2014	-555	328	217	41	-117	0	-167	-253	131	2	-20	-140	

Positiot toimialasektoreittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokittain

Mandatum Life, 31.12.2015

Milj.€	AAA	AA+ - AA-	A+ - A-	BBB+ - BBB-	BB+ - C	D	Luokitte- lematon	Korko- sijoitukset yhteensä	Listatut osakkeet	Muut	Vasta- puoliriski	Yhteensä	Muutos 31.12.2014
Perusteollisuus	0	14	0	1	124	0	29	169	143	0	0	313	-107
Pääomahyödykkeet	0	0	56	7	43	0	76	183	124	0	0	307	92
Kulutustavarat	0	52	126	82	51	0	31	342	235	0	0	576	284
Energia	0	41	9	26	11	0	17	104	11	0	0	115	47
Rahoitus	0	586	874	178	199	0	0	1 836	39	24	2	1 901	-271
Valtiot	30	0	0	0	0	0	0	30	0	0	0	30	-357
Valtioiden takaamat jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-4
Terveystenhuolto	0	0	44	34	59	0	24	160	47	0	0	208	117
Vakuutus	0	0	1	22	0	0	8	31	3	21	0	55	-10
Media	0	0	18	0	14	0	27	59	0	0	0	59	18
Pakkaus	0	0	0	0	67	0	17	84	1	0	0	85	85
Julkinen sektori, muut	0	27	42	0	0	0	0	68	0	0	0	68	66
Kiinteistöala	0	0	0	25	0	0	54	79	0	248	0	327	17
Palvelut	0	0	0	25	80	0	52	157	72	0	0	230	85
Teknologia ja elektroniikka	4	0	19	1	29	0	1	54	132	0	0	185	92
Telekommunikaatio	0	0	7	12	47	0	16	81	13	0	0	94	5
Liikenne	0	0	0	0	11	0	5	17	18	0	0	35	16
Yhdyskuntapalvelut	0	0	3	107	55	0	0	165	0	0	0	165	54
Muut	0	0	0	0	12	0	9	21	0	61	0	82	51
Arvopaperistettut jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vakuudelliset jvk- lainat	174	13	0	11	0	0	0	198	0	0	0	198	105
Sijoitusrahastot	0	0	0	0	0	0	108	108	893	637	0	1 639	-378
Yhteensä	208	733	1 200	529	802	0	474	3 945	1 732	992	2	6 670	6
Muutos 31.12.2014	-159	-332	118	318	34	0	-49	-71	34	41	2	6	

Positiot toimialasektoreittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokittain

Sampo-konserni, 31.12.2015

Milj.€	BBB+						Luokitte- lematon	Korko- sijoitukset yhteensä	Listatut osakkeet	Muut	Vasta- puoliriski	Yhteensä	Muutos 31.12.2014
	AAA	AA+ - AA-	A+ - A-	- BBB-	BB+ - C	D							
Perusteollisuus	0	34	0	38	153	0	64	289	173	0	0	461	-238
Pääomahyödykkeet	0	0	109	56	43	0	111	319	593	0	0	912	193
Kulutustavarat	0	136	215	154	81	0	91	677	662	0	0	1 339	467
Energia	0	81	9	36	42	0	272	439	11	0	0	451	2
Rahoitus	0	2 583	2 632	637	261	0	10	6 123	246	24	16	6 409	391
Valtiot	170	0	0	0	1	0	0	171	0	0	0	171	-1 133
Valtioiden takaamat jvk-lainat	104	55	0	0	0	0	0	158	0	0	0	158	-27
Terveysthuolto	0	0	67	41	59	0	32	198	101	0	0	403	165
Vakuutus	0	0	11	87	4	0	100	202	3	38	103	241	15
Media	0	0	18	0	14	0	48	79	0	0	0	79	21
Pakkaus	0	0	0	0	67	0	22	90	1	0	0	91	91
Julkisen sektori, muut	879	225	42	0	0	0	0	1 146	0	0	0	1 146	160
Kiinteistöala	0	0	0	48	0	0	502	550	0	272	0	822	-3
Palvelut	0	0	0	62	144	0	67	273	95	0	0	368	160
Teknologia ja elektroniikka	4	0	40	1	29	0	36	110	138	0	0	249	114
Telekommunikaatio	0	0	88	25	47	0	42	202	85	0	0	287	-16
Liikenne	0	106	7	21	22	0	168	324	28	0	0	352	17
Yhdyskuntapalvelut	0	0	25	314	104	0	77	519	0	0	0	519	79
Muut	0	0	0	0	12	0	9	21	1	63	0	85	52
Arvopaperistettut jvk-lainat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vakuudelliset jvk- lainat	2 758	80	0	11	0	0	0	2 850	0	0	0	2 850	6
Sijoitusrahastot	0	0	0	0	0	0	108	108	1 293	663	0	2 064	-386
Yhteensä	3 916	3 299	3 265	1 529	1 082	0	1 758	14 849	3 431	1 060	119	19 458	129
Muutos 31.12.2014	-714	-135	433	454	-82	0	-148	-193	325	18	-22	129	

Suurimmat omistukset ovat rahoitussektorin yhtiöissä ja vakuudellisissa joukkovelkakirjalainoissa. Kuten Korkosijoitukset rahoitussektorille, Sampo-konserni, 31.12.2015 -taulukosta voidaan nähdä, suurin osa

sijoituksista on tehty Pohjoismaihin. Näiden sijoitusten määrä kasvoi 0,3 miljardia euroa vuonna 2015.

Korkosijoitukset rahoitussektorille

Sampo-konserni, 31.12.2015

Milj. €	Katetut jvk-lainat	Rahamarkkina- sijoitukset	Pitkäaikaiset senior-lainat	Pitkäaikaiset heikkomman etuoikeuden lainat	Yhteensä	%
Ruotsi	1 691	468	947	330	3 436	38,3 %
Suomi	162	1 898	206	6	2 273	25,3 %
Norja	693		586	183	1 462	16,3 %
Tanska	218	116	293	22	649	7,2 %
Yhdysvallat		78	150	1	229	2,5 %
Sveitsi			217	11	228	2,5 %
Alankomaat	1	0	212		213	2,4 %
Kanada			113		113	1,3 %
Ranska	23	0	62	14	99	1,1 %
Saksa	18	0	76	0	94	1,1 %
Islanti			75		75	0,8 %
Itävalta	31				31	0,3 %
Viro		25			25	0,3 %
Australia	1		18		19	0,2 %
Luxemburg	11				11	0,1 %
Iso-Britannia			4	3	7	0,1 %
Jersey				5	5	0,1 %
Venäjä		3			3	0,0 %
Italia		2			2	0,0 %
Yhteensä	2 850	2 589	2 958	575	8 973	100,0 %

Sijoitukset julkiselle sektorille sisältävät valtionlainoja, valtioiden takaamia joukkovelkakirjalainoja sekä muita sijoituksia julkiselle sektorille. Julkisen sektorin osuus

on ollut kohtalaisen pieni Sampo-konsernin sijoitussalkuissa ja sijoitukset ovat olleet lähinnä Pohjoismaihin.

Korkosijoitukset julkiselle sektorille

Sampo-konserni, 31.12.2015

Milj. €	Valtiot	Valtioiden takaamat	Julkinen sektori, muut	Markkina-arvo yhteensä
Ruotsi	159		821	981
Norja			234	234
Suomi		55	73	127
Saksa	11	71		82
Tanska		32		32
Japani			18	18
Muut	1			1
Yhteensä	171	158	1 146	1 476

Luottoluokittelemattomien ja korkeamman riskin (high yield) korkosijoitusten osuus sijoituksista on merkittävä, koska suhteellisen pienellä osalla Pohjoismaisista yhtiöistä on luottoluokitus. Suurimmat korkeamman riskin (high yield) ja

luottoluokittelemattomat korkosijoitukset eritellään kymmenen suurinta suoraa high yield -korkosijoitusta ja luottoluokittelematonta korkosijoitusta, Sampo-konserni, 31.12.2015 -taulukossa.

Kymmenen suurinta suoraa high yield -korkosijoitusta ja luottoluokittelematonta korkosijoitusta

Sampo-konserni, 31.12.2015

Suurimmat suorat sijoitukset high yield ja luottoluokittelemattomiin korkoinstrumentteihin	Luokitus	Käypä arvo yhteensä, milj. €	% kaikista suorista korkosijoituksista
Eksportfinans ASA	BB-	221	1,5 %
High Street Shop AS	NR	120	0,8 %
Topdanmark	NR	87	0,6 %
PBA Karlskrona	NR	82	0,6 %
Sponda Oyj	NR	75	0,5 %
Stora Enso	BB	68	0,5 %
YIT	NR	53	0,4 %
Storebrand ASA	BB+	47	0,3 %
Grönlandet Södra	NR	47	0,3 %
Neste Oil Oyj	NR	44	0,3 %
10 suurinta keskittymää yhteensä		844	5,7 %
Muut suorat korkosijoitukset		13 897	94,3 %
Suorat korkosijoitukset yhteensä		14 741	100,0 %

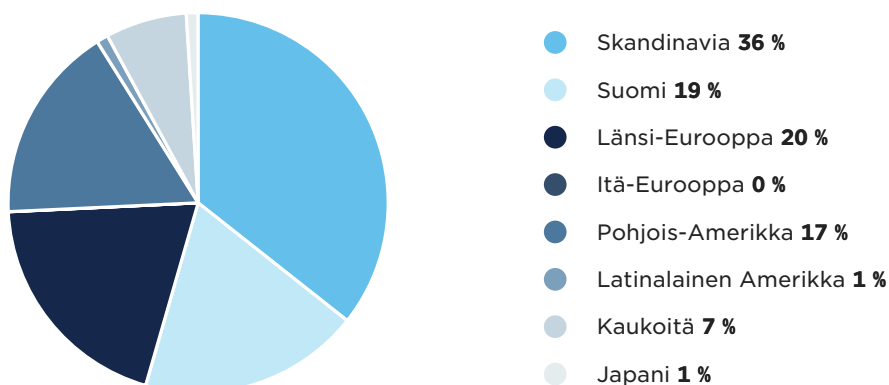
Sampo-konsernin listatut osakesijoitukset olivat vuoden 2015 lopussa 3 431 miljoonaa euroa (3 105 miljoonaa euroa vuonna 2014). Vuoden 2015 lopussa If Vahinkovakuutuksen listattujen osakkeiden arvo oli 1 498 miljoonaa euroa (1 367 miljoonaa euroa vuonna 2014). Osakkeiden osuus oli 13,1 prosenttia If Vahinkovakuutuksen sijoitusomaisuudesta. Mandatum Lifessa listattujen osakkeiden arvo oli 1 732 miljoonaa

euroa vuoden 2015 lopussa (1 698 miljoonaa euroa vuonna 2014) ja listattujen osakkeiden osuus sijoitusomaisuudesta oli 26,0 prosenttia.

Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti, Sampo-konserni, If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life, 31.12.2015 -kuvassa esitetään Sampo-konsernin listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti.

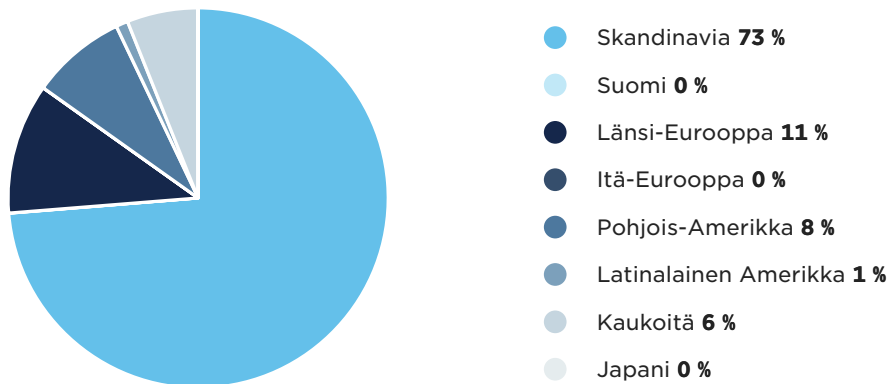
Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti

Sampo-konserni, 31.12.2015, yht. 3 431 milj. euroa

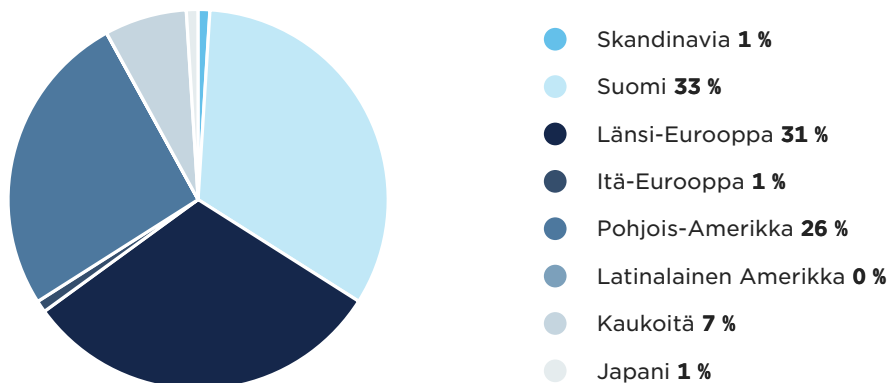
Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti

If Vahinkovakuutus, 31.12.2015, yht. 1 498 milj. euroa

Listattujen osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti

Mandatum Life, 31.12.2015, yht. 1 732 milj. euroa

Maantieteellisesti Sampo-konsernin sijoitukset ovat painottuneet pohjoismaisiin yrityksiin. Pohjoismaisten yritysten osakkeiden osuus oli 55 prosenttia kaikista osakkeista. Tämä on linjassa konsernin sijoitusstrategian kanssa, jonka mukaan sijoituksissa keskitytään pohjoismaisiin yhtiöihin. Toisaalta vakuutusvelka on pääosin sidottu euroon tai pohjoismaisiin valuuttoihin. Koska pohjoismaisten arvopapereita liikkeelle laskevien yritysten määrä on rajallinen ja muut maantieteelliset alueet ovat tarjonneet taktisesta näkökulmasta kiinnostavia sijoitusmahdollisuuksia, ovat sijoitukset Pohjoismaiden ulkopuolelle pitkällä aikavälillä lisääntyneet vähitellen.

Positiot toimialasektoreittain, omaisuuslajeittain ja luottoluokittain, If Vahinkovakuutus, Mandatum Life ja Sampo-konserni, 31.12.2015 -taulukossa kuvataan Sampo-konsernin suorien listattujen osakesijoitusten jakauma toimialasektoreittain. Merkittävimmät toimialasektorit olivat kulutustavarat, pääomahyödykkeet ja rahoitus. Sijoitusrahasto- ja ETF-sijoitusten kautta tehdyt osakesijoitukset olivat 38 prosenttia kaikista osakesijoituksista.

Lisäksi suurimmat suorat sijoitukset listattuihin osakkeisiin eritellään Kymmenen suurinta suoraa listattua osakesijoitusta, Sampo-konserni, 31.12.2015 -taulukossa.

Kymmenen suurinta suoraa listattua osakesijoitusta

Sampo-konserni, 31.12.2015

10 suurinta listattua osakesijoitusta	Käypä arvo yhteensä, milj. €	% kaikista suorista osakesijoituksista
Nobia	204	9,5 %
Swedbank	135	6,3 %
Veidekke	113	5,3 %
Amer Sports	106	5,0 %
Hennes & Mauritz	99	4,6 %
Volvo	82	3,9 %
UPM-Kymmene	78	3,7 %
TeliaSonera	73	3,4 %
ABB	72	3,4 %
Sectra Ab	53	2,5 %
10 suurinta keskittymää yhteensä	1 017	47,6 %
Muut suorat osakesijoitukset	1 122	52,4 %
Suorat osakesijoitukset yhteensä	2 139	100,0 %

Sampo-konsernin suurimmat listatut osakesijoitukset on lisäksi esitetty tilinpäätöksen [liitetiedoissa \(liitetieto 40\)](#).

Suurimmat keskittymät liikkeeseenlaskijoiden osalta omaisuuslajeittain, Sampo-konserni, 31.12.2015 - taulukossa kuvataan suurimmat keskittymät yksittäisiin liikkeeseenlaskijoihin ja vastapuoliin konsernitasolla.

Suurimmat keskittymät liikkeeseenlaskijoiden osalta omaisuuslajeittain

Sampo-konserni, 31.12.2015

Milj. € Vastapuoli	Käypä arvo yhteensä	% sijoitus- omai- suudesta	Kassa- varat ja lyhyt- aikaiset korko- sijoitukset	Pitkä- aikaiset korko- sijoitukset, yhteensä	Pitkä- aikaiset korko- sijoitukset: Valtioiden takaamat	Pitkä- aikaiset korko- sijoitukset: Katetut jvk-lainat	Pitkä- aikaiset korko- sijoitukset: Senior- jvk-lainat	Pitkä- aikaiset korko- sijoitukset: Tier 1 ja Tier 2	Osake- sijoi- tukset	Vakuu- deton johdan- naisten vasta- puoli- riski
Nordea Bank	1 968	10 %	1 028	939	0	496	196	247	0	0
Svenska Handelsbanken	963	5 %	315	645	0	579	65	0	0	3
Danske Bank	944	5 %	509	435	0	153	243	39	0	0
Skandinaviska Enskilda Banken	806	4 %	445	356	0	74	216	66	0	5
Ruotsi	775	4 %	0	775	0	0	775	0	0	0
Swedbank	660	3 %	18	505	0	244	261	0	135	2
DnB	593	3 %	0	593	0	242	283	68	0	0
Norja	345	2 %	0	345	0	0	241	104	0	0
OP Pohjola	274	1 %	177	97	0	0	91	6	0	0
Landshypotek	267	1 %	0	267	0	263	0	4	0	0
10 suurinta keskittymää yhteensä	7 595	39 %	2 493	4 958	0	2 051	2 371	536	135	10
Muut vastapuolet	11 760	61 %								
Sijoitus-omaisuus yhteensä	19 355	100 %								

Vastapuoliriskit

Sopimusvastapuoliin liittyvä luottotappioriski (vastapuoliriski) on yksi välillinen riski, jolle Sampo-konserni altistuu toimintojensa kautta. Jälleenvakuutusvastapuoliin liittyvä luottotappioriski koskee pääasiassa If Vahinkovakuutusta, koska jälleenvakuutuksen käyttö Mandatum Lifessa on vähäistä.

Johdannaisissa tilanne on päinvastainen. Mandatum Life ja emoyhtiö Sampo Oyj ovat korkojohdannaisien aktiivisia käyttäjiä ja täten myös lähtökohtaisesti alttiimpia johdannaisvastapuolten luottotappioriskille kuin If Vahinkovakuutus, joka käyttää pääasiassa lyhytaikaisia valuuttajohdannaisia.

Luottotappioriskiä syntyy lisäksi saamisista vakuutusasiakkailta ja muista liiketoimista

aiheutuneista saamisista. Asiakkaiden vakuutusmaksusaamisista syntyvät luottoriskit ovat yleisesti ottaen hyvin vähäisiä, koska maksun saamatta jääminen johtaa yleensä vakuutusturvan peruuttamiseen. Myös muihin liiketoimiin liittyvistä saamisista syntyvä riski on Sampo-konsernissa vähäinen.

Vastapuoliriskejä koskevat riskimääritelmät löytyvät [liitteestä 2 \(Riskien määritelmät\)](#).

Tarkempi erittely jälleenvakuutussaamisista ja jälleenvakuuttajien osuudesta korvausvastuusta If Vahinkovakuutuksessa 31.12.2015 on esitetty luottokelpoisuusluokittain Jälleenvakuutussaavat, If Vahinkovakuutus, 31.12.2015 ja 31.12.2014 - taulukossa.

Jälleenvakuutussaavat

If Vahinkovakuutus, 31.12.2015 ja 31.12.2014

Luokitus	31.12.2015		31.12.2014	
	Yhteensä milj.€	%	Yhteensä milj.€	%
AAA	0	0 %	0	0 %
AA+ - A-	97	94 %	107	97 %
BBB+ - BBB-	4	4 %	2	2 %
BB+ - C	0	0 %	0	0 %
D	0	0 %	0	0 %
Luokittelematon	2	2 %	2	2 %
Yhteensä	103	100 %	111	100 %

Taulukossa ei ole mukana 143 miljoonan euron (130 miljoonaa euroa vuonna 2014) suuruista erää, joka liittyy lähinnä captive-ratkaisuihin ja lakisääteisiin pooleihin. Täten jälleenvakuutussaavat ovat yhteensä 246 miljoonaa euroa. Kymmenen suurinta yksittäistä jälleenvakuutussaataavaa olivat yhteensä 167 miljoonaa euroa, mikä vastaa 68 prosenttia kaikista saatavista. Suurin yksittäinen jälleenvakuuttaja on Munich Re (AA-), jonka osuus oli 17 prosenttia kaikista jälleenvakuutussaataavista.

Annetun jälleenvakuutuksen maksujen kokonaismäärä oli 63,3 miljoonaa euroa. Tästä määrästä 100 prosenttia liittyi jälleenvakuutusvastapuoliin, joiden luottoluokitus oli vähintään A-.

Mandatum Lifen jälleenvakuutusjärjestelyiden merkitys on pieni ja siten jälleenvakuutusvastapuoliin liittyvien luottoriskien määrä on vähäinen.

Luottotappioriskien hallinta

Sampo-konsernissa johdannaisvastapuolten luottotappioriskiä syntyy muiden markkinariskien hallinnan seurauksena. Riskiä pienennetään vastapuolien huolellisella valinnalla, vastapuolien hajauttamisella riskikeskittymien välttämiseksi sekä käyttämällä erilaisia vastapuolikohtaisia vakuusjärjestelyitä, kuten ISDA-puitesopimuksia täydennettynä Credit Support Annex -sopimuksilla. Näitä käytetään erityisesti Sampo Oyj:ssä ja Mandatum Lifessa, joissa käytetään aktiivisesti pitkäaikaisia johdannaissopimuksia.

Jälleenvakuutuskomitea on yhteistyöfoorumi, joka arvioi ja antaa suosituksia jälleenvakuutukseen liittyvissä kysymyksissä. Komitea arvioi ja tekee ehdotuksia jälleenvakuutuspolitiikkaan ja sisäiseen jälleenvakuutuspolitiikkaan tehtävistä muutoksista. Komitean puheenjohtajan vastuulla on raportoida poikkeamista jälleenvakuutuspolitiikan periaatteista ja muista komitean käsittelemistä asioista.

Jälleenvakuutuksen luottoriskikomitea arvioi ja antaa päätössuosituksia koskien jälleenvakuutuksista

aiheutuvia luottoriskejä ja riskipositioita ja mahdollisia poikkeamia jälleenvakuutuksen luottoriskipolitiikasta. Komitean puheenjohtajan vastuulla on raportoida poikkeamista jälleenvakuutuksen luottoriskipolitiikan periaatteista ja muista komitean käsittelemistä asioista.

Jälleenvakuuttajaan liittyvät luottotappioriskit arvioidaan jälleenvakuutusopimuksia tehtäessä. Jälleenvakuutussaamisten luottotappioriskiä seurataan jatkuvasti.

Jälleenvakuutustoiminnan luottotappioriskin rajaamiseksi ja valvomiseksi If Vahinkovakuutuksessa noudatetaan jälleenvakuutuksen luottoriskipolitiikkaa, jossa asetetaan vaatimukset jälleenvakuuttajien luottokelpoisuusluokitusten minimitasolle ja vastuun enimmäismäärälle yksittäistä jälleenvakuuttajaa kohden. Luottoluokituslaitosten luokituksia käytetään jälleenvakuuttajien luottokelpoisuuden arvioinnin tukena samoin kuin sijoitustoiminnan luottoriskien arvioinnissa.

ALM-riskit

ALM-riskit vaikuttavat merkittävästi markkinaehtosiin arvoihin, riskeihin ja pääomatarpeeseen koko taseen tasolla. Sampo-konsernin yhtiöt analysoivat ALM-riskejä ja seuraavat ALM-positioita aktiivisesti. ALM-riskit otetaan huomioon sijoituksia hallittaessa sekä vakuutus tuotteita kehitettäessä. ALM-riskit sisältävät

myös likviditeettiriskin ja muita riskejä, jotka voisivat kumuloitua koko taseen tasolla.

ALM-riskejä koskevat riskimääritelmät löytyvät [liitteestä 2 \(Riskien määritelmät\)](#).

Tasehallinnan periaatteet

Sampo-konsernissa vakuutusvelat ovat sijoitustoiminnan lähtökohta. Vakuutusvelkoja mallinnetaan ja analysoidaan, jotta voidaan muodostaa käsitys niiden odotetuista tulevaisuuden kassavirroista ja herkkyydestä sellaisten tekijöiden, kuten inflaation, korkojen ja valuuttakurssien, muutoksille.

Vakavaraisuusarvio ja riskinottohalukkuus määrittävät yleisesti kyvyn ja halukkuuden ottaa riskiä. Mitä

vahvempi vakavaraisuusarvio ja mitä korkeampi riskinottohalukkuus, sitä enemmän sijoitussalkku voi mahdollisesti poiketa sellaisesta sijoitussalkusta, joka noudattaa vakuutusvelkojen kassavirtoja.

Luottoluokitustavoitteet ja viranomaisien vaatimukset vaikuttavat merkittävästi markkina- ja likviditeettiriskien ottoon koko taseen tasolla ja erityisesti riskien ottoon sijoitussalkkujen osalta.

Tasehallinta If Vahinkovakuutuksessa

ALM-riskiä hallitaan If Vahinkovakuutuksessa Sampo-konsernin periaatteiden mukaisesti. Tasehallinta huomioidaan yleisessä riskinottohalukkuudessa ja sitä ohjaavat If Vahinkovakuutuksen sijoituspolitiikat.

Kirjanpidossa suurin osa vastuuvälillä on kirjattu nimellisarvoon. Merkittävä osa vastuuvälillä (eläkemuotoinen korvausvastuu) diskontataan kuitenkin viranomaissäännösten mukaisilla koroilla. Tilinpäätöksen näkökulmasta If Vahinkovakuutus on näin ollen altistunut lähinnä inflaatiossa ja viranomaissäännösten mukaisissa diskonttauskoroissa tapahtuville muutoksille. Taloudellisesta näkökulmasta,

jonka mukaan vakuutusvelkojen rahavirrat diskontataan vallitsevilla markkinakoroilla, If Vahinkovakuutus on altistunut sekä inflaation että nimelliskorkojen muutoksille. Lisätietoja on [Vastuuvälillä liittyvien riskien herkkyydet, If Vahinkovakuutus, 2015 -taulukossa Vahinkovakuutusriskit-osiossa](#).

ALM-riskin pitämiseksi yleisen riskinottohalukkuuden puitteissa tehdään vakuutusvelkojen rahavirtoihin valuutaltaan ja kassavirroiltaan täsmäviä korkoinstrumenttisijoituksia ja käytetään valuuttajohdannaisia.

Tasehallinta Mandatum Lifessä

Mandatum Lifin hallitus hyväksyy vuosittain sekä eriytettyä omaisuutta että muuta yhtiön sijoitusriskillä olevaa omaisuutta koskevat sijoituspolitiikat. Näissä politiikoissa määritetään sijoitustoiminnan periaatteet ja liimit.

Eriytetylle omaisuudelle tehdyssä sijoituspolitiikassa määritellään riskinkantokyky ja tähän liittyvät seurantarajat. Eriytetyn ryhmäeläkevakuutuskannan tulevien lisätujen vastuu kantaa ensimmäisenä mahdolliset sijoitustoiminnan tappiot ja siten myös

riskinkantokyky perustuu tulevien lisätujen vastuun määrään. Eri seurantarajat perustuvat määriteltyihin omaisuuden stressitesteihin.

Muuta sijoitusomaisuutta koskevassa sijoituspolitiikassa määritetään koko yhtiön vakavaraisuusarvioon perustuvat seurantarajat hyväksyttävälle riskien enimmäismäärälle ja tätä vastaavat riskienhallintakeinot. Seurantarajat ovat Solvenssi II -säännösten mukaisen SCR:n päälle asetettuja

hälytysrajoja ja niiden tasot perustuvat ennalta määriteltuihin omaisuuden stressitesteihin. Näiden seurantarajojen ja vastaavien toimintaohjeiden yleisenä tavoitteena on ylläpitää vaadittava vakavaraisuus.

Yllämainittujen seurantarajojen alittuessa tasehallintakomitea informoi asiasta hallitusta ja hallitus tekee pääomituksen ja taseen markkinariskeihin liittyvät päätökset.

Mandatum Lifen laskuperustekorollisen vastuuvelan kassavirrat ovat suhteellisen hyvin ennakoitavissa, koska sopimusten takaisinostot ja ylimääräiset lisäsijoitukset ovat rajoitettuja suurimmassa osassa yhtiön laskuperustekorollisia vakuutuksia. Yhtiön korvausmenoihin ei sisälly merkittävää inflaatoriskiä, ja näin ollen Mandatum Lifen osalta inflaatoriski liittyy pääasiassa hallinnollisiin kuluihin.

Sijoitustoiminnan pitkän aikavälin tavoitteena on saavuttaa hyväksyttävällä riskitasolla riittävä tuotto, jotta laskuperustekorko, kohtuusperiaatetulkinnan mukaiset asiakashyvitykset sekä omistajien tuottovaatimus voidaan kattaa. Pitkällä aikavälillä merkittävin riski on se, ettei korkosijoituksilla saavuteta vastaavalle vastuuvälille taattua vähimmäistuottoa. Sijoitus- ja pääomituspäätösten lisäksi Mandatum Life on tehnyt toimenpiteitä vakuutusvelkojen osalta hallitakseen taseen korkoriskiä. Yhtiö on alentanut uusien sopimusten laskuperustekorkoa, täydentänyt vastuuvelkaa korkotäydennyksillä sekä muokannut olemassa olevien sopimusten ehtoja ja hallinnointiprosesseja tavalla, jotka mahdollistavat korkoriskin tehokkaamman hallinnan.

Taseen korkoriskit

Laskevalla korkotasolla on negatiivinen vaikutus Sampo-konsernille, sillä yhtiöiden velkojen duraatiot ovat varojen duraatioita pidempiä. Riskiä vähentää

osaltaan se, että suurin osa Sampo Oyj:n veloista on sidottu lyhyen aikavälin korkoihin.

Likviditeettiriskit

Likviditeettiriskillä on suhteellisen vähän merkitystä Sampo-konsernin liiketoiminnoissa, sillä useimmissa liiketoiminnoissa velat ovat verrattain vakaita ja ennustettavia. Riittävä osa sijoitusvaroista on lyhytaikaisia rahamarkkinainstrumentteja sekä likvidejä valtioiden joukkovelkakirjoja. Lisäksi Sampo-konsernin yhtiöt hallinnoivat likviditeettiriskiä päivätasolla ja lisäksi ne huolehtivat proaktiivisesti sekä emoyhtiön että tytäryhtiöiden luottokelpoisuudesta ja maineesta.

Sampo-konsernissa likviditeettiriskiä hallitaan yhtiöittäin, joiden vastuulla on likviditeettisuunnittelu ja riittävien likviditeettipuskurien ylläpito. Likviditeettiriskejä seurataan varoista, veloista sekä muusta liiketoiminnasta aiheutuvien odotettujen kassavirtojen perusteella. Tytäryhtiöissä likviditeettipuskurin riittävyys riippuu vakuutustoiminnan lähtevästä kassavirrasta. Emoyhtiössä likviditeettipuskurin riittävyys riippuu mahdollisista strategisista järjestelyistä ja yleisesti Sampo Oyj:n likviditeettiasema pyritään pitämään vahvana. Vuoden 2015 lopussa kunkin yhtiön maksuvalmiustilanne oli sisäisten vaatimusten mukainen.

If Vahinkovakuutuksessa likviditeettiriski on rajallinen, koska vakuutusmaksut kerätään ennen vakuutusturvan alkamista ja suurten korvausmaksujen ajankohdat tiedetään yleensä jo kauan ennen niiden maksupäivää. Likviditeettiriskejä hallitaan maksuliikennetoiminnoissa, jotka vastaavat likviditeettisuunnittelusta. Likviditeettiriskiä vähennetään sijoittamalla likvideihin instrumentteihin. Saatavilla oleva rahoitusvarojen likviditeettipuskuri eli se osuus varoista, joka voidaan muuttaa rahaksi tiettyinä ajanhetkenä, analysoidaan ja raportoidaan ORSA-komitealle.

Mandatum Lifessa suuri muutos takaisinostojen määrässä voisi vaikuttaa likviditeettiin. Kuitenkin vain suhteellisen pieni osa vakuutussopimuksista on takaisinostettavissa, mistä johtuen korvausmaksujen ennustaminen pystytään tekemään lyhyellä tähtäimellä erittäin tarkasti.

Kassavirrat sopimukseen perustuvan maturiteetin mukaan, If Vahinkovakuutus, Mandatum Life ja Sampo Oyj, 31.12.2015 -taulukossa on esitetty vastuuvelan sekä rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit. Taulukossa esitetään rahoitustarve, joka aiheutuu

sijoitusten, rahoitusvelkojen sekä vastuuvelan odotetuista kassavirroista.

Kassavirrat sopimukseen perustuvan maturiteetin mukaan

If Vahinkovakuutus, Mandatum Life ja Sampo Oyj, 31.12.2015

Milj. €	Kirjanpitoarvo			Kassavirta						
	Kirjanpitoarvo yhteensä	Kirjanpitoarvo ilman sopimuksellista eräpäivää	Kirjanpitoarvo sopimukseen perustuva eräpäivä	2016	2017	2018	2019	2020	2021-2030	2031-
If Vahinkovakuutus										
Rahoitusvarat	12 730	1 977	10 753	2 079	1 559	1 590	1 744	1 824	692	0
joista koronvaihtosopimuksia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rahoitusvelat	809	0	809	-11	-12	-101	-7	-7	-116	0
joista koronvaihtosopimuksia	0	0	0	-0	-1	-1	-1	0	0	0
Vastuuvelka	9 194	0	9 194	-3 108	-1 092	-648	-481	-404	-2 144	-1 904
Mandatum Life										
Rahoitusvarat	6 543	2 922	3 621	682	550	726	336	878	658	15
joista koronvaihtosopimuksia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rahoitusvelat	194	0	194	-37	-5	-5	-6	-5	-64	-228
joista koronvaihtosopimuksia	1	0	1	-0	0	0	-1	0	0	0
Vastuuvelka	4 506	0	4 506	-516	-447	-407	-383	-351	-2 352	-1 787
Sampo Oyj										
Rahoitusvarat	1 618	988	630	60	80	118	167	44	274	228
joista koronvaihtosopimuksia	10	0	10	19	18	0	0	0	0	0
Rahoitusvelat	2 318	0	2 318	-703	-556	-262	-39	-367	-508	0
joista koronvaihtosopimuksia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Taulukossa rahoitusvarat ja -velat on jaettu sopimuksiin, joiden maturiteetti on sopimuksessa määritetty sekä muihin sopimuksiin. Muiden sopimusten kassavirtaprofiilin esittämisen sijasta niille esitetään ainoastaan kirjanpitoarvo. Lisäksi taulukossa on esitetty vastuuvelan odotetut kassavirrat jälleenvakuutuksen jälkeen. Erien luonteesta johtuen, näihin lukuihin liittyy epävarmuutta. Mandatum Lifin sijoituksissa Baltia-tytärtyhtiön sijoitukset on sisällytetty kirjanpitoarvoihin, mutta ei kassavirtoihin.

Sampo-konsernilla on suhteellisen alhainen määrä rahoitusvelkoja ja niihin liittyvä jälleenvakuutusriski on konsernissa siten suhteellisen vähäinen. Sampo Oyj laski liikkeelle vuoden 2015 aikana kaksi julkista joukkovelkakirjaa, yhteensä 3 miljardin Ruotsin kruunun edestä, sekä useita Mandatum Lifen yksityisasiakkaille kohdennettuja pienempiä velkakirjoja. Sampo-konsernin yhtiöillä on liiketoimintasuhdetta useiden luottokelpoisten vastapuolien kanssa, mikä vähentää riskiä siitä, että

Sampo-konserni ei kykenisi tekemään jälleenvakuutus sopimuksia tai johdannais transaktioita aina tarpeen tullen.

Koska likviditeettiriskistä aiheutuvaa pääoman tarvetta ei voida yksiselitteisesti kvantifioida, sitä ei suoraan huomioida pääoman tarvetta koskeissa laskelmissa. Näin ollen ALM-riskeistä vain korkoriski tulee suoraan huomioiduksi taloudellisen pääoman määrässä.

Operatiiviset riskit

Operatiivisten riskien vaikutukset johtuvat yleisesti joko ulkoisista tai sisäisistä riskitekijöistä. Operatiivisia riskejä voi realisoitua esimerkiksi epidemioiden, rikollisten toimenpiteiden tai operatiivisten vahinkojen seurauksena (kts. lisätietoja [liitteestä 2, Riskien määritelmät - Operatiiviset riskit](#)). Konserniyhtiöiden yhtiökohtaiset riskilähteet aiheuttavat tapahtumia, joilla voi olla negatiivinen vaikutus eri prosesseihin, henkilöstöön tai fyysiseen omaisuuteen.

Sampo-konsernissa emoyhtiö Sampo Oyj on asettanut seuraavat operatiivisten riskien hallinnan tavoitteet tytäryhtiöilleen:

- Varmistaa samanaikaisesti toimintojen tehokkuus ja laatu
- Varmistaa, että toiminnot noudattavat lakeja ja säännöksiä
- Varmistaa liiketoimintojen jatkuvuus poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Jokainen yhtiö on vastuussa operatiivisten riskien hallinnan järjestämisestä edellä mainittujen tavoitteiden mukaisesti kunkin yhtiön liiketoimintojen erityispiirteet huomioiden.

If Vahinkovakuutus

Operatiivisten riskien hallinnan jatkuvuus on varmistettu If Vahinkovakuutuksessa operatiivisten riskien komitean avulla, joka koordinoi operatiivisiin riskeihin liittyviä prosesseja. Komitean tehtävänä on antaa mielipiteitä, neuvoja ja suosituksia komitean puheenjohtajalle, joka puolestaan raportoi eteenpäin katsovan arvion operatiivisten riskien tilanteesta ORSA-komitealle. Operatiivisten riskien komitea vastaa kokonaisvaltaisesta operatiivisten riskien raportoinnista If Vahinkovakuutuksessa. Vallitsevan tilanteen arvio perustuu organisaatiossa tehtyihin itsearviointeihin, raportoituihin vahinkotapahtumiin sekä muuhun riski-informaatioon. Vuosittain tehdään trendianalyysi, jossa tunnistetaan keskeiset vakuutusalaan vaikuttavat trendit ja arvioidaan niiden vaikutukset If Vahinkovakuutukseen. Komitea arvioi ja tekee ehdotuksia operatiivisia riskejä koskeviin politiikkoihin ja ohjeistuksiin tehtävistä muutoksista.

If Vahinkovakuutuksella on myös Compliance-komitea, joka toimii neuvoa antavana toimielimenä compliance-johtajalle compliance-kysymyksissä. Toimielimen tehtävänä on varmistaa compliance-riskin ja siihen liittyvien toimenpiteiden kokonaisvaltainen tarkastelu If Vahinkovakuutuksessa.

Linjaorganisaation ja tukitoimintojen vastuulla on tunnistaa, arvioida, seurata ja hallita omaan toimintaansa liittyviä operatiivisia riskejä. Riskien tunnistaminen ja arviointi tehdään kaksi kertaa

vuodessa linjaorganisaatiossa ja kerran vuodessa tukitoiminnoissa. Tunnistettuja riskejä arvioidaan niiden merkittävyyden perusteella ottaen huomioon riskin todennäköisyys ja vaikutus.

Toteutuneiden riskien raportointi ja analysointi on järjestetty eri tavoin toteutuneen riskin luonteesta riippuen. Kaikkien työntekijöiden tulee raportoida riskitapaukset intranetissä.

If Vahinkovakuutuksessa on operatiivisten riskien hallitsemiseksi hyväksytty lukuisia toimintaohjeita, kuten operatiivisten riskien politiikka, jatkuvuussuunnitelma, turvallisuuspolitiikka, ulkoistuspolitiikka, muutoshakemusten käsittelypolitiikka, korvausvaatimusten käsittelypolitiikka sekä muita ohjeita organisaation eri osa-alueisiin liittyen. Nämä toimintaohjeet arvioidaan ja päivitetään vähintään vuosittain.

If Vahinkovakuutuksen hallintaperiaatteiden ohjauksen perustan, mukaan lukien compliance-riskin, muodostaa lukuisa määrä sisäisiä toimintaohjeita: Sampo-konsernin compliance-periaatteet, compliance-politiikka, eturistiriitapolitiikka, sisäisten kontrollien - politiikka, riskienhallintapolitiikka, compliance-suunnitelma, compliance-toiminnon työohjeet ja compliance-koordinaattoreiden ohjeistukset. Toimintaohjeet arvioidaan ja päivitetään vuosittain tai tarpeen vaatiessa.

Mandatum Life

Operatiivisten riskien hallinnan tavoite Mandatum Lifessa on tunnistaa riskit etukäteen, hallita riskejä tehokkaasti ja pyrkiä etukäteen minimoimaan mahdollisten realisoituvien riskien vaikutusta mahdollisimman kustannustehokkaalla tavalla.

Liiketoimintayksiköt ovat vastuussa omien operatiivisten riskien tunnistamisesta, arvioinnista ja hallinnasta sekä riittävän sisäisen valvonnan järjestämisestä. Operatiivisten riskien komitea valvoo ja koordinoi operatiivisten riskien hallintaan liittyviä asioita, kuten toimintaohjeita ja suosituksia Mandatum Lifessa. Komitea varmistaa, että liiketoiminta-alueiden riskit on tunnistettu ja että sisäinen valvonta ja riskien hallinta on järjestetty riittävällä tavalla. Komitea käsittelee myös operatiivisten riskien hallinnan toimintaohjeista mahdollisesti tehdyt poikkeamat ja seuraa operatiivisten riskien itsearvioinneissa tunnistettuja riskejä sekä toteutuneita riskitapahtumia. Komitea kokoontuu vähintään kolmesti vuodessa. Merkittävät havainnot operatiivisista riskeistä raportoidaan riskienhallintakomitealle ja hallitukselle vuosineljänneksittäin.

Operatiivisten riskien komitea analysoi ja käsittelee operatiivisia riskejä liittyen esimerkiksi uusiin

tuotteisiin ja palveluihin, prosesseissa ja riskeissä tapahtuneisiin muutoksiin sekä toteutuneisiin operatiivisiin riskitapahtumiin. Merkittävistä havainnoista raportoidaan riskienhallintakomitealle ja hallitukselle neljännesvuosittain. Operatiivisten riskien komitea on vastuussa myös jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmien sekä sisäisen valvonnan politiikan ylläpidosta ja päivittämisestä.

Operatiivisten riskien rajoittamiseksi Mandatum Lifessa on hyväksytty useita eri toimintaohjeita, kuten sisäisen valvonnan politiikka, compliance-politiikka, turvallisuusohjeita, jatkuvuussuunnitelma, hankinta- ja ulkoistamispolitiikka, asiakaspalautteen käsittelyohje sekä useita muita toimintaohjeita liittyen operatiivisiin toimintoihin. Eri toimintaohjeista tehtyjä poikkeamia seurataan liiketoimintayksiköissä riippumattomasti ja niistä raportoidaan compliance-johtajalle ja operatiivisten riskien komitealle.

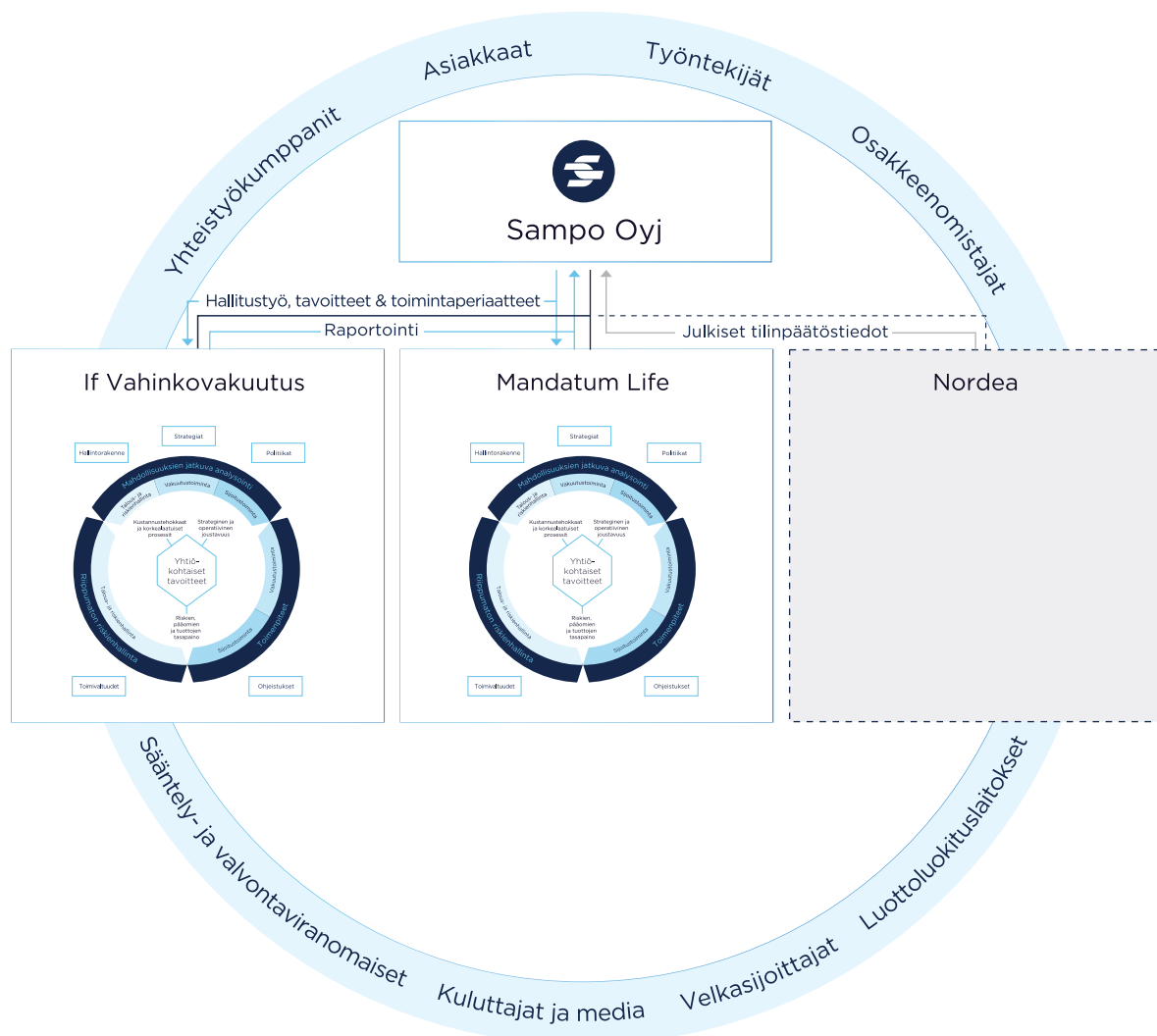
Prosesseihin sisältyvän sisäisen valvonnan järjestelmän tavoitteena on estää ja havaita negatiivisia tapahtumia sekä minimoida näiden vaikutukset. Lisäksi toteutuneet riskitapahtumat ja läheltä piti -tilanteet tulee analysoida ja raportoida operatiivisten riskien komitealle

Liite 1: Sampo-konsernin ohjausperiaatteet ja riskienhallintaprosessi

Selkeät vastuut sekä yksinkertaiset ja matalat toiminnalliset rakenteet ovat Sampo-konsernin liiketoimintojen ja riskienhallinnan organisoinnin peruseräpäteitä. Vastuita ja toiminnallisia rakenteita,

joita on havainnollistettu Sampo-konsernin ohjausrakenne -kuvassa, kuvataan seuraavissa kappaleissa.

Sampo-konsernin ohjausrakenne

Emoyhtiön ohjaus

Konsernin emoyhtiö Sampo Oyj ohjaa tytäryhtiöitä asettamalla tavoitteet niiden pääomitukselle ja oman pääoman tuotolle (RoE) sekä määrittelemällä tytäryhtiöiden toiminnalle keskeiset reunaehdot konsernitason toimintaperiaatteiden avulla.

Tavoitteiden asettaminen: Sampo Oyj:n hallitus päättää tytäryhtiöiden oman pääoman tuottotavoitteet, jotka ovat tällä hetkellä 17,5 prosenttia sekä If Vahinkovakuutukselle että Mandatum Lifelle. Lisäksi If Vahinkovakuutuksen pitkän aikavälin tavoitteena on ylläpitää alle 95 prosentin yhdistettyä kulusuhdetta.

Emoyhtiö arvioi pääomituksen riittävyyttä ja pääomarakenteen tarkoituksenmukaisuutta siten, kuin on esitetty kappaleessa ”Pääomitus yhtiötasolla”. Tähän analyysiin perustuen emoyhtiö arvioi, minkä suuruisia osinkoja tytäryhtiöt jakavat emoyhtiölle. Sampo-konsernissa operatiivisen toiminnan kannalta

ylimääräinen pääoma pidetään emoyhtiö Sampo Oyj:ssä, joka pääomittaa tytäryhtiöitä tarvittaessa.

Emoyhtiön hallitus päättää keskeisistä tytäryhtiöiden liiketoimintaa ja riskienhallintaa ohjaavista pääperiaatteista. Näistä merkittävimmät ovat Sampo-konsernin toimintaperiaatteet (Code of Conduct), riskienhallinnan periaatteet, palkitsemisperiaatteet ja compliance-periaatteet. Lisäksi on muita periaatteita, kuten tiedonantopolitiikka, joita noudattamalla pyritään ehkäisemään maine- ja compliance-riskejä.

Sampo Oyj:n hallituksen päätöksiin yleisesti ja siten myös emoyhtiön antamaan ohjeistukseen vaikuttavat edellä mainittujen ohjeistusten ohella myös ulkoinen normiperusta ja eri sidosryhmien odotukset Sampo-konsernin toiminnasta. Lisätietoja Sampo-konsernin sidosryhmistä on saatavilla Toimintaperiaattee-dokumentissa osoitteessa www.sampo.com/ohjausjarjestelma.

Tytäryhtiöiden toiminta ja riskienhallinta

Tytäryhtiöt järjestävät oman liiketoimintansa itsenäisesti ottaen huomioon liiketoimintansa erityispiirteet ja konsernitason ohjeistukset tavoitteiden, pääomituksen ja toimintaperiaatteiden suhteen. Sidoryhmien odotukset ja ulkoinen sääntely vaikuttavat myös suoraan tytäryhtiöiden toimintaan.

Sampo-konsernin tytäryhtiöt päättävät itsenäisesti toimintansa hallintorakenteesta. Tytäryhtiöiden operatiivisella johdolla on laaja-alaista kokemusta vakuutustoimialalta sekä talous- ja riskienhallinnasta. Eri komiteoiden ja toimielinten jäsenet edustavat liiketoiminnan ja muiden toimintojen osaamista. Tytäryhtiöiden toimintaa valvovat kyseisen tytäryhtiön eri toimielimet ja viime kädessä hallitukset, joiden jäsenet ovat pääasiallisesti emoyhtiö Sampo Oyj:n ylimpään johtoon kuuluvia henkilöitä.

Koska emoyhtiössä laaditaan ainoastaan toimintaa koskevat pääperiaatteet, tytäryhtiöiden johdolla on päätösvalta ja vastuu huomioida tytäryhtiön oman toiminnan erityispiirteet yhtiökohtaisissa politiikoissa, limiiteissä, valtuutuksissa ja ohjeistuksissa.

Operatiivisella tasolla tytäryhtiöt keskittyvät vakuutustoiminnan sekä talouden ja riskienhallinnan tehokkaaseen toimeenpanoon. Sijoituksia

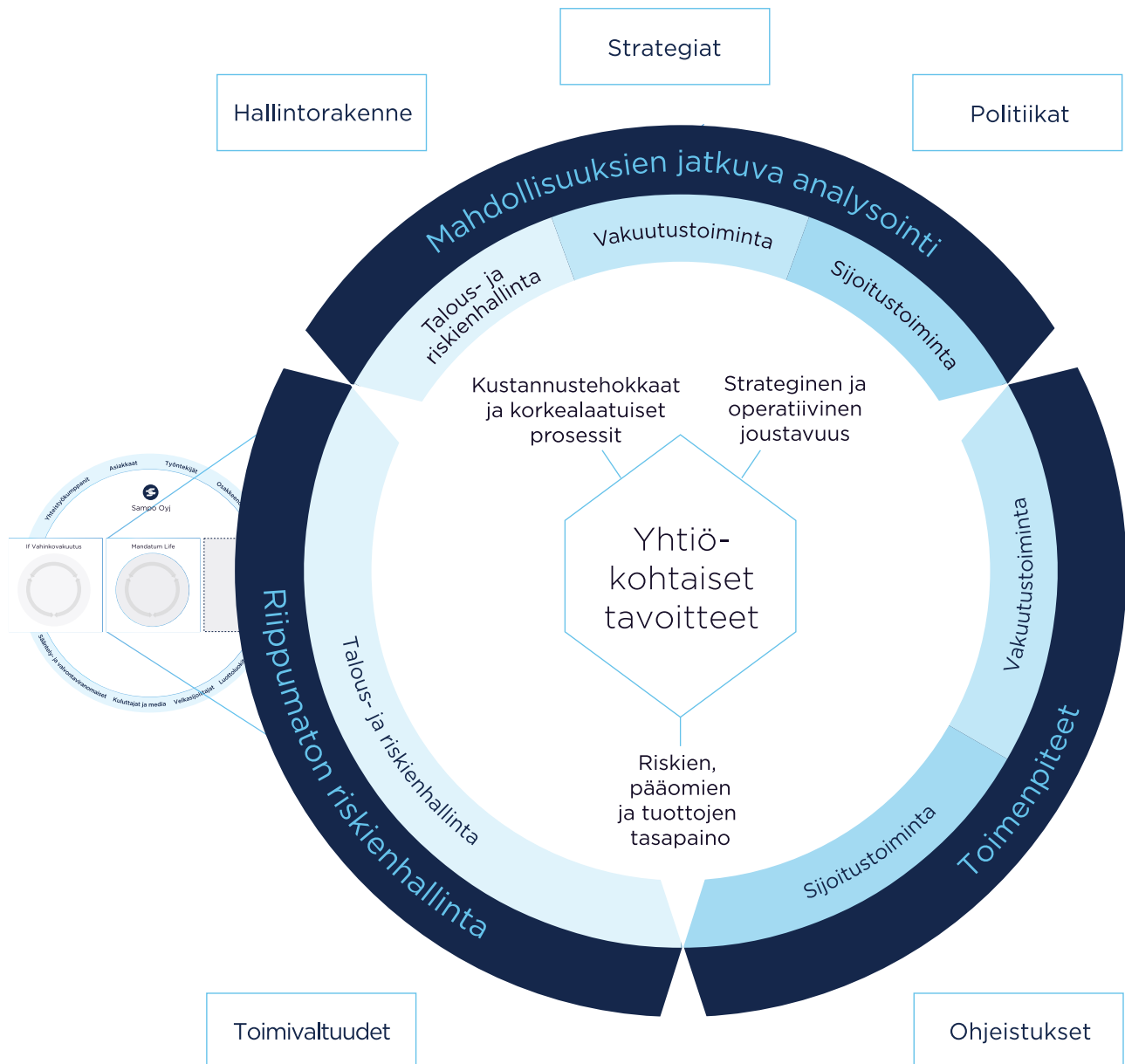
hallinnoidaan tytäryhtiöiden hallitusten hyväksymien sijoituspolitiikkojen mukaisesti. Emoyhtiö johtaa päivittäistä sijoitustoimintaa, mikä mahdollistaa samanaikaisesti tytäryhtiöiden sijoituspolitiikkojen tehokkaan toteuttamisen ja konsernitason sijoitusportfolioiden valvonnan.

Riskienhallintaprosessi on jatkuvaa toimintaa, josta osa on liiketoimintojen vastuulla ja osa riippumattomien riskienhallinnan asiantuntijoiden vastuulla. Vaikkakin liiketoimintojen ja riippumattoman riskienhallinnan vastuut ovat selkeästi eriytetty toisistaan Sampo-konsernissa, on näiden toimintojen välillä jatkuva keskusteluyhteys.

Riskienhallinnan hallintomalli, riskipolitiikat, riskilimiitit ja toimivaltuudet eli rakenteet, joiden puitteissa riskejä otetaan ja valvotaan, ovat liiketoiminnasta riippumattomien tahojen vastuulla. Nämä rakenteet ovat edellytys riskienhallintaprosessin toiminnalle ja ne kuvastavat vakavaraisuustavoitteita ja riskinottohalukkuutta yleisesti.

Kuva Yhtiötasoinen taloudellisen ja riskienhallinnan prosessi esittää yhtiötason riskienhallinnan (i) edellytyksiä, (ii) tehtäviä ja (iii) tavoitteita.

Yhtiötasoinen taloudellisen ja riskienhallinnan prosessi

Riskienhallinnan onnistuneen järjestämisen kannalta keskeiset edellytykset ovat:

- Riskienhallinnan hallintomalli ja toimivaltuudet (lisätietoja [Riskienhallinnan hallintorakenne](#)-osiosta) ja selkeä vastuiden jako liiketoimintalinjojen ja riippumattomien toimintojen välillä
- Yhtiöiden omat riskipolitiikat ja tarkemmat riskienhallintaa koskevat ohjeistukset
- Varovaiset arvostus-, riskien mittausta- ja raportointiprosessit.

Riskienhallintaprosessiin sisältyvät tehtävät voidaan luokitella seuraavasti:

Riippumaton riskienhallinta

Talous- ja riskienhallintatoimintojen vastuulla on yksikäsitteisesti ylläolevien riskien hallinnan edellytysten määrittäminen. Lisäksi talous- ja riskienhallintatoimintojen vastuulla on operatiivisesti riippumaton mittausta ja valvonta sisältäen sekä toiminnan valvonnan yleisesti että virallisen

kannattavuus-, riski- ja pääomituslaskennan. Esimerkkejä näistä vastuista ovat:

- Yksityiskohtainen riskiraportointi tytäryhtiöiden ja Sampo Oyj:n riskikomiteoille ja hallituksille
- Pääomatarpeen ja tosiasiallisen käytössä olevan pääoman sisäinen raportointi vähintään neljännesvuosittain
- Viranomaisten ja luottoluokittajien vaatimusten mukaisten pääomavaateiden ja pääomien raportointi sisäisesti neljännesvuosittain
- Sisäisten ja viranomaislaskennan mukaisten pääomitustunnuslukujen julkaisu neljännesvuosittain.

Jatkuva mahdollisuuksien ja riskien analysointi

Sekä liiketoiminnot että talous- ja riskienhallintatoiminnot tukevat aktiivisesti liiketoimintaa analysoimalla ja arvioimalla liiketoimintamahdollisuuksia jatkuvasti. Tämä voidaan nähdä erillisenä riskienhallintaprosessin vaiheena, sillä vakuutus- ja sijoitustoiminnot arvioivat päivittäin liiketoimintamahdollisuuksia ja erityisesti niiden riski-tuottosuhteita. Toisaalta talous- ja riskienhallintatoiminnoissa merkittävä osa ajasta käytetään riskien arviointiin ja pääomasuunnitteluun. Tämä mahdollisuuksien aktiivinen kartoitus näkyy esimerkiksi seuraavina lopputuloksina:

- Tunnistettuina liiketoimintamahdollisuuksina (esimerkiksi tuote- ja palvelukehitys ja investointimahdollisuudet) ja analyyseina niiden tuottopotentiaaleista ja pääomatarpeista
- Sisäisen ja ulkoisen osingonjaon suunnitelmina
- Aloitteina hybridi- tai seniorilainojen liikkeeseen laskemiseksi.

Toimenpiteet

Toimenpiteet, eli vakuutus- ja sijoitustoiminnan varsinaiset liiketoimintatransaktiot, toteutetaan annettujen toimivaltuuksien, riskipolitiikkojen ja muiden ohjeistuksien mukaisesti. Nämä toimenpiteet ovat liiketoimintojen ja keskitettyjen toimintojen, kuten esimerkiksi sijoitustoiminnon, vastuulla. Pääomitukseseen ja likviditeettiasemaan liittyvät toimet kuuluvat tähän tehtäväkokonaisuuteen. Sampo-konsernissa ennakoivat toimet kannattavuuden, riskien ja pääoman hallinnan osalta nähdään tärkeimpänä riskien- ja pääomanhallintaprosessin vaiheena. Tästä johtuen riskipolitiikat, limiitit ja päätöksentekovaltuudet asetetaan siten, että ne yhdessä tulostavoitteiden kanssa mahdollistavat liiketoiminta- ja sijoitusyksiköitä ottamaan tarkkaan

harkittuja riskejä. Esimerkkejä toimenpiteistä ovat mm. seuraavat:

- Vakuutus sopimusten hinnoittelu ja sijoitustransaktioiden toteutus
- Osinkojen maksut, omien osakkeiden takaisinostot, hybridi- ja seniorilainojen liikkeelle laskut
- Johdannais- ja jälleenvakuutustransaktioiden toteutus
- Liiketoimintojen hankinnat ja liiketoiminnoista luopumiset.

Edellä mainittujen tehtävien laadukas toteuttaminen edesauttaa riskienhallintaprosessin kolmen keskeisen tavoitteensaavuttamista:

Riskien, pääomien ja tuottojen tasapaino

- Tulokseen vaikuttavat ja muut merkittävät riskit on tunnistettu, arvioitu ja analysoitu.
- Pääomitus on riittävä suhteessa liiketoimintaan liittyviin riskeihin ja strategisiin riskeihin huomioiden liiketoimintojen ennakoitu kannattavuus.
- Riskinkantokyky on kohdennettu liiketoiminta-alueille strategian mukaisesti.
- Vakuutusriskit on hinnoiteltu niiden luontaisen riskitason mukaisesti, sijoitustoiminnan odotetut tuotot ja riskit ovat tasapainossa ja seuraamusriskejä on pienennetty riittävästi.

Kustannustehokkaat ja korkealaatuiset prosessit

- Asiakaspalvelu ja sisäiset operatiiviset prosessit ovat tehokkaat ja laadukkaat.
- Päätöksenteko perustuu tarkkaan, riittävään ja ajantasaiseen tietoon.
- Toiminnan jatkuvuus varmistetaan ja epäjatkuvuustilanteissa toipuminen on nopeaa ja kattavaa.

Strateginen ja operatiivinen joustavuus

- Ulkoiset riskitekijät ja mahdolliset strategiset riskit on tunnistettu ja yhtiö on pääomarakenteen ja johtamisen näkökulmasta hyvässä asemassa reagoimaan muutoksiin liiketoimintaympäristössä.
- Yhtiörakenne, osaaminen ja prosessit yhtiöissä mahdollistavat tarvittavien muutosten tehokkaan toimeenpanon.

Kun edellä mainitut tavoitteet saavutetaan, riskienhallinta vaikuttaa positiivisesti oman pääoman tuottoon ja lieventää vuosittaisia kannattavuuden vaihteluja. Riskienhallintaprosessi nähdään siten Sampo Oyj:n omistaja-arvon luomisen yhtenä tekijänä.

Emoyhtiön valvonta ja toiminta

Sampo Oyj tarkastelee konsernia liiketoimintaportfoliona ja toimii aktiivisesti erityisesti konsernin pääomituksen sekä emoyhtiön pääomarakenteeseen ja likviditeettiin liittyvissä asioissa.

Emoyhtiö Sampo Oyj tarkastelee Sampo-konsernin toimintaa sekä yhtiö- että konsernitasolla perustuen tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiö Nordea Bank AB:n raportointiin. Nordea Bank AB:n osalta tieto perustuu kuitenkin julkisesti saatavilla olevaan materiaaliin ja on siten vähemmän yksityiskohtaista. Tytäryhtiöitä koskeva raportointi Sampo Oyj:n hallitukselle ja tarkastusvaliokunnalle perustuu valtaosin tytäryhtiöiden tuottamaan raportointiin. Raportointi keskittyy erityisesti riskien, pääomituksen ja kannattavuuden väliseen tasapainoon. Emoyhtiö Sampo Oyj vastaa omia toimintojaan koskevasta raportoinnista.

Konsernitasolla keskeisimmät painopistealueet ovat mahdolliset konserniyhtiöiden toiminnasta aiheutuvat riskikeskittymät samoin kuin konsernin pääomitus ja emoyhtiön kyky luoda likviditeettiä. Lisäksi emoyhtiössä ennustetaan ja analysoidaan konserniyhtiöiden tulosta, riskejä ja pääomitusta perustuen yhtenäisiin skenaarioihin, jolloin yhtiökohtaiset tulokset ovat yhdistettävissä konsernitasolla.

Sampo Oyj:n hallitus päättää kyseisiin yhtiö- ja konsernitasoisiin tietoihin perustuen konsernin pääomituksesta sekä antaa ohjeistuksia emoyhtiön pääomarakenteeseen ja likviditeettivarantoihin liittyen. Sampo Oyj:n pääasiallisena tavoitteena on ylläpitää varovaista pääomarakennetta ja riittävää likviditeettiä, jotta yhtiö kykenee järjestämään rahoitusta strategisiin hankkeisiin tarvittaessa. Vahva likviditeetti ja kyky hankkia rahoitusta ovatkin keskeisiä tekijöitä Sampo-konsernin strategisen joustavuuden ylläpidossa.

Riskienhallinnan hallintorakenne

Tässä luvussa kuvataan Sampo-konsernin ja sen tytäryhtiöiden hallintorakennetta riskienhallinnan näkökulmasta. Yksityiskohtaisempi kuvaus Sampo-konsernin hallinnointirakenteesta ja sisäisestä valvonnasta on esitetty [Hallinnointi](#)-luvussa.

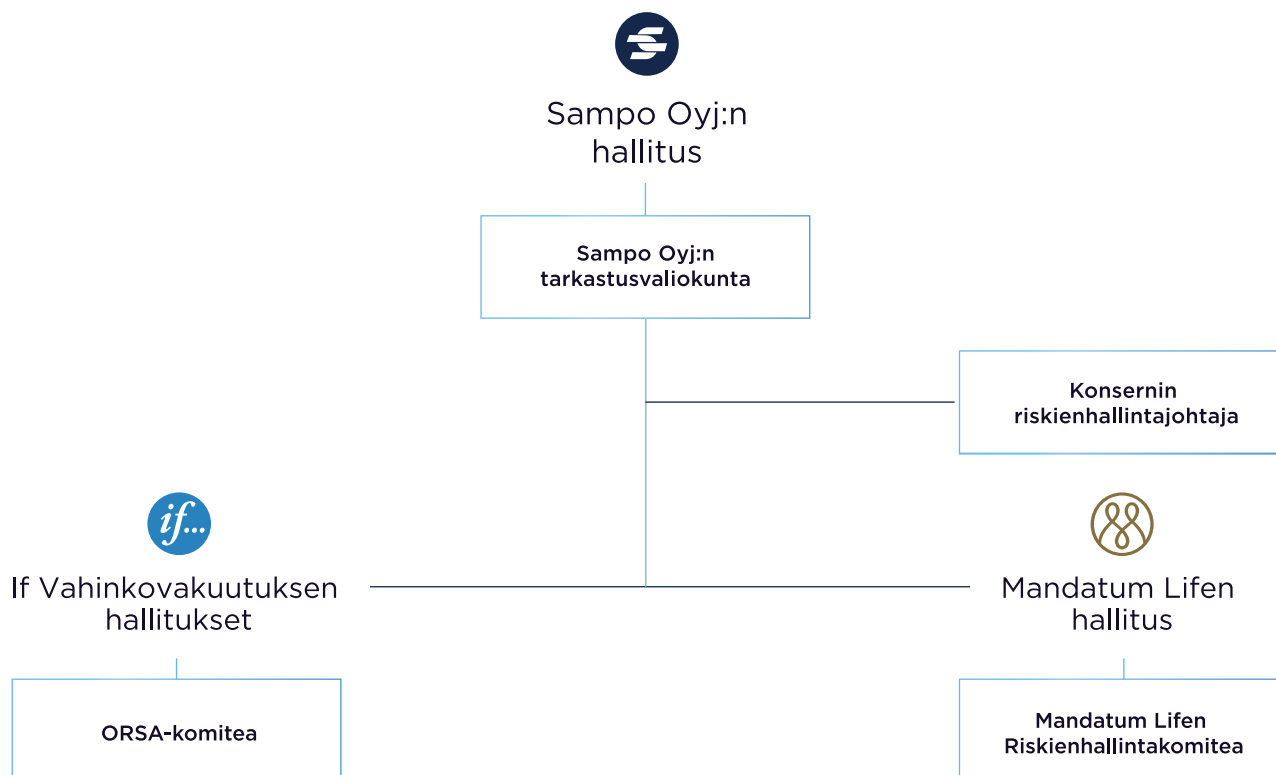
Riskienhallinnan hallintorakenne konsernitasolla

Sampo Oyj:n hallitus on vastuussa siitä, että konsernin riskejä hallitaan ja valvotaan asianmukaisesti.

Emoyhtiön hallitus määrittää tytäryhtiöiden taloudelliset ja pääomitusta koskevat tavoitteet ja hyväksyy konsernitasoiset periaatteet, jotka ohjaavat tytäryhtiöiden toimintaa. Tytäryhtiöiden riskipositiot ja pääomitusraportit yhdistellään konsernitasolla vuosineljänneksittäin ja raportoidaan Sampo Oyj:n hallitukselle ja tarkastusvaliokunnalle.

Eri hallintoelinten raportointivastuut konsernitasolla on esitetty Sampo-konsernin riskienhallinnan hallintorakenne -kuvassa.

Sampo-konsernin riskienhallinnan hallintorakenne

Tarkastusvaliokunta vastaa hallituksen nimissä Sampo-konsernin riskienhallinnan periaatteiden ja niihin liittyvien ohjeistuksien laatimisesta.

Tarkastusvaliokunta varmistaa, että konsernin eri toiminnot noudattavat kyseisiä ohjeistuksia, valvoo Sampo-konsernin riskejä ja riskikeskittymiä sekä valvoo, että riskienhallinta on laadukasta ja kattavaa konserniyhtiöissä. Tarkastusvaliokunta valvoo myös riskipolitiikkojen toteuttamista, pääomistusta sekä riskien ja tuottojen kehittymistä. Vähintään kolme tarkastusvaliokunnan jäsenistä tulee valita niistä hallituksen jäsenistä, jotka eivät toimi Sampo-konsernin johdossa ja jotka ovat riippumattomia yhtiöstä. Tarkastusvaliokunta kokoontuu neljännesvuosittain.

Konsernin riskienhallintajohtaja on vastuussa riskienhallinnan asianmukaisuudesta konsernitasolla. Riskienhallintajohtajan tehtävänä on valvoa Sampo-konsernin riskejä kokonaisuutena sekä koordinoita ja seurata tytäryhtiöiden ja konsernin riskienhallintaa.

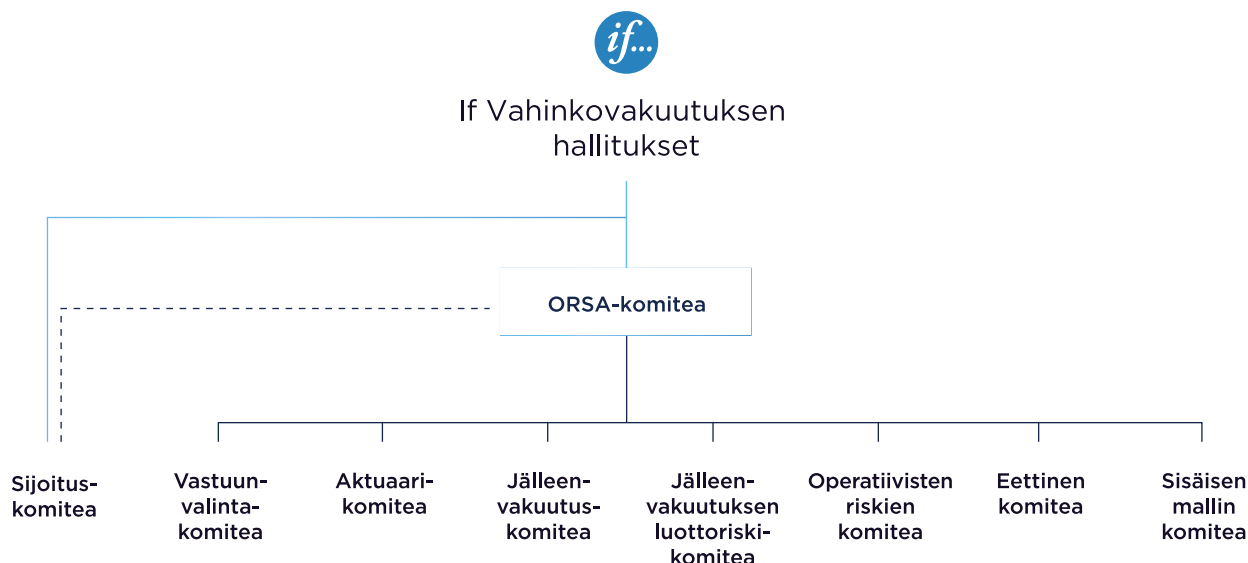
If Vahinkovakuutuksen ja Mandatum Lifen hallituksilla on omien yhtiöidensä ylimpinä päätöksentekijöinä kokonaisvaltainen vastuu If Vahinkovakuutuksen ja

Mandatum Lifen riskienhallintaprosesseista. Hallitukset nimittävät If Vahinkovakuutuksen ORSA-komitean ja Mandatum Lifen riskienhallintakomitean sekä vastaavat riskienhallintaan liittyvien politiikkojen, periaatteiden ja ohjeiden muutostarpeiden tunnistamisesta.

Riskienhallinta If Vahinkovakuutuksessa

Hallituksien tärkein riskienhallinnan väline on riskienhallinnan politiikat ja ohjeistukset. Osana tehtäviään hallitukset hyväksyvät riskienhallintapolitiikan ja muut riskienhallinnan dokumentit, saavat riskienhallintajohtajalta ja toimitusjohtajilta riskiraportteja, osallistuvat aktiivisesti ennakoivaan riski- ja vakavaraisuusarviointiin sekä varmistavat, että riskienhallinta ja -seuranta toimivat asianmukaisesti ja tehokkaasti. Eri hallintoelinten raportointivastuut If Vahinkovakuutuksessa on esitetty If Vahinkovakuutuksen riskienhallinnan hallintorakenne -kuvassa.

If Vahinkovakuutuksen riskienhallinnan hallintorakenne

If Vahinkovakuutuksen riski- ja vakavaraisuuskomitea ("ORSA-komitea") avustaa If Vahinkovakuutuksen toimitusjohtajia täyttämään riskienhallintaprosessiin liittyvät velvoitteensa. ORSA-komitea seuraa ja antaa suosituksia eri riskienhallinnan komiteoiden, tukitoimintojen ja linjaorganisaation raportointiin liittyen. Lisäksi ORSA-komitea valvoo, että If Vahinkovakuutuksen lyhyen ja pitkän aikavälin kokonaisriskiprofiili on linjassa riskistrategian ja vakavaraisuusvaatimusten kanssa. Riskienvalvontatoiminto on vastuussa riskienvalvontatoimintojen koordinoinnista hallitusten ja toimitusjohtajien toimeksiannosta.

Vastuu riskien tunnistamisesta, arvioimisesta, kontrollista ja hallinnasta on linjaorganisaatioilla. Keskeisille riskialueille on omat komiteansa ja niiden vastuulla on valvoa ja kontrolloida, että riskejä hallinnoidaan hallitusten ohjeistuksia noudattaen. If Vahinkovakuutuksen eri riskikomiteoilla ei ole päätöksentekovaltuuksia.

Jokaisen riskialueen politiikka määrittelee rajoitukset ja limiitit, joiden tehtävänä on varmistaa, että riskitasot noudattavat aina If Vahinkovakuutuksen riskienottohalukkuutta ja pääoman riittävyyteen liittyviä rajoitteita. Komiteoiden tehtävänä on myös valvoa politiikkojen tehokkuutta ja osallistua niiden muutoksiin ja päivityksiin tarvittaessa.

Riskikohtaisten komiteoiden lisäksi riskienhallinnan hallintorakenteeseen kuuluu kaksi muuta komiteaa. Niiden vastuut on määritelty seuraavasti:

- Eettinen komitea keskustelelee ja koordinoi eettisiä kysymyksiä If Vahinkovakuutuksessa. Komitea antaa suosituksia eettisissä asioissa ja tekee ehdotuksia eettistä käyttäytymistä koskevaan politiikkaan tehtävistä muutoksista. Komitean puheenjohtajan vastuulla on raportoida eettisistä riskeistä ja muista komitean käsittelemistä asioista.
- Sisäisen mallin komitea on neuvoa antava ja valmisteleva toimielin hallituksille ja toimitusjohtajille. Komitean ohjeistuksen mukaan sen tehtäviä on tunnistaa mahdollisten mallimuutosten lähteet ja antaa komitean puheenjohtajalle mielipiteensä siitä, miten mahdollisia muutoksia on arvioitu ja luokiteltusekä muista validointitoimenpiteistä tai sisäisen mallin kehittämistä. Näiden tehtävien lisäksi komitea keskustelelee ja analysoi muista komiteoista saatuja sisäiseen malliin liittyviä tietoja sekä seuraa sisäisen mallin käyttöä ja kehitystoimenpiteitä.

Riskienhallinta Mandatum Lifessa

Mandatum Lifen hallitus vastaa riskienhallinnasta ja sisäisen valvonnan riittävyydestä. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintasuunnitelman, sijoituspolitiikan ja muut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeet.

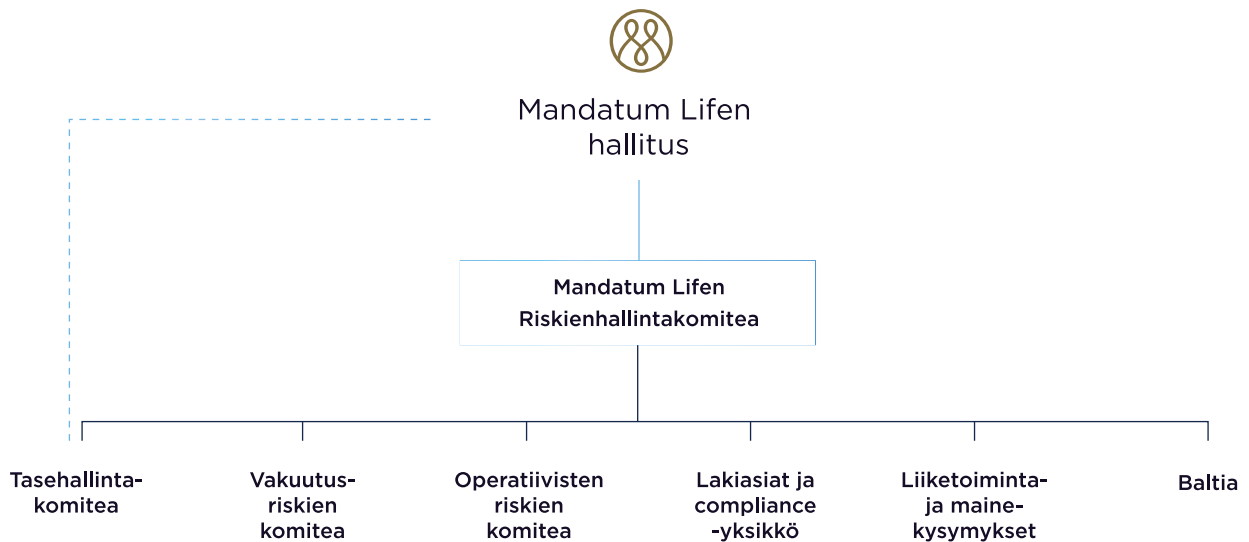
Mandatum Lifen toimitusjohtajalla on kokonaisvastuu riskienhallinnan toteuttamisesta hallituksen ohjeiden mukaisesti. Toimitusjohtaja on kaikkia Mandatum Lifen

riskejä koordinoivan ja valvovan riskienhallintakomitean puheenjohtaja. Riskit jaetaan pääryhmiin, jotka ovat vakuutusriskit, markkinariskit, operatiiviset riskit, juridiset ja compliance-riskit sekä liiketoiminta- ja maineriskit. Jokaisella riskialueella on

oma erikoistunut komiteansa tai yksikkönsä ja oma vastuhenkilönsä riskienhallintakomiteassa.

Keskeisten hallintoelinten raportointivastuut Mandatum Lifessa on esitetty Mandatum Lifen riskienhallinnan hallintorakenne -kuvassa.

Mandatum Lifen riskienhallinnan hallintorakenne

Erikseen kuvattujen riskikomiteoiden lisäksi compliance-riskien ja Baltian tytäryhtiöiden riskienhallinnan tehtävät on järjestetty seuraavasti:

- Lakiasiat ja compliance -yksikkö hoitaa lain ja säännösten noudattamiseen liittyviä asioita ja yksikön johtaja on riskienhallintakomitean jäsen.
- Baltian tytäryhtiöllä on omat riskienhallinnan menettelytavat. Kaikki suurimmat riskitapahtumat

raportoidaan myös Mandatum Lifin riskienhallintakomitealle. Baltian tytäryhtiön hallituksen puheenjohtaja on riskienhallintakomitean jäsen.

Sisäinen tarkastus varmistaa tarkastussuosituksen avulla riittävien sisäisten kontrollien olemassaolon ja laatii hallitukselle vuosittain sisäisen tarkastuksen katsauksen.

Liite 2: Riskien määritelmät

Vakuutusriskit

Yleisesti ottaen sekä vakuutusvelkojen kirjanpitoarvo (vastuovelka) että niiden taloudellinen arvo riippuvat (i) tulevien korvauskulujen suuruudesta ja ajoituksesta liikekulut mukaan lukien sekä (ii) koroista, joita käytetään näiden korvausten diskonttaamisessa tähän päivään.

Ensimmäinen ylläolevista tekijöistä on vakuutusriskien lähde ja toinen tekijä vaikuttaa koko taseen korkorisktiin.

Vakuutusriski voidaan yleisesti määritellä arvonmuutoksena, joka johtuu sopimuksellisten velvoitteiden lopullisten kulujen poikkeamisesta alun perin arvioituista velvoitteista. Näin ollen korvauskulujen hinnoittelu- tai varausolettamien erotessa toteutuneista kuluista vakuutusriski toteutuu poikkeamina odotetusta korvauskulujen määrästä tai vakuutusvelkojen odottamattomana arvon muutoksena.

Vastuuelkaan ja vakuutusvelkojen taloudelliseen arvoon liittyy aina tietty määrä epävarmuutta, sillä ne

perustuvat arvioihin tulevien korvauskulujen suuruudesta, ajoittumisesta ja toteutumistiheydestä. Vastuuelkaan liittyvä epävarmuus on tavallisesti suurempi uusissa vakuutuslajeissa, joista ei ole vielä olemassa kattavia niin sanottuja run off -tilastoja, sekä vakuutuslajeissa, joissa vahingon lopullisen korvausmenon selviäminen kestää kauan. Esimerkkejä jälkimmäisistä vakuutuslajeista vahinkovakuutuksessa ovat lakisääteinen tapaturmavakuutus, liikennevakuutus sekä vapaaehtoiset vastuu- ja tapaturmavakuutukset. Lähtökohtaisesti suurin osa henkivakuutustuotteista sisältää myös jälkimmäisiä ominaisuuksia. Henkivakuutussopimukset ovat myös alttiina vakuutuksenottajien käyttäytymisessä tapahtuville muutoksille, koska vakuutuksenottajat voivat muuttaa maksamiensa preemioiden maksuintensiteettiä tai päättää olemassa olevan sopimuksensa.

Vahinkovakuutustoiminnan riskit

Vahinkovakuutusriskit jaetaan usein vakuutusmaksu- ja katastrofiriskeihin sekä vastuuvelariskeihin, jotta

erotetaan voimassa oleviin sopimuksiin liittyviin tuleviin vahinkoihin ja jo sattuneisiin vahinkoihin liittyvät riskit.

Vahinkovakuutustoiminnan riskit

Ulkoiset tekijät

Tekniset ja lääketieteelliset innovaatiot, ilmastonmuutokset, luonnonkatastrofit, kansantaloudelliset olosuhteet, inflaatio, lait ja muu sääntely

Muutoksia tulipalojen, liikenneonnettomuuksien, myrskyjen, tulvien, varkauksien ja muiden vakuutettujen tapahtumien ajoituksessa, tiheydessä ja vakavuudessa

Muutoksia mm. pitkäikäisyydessä, inflaatiokomponenteissa, piilevissä riskitekijöissä ja juridisissa ennakkotapauksissa

Vakuutusmaksu- ja katastrofiriskit

Muutokset vastuiden odotetuissa kassavirroissa ao. tekijöiden seurauksena:

- Voimassa olevien sopimusten tulevien vahinkotapahtumien suuruus ja/tai toteutumistiheys on suurempi kuin odotettiin.
- Voimassa olevien sopimusten tulevien korvauskulujen ajoitus eroaa odotetusta.

Vastuuvelariski

Muutokset vastuiden odotetuissa kassavirroissa ao. tekijöiden seurauksena:

- Toteutuneista vahinkotapahtumista aiheutuneet korvauskulut ovat suurempia kuin odotettiin.
- Korvauskulujen ajoitus eroaa odotetusta.

Muutokset vastuiden taloudellisessa arvossa ja vastuuvelassa

Muutokset markkinakoroissa ja viranomaisten määrittämissä diskonttauskoroissa

Vakuutusmaksu- ja katastrofiriski

Vakuutusmaksuriski liittyy tuleviin korvauksiin ja se aiheutuu vahinkotapahtumista, jotka eivät ole tapahtuneet tilinpäätöshetkeen mennessä. Toteutuvien vahinkotapahtumien toteutumistiheydessä, suuruudessa ja ajoituksessa voi olla eroja ennakoituihin verrattuna ja siten korvausten määrä voi erota ennakoituista korvausten määrästä. Näiden seurauksena tulevat korvauskulut ylittävät ennakoitun tason, mistä aiheutuu tappioita tai epäedullisia muutoksia vakuutusvelkojen arvoissa.

Katastrofiriski voidaan nähdä vakuutusmaksuriskin äärimmäisenä toteutumana. Se on riski harvoin sattuvista, vaikutuksiltaan vakavista tai poikkeuksellisista tapahtumista, joita ovat esimerkiksi luonnonkatastrofit, joiden hinnoittelu ja oletukset varauksia tehtäessä sisältävät merkittävää epävarmuutta. Tällaiset tapahtumat voivat johtaa siihen, että toteutuneet korvaukset poikkeavat merkittävästi odotetuista kokonaiskorvauksista, jonka seurauksena syntyy tappioita tai epäedullisia muutoksia vakuutusvelkojen arvossa.

Vastuuvelkariski

Vastuuvelkariski liittyy jo tapahtuneisiin vahinkoihin, ja on seurausta tilinpäätöspäivänä tai tätä ennen tapahtuneista vahingoista. Lopullinen korvauskulujen suuruus, toistumistiheys ja maksuajankohdat voivat erota etukäteen oletetuista. Näiden seurauksena vastuuvelat eivät ole riittäviä kattamaan jo sattuneiden vahinkojen korvauskuluja ja siitä on seurauksena tappioita tai epäedullisia muutoksia vakuutusvelkojen arvoissa.

Muuttamisriski sisältyy vastuuvelkariskiin ja se voidaan määritellä riskinä tappiosta tai epäsuotuisina muutoksina vakuutus- tai jälleenvakuutusvelkojen arvossa, joka johtuu eläkevarausten

muutosintensiteetin tason, trendin tai volatiliiteetin muuttumisesta. Muutosintensiteetin vaihtelun syynä voivat olla lainsäädännön muutokset tai vakuutetun terveydentilan muutokset.

Henkivakuutustoiminnan riskit

Henkivakuutusvelkojen arvo on herkkä sekä vastuunvalintariskeille että vastuuvelan diskonttauskorkoon liittyvälle riskille. Vastuunvalintariskit sisältävät biometrisiä riskejä, vakuutuksenottajien käyttäytymiseen liittyviä riskejä ja kustannusriskejä kuvassa Henkivakuutustoiminnan riskit esitetyn mukaisesti.

Henkivakuutustoiminnan riskit

Ulkoiset tekijät

Uudet tartuntataudit, lääketieteelliset innovaatiot, luonnonkatastrofit, muutokset elintavoissa, kansantaloudelliset olosuhteet, lait, verotus ja muu sääntely

Muutokset pitkäikäisyydessä, kuolevuudessa, sairastavuudessa ja työkyvyttömyydessä tai käytettyjen mallien epätarkkuus

Biometriset riskit

Muutokset vastuiden odotetuissa kassavirroissa ao. tekijöiden seurauksena:

- Eläkkeitä maksetaan pidemmän aikaa kuin odotettiin.
- Kuolemantapaus-, työkyvyttömyys- tai sairauskulutapauksia tulee korvattavaksi enemmän kuin odotettiin.

Muutokset vakuutuksenottajien käyttäytymisessä

Käyttäytymisriskit

Muutokset vastuiden odotetuissa kassavirroissa ao. tekijöiden seurauksena:

- Vakuutusten toteutunut raukeamisaste eroaa odotetusta.
- Vakuutus sopimuksia lopetetaan ennalikaisesti eri määrä kuin oli ennustettu.

Muutokset yleiskustannuksissa ja/tai vakuuttamisen suorissa kustannuksissa

Kustannusriski

Muutokset vastuiden odotetuissa kassavirroissa ao. tekijöiden seurauksena:

- Aiheutuneet kustannukset ylittävät odotetun tason.
- Aiheutuneet kustannukset ovat odotettua etupainotteisempia.

Muutokset vastuiden taloudellisessa arvossa ja vastuuvelassa

Muutokset markkinakoroissa ja viranomaisten määrittämissä diskonttauskoroissa

Biometriset riskit

Biometriset riskit ovat riski siitä, että yhtiön olisi maksettava enemmän kuolemantapaus-,

työkyvyttömyys- tai sairauskulukorvauksia kuin odotettiin, tai että eläkevakuutuksissa eläkkeitä on maksettava vakuutetuille pidempään

(pitkäikäisyysriski) kuin yhtiö ennakoi vakuutusten alkuperäisellä hinnoitteluhetkellä.

Henkivakuutustoiminnassa, kuten vahinkovakuutustoiminnassakin, katastrofitapahtumat sisältävät sekä harvinaisia yksittäisiä tapahtumia tai tapahtumaketjuja, yleensä lyhyen ajanjakson aikana, että vieläkin harvemmin pitkäkestoisia tapahtumia. Katastrofiriski, eli toisin sanoen biometrisen riskin ääritapaus toteutuu, kun yksittäinen suuren kokoluokan tapahtuma johtaa merkittävään eroavaisuuteen korvausten määrässä verrattuna odotettuun.

Vakuutuksenottajien käyttäytymiseen liittyvät riskit ja kustannusriski

Käyttäytymisriskit syntyvät vakuutuksenottajien käyttäytymiseen liittyvästä epävarmuudesta. Vakuutuksenottajilla on oikeus lopettaa

vakuutusmaksujen maksaminen (raukeamisriski) ja heillä saattaa olla mahdollisuus lopettaa vakuutussopimus ennenaikaisesti (takaisinostoriski).

Yhtiö on altistunut lisäksi kustannusriskille, joka syntyy silloin, kun aiheutuneiden kustannusten ajoitus ja/tai määrä eroavat hinnoittelun hetkellä odotetusta. Tämän seurauksena alun perin oletetut kuormitukset eivät välttämättä riitä kattamaan toteutuneita kuluja.

Vastuuvelan diskonttaus korkoon liittyvä riski

Vastuuvelan diskonttaus korkoon liittyvä riski on merkittävin vastuuvelan riittävyteen liittyvä riski. Sopimukseen sisältyvä laskuperustekorko on päätetty koko sopimusajalle. Tämän johdosta markkinakorkojen ja odotettujen sijoitustuottojen laskiessa saatetaan joutua tilanteeseen, jossa vastuuvelkaa on täydennettävä.

Sijoitusportfolion markkinariskit

Markkinariskeillä viitataan yleisesti rahoitusvarojen ja -velkojen markkina-arvojen sekä vakuutusvelkojen markkinaehtoisten arvojen muutosten aiheuttamiin vaihteluihin yhtiön tuloksessa ja pääomassa.

Lisäksi markkinariski sisältää myös riskin heikentyvästä markkinalikviditeetistä, joka ilmenee kasvavana osto- ja myyntinoteerausten erona, ja riskin odottamattomista muutoksista saamisen takaisinmaksuaikataulujen suhteen. Molemmissa tapauksissa sijoitusportfolioiden rahoitusinstrumenttien markkina-arvot voivat muuttua.

Korkojen, valuuttakurssien ja inflaation sekä luottoriskimarginaalien ja osakkeiden hintojen yleisten trendien muutosten aiheuttamat riskit voidaan määrittellä **yleisiksi markkinariskeiksi** ja niitä hallitaan allokaatiolimiiteillä ja muilla riskilimiiteillä.

Liikkeeseenlaskijakohtaisella markkinariskillä tarkoitetaan riskiä, joka kohdistuu yksittäisen liikkeeseenlaskijan velka- ja osakeinstrumentteihin ja tätä riskiä voidaan hallita liikkeeseenlaskijakohtaisilla limiiteillä.

Korko- ja valuuttariskit

muutostekijät. Kyseisiä tekijöitä kuvataan Korko- ja valuuttariskit -kuvassa.

Korkoihin, inflaatioon, inflaatio-odotuksiin sekä valuuttakursseihin vaikuttavat useat ulkoiset

Korko- ja valuuttariskit

Ulkoiset tekijät

Kansantaloudelliset, yhteiskunnalliset ja rahoitusmarkkinoiden olosuhteet, kansainvälinen kauppa, poliittiset päätökset, keskuspankkien toimenpiteet, lait, verotus ja muu sääntely

Epäsuotuisat korkojen muutokset

Korkoriski (nimellis- ja reaalikorot)

Muutokset käyvissä arvoissa ao. tekijöiden seurauksena:

- Korkoposititioiden arvo pienenee välittömästi.
- Tulevat sijoitukset toteutetaan epäsuotuisilla korkotasolla.

Epäsuotuisat valuuttakurssien muutokset

Valuuttariski

Muutokset käyvissä arvoissa ao. tekijöiden seurauksena:

- Ulkomaan rahan määräisten transaktioposititioiden arvo pienenee.
- Ulkomaisiin tytäryhtiöihin tehtyjen nettosijoitusten arvo perusvaluutassa laskee.

Negatiivinen vaikutus taloudelliseen tulokseen ja vakavaraisuuspääomaan

Valuuttariski voidaan jakaa transaktioriskiiin ja translaatoriskiiin. Transaktioriskillä tarkoitetaan valuuttariskiä, joka syntyy liiketoiminnan ja sijoitusten sopimus pohjaisista ulkomaanvaluutan määräisistä kassavirroista ja valuuttakaupoista. Translaatoriskillä tarkoitetaan valuuttariskiä, joka voi realisoitua kun

perusvaluutassa esitettyjä tase-arvoja tai tunnuslukuja kuten pääomavaadetta muunnetaan toiseen valuuttaan.

Osake- ja spread-riskit

Sampo-konserni altistuu osakkeiden hintojen ja luottomarginaalien muutoksista aiheutuville hintariskeille korko- ja osakesijoitustensa kautta.

Osakkeiden hintojen ja luottomarginaalien muutoksiin vaikuttavat yleiset markkinatrendit sekä yksittäiseen liikkeeseenlaskijaan tai liikkeeseenlaskuun liittyvät riskitekijät.

Osake- ja spread-riskit

Ulkoiset tekijät

Kansantaloudelliset, yhteiskunnalliset ja rahoitusmarkkinoiden olosuhteet, lait, verotus ja muu sääntely, tekninen kehitys ja innovaatiot

- Muutokset liikkeeseenlaskijan taloudellisessa asemassa ja tulevaisuuden näkymissä
- Muutokset markkinoiden odotuksissa liikkeeseenlaskijan taloudellisesta tulevaisuudesta
- Markkinoiden yleinen volatiliteetti.

- Muutokset liikkeeseenlaskijan taloudellisessa asemassa ja tulevaisuuden näkymissä.
- Muutokset markkinaodotuksissa liikkeeseenlaskijan maksukyvyttömyyden todennäköisyydestä ja liikkeeseenlaskun tappio-osuudesta
- Markkinoiden yleinen volatiliteetti
- Velkainstrumenttien ja niihin liittyvien vakuuksien ehdot.

Osakeriski

Muutokset käyvissä arvoissa tai maksukyvyttömyyden määrissä ao. tekijöiden seurauksena:

- Kasvavat riskipreemiot ja vastaavat negatiiviset muutokset arvostustasoissa pienentävät ostettujen osakepositioiden markkina-arvoa.
- Pienenevät riskipreemiot ja vastaavat positiiviset muutokset arvostustasoissa pienentävät ns. short-osakepositioiden markkina-arvoa.

Spread-riski

Muutokset käyvissä arvoissa tai maksukyvyttömyyden määrissä ao. tekijöiden seurauksena:

- Velkainstrumenttien arvo laskee luottomarginaalien leventyessä.
- Velkainstrumenteilla otettujen ns. short-positioiden arvo laskee luottomarginaalien kaventuessa.
- Vakuuden arvo poikkeaa odotetusta
- Vastapuoli ei lopulta kykene täyttämään taloudellisia velvoitteitaan niiden erääntyessä.

Negatiiviset vaikutukset taloudelliseen tulokseen

Vastapuoliriskit

Luottoriski koostuu määritelmällisesti luottotappio-, spread- ja toimitusriskeistä. Luottotappioriski viittaa tappioihin, jotka aiheutuvat sopimusvastapuolten (vastapuoliriski) tai velallisten (liikkeeseenlaskijariski) toteutuneesta maksukyvyttömyydestä.

Vastapuoliriskin tapauksessa lopullinen tappio riippuu johdannais- tai jälleenvakuutus sopimuksen positiivisesta markkina-arvosta maksukyvyttömyyshetkellä sekä palautusosuudesta, johon vaikuttaa vakuuksien määrä.

Liikkeeseenlaskijariskin toteutuessa lopullisen tappion määrä riippuu tehdyn arvopaperisijoituksen tai talletuksen koosta maksukyvyttömyyshetkellä ja sitä pienentävästä palautusosuudesta.

Spread-riski viittaa tappioihin, jotka aiheutuvat velkainstrumenttien ja luottojohdannaisien luottoriskispreadien muutoksista. Luottoriskispreadit muuttuvat, kun markkinoiden käsitys

maksukyvyttömyyksien todennäköisyyksistä muuttuu. Pohjimmiltaan luottoriskispread on luottotappioriskin markkinahinta, joka on hinnoiteltu velkainstrumentin markkina-arvoon. Näin ollen velkainstrumentin arvon tulisi laskea ennen kuin maksukyvyttömyys toteutuu. Näiden ominaisuuksien johdosta spread-riski, sisältäen myös velkainstrumentteihin liittyvän luottotappioriskin, luokitellaan Sampo-konsernissa osaksi sijoitussalkun markkinariskejä.

Toimitusriski realisoituu, kun sopimuksen toinen vastapuoli epäonnistuu sopimuksen mukaisen velvoitteensa toimittamisessa ajallaan. Toimitusriski voi liittyä maksukyvyttömyydestä aiheutuvaan tappioon toimitushetkellä tai siihen, että sopimusosapuolet toimittavat sopimuksen mukaiset velvoitteensa eriaikaisesti. Sampo-konsernin yhtiöiden käyttämät keskitetyt toimitus- ja selvitysjärjestelmät pienentävät toimitusriskiä tehokkaasti.

Vastapuoliriskit

Ulkoiset tekijät

Kansantaloudelliset, yhteiskunnalliset ja rahoitusmarkkinoiden olosuhteet, lait, verotus ja muu sääntely, tekninen kehitys ja innovaatiot, luonnonkatastrofit ja muut katastrofitapahtumat

- Muutokset vastapuolen luottokelpoisuudessa
- Instrumentin ja vakuusmekanismin ehdot
- Rahoitusinstrumenttien ja vakuusmarkkinoiden volatiliiteetti.

Johdannaisvastapuoliriski

Luottotappiot ao. tekijöiden seurauksena:

- Nettoposition nopea arvonnousu
- Johdannaisvastapuoli ei pysty toimittamaan vakuutta tai ei suoriudu johdannaisista aiheutuvista maksuistaan
- Vakuuden arvo poikkeaa odotetusta.

- Muutokset vastapuolen luottokelpoisuudessa
- Sopimuksen ehdot.

Jälleenvakuutusvastapuoliriski

Luottotappiot ao. tekijöiden seurauksena:

- Jälleenvakuutussaatavat lisääntyvät
- Jälleenvakuutusvastapuoli ei kykene maksamaan jälleenvakuutussaatavia niiden erääntyessä.

Negatiiviset vaikutukset taloudelliseen tulokseen

ALM-riskit

Yhtiö altistuu ALM-riskille (Asset and Liability Management -riskille) kun markkinamuuttujissa (korot, inflaatio ja valuuttakurssit) tapahtuvat muutokset vaikuttavat sijoitusten ja johdannaisten arvoon erisuuruisesti, kuin mitä ne vaikuttavat vakuutusvelkojen markkinaehtoiseen arvoon. On huomioitava, että vakuutusvelkojen kassavirrat ovat mallinnettuja estimaatteja ja näin ollen niiden ajoitukseen ja määrään liittyy epävarmuutta. Tämä epävarmuus on keskeinen osa ALM-riskiä.

Likviditeettiriskit

Likviditeettiriski on riski siitä, että konserniyhtiöt eivät pysty harjoittamaan strategiansa mukaista normaalia liiketoimintaa tai äärimmäisissä tapauksissa eivät pysty suoriutumaan erääntyvistä maksuvelvoitteistaan määräajassa johtuen saatavissa olevien likvidien varojen puutteesta tai esteistä päästä tarvittaville markkinoille.

Likviditeettiriskit

Ulkoiset tekijät

Kansantaloudelliset, yhteiskunnalliset ja rahoitusmarkkinoiden olosuhteet, lait, verotus ja muu sääntely, markkinahäiriöt, luonnonkatastrofit ja muut katastrofitapahtumat

- Vakuutuksenottajien kulutuskäyttäytyminen markkinoilla
- Muutokset yhtiön luottokelpoisuudessa ja maineessa
- Suurvahinkojen ajallinen keskittyminen ja samanaikainen jälleenvakuuttajien maksukyvyttömyys
- Yhtiön oma velkarakenne.

Likviditeettiriski – vakuutusvelat

- Vakuutus sopimusten uusiminen on odotettua vähäisempää.
- Korvauskulut ovat lyhyellä aikavälillä selkeästi odotettua korkeammat.

- Sijoittajien käyttäytyminen markkinoilla
- Markkinoiden yleinen likviditeetti
- Muutokset yhtiön luotto-kelpoisuudessa ja rahoitustarpeissa
- Yhtiön sijoitussalkun rakenne.

Likviditeettiriski – sijoitusvarat ja rahoitus

- Rahoitusta ei ole saatavilla kohtuullisilla ehdoilla tai ollenkaan.
- Sijoitusvaroja ei voida myydä kohtuullisilla hinnoilla tai ollenkaan.

- Jälleenvakuuttajien käyttäytyminen markkinoilla
- Johdannaisvastapuolten käyttäytyminen yleisesti
- Muutokset yhtiön luottokelpoisuudessa
- Yhtiön velkarakenne.

Likviditeettiriski – johdannaiset ja jälleenvakuutus

- Jälleenvakuutusta ei ole saatavilla kohtuullisilla ehdoilla tai ollenkaan.
- Rahoitusjohdannaisia ei ole saatavilla kohtuullisilla ehdoilla tai ollenkaan.

Kykenemättömyys toteuttaa transaktioita kohtuullisilla ehdoilla tai suoritua taloudellisista velvoitteista vaarantaa likviditeettiaseman, riskipositoiden ja pääomarakenteen hallinnoinnin strategian mukaisesti

Likviditeettiriskin lähteet Sampo-konsernissa ovat luonteeltaan joko sisäisiä tai ulkoisia. Mikäli yhtiön luottokelpoisuus laskee tai yhtiön kyky rahoittaa toimintaansa vaikuttaa muutoin uhatulta, sen kyky

rahoituksen hankkimiseen, jälleenvakuutussuojan ostamiseen tai rahoitusjohdannaisten solmimiseen kohtuulliseen hintaan vaarantuu. Tämän lisäksi vakuutuksenottajat eivät välttämättä ole halukkaita

uusimaan vakuutusopimuksiaan johtuen yhtiön taloudellisista haasteista tai maineeseen liittyvistä tekijöistä. Jos nämä sisäisistä tekijöistä johtuvat riskit toteutuvat markkinoiden yleisen epävarmuustilan

vallitessa, jolloin myös sijoitusvarallisuuden myynti ja velkojen jälleenrahoitus on vaikeaa, voi riittävän likviditeetin ylläpito olla haastavaa.

Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan tappioriskiä, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista tai järjestelmistä, henkilöstöstä tai ulkoisista tapahtumista. Operatiiviset riskit sisältävät compliance-riskit, mutta ne eivät sisällä strategisista päätöksistä aiheutuvia riskejä. Nämä riskit voivat toteutua esimerkiksi seuraavista syistä:

- Sisäiset väärinkäytökset
- Ulkoiset väärinkäytökset
- Riittämätön henkilöstöhallinto
- Riittämättömät toimintapolitiikat asiakkaisiin, tuotteisiin tai liiketoimintoihin liittyen
- Vahingot fyysiselle omaisuudelle
- Toimintojen keskeytyminen ja järjestelmävirheet
- Virheet toimintaprosesseissa.

Toteutuneet operatiiviset riskit voivat aiheuttaa negatiivisia tulosvaikutuksia johtuen ylimääräisistä

kuluista tai tuottomenetyksistä. Pitkällä aikavälillä operatiiviset riskit voivat johtaa maineen menettämiseen ja lopulta asiakkaiden menettämiseen, mikä vaarantaa yhtiön kyvyn toteuttaa liiketoimiaan strategiansa mukaisesti.

Compliance-riskillä tarkoitetaan oikeudellisiin tai hallinnollisiin seuraamuksiin, taloudellisiin tappioihin tai maineen menettämiseen liittyviä riskejä, jotka ovat seurausta siitä, että yhtiö on jättänyt noudattamatta sen toimintaan sovellettavia lakeja, asetuksia tai muita hallinnollisia määräyksiä. Compliance-riski voidaan yleensä kohdentaa sisäisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin ja siten se voidaan nähdä osana operatiivisia riskejä.

Operatiiviset riskit

Ulkoiset tekijät

Luonnonkatastrofit, muut katastrofitapahtumat, epidemiat, luvattomat tai laittomat toimet ja tekninen kehitys

- Henkilöresurssien osaaminen ja rehellisyys
- Laitteistot, ohjelmistot ja data
- Työprosessit.

Operatiiviset prosessit

Asiakaspalvelun tai sisäisten prosessien korkeat kustannukset tai alhainen laatu ao. tekijöiden seurauksena:

- Sisäiset prosessit eivät toimi odotetusti
- Asiakaspalvelu ei toimi odotetusti.

- Lähdedatan eheys
- Laskentamenettelyt
- Raportointimenettelyt
- Pääsy dataan ja raportteihin.

Data ja informaatio

Puutteellinen päätöksenteko ja toimenpiteet sekä säännöistä poikkeava raportointi ao. tekijöiden seurauksena:

- Riittämätön, virheellinen tai vääräaikainen tieto tai raportointi.

- Sisäiset tapahtumat, vahingot, viat, rikkomukset jne..

Resurssivahingot

Toimintojen keskeytyminen ao. tekijöiden seurauksena:

- Vahingot henkilöstölle
- Vahingot fyysiselle omaisuudelle tai toimipaikoille
- Datan vahingoittuminen tai katoaminen.

Negatiivinen vaikutus taloudelliseen tulokseen johtuen välittömistä kustannuksista tai tuottojen vähenemisestä ja kykenemättömyydestä harjoittaa normaalia liiketoimintaa strategian mukaisesti maineen ja asiakkaiden menetyksen takia

Tilinpäätös

Konsernin IFRS-tilinpäätös	164
Konsernin laaja tuloslaskelma, IFRS	164
Konsernitase, IFRS	165
Laskelma oman pääoman muutoksista, IFRS	166
Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS	167
Tilinpäätöksen liitetiedot	169
Yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista	169
Segmentti-informaatio	185
Konsernin liitetiedot	192
 Sampo Oyj:n tilinpäätös	 258
Sampo Oyj:n tuloslaskelma	258
Sampo Oyj:n tase	259
Sampo Oyj:n rahavirtalaskelma	260
Yhteenveto Sampo Oyj:n merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista	262
Sampo Oyj:n liitetiedot	263
 Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset	 272
 Tilintarkastuskertomus	 273

Konsernin IFRS-tilinpäätös

Konsernin laaja tuloslaskelma, IFRS

Milj. e	Liite	1-12/2015	1-12/2014
Vakuutusmaksutulo	1 8	5 522	5 544
Sijoitustoiminnan nettotuotot	2 10 18	998	898
Liiketoiminnan muut tuotot		46	32
Korvaukset	3 8	-3 917	-3 771
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	4	-502	-489
Henkilöstökulut	5	-438	-603
Liiketoiminnan muut kulut	6 8	-545	-558
Rahoituskulut	10	-68	-29
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	14	793	735
Tilikauden voitto ennen veroja		1 888	1 759
Verot	21 22 23	-232	-220
Tilikauden voitto		1 656	1 540
Kauden muut laajan tuloksen erät			
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi	23 24		
Muuntoerot		-35	-174
Myytavissä olevat rahoitusvarat		-106	72
Osuus osakkuusyhtiöiden muun laajan tuloksen eristä		16	-168
Verot		21	-15
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen		-103	-285
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot		14	-101
Verot		-3	26
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen		11	-76
TILIKAUDEN LAAJA TULOS		1 564	1 179
Osakekohtainen tulos (eur)	9	2,96	2,75

Konsernitase, IFRS

Milj. e	Liite	12/2015	12/2014
Varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	11	26	24
Sijoituskiinteistöt	12	191	195
Aineettomat hyödykkeet	13	724	715
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	14	7 679	7 447
Rahoitusvarat	10 15 16 17 18 19	17 189	16 930
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	10 20	5 847	5 259
Laskennalliset verosaamiset	21	36	86
Saamiset jälleenvakuutusopimuksista	28	242	240
Muut varat	25	1 708	1 781
Käteiset varat	10 26	1 997	2 074
Varat yhteensä		35 639	34 750
Velat			
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	27	14 447	14 248
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	28	5 841	5 289
Rahoitusvelat	10 16 17 29	2 375	2 423
Laskennalliset verovelat	21	468	504
Varaukset	30	51	63
Eläkevelvoitteet	31	90	265
Muut velat	32	957	1 035
Velat yhteensä		24 228	23 827
Oma pääoma			
Osakepääoma	34	98	98
Rahastot		1 531	1 531
Kertyneet voittovarot		9 325	8 655
Muut oman pääoman erät		457	639
Oma pääoma yhteensä		11 411	10 924
Oma pääoma ja velat yhteensä		35 639	34 750

Laskelma oman pääoman muutoksista, IFRS

Milj. e	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Vara- rahasto	Sij. vapaan pääoman rahasto	Voitto- varat ¹⁾	Muunto- erot ²⁾	Myytavissä olevat rahoi- tusvarat ³⁾	Yht.
Oma pääoma 1.1.2014	98	0	4	1 527	8 175	-136	976	10 643
Muutokset omassa pääomassa								
Nostamatta jätettyjen osinkojen palautus					8			8
Osingonjako					-924			-924
Osuus osakkuusyhtiön muista oman pääoman muutoksista					17			17
Kauden voitto					1 540			1 540
Muut laajan tuloksen erät					-160	-264	64	-361
Oma pääoma 31.12.2014	98	0	4	1 527	8 655	-400	1 039	10 924
Muutokset omassa pääomassa								
Nostamatta jätettyjen osinkojen palautus					8			8
Osingonjako					-1 092			-1 092
Osuus osakkuusyhtiön muista oman pääoman muutoksista					7			7
Kauden voitto					1 656			1 656
Muut laajan tuloksen erät					90	-72	-111	-92
Oma pääoma 31.12.2015	98	0	4	1 527	9 325	-472	929	11 411

1) IAS 19 Eläkevelvoitteet standardin nettovaikutus voittovaroihin oli 90 (-160) milj. e.

2) Muut laajan tuloksen erät sisältävät myös konsernin omistussuuden mukaisen osuuden osakkuusyhtiö Nordean vastaavista eristä. Voittovarot sisältävät 80 (-85) milj. euron osuuden Nordean etuusperusteisten eläkkeiden vakuutusmatemaattisista voitoista/tappioista. Muuntoerot sisältävät -37 (-90) milj. euron osuuden Nordean muuntoeroista. Myytävissä olevat varat puolestaan sisältävät -26 (7) milj. euron osuuden Nordean myytävissä olevien rahoitusvarojen käyrien arvojen muutoksista.

3) Myytävissä olevista rahoitusvaroista on kirjattu omaan pääomaan kauden arvostusta 244 (177) milj. euroa. Kauden tulokseen on siirretty -318 (-120) milj. euroa. Eriytetylle Suomi-vakuutuskannalle siirretty osuus oli 10 milj. euroa.

Muuntoeroihin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sekä rahavirtasuojaukseen sisältyvät määrät ovat laajaan tulokseen kirjattuja verovaikutuksella huomioituja eriä.

Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS

Milj. e	2015	2014
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen veroja	1 888	1 759
Oikaisut:		
Poistot	16	21
Realisoitumattomat arvostusvoitot ja -tappiot	-170	-64
Sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot	-377	-280
Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos	550	874
Muut oikaisut	-1 037	-661
Oikaisut yhteensä	-1 018	-110
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)		
Sijoitukset *)	-201	389
Muut varat	56	-146
Yhteensä	-145	243
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Rahoitusvelat	-7	-6
Muut velat	-77	53
Maksetut korot ja tuloverot	-318	-279
Yhteensä	-401	-232
Liiketoiminnasta kertyneet nettorahavarat	323	1 660
Investointien rahavirta		
Investoinnit tytär- ja osakkuusyhtiöosakkeisiin	591	391
Nettoinvestoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-8	-15
Investoinneista kertyneet nettorahavarat	582	377
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Maksetut osingot	-1 079	-913
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, liikkeeseen laskut	1 011	1 199
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, lyhennykset	-931	-1 012
Rahoitukseen käytetyt nettorahavarat	-999	-725
Rahavirrat yhteensä	-93	1 311
Rahavarat tilikauden alussa	2 074	785
Muuntoerot	15	-22
Rahavarat tilikauden lopussa	1 997	2 074
Rahavarojen nettomuutos	-93	1 311
Lisätietoa rahavirtalaskelmaan:	2015	2014
Saadut korot	427	538
Maksetut korot	-115	-109
Saadut osingot	93	102

*) Sijoitukset sisältävät sijoituskiinteistöt, rahoitusvarat sekä sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset.

Rahavirtalaskelman erät eivät ole suoraan johdettavissa taseista mm. vuoden aikana hankittujen ja myytyjen tytäryhtiöiden ja valuuttakurssien muutosten takia.

Tilikauden rahavaroihin sisältyy kassa sekä muita lyhytaikaisia enintään 3 kk:n talletuksia.

Konsernin rahavirtalaskelman liite

Yrityshankinnat 2014

Suomi-yhtiö luovutti 30.12.2014 Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiölle laskuperustekorkoisen ryhmäeläkekantansa. Käteisvaroja siirtyi järjestelyn seurauksena 100 milj. euroa.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista

Sammon konsernitilinpäätös vuodelta 2015 on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, "IFRSs") mukaisesti. Tilinpäätöstä laadittaessa Sampo on soveltanut kaikkia liiketoimintaansa liittyviä 31.12.2015 voimassa olleita ja EU:n komission hyväksymiä standardeja ja tulkintoja.

Kuluneella tilikaudella Sampo otti käyttöön seuraavan liiketoimintaansa liittyvän muutetun standardin:

IAS 19:n *Työsuhde-etuudet* muutos (voimaan 1.2.2015 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) selvensi kirjanpito-käsittelyä, kun etuusperusteisissa järjestelyissä edellytetään työntekijöiden tai kolmansien osapuolien maksuja järjestelyyn. Muutoksilla ei ole ollut olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Konsernitilinpäätöksen liitetietojen laadinnassa on otettu huomioon myös suomalainen kirjanpito- ja yhteisölae-lainsäädäntö sekä viranomaissäännökset. Osa riskeistä vaadittavista liitetiedoista on esitetty konsernitilinpäätöksen Riskienhallinta-osiossa.

Tilinpäätöksen arvostamisperusta on alkuperäinen hankintameno lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, myytävissä olevia rahoitusvaroja, suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa sekä oman pääoman ehtoisina instrumentteina suoritettavia osakeperusteisia maksuja, jotka arvostetaan käypään arvoon.

Konsernitilinpäätös esitetään euroina pyöristettynä lähimpään miljoonaan, ellei toisin ole mainittu.

Sampo Oyj:n hallitus hyväksyi tilinpäätöksen julkaistavaksi 10. helmikuuta 2016.

Konsernitilinpäätös

Tytäryhtiöt

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö Sampo Oyj:n ja sen tytäryhtiöiden tilinpäätökset. Tytäryhtiöinä

käsitellään yhtiöt, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta toteutuu, kun konsernilla on yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta. Hankitut yritykset yhdistellään tytäryhtiöinä siitä päivästä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryhtiöt siihen päivään saakka, kun määräysvalta lakkaa.

Tytäryhtiöiden hankinnat käsitellään hankintamenomenetelmällä. Hankintameno kohdistetaan hankinnan kohteen yksilöitävissä oleville varoille, veloille ja ehdollisille veloille, jotka arvostetaan hankinta-ajankohdan käypään arvoon. Mahdollinen määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa arvostetaan joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien suhteellista osuutta hankitun tytäryhtiön nettovarallisuudesta. Hankekohtaisesti valitulla käsittelytavalla on vaikutusta sekä kirjattavaan vähemmistöosuuden että liikearvon määrään. Määrä, jolla maksettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus sekä mahdollisesti aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät konsernin osuuden hankitun yhtiön nettovarallisuuden käyvästä arvosta, kirjataan liikearvoksi.

Konsernitilinpäätös laaditaan soveltaen yhtenäisiä laadintaperiaatteita samankaltaisissa olosuhteissa toteutuviin samanlaisiin liiketoimiin ja muihin tapahtumiin. Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat sekä voitot ja tappiot eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa.

Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhtiöinä käsitellään yhtiöt, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei valtaa määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista. Jollei toisin osoiteta, huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa 20–50 prosenttia sijoituskohteen äänivallasta. Sijoitukset osakkuusyhtiöihin käsitellään

pääomaosuusmenetelmällä. Hankintahetkellä sijoitukset osakkuusyhtiöihin kirjataan hankintamenoon, jota oikaistaan hankinta-ajankohdan jälkeen tapahtuvalla muutoksella konsernin osuudessa osakkuusyhtiön voitosta (tappiosta) ja muilla muutoksilla, jotka on suoraan kirjattu osakkuusyhtiön omaan pääomaan. Mikäli konsernin osuus osakkuusyrityksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitukset merkitään taseeseen nolla-arvoon ja ylimenevät tappiot yhdistellään vain siinä tapauksessa, että konserni on sitoutunut osakkuusyrityksen velvoitteiden täyttämiseen. Sijoitus osakkuusyhtiöön sisältää hankinnasta syntyneen liikearvon. Realisoitumattomat voitot (tappiot) konsernin ja osakkuusyhtiön välillä eliminoidaan konsernin omistussuuden mukaisesti.

Konsernin omistussuuden mukainen osuus osakkuusyhtiön tuloksesta on esitetty omana eränään tuloslaskelmassa. Konsernin osuus osakkuusyhtiön muihin laajan tuloksen eriin kirjatusta muutoksista on esitetty konsernin muissa laajan tuloslaskelman erissä.

Jos ilmenee viitteitä siitä, että sijoituksen arvo saattaa olla alentunut, testataan sen kirjanpitoarvo arvonalentumisen varalta vertaamalla sitä sijoituksesta kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Kerrytettävissä olevana rahamääränä pidetään käyttöarvoa tai myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyä käypää arvoa sen mukaan kumpi niistä on suurempi. Jos sijoituksesta kerrytettävissä oleva rahamäärä on pienempi kuin sen kirjanpitoarvo, vähennetään kirjanpitoarvoa kirjaamalla siitä tulosvaikutteinen arvonalentumistappio, jonka suuruus on kirjanpitoarvon ja kerrytettävissä olevan rahamäärän erotus. Mikäli sijoituksesta kerrytettävissä oleva rahamäärä myöhemmin kasvaa ja on suurempi kuin kirjanpitoarvo peruutetaan tehty arvonalennus vastaavasti tulosvaikutteisesti.

Ulkomaan rahan määräiset liiketoimet

Konsernitilinpäätös laaditaan euroina, joka on konsernin ja emoyhtiön toiminta- ja esittämisvaluutta. Konserniyhtiöt ovat laatineet tilinpäätöksensä käyttäen toimintavaluutta, joka on kunkin yhtiön taloudellisen toimintaympäristön päävaluutta. Yhtiöiden ulkomaan rahan määräiset liiketoimet kirjataan toimintavaluutan määräisiksi tapahtumapäivän kurssiin tai kirjauskuukauden keskikurssiin. Tilinpäätöspäivänä ulkomaan rahan määräiset tase-erät muutetaan yhtiön toimintavaluutan määräisiksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisten liiketapahtumien ja monetaaristen tase-erien muuttamisesta toimintavaluutan määräisiksi aiheutuvat kurssierot kirjataan valuuttakurssivoitoina tai -tappioiden tuloslaskelmaan. Myytävänä pidettävien ei-monetaaristen rahoitusvarojen kurssierot kirjataan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon.

Ulkomaisten tytäryritysten, joiden toimintavaluutta ei ole euro, tuloslaskelmat muutetaan euroiksi tilikauden keskikurssiin ja taseet tilinpäätöspäivän kurssiin. Syntyvät kurssierot kirjataan omaan pääomaan muuntoeroksi, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun tytäryritys myydään kokonaan tai osittain, kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

Ulkomaisten yksiköiden hankintaan liittyvä liikearvo ja käyvän arvon oikaisu käsitellään tilinpäätöksessä kuin ne olisivat ulkomaisen yksikön varoja ja velkoja. Muuntoerot, jotka syntyvät näiden erien muuttamisesta tilinpäätöspäivän kurssiin, kirjataan omaan pääomaan ja niiden muutos muihin laajan tuloksen eriin.

Muuntoerot, jotka ovat syntyneet ennen konsernin IFRS-standardeihin siirtymispäivää 1.1.2004, on IFRS 1 salliman helpotuksen mukaisesti oletettu nollan suuruiseksi.

Konsernitilinpäätöksessä on käytetty seuraavaa valuuttakurssia:

	Tilinpäätöspäivän kurssi	Tilikauden keskikurssi
1 euro =		
Ruotsin kruunua	9,1895	9,3534

Segmenttiraportointi

Konsernin segmentointi perustuu liiketoiminta-alueisiin, joiden riskit ja kannattavuuteen vaikuttavat lähtökohdat sekä sääntely-ympäristö poikkeavat toisistaan. Liiketoiminnan valvonta ja ohjaus sekä raportointi johdolle on organisoitu liiketoimintasegmenttien mukaisesti. Konsernin liiketoimintasegmentit ovat vahinkovakuutus-, henkivakuutus- sekä omistusyhteisötoiminta.

Maantieteellisiä alueita koskevana tietoina on esitetty tuotot ulkopuolisilta asiakkailta sekä pitkäaikaiset varat. Raportoivat segmentit ovat Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska ja Baltia.

Segmenttien ja yhtiöiden välisten kotimaisten ja rajat ylittävien liiketoimien hinnoittelussa on sovellettu markkinaehtoperiaatetta. Hinnoittelu perustuu OECD:n siirtohinnoitteluoheistukseen sekä EU:n siirtohinnoitteludokumentoinnista antamaan käytännönsäntöön.

Konsernitilinpäätöksessä segmenttien väliset liiketapahtumat, saamiset ja velat eliminoidaan rivi riviltä.

Korot ja osingot

Korkotuotot ja -kulut jaksetaan efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen juoksuajalle. Tällä menetelmällä korkotuotot ja -kulut jaksetaan rahoitusinstrumentin juoksuajalle tasaisesti suhteessa instrumentin taseessa olevaan pääomaan. Osingot kirjataan tuotoksi sinä tilikautena, jona oikeus niiden saamiseen on syntynyt.

Palkkiot

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusinstrumenttien palkkiot ja transaktiokulut kirjataan suoraan tulokseen instrumentin alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä.

Vakuutusten hankkimisesta aiheutuvat menot käsitellään vahinkovakuutustoiminnassa vakuutusten aktivoituina hankintamenoina. Henkivakuutustoiminnassa hankintamenot käsitellään Liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyvinä palkkiokuluina. Muut palkkiokulut sisältyvät tuloslaskelmaerään Sijoitustoiminnan nettotuotot.

Vakuutusmaksut

Tuloslaskelmaerä Vakuutusmaksut sisältää vahinko- ja henkivakuutustoiminnan vakuutusmaksutulon.

Vahinkovakuutustoiminnan vakuutussopimukset ovat pääosin lyhytaikaisia vuosivakuutuksia, jolloin vakuutusmaksu kirjataan vakuutusmaksutuloksi vuosimaksun erääntyessä. Tilinpäätöspäivänä vakuutusmaksutuloa oikaistaan vakuutusmaksuvastuun muutoksella eli sillä osuudella vakuutusmaksutulosta, joka vakuutussopimuksen kattaman ajanjakson perusteella kuuluu seuraavalle tilikaudelle.

Henkivakuutustoiminnan vakuutussopimuksiin ja sijoitussopimuksiin sisältyvät vastuut ovat pitkäaikaisia, jolloin vakuutusmaksu ja sen perusteella

maksettava korvaus eivät yleensä kohtaa samalla tilikaudella. Vakuutusmaksut kirjautuvat maksutuloon vakuutuslajista riippuen pääsääntöisesti maksuperusteisesti. Veloitusperusteisesti kirjautuu osa ryhmäeläkevakuutuksen vakuutusmaksuista.

Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään kuluna erässä Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä niiden arvostuskäytännön mukaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamisiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin ja muihin rahoitusvelkoihin.

Konsernin riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti sijoituksia seurataan ja hallinnoidaan käyvin arvoin mahdollisimman ajantasaisen ja oikean kuvan saamiseksi sijoitustoiminnasta. Sijoitukset myös raportoidaan konsernin johdolle käyvin arvoin. Rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset ovat joukkovelkakirjoja ja oman pääoman ehtoisia instrumentteja. Ne on pääosin luokiteltu myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi.

Henkivakuutustoiminnassa vakuutussopimuksia koskevan standardin IFRS 4 mukaan harkinnanvaraiseen voitonjakoon oikeutettujen sopimusten arvostuksessa noudatetaan kansallisia laskentaperiaatteita, tasoitusmäärää lukuun ottamatta, eli sopimuksia ei arvosteta käypään arvoon. Näiden sopimusten sekä oman pääoman katteena olevia sijoituksia hallinnoidaan kokonaisuutena ja ne on pääosin luokiteltu myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi on henkivakuutustoiminnassa määritetty sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset, jotka esitetään taseessa omana eränään. Myös näitä vastaava velka esitetään omana eränään. Lisäksi ulkomaisten tytäryhtiöiden rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset sekä rahoitusinstrumentit, joissa pääinstrumentista ei ole irrotettu kytkettyä johdannaista, on määritetty käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi.

Vahinkovakuutus- ja omistusyhteisötoiminnassa sijoitukset on katsottu pääosin myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi.

Taseeseen ja taseesta pois kirjaaminen

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen, eräpäivään asti pidettävien sijoitusten ja myytävissä olevien rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan taseeseen kauppapäivänä, joka on päivä, jolloin sitoudutaan ostamaan tai myymään kyseinen rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluva erä. Lainat ja muut saamiset kirjataan taseeseen lainaa nostettaessa.

Rahoitusvarat ja -velat netotetaan ja esitetään taseessa nettomääräisenä vain silloin, kun netottamiseen on laillinen oikeus ja netotus aiotaan toteuttaa tai saaminen ja velka suorittaa samanaikaisesti.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimuserusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niiden velvoitteet on täytetty ja niiden voimassaolo on lakannut.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat

Konsernissa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia tase-eriä ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset sekä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset

Johdannaisopimukset, joita ei ole määritetty suojaaviksi ja jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi.

Johdannaiset arvostetaan niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon. Johdannaisopimuksista kirjataan taseeseen saaminen, kun käypä arvo on positiivinen ja velka, kun käypä arvo on negatiivinen. Johdannaiset arvostetaan taseessa käypään arvoon ja käyvän arvon muutos yhdessä realisoituneiden voittojen ja tappioiden kanssa kirjataan tuloslaskelmaan.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi luokitellaan rahoitusvarat, jotka alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattomasti määritetään sellaisiksi. Varat merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon. Käyvän arvon muutos yhdessä myyntivoittojen ja -tappioiden, korkotuottojen ja -kulujen sekä osinkotuottojen kanssa kirjataan tuloslaskelmaan.

Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja muiksi saamisiksi luokitellaan johdannaisvaroihin kuulumattomat rahoitusvarat, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia, joita ei noteerata toimivilla markkinoilla ja joita ei aiota myydä välittömästi tai lyhyen ajan kuluessa. Lainat ja muut saamiset -ryhmä sisältää myös käteiset varat.

Lainat ja muut saamiset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon, lisättynä välittömästi kohdistettavissa olevilla transaktiomenoilla. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokitellaan johdannaisvaroihin kuulumattomat rahoitusvarat, jotka on määritetty myytävissä oleviksi tai jotka eivät kuulu muihin rahoitusvarojen ryhmiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat koostuvat saamistodistuksista ja osakkeista ja osuuksista.

Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon, lisättynä hankintaan suoraan kohdistettavissa olevilla transaktiomenoilla. Taseessa myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon ja arvonmuutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään käyvän arvon rahastossa verovaikutus huomioon ottaen. Korkotuotot ja osingot kirjataan tulokseen. Kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluva omaisuuserä myydään, omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos yhdessä myyntivoiton tai -tappion kanssa kirjataan tulokseen. Käyvän arvon muutos siirretään omasta pääomasta tuloslaskelmaan myös silloin, kun omaisuuserän arvo on alentunut

siten, että siitä kirjataan arvonalentumistappio. Myytävissä olevista monetaarisista tase-eristä johtuvat kurssierot kirjataan aina suoraan tuloslaskelmaan.

Muut rahoitusvelat

Muita rahoitusvelkoja ovat liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä muut rahoitusvelat.

Muut rahoitusvelat kirjataan taseeseen saadun vastikkeen määräisenä transaktiokuluilla oikaistuna silloin, kun vastike saadaan. Rahoitusvelat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintameno.

Jos omia velkoja lunastetaan takaisin ennen eräpäivää, velat poistetaan taseesta ja velan kirjanpitoarvon ja lunastuksessa maksetun vastikkeen erotus kirjataan tulokseen.

Käypä arvo

Rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritetään toimivilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella. Instrumentit arvostetaan ostokurssiin tai viimeiseen kaupankehintaan, mikäli hintalähteen pörssissä on käytössä huutokauppamenettely. Myös johdannaispöytäkirjat arvostetaan viimeiseen kaupankehintaan. Mikäli rahoitusinstrumentille on olemassa sen markkinariskin kumoava vastaerä, arvostuksessa käytetään tältä osin samaa hintalähdettä vastaavissa ja vastattavissa. Jos rahoitusinstrumentille kokonaisuutena ei ole olemassa julkista noteerausta, mutta sen osatekijöille on olemassa toimivat markkinat, käypä arvo määritetään osatekijöiden markkinahintojen perusteella.

Jos markkinat eivät ole toimivat tai arvopaperilla ei ole noteerausta, käypä arvo määritetään markkinoilla yleisesti hyväksyttyjen arvostusmenetelmien avulla. Arvostus tehdään käyttämällä asiaa tuntevien, liiketoimintaan halukkaiden osapuolten välisten viimeaikaisten markkinatransaktioiden hintoja, toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa, rahavirtojen diskonttausmenetelmää sekä optionhinnoittelumalleja.

Jos rahoitusvaroihin kuuluvan omaisuuserän käypää arvoa ei ole mahdollista määritellä, hankintameno katsotaan olevan riittävän lähellä oleva arvio käyvästä arvosta. Tällaisten rahoitusvarojen määrä konsernin taseessa on epäolennainen.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Raportointikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavan rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut. Kun arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä yhden tai useamman alkuperäisen kirjaamisen jälkeisen toteutuneen tappion synnyttävän tapahtuman seurauksena ja näillä tapahtumilla on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroista tulevaisuudessa saataviin arvioituihin rahavirtoihin, kirjataan arvonalentumistappio.

Jaksotettuun hankintameno kirjattavat rahoitusvarat

Objektiivisena näyttönä arvonalentumisesta pidetään esimerkiksi liikkeeseenlaskijan tai velallisen merkittäviä taloudellisia vaikeuksia, jotka johtavat maksukyvyttömyyteen ja arvioon siitä, että asiakas ei todennäköisesti selviydy maksuvelvoitteistaan konsernille. Objektiivinen näyttö arvioidaan ensin yksinään merkittävien rahoitusvarojen osalta ja tämän jälkeen joko yksittäin tai ryhmäkohtaisesti sellaisten rahoitusvarojen osalta, jotka eivät yksinään ole merkittäviä.

Kun on objektiivista näyttöä siitä, että jaksotettuun hankintameno taseeseen merkityistä rahoitusvaroista on syntynyt arvonalentumistappiota, tappion suuruus määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja saamisesta arvioitujen kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Diskonttauskorkona käytetään saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa. Erotus kirjataan arvonalentumistappioksi tuloslaskelmaan. Arvonalentuminen arvioidaan sopimuskohtaisesti.

Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee myöhemmin ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappion kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan (kuten rahoitusinstrumentin liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuusluokituksen paranemiseen), arvonalentumistappio peruutetaan tulosvaikutteisesti.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Objektiivinen näyttö perustuu erillistarkasteluun, joka tehdään, kun liikkeeseenlaskijan luottoriskiluokituksessa tapahtuu muutos tai yhtiö

siirretään tarkkailulistalle tai kun osakkeen tai osuuden käypä arvo laskee merkittävästi tai pitkäaikaisesti alle alkuperäisen hankintamenon.

Päätös siitä, onko arvon alentuminen merkittävä tai pitkäaikainen, vaatii johdon harkintaa. Päätös tehdään tapauskohtaisesti ja sitä tehtäessä arvioidaan laadullisten kriteerien lisäksi mm. osakkeen arvon historiallisia muutoksia ja aikajaksoa, jonka ajan osakkeen käypä arvo on ollut hankintamenoa alhaisempi. Sampo-konsernissa arvon alentuminen katsotaan yleensä merkittäväksi, kun julkisesti noteeratun osakkeen tai osuuden käypä arvo alittaa keskimääräisen hankintamenon 20 prosentilla ja pitkäaikaiseksi, kun käypä arvo on alittanut hankintamenon yli 12 kuukauden ajan.

Koska noteeraamattomille osakkeille ja osuuksille ei ole saatavissa toimivilla markkinoilla julkaistavia hintoja, niiden arvo pyritään määrittämään markkinoilla yleisesti hyväksytyjen arvostusmenetelmien avulla. Merkittävien noteeraamattomien osakkeiden ja osuuksien erä ovat pääomarahastosijoitukset. Pääomarahastosijoitukset arvostetaan yleisesti alalla vallitsevan käytännön, International Private Equity and Venture Capital Guidelines (IPEV) mukaisesti.

Arvon alenemisen merkittävyys ja pitkäaikaisuutta arvioidaan viimeksi mainituissa tapauksissa tapauskohtaisesti ottaen huomioon sijoitukseen liittyvät erityistekijät ja olosuhteet. Sampo tekee pääomarahastosijoituksensa pitääkseen ne rahaston elinkaaren loppuun asti, jolloin rahaston tyypilliseksi toimijaksi muodostuu 10–12 vuotta. Arvio koko rahaston mahdollisesta arvon alentumisesta voidaan yleensä perustellusti tehdä vasta elinkaaren loppupuolella. Mikäli on lisäksi kuitenkin perusteltua syytä epäillä, että sijoituksesta ei sitä myytäessä saada hankintamenoa vastaavaa määrää, kirjataan arvonalennus.

Saamistodistusten arvon alentumisessa tappion suuruus määritetään pääoman lyhennyksillä ja jaksotuksilla oikaistun hankintamenon ja tarkasteluhetken käyvän arvon välisenä erotuksena, vähennettynä aikaisemmin tulosvaikutteisesti kirjattulla arvonalentumistappiolla.

Kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvan saamistodistuksen tai osakkeen tai osuuden arvonalentumisesta on saatu objektiivinen näyttö, muihin laajan tuloksen eriin kirjattu kertynyt tappio siirretään omasta pääomasta kirjattavaksi tulosvaikutteisena arvonalentumistappiona.

Jos myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvan saamistodistuksen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan.

Jos osakkeen käypä arvo arvonalentumiskirjauksen jälkeen nousee, arvonnousu kirjataan suoraan muun laajan tuloksen eriin. Arvon edelleen laskiessa alle hankintamenon kirjataan tulosvaikutteinen arvonalennus.

Johdannaissopimukset ja suojausperiaatteet

Johdannaissopimukset luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin sopimuksiin ja suojaaviin sopimuksiin ja ne sisältävät korko-, luottoriski-, valuutta-, osake- sekä hyödykejohdannaiset. Johdannaissopimukset arvostetaan niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon. Kaikki johdannaissopimukset kirjataan taseeseen varoiksi, kun niiden käypä arvo on positiivinen ja veloiksi, kun käypä arvo on negatiivinen.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset, joita ei ole merkitty suojaaviksi sekä pääsopimuksesta erotetut kytketyt johdannaiset käsitellään kaupankäyntitarkoituksessa pidettävänä johdannaissopimuksina. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset sekä myyntivoitot ja -tappiot yhdessä korkotuottojen ja -kulujen kanssa kirjataan tuloslaskelmaan.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi johdannaisiksi luokitellaan myös sopimukset, joita käytetään suojaamistarkoituksessa, mutta jotka eivät täytä IAS 39 standardin suojauslaskennalle asettamia ehtoja.

Suojaavat johdannaissopimukset ja suojausperiaatteet

Suojausperiaatteiden mukaisesti konsernissa voidaan suojautua korkoriskiltä, valuuttakurssiriskiltä ja hintariskiltä soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta. Rahavirran suojauksella suojaudutaan tulevien rahavirtojen vaihtelulta, käyvän arvon suojauksella suojaudutaan suojattavan kohteen käyvän arvon muutoksilta.

Suojauslaskentaa sovelletaan suojauksiin, jotka ovat suojattavan riskin osalta tehokkaita ja täyttävät IAS 39 -standardin suojauslaskennan ehdot. Suojaussuhde suojaavan johdannaisen ja suojattavan kohteen välillä sekä suojaukseen liittyvät riskienhallintatavoitteet dokumentoidaan suojauksen alkaessa. Suojauksen tehokkuus arvioidaan suojaussuhteen alussa ja suojauksen aikana siten, että suojaus on erittäin tehokas koko suojauksen ajan. Suojausta pidetään tehokkaana, kun suojaavan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai position käyvän arvon tai rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Kuluneella tilikaudella vahinko- ja henkivakuutustoiminnassa on sovellettu käyvän arvon suojausta.

Rahavirran suojaus

Rahavirran suojauksella suojataan vaihtuvakorkoisten velkakirjalainojen tai muiden vaihtuvakorkoisten varojen tai velkojen korkorahavirtoja. Suojaavina instrumentteina käytetään mm. koronvaihto- sekä yhdistettyä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia. Johdannaissopimukset, jotka on dokumentoitu rahavirtaa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksena tehokkaita, arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutoksesta tehokkaan suojauksen osuus kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Ylimenevä tehoton osuus kirjataan suoraan tulokseen.

Omaan pääomaan kertyneet käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan sille kaudelle, jona suojauksen kohteena olevat rahavirrat tuloutuvat.

Kun suojaava johdannainen erääntyy, myydään, suojaussuhde päätetään tai suojaus ei enää täytä suojauslaskennan ehtoja, omaan pääomaan suojauksen loppumishetkeen mennessä kertynyt käyvän arvon muutos jää omaan pääomaan, kunnes se kirjataan tuloslaskelmaan sille kaudelle, jona suojauksen kohteena olevat rahavirrat tuloutuvat.

Käyvän arvon suojaus

Käyvän arvon suojauksella suojaudutaan mm. hinta- ja korkotason sekä valuuttakurssien muutosten aiheuttamilta vaikutuksilta käypiin arvoihin konsernin riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti. Suojaavina johdannaisina käytetään konserniyhtiöiden hallitusten hyväksymiä instrumentteja, joita ovat valuuttatermiinit, koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimukset sekä optiot.

Johdannaissopimusten, jotka on dokumentoitu käypää arvoa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksena tehokkaita, käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Myös suojauksen kohteena olevat omaisuus- ja velkaerät arvostetaan suojauksen aikana käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Arvopaperilainaus

Lainaksi annetut arvopaperit säilyvät taseessa lainauksesta huolimatta. Vastaavasti lainaksi otettuja arvopapereita ei kirjata taseeseen. Jos lainaksi otetut arvopaperit myydään kolmannelle osapuolelle, saatu myyntihinta kirjataan taseeseen varoiksi ja vastaavansuuruiseksi velaksi lainanantajalle. Velka käsitellään käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavana velkana.

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Rahoitusleasing-sopimukset

Vuokrasopimukset, joissa vuokralle otettujen hyödykkeiden omistamiseen liittyvistä riskeistä ja eduista olennainen osa siirtyy konsernille, luokitellaan rahoitusleasing-sopimuksiksi. Tällöin hankittu omaisuuserä merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuoratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Vastaava velka merkitään taseeseen muihin velkoihin. Rahoitusleasing-sopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot joko niiden taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettava leasing-vuokra jaetaan velan lyhennykseksi ja korkokulaksi. Korkokulu jaksetetaan vuokra-ajalle siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin kaudella samansuuruinen korkoprosentti.

Muut vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa vuokralle otetun hyödykkeen omistamiseen liittyvistä riskeistä olennainen osa säilyy vuokralle antajalla, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi ja ne sisältyvät vuokralle antajan taseeseen. Muun vuokrasopimuksen perusteella maksettavat vuokrat kirjataan tasaerinä vuokratuloksi vuokra-ajan kuluessa.

Konserni vuokralle antajana

Muut vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa konsernin vuokralle antaman hyödykkeen omistamiseen liittyvistä riskeistä ja eduista olennainen osa säilyy konsernilla, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muilla vuokrasopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet sisältyvät tase-erään Sijoituskiinteistöt ja niiden poistoajat ja -menetelmät sekä arvonalentumistappioiden kirjausperusteet ovat samat kuin vastaavien aineellisten hyödykkeiden. Muun vuokrasopimuksen perusteella saatavat vuokrat kirjataan tuloslaskelmaan tasaerinä vuokratuotoiksi vuokra-ajan kuluessa.

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo

Liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenosta, joka ylittää konsernin osuuden 1.1.2004 jälkeen hankitun yrityksen yksilöitävissä olevien varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisestä käyvästä arvosta hankinta-ajankohtana. Sitä aiempien hankintojen liikearvo vastaa aiemman tilinpäätösnormiston mukaista kirjanpitoarvoa, jota on käytetty IFRS:n mukaisena oletushankintamenona.

Liikearvo arvostetaan kertyneillä arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Liikearvosta ei tehdä poistoja.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineettomina hyödykkeinä, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, käsitellään ulkopuolelta hankitut ja sisäisesti aikaansaadut atk-ohjelmistot ja muut aineettomat hyödykkeet, jos on todennäköistä, että niistä johtuva odotettavissa oleva vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeiden hankintameno on luotettavasti määritettävissä. Sisäisesti aikaansaadun aineettoman hyödykkeen hankintameno määräytyy hyödykkeelle välittömästi kohdistettavien menojen summana. Tutkimusmenot kirjataan kuluksi sinä tilikautena, jona ne toteutuvat. Kehittämismenoista, jotka johtuvat uusien atk-ohjelmistojen suunnittelusta tai jo olemassa olevien ohjelmistojen merkittävistä parannuksista, aktivoidaan vain ne, jotka täyttävät edellä mainitut taseeseen kirjaamisen edellytykset.

Aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Aineettomat hyödykkeet poistetaan tasapoistoin niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat hyödykeryhmittäin ovat seuraavat:

Atk-ohjelmistot	4-10 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	3-10 vuotta

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä ovat omassa käytössä olevat kiinteistöt, koneet ja laitteet sekä kalusto. Kiinteistöjen luokitus omassa käytössä ja sijoituskäytössä oleviin suoritetaan käytössä olevan neliömäärän perusteella. Mikäli omassa käytössä on korkeintaan 10 prosenttia kiinteistön pinta-alasta, kiinteistö luokitellaan kokonaan sijoituskiinteistöksi.

Kiinteistöt ja muut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Perusparannusmenot lisätään kiinteistöjen kirjanpitoarvoon silloin kun on todennäköistä, että niistä koitua vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi. Tavanomaiset korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan kuluksi tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet poistetaan tasapoistoin niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Pääsääntöisesti jäännösarvo arvioidaan nollan suuruiseksi. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Taloudellisen vaikutusajan arviota tarkistetaan tilinpäätöksen yhteydessä. Poistoajoja oikaistaan, mikäli arvio muuttuu merkittävästi. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat hyödykeryhmittäin ovat seuraavat:

Asuin-, toimisto- ja liikerakennukset	20-60 vuotta
Teollisuus- ja varastorakennukset	30-60 vuotta
Rakennusten ainesosat	10-15 vuotta
Atk-laitteet ja autot	3-5 vuotta
Muut koneet ja kalusto	3-10 vuotta

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistojen kirjaaminen lopetetaan, mikäli omaisuuserä luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 *Myytävänä*

olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot mukaisesti.

Aineettomien ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvonalentuminen

Tilikauden päättyessä arvioidaan, onko viitteitä siitä, että aineettomiin hyödykkeisiin tai aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin kuuluvan omaisuuserän arvo saattaa olla alentunut. Jos arvonalentumisesta on viitteitä, arvioidaan omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain liikearvosta, keskeneräisistä aineettomista hyödykkeistä sekä taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomista aineettomista hyödykkeistä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä. Liikearvo kohdistetaan arvonalentumistestausta varten hankinta-ajankohdasta lähtien konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille. Testissä verrataan yksikön liikearvon sisältävää kirjanpitoarvoa yksiköstä kerrytettävissä olevaan rahamäärään.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuvilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvolla tarkoitetaan omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa ennen veroja määritettyä korkoprosenttia käyttäen. Jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä, siitä kirjataan tuloslaskelmaan arvonalentumistappio. Kirjaamisen yhteydessä poistettavan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen.

Arvonalentumistappio peruutetaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeestä kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumistappion kirjaamisajankohdasta, ei kuitenkaan enempää, kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta missään tilanteessa.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöjä pidetään vuokratuottojen saamiseksi ja omaisuuden arvonnoususta hyötymiseksi. Sijoituskiinteistöt arvostetaan hankintamenomallia käyttäen kuten omassa käytössä olevat kiinteistötkin. Samoin niiden poistoajat ja -menetelmät sekä arvonalentumistappioiden

kirjausperusteet ovat samat kuin vastaavien omassa käytössä olevien kiinteistöjen. Omistusyhteisösegmentin erään sijoitukset osakkuusyrityksissä yhdistellyt osakkuusyhtiö Nordean sijoitusomaisuuskiinteistöt arvostetaan käypään arvoon.

Sijoitusikäytössä olevien kiinteistöjen käyvät arvot esitetään liitetietona ja ne arvioidaan käyttäen tuleviin tuottoihin ja markkinaehtoihin tuotto-odotuksiin perustuvaa tuottoarvomenetelmää ja toteutuneisiin vertailukauppoihin perustuvaa kauppaa- arvomenetelmää.

Arvioinnin lähtökohtana ovat kiinteistökohtaiset ominaisuudet koskien mm. kiinteistön sijaintia, kuntoa ja vuokraustilannetta sekä markkinalähtöiset vertailutiedot koskien vaihtoehtoisia vuokria, tuottovaatimustasoja ja yksikköhintoja. Arviointi on tilikaudella suoritettu käyttäen konsernin omaa asiantuntemusta.

Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernille on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Jos velvoitteesta tai osasta siitä on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi vain silloin, kun sen saaminen on käytännössä varmaa.

Vakuutus- ja sijoitus sopimukset

Vakuutus sopimukset käsitellään IFRS 4 standardin mukaisesti joko vakuutus sopimuksina tai sijoitus sopimuksina. Standardin mukaan vakuutus sopimukset luokitellaan vakuutus sopimuksiksi, mikäli niissä siirtyy vakuutuksenottajan ja vakuutuksenantajan välillä merkittävää vakuutus riskiä. Mikäli sopimuksen perusteella siirtyvä riski on luonteeltaan rahoitus riskiä eikä merkittävää vakuutus riskiä, luokitellaan sopimus sijoitus sopimukseksi. Sopimuksen luokittelu vakuutus- tai sijoitus sopimukseksi määrää sen arvostuskäytännön.

Sampo käsittelee sopimuksista syntyvät velat standardin ensimmäisessä vaiheessa kansallisten vaatimusten mukaisesti lukuun ottamatta tasoitus määrää, yhteistakuuerää sekä näiden

muutosta, jotka IFRS:n mukaisesti esitetään omassa pääomassa ja tuloksessa.

Vakuutus- ja sijoitus sopimukseen liittyviä riskejä on kuvattu laajasti konsernitilinpäätöksen Riskienhallinta - osiossa.

Jälleenvakuutus sopimukset

Jälleenvakuutus sopimus on sopimus, joka täyttää IFRS 4:n asettamat edellytykset vakuutus sopimukselle ja jonka perusteella konserni voi saada korvauksia toiselta vakuutus yhtiöltä, mikäli se itse joutuu korvaus velvolliseksi muiden tekemiensä vakuutus sopimusten perusteella.

Jälleenvakuutus sopimusten perusteella saatavat suoritukset on kirjattu taseessa erään Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista sekä Muut varat. Ensiksi mainittu erä sisältää jälleenvakuuttajien osuuden konsernin jälleenvakuutettujen vakuutus sopimusten vakuutus maksu- ja korvaus vastuusta. Muissa varoissa on lyhytaikaiset saamiset jälleenvakuuttajilta.

Kun konserni itse joutuu maksamaan korvauksia jälleenvakuutus sopimuksen perusteella toiselle vakuutus yhtiölle, kirjataan velka tase-erään Muut velat.

Jälleenvakuutuksiin liittyvät saamiset ja velat arvostetaan yhdenmukaisesti jälleenvakuutettujen saamisten ja velkojen kanssa. Jälleenvakuutussaamiset testataan vuosittain arvonalentumistappioiden varalta. Arvonalentumistappio kirjataan tulos vaikutteisesti, mikäli on olemassa objektiivista näyttöä, että konserni ei tule saamaan kaikkia rahamääriä, joihin sillä sopimuksen ehtojen mukaan on oikeus.

Vahinkovakuutus

Vakuutus sopimusten luokittelu

Vakuutus sopimuksia luokiteltaessa ja niihin liittyviä riskejä tarkasteltaessa toisiinsa kytketyt sopimukset tulkitaan yhdeksi sopimukseksi.

Muina kuin vakuutus sopimuksina, eli sopimuksina, joissa riski ei siirry, käsitellään mm. Captive- sopimuksia, joissa vakuutus yhtiö merkitsee yrityksen ensivakuutuksen ja jälleenvakuuttaa saman riskin sellaisessa vakuutus yhtiössä, joka kuuluu vakuutuksenottajan kanssa samaan konserniin. Vahinkovakuutuksessa on myös sopimuksia, joissa vakuutus yhtiö myöntää vakuutuksen ja siirtää vakuutus riskin edelleen lopulliselle vakuutuksenantajalle. Nämä ovat ns. Reverse Flow Fronting -sopimuksia. Aikaisemman bruttokäsittelyn

sijaan näistä molemmista kirjataan vain sopimussuhteen nettovaikutus tuloslaskelmaan ja taseeseen. Edellytyksenä nettomääräiselle käsittelylle on, että sopimuksesta nettona kirjattu omapäätös on nolla.

Lisäksi vahinkovakuutuksessa on sopimuksia, joissa vakuutus riski on eliminoitu retrospektiivisellä vakuutus maksulla, eli ennakoitujen ja toteutuneiden vahinkojen erotus tasataan lisä maksulla suoraan tai vakuutuksen vuosi uudistuksen yhteydessä. Näiden sopimusten rahavirta kirjataan nettomääräisenä suoraan taseeseen kirjaamatta niitä ensin tuloslaskelmaan vakuutus maksu tuotoiksi ja korvaus kuluiksi.

Velat vahinkovakuutus sopimuksista

Vakuutus velka on nettomääräinen sopimus perusteinen velvoite, joka vakuutuksenantajalla on vakuutus sopimuksen perusteella.

Vakuutus maksu vastuu ja korvaus vastuu muodostavat vakuutus velan, joka vastaa solmittujen vakuutus sopimusten mukaisia velvoitteita.

Vakuutus maksu vastuun on tarkoitus kattaa jo solmittujen vakuutus sopimusten jäljellä olevan vakuutus kauden odotettavissa olevat korvaus menot ja liikekulut. Vahinko- ja jälleenvakuutuksessa vakuutus maksu vastuu lasketaan yleensä aikaperusteisesti niin kutsutun pro rata temporaris -periaatteen mukaisesti. Jos vakuutus maksu taso katsotaan riittämättömäksi siten, ettei se kata mahdollista korvaus menoja ja liikekuluja, vakuutus maksu vastuuta on vahvistettava siirtovastuun täydennyksellä ottaen huomioon myös erääntymättömät vakuutus maksuerät.

Korvaus vastuu kattaa tulevaisuudessa suoritettavat korvaukset kaikista jo tapahtuneista vahingoista. Tämä koskee myös tapahtuneita vahinkoja, joita ei tilinpäätöshetkellä vielä ole raportoitu vakuutus yhtiölle eli ns. IBNR (incurred but not reported) -vahinkoja. Korvaus vastuuseen sisältyvät myös kaikki korvausten arvioidut selvittelykulut.

Vahinkoensivakuutuksen ja jälleenvakuutuksen korvaus vastuu lasketaan tilastollisin menetelmin tai tapauskohtaisesti yksittäisten vahinkojen perusteella. Useimmiten käytetään näiden menetelmien yhdistelmää siten, että suurvahingot arvioidaan tapauskohtaisesti ja pienehköt vahingot sekä tilinpäätöshetkellä tapahtuneet mutta vielä raportoimattomat vahingot (IBNR) tilastollisin menetelmin. Korvaus vastuuta ei diskontata. Tästä poikkeuksena ovat vahinkovakuutuksen

eläkemuotoiset korvaukset, joiden nykyarvo lasketaan yleisesti hyväksytyillä henkivakuutusteknisillä menetelmillä ottaen huomioon oletettu inflaatio ja kuolevuus.

Vahinko- ja jälleenvakuutuksesta saatava vakuutusmaksutulo kirjataan tuloslaskelmaan, kun vakuutuksen vuosimaksu erääntyy maksettavaksi.

Vakuutusvelan riittävyystesti

Vahinkovakuutuksen korvausvastuun ja vakuutusmaksuvastuun riittävyys tutkitaan erikseen. Korvausvastuu perustuu vastaisten korvausrahavirtojen ennusteisiin. Ennusteet tehdään vakiintuneilla vakuutusmatemaattisilla menetelmillä.

Vakuutusmaksuvastuu lasketaan pääsääntöisesti aikaperusteisesti ns. *pro rata temporis* -periaatteen pohjalta. Vakuutusmaksuvastuun riittävyys testataan laskemalla vakuutusmaksuvastuun lisävastuu yhtiöittäin kullekin liiketoiminta-alueelle ja vakuutusluokalle. Mahdollinen havaittu riittämättömyys vakuutusmaksuvastuussa korjataan kirjaamalla siirtovastuun täydennys.

Vahinkovakuutuslajien jakojärjestelmä

Suomen lakisääteisten vahinkovakuutusten (tapaturma-, liikenne- ja potilasvakuutusten) perusteella maksettavia eläkkeitä, sairaanhoidon sekä lääkinnällisen kuntoutuksen korvauksia korotetaan vuosittain Tel-indeksillä korvausten reaaliarvon säilyttämiseksi. Indeksikorotukset eivät ole vakuutusyhtiöiden vastuulla, sillä ne rahoitetaan jakojärjestelmäperiaatteella, ts. kunakin vuonna vakuutusmaksuissa kerätään indeksikorotuksia yhtä paljon kuin niitä kyseisenä vuonna maksetaan. Käytännössä tämä toteutetaan siten, että vahinkovakuutusyhtiöt keräävät vakuutusmaksutulojensa yhteydessä kuormituserää, joka tilitetään kyseisen vakuutuslajin keskusyhteisölle. Keskusyhteisö jakaa kerätty jakojärjestelmämäärät siten, että kyseistä vakuutuslajia harjoittava yhtiö saa saman määrän, minkä se on sinä vuonna maksanut jakojärjestelmän piiriin kuuluvia korvauksia. Vakuutusyhtiön maksuosuuden suuruus perustuu yhtiön markkinaosuuteen kyseisen vakuutuslajin osalta.

Eläkkeiden indeksikorotuksiin liittyvää jakojärjestelmää ei käsitellä IFRS 4:n mukaisena vakuutustoimintana eikä siitä synny vakuutusyhtiölle riskiä. Siten vakuutusmaksun yhteydessä kerättävää jakojärjestelmämaksua ei katsota

vakuutusmaksutuloksi eikä maksettavaa eläkkeiden indeksikorotusta korvauskuluksi. Koska kerätty indeksikorotus vastaa määrältään maksettuja eläkkeiden indeksikorotuksia, kyseiset erät netotetaan tuloserässä Liiketoiminnan muut kulut. Keskusyhteisöltä mahdollisesti vielä saamatta tai maksamatta oleva osuus tasauserästä esitetään lyhytaikaisena saamisena tai velkana tase-erissä Muut varat tai Muut velat.

Vakuutusten aktivoidut hankintamenot

Vakuutusten hankintamenot, jotka selkeästi liittyvät vakuutussopimusten solmimiseen, esitetään taseen varoissa vakuutusten aktivoituina hankintamenoina. Hankintamenoina käsitellään vakuutussopimusten hankkimiseen tai uusimiseen välillisesti tai välittömästi liittyvät toimintakulut kuten palkkiot, markkinointikulut sekä myyntihenkilöstön palkat ja kulut. Vakuutusten hankintamenot jaksotetaan samalla tavalla kuin vakuutusmaksuvastuu. Poistoaika on yleensä korkeintaan 12 kuukautta.

Henkivakuutus

Vakuutussopimusten luokittelu

Henkivakuutustoiminnan sopimukset luokitellaan vakuutussopimuksiksi tai sijoitussopimuksiksi. Vakuutussopimuksia ovat sopimukset, joihin liittyy merkittävä vakuutusriski tai sellaiset sopimukset, joihin sisältyy vakuutuksenottajan oikeus muuttaa sopimusta kasvattamalla riskiä. Kapitalisaatiosopimuksiin ei sisälly vakuutusriskiä, joten nämä sopimukset on luokiteltu sijoitussopimuksiksi.

Sopimukseen liittyvä oikeus harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä (*Discretionary Participation Feature (DPF)*) on vakuutuksenottajan sopimukseen perustuva oikeus saada taatun vähimmäisedun lisäksi muita etuja. Etuina hyvitetään vakuutuksille laskuperustekorona lisäksi asiakashyvityksiä, korotetaan kuolemantapaussummaa tai alennetaan vakuutusmaksuja. Mandatum Lifen tulokinnassa kohtuusperiaatteesta määritellään tavoitteet harkinnanvaraisille eduille. Sijoitussidonnaisissa sopimuksissa vakuutuksenottaja kantaa sijoitusriskin valitsemalla sijoituskohteet, joihin sopimusten arvonkehitys sidotaan.

Vakuutus- ja sijoitussopimusten arvostus

Kaikkiin vakuutussopimuksiin ja niihin sijoitussopimuksiin, joihin liittyy harkinnanvarainen oikeus osuuteen ylijäämästä (DPF), sovelletaan kansallisia laskentaperiaatteita lukuun ottamatta tasoitusmäärän ja sen muutoksen kirjaamista.

Kaikkiin sopimuksiin lukuun ottamatta sijoitussidonnaisia sopimuksia liittyy harkinnanvarainen oikeus ylijäämään. Sellaisiin sijoitussidonnaisiin sopimuksiin, joita ei luokitella vakuutussopimuksiksi, liittyy vakuutuksenottajan oikeus vaihtaa säästöjen tuottorakenne sijoitussidonnaisesta sellaiseksi, joka muodostuu vähimmäistuottotakuusta ja oikeudesta harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä. Tämän perusteella myös näihin sopimuksiin sovelletaan kansallisia laskentaperiaatteita.

Takaisinosto-oikeutta, vähimmäistuottotakuuta, saman sopimuksen sisällä olevia vakuutus- ja talletusosia sekä muita vastaavia oikeuksia ei eroteta pääsopimuksesta eikä arvosteta erikseen.

Kannanluovutuksella siirtyneen Suomi-yhtiön ryhmäeläkevakuutuksen (=Eriytetty vakuutuskanta) osalta noudatetaan IFRS 4.30 ns. varjolaskentaa, jonka perusteella omaa pääomaa oikaistaan sopimuksen mukaisten realisoitumattomien voittojen tai tappioiden osalta. Omaa pääomaa oikaistaan määrällä, jolla realisoitumattomat voitot tai tappiot olisivat jakautuneet Eriytetyn vakuutuskannan voitonjakopolitiikan mukaisesti Eriytetylle vakuutuskannalle, mikäli voitot tai tappiot olisi realisoitu tilinpäätöshetkellä.

Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista ja jälleenvakuutusvarat

Vakuutus- ja sijoitussopimusten velka kirjataan vakuutusvelaksi, jonka muodostavat vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu. Henkivakuutustoiminnan vakuutusteknisen vakuutusvelan laskennassa käytetään erilaisia menetelmiä, jotka sisältävät oletuksia mm. kuolevuudesta, sairastuvuudesta, sijoitusten tuottotasosta, vastaisista liikekuluista ja vahinkojen selviämisestä.

Tulevan jälleenvakuutuksen vastuuvelan muutos on laskettu vaihtuvin kurssein.

Vakuutusmaksuvastuu lasketaan ensivakuutuksessa vakuutuskohtaisesti ja jälleenvakuutuksessa antavan

yhtiön ilmoituksen perusteella tai yhtiön omien laskuperusteiden mukaan.

Vakuutusvelan diskonttauksessa käytetty korko on enintään kunkin maan viranomaisen hyväksymän enimmäiskoron suuruinen. Ensivakuutuksen maksuperusteissa käytetty laskuperustekorko ts. sopimuksille alkamishetkellä taattu vähimmäistuottotakuu vaihtelee vakuutusten alkamisajankohdan perusteella nolasta 4,5 prosenttiin. Vakuutusvelkaa diskontattaessa on käytetty samaa tai alempaa korkoa kuin maksua laskettaessa. Suurin osa Mandatum Lifen harkinnanvaraiseen voitonjakoon oikeutettujen sopimusten ansaittujen etujen vakuutusvelasta on diskontattu 3,5 prosentilla, joka on myös korkein käytetty diskonttauskorko. Lisäksi vuodeksi 2016 Mandatum Life on alentanut enimmäiskoroksi 1,0 prosenttia, vuodeksi 2017 1,25 prosenttia sekä vuodeksi 2018 2,25 prosenttia. Suomi-yhtiöstä 30.12.2014 Mandatum Lifeen siirtyneen, muusta Mandatum Lifen vakuutuskannasta eriytetyn, ryhmäeläkevakuutuskannan ansaittujen etujen vakuutusvelka on diskontattu 0,75 prosentilla.

Vakuutusvelan diskonttauskoron ja pääosin 4,5 % ja 3,5 % vähimmäistuottotakuun eron takia vakuutusvelkaan on lisätty laskuperustekoron täydennysvastuuta. Tytäryhtiössä Mandatum Life Insurance Baltic SE diskonttauskorko vaihtelee maittain välillä 2,0 - 4,0 prosenttia ja vähimmäistuottotakuun keskiarvo välillä 2,0 - 4,0 prosenttia.

Kuolevuusoletuksilla on olennainen vaikutus vakuutusvelan määrään erityisesti ryhmäeläkevakuutuksessa, jonka vastuu muodostaa noin 38 prosenttia kotimaisen henkivakuutusyhtiön vakuutusvelasta. Ryhmäeläkkeen vakuutusvelan laskennassa käytetään ns. kohorttikuolevuusmallia, joka huomioi vakuutetun iän ja sukupuolen lisäksi myös syntymävuoden. Kohorttikuolevuus olettaa elinajan odotteen kasvavan yhdellä vuodella kymmenen vuoden aikavälillä.

Sijoitussidonnaisten sopimusten velat ja katteena olevat varat on sovitettu yhteen. Velkojen ja varojen määrät on esitetty liitetiedoissa. Ensivakuutuksen korvausvastuuta laskettaessa vain alkaneiden eläkkeiden korvausvastuussa käytetään diskonttausta. Tulevan jälleenvakuutuksen korvausvastuu perustuu antavan yhtiön ilmoitukseen ja arvioon vielä tilittämättä olevasta korvauskulusta. Sijoitussidonnaisen vastuuvelan katteessa on mukana konserniin kuuluvien yhtiöiden liikkeeseen laskemia joukkovelkakirjalainoja. Näitä ei ole eliminoitu omaisuudesta. Eliminointi johtaisi taseen osalta virheelliseen informaatioon, koska vakuutuksenottajat

kantavat sijoituksiin liittyvän sijoitusriskin ja lisäksi epätasapainoon sijoitussidonnaisen vakuutusvelan ja sen katteena olevan omaisuuden osalta.

Korvausvastuu kattaa tulevaisuudessa suoritettavat korvaukset kaikista jo tapahtuneista vakuutustapahtumista. Korvausvastuuseen sisältyvät myös kaikki korvausten hoitokulut.

Vakuutusvelasta määritetään vuosittain lyhyt- ja pitkäkestoisen velan osuus.

Konsernitilinpäätöksen Riskienhallinta -osiossa on kerrottu vastuuvelan muutos päättyneen tilikauden aikana sekä vakuutusvelan ennustettu vuosittainen erääntyminen.

Vakuutusvelan riittävyystesti

Velan riittävyystesti tehdään yhtiöittäin kaikista sopimuskannoista ja täydennystarvetta tarkastellaan yhtiöittäin koko vakuutusvelan riittävyden perusteella. Ei-sijoitussidonnaiseen velkaan kohdistuva testi sisältää kaikki odotettavissa olevat sopimuksiin perustuvat rahavirrat. Sopimuksiin perustuviin rahavirtoihin kuuluvat odotettavissa olevat vakuutusmaksut, korvaukset, lisäedut ja liikekulut. Korvauksissa on arvioitu takaisinostot ja muut vakuutustapahtumat historiatietoihin perustuen. Korvausmäärät pitävät sisällään sekä sopimusten laskuperustekorona että arvion tulevista lisäeduista. Rahavirtojen pääoma-arvot diskontataan tilinpäätöshetkeen käyttäen swap-korkokäyrää.

Sijoitussidonnaisen liikkeen testissä lasketaan riski- ja liikekuluylijäämien pääoma-arvot vastaavalla tavalla. Mikäli yhtiökohtaisen sijoitussidonnaisen ja muun liikkeen velan yhteismäärä edellyttää täydentämistä, kasvatetaan velkaa tulosvaikutteisesti testin osoittamalla määrällä.

Kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaan henkivakuutuksessa on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutusten kohdalla, joilla on vakuutussopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottaman ylijäämän perusteella myönnettäviin lisäetuihin (DPF). Mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät ole esteenä, kohtuullinen osa ylijäämästä on palautettava lisäetuina näille vakuutuksille.

Mandatum Lifen tavoitteena on antaa pitkällä aikavälillä alkuperäisen vakuutuskannan voitonjakoon

oikeutetuille vakuutussäästöille ennen kuluja ja veroja kokonaishyvitys, joka olisi vähintään kunakin hetkenä matalariskisimpinä pidettävien pitkien korkosijoitusten korkotason mukainen. Tämän hetken tulkinnan mukaisesti Saksan valtion joukkovelkakirjalainat olisivat lähimpänä riskitöntä pitkää korkosijoitusta. Toistaiseksi kuitenkin kokonaishyvityksen tavoitetasona on säästövakuutusten osalta 5 vuoden ja eläkevakuutusten osalta 10 vuoden Suomen valtion joukkovelkakirjalainan korkotasoa vastaava tuotto. Kokonaishyvitys muodostuu laskuperustekorosta ja vuosittain määrättävistä lisäeduista. Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen. Yhtiön vakavaraisuusasema pyritään pitämään sellaisena, että se ei rajoita lisäetujen antamista vakuutuksenottajille eikä omistajille suunnattavaa voitonjakoa. Tarkemmin periaate on selitetty yhtiön internetsivuilla.

Suomi-yhtiöstä 30.12.2014 Mandatum Lifeen siirtyneen, muusta Mandatum Lifen vakuutuskannasta eriytetyn, ryhmäeläkevakuutuskannan kokonaishyvitys perustuu vakuutuskannan luovutussuunnitelmassa sovittuun voitonjakomalliin. Eriytetyn ryhmäeläkevakuutuskannan voitonjakopolitiikka on kuvattu tarkemmin yhtiön internetsivuilla.

Viron, Latvian ja Liettuan lainsäädännössä ei ole kohtuusperiaatetta vastaavaa sääntelyä.

Työsuhde-etuudet

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet

Työsuhteen päättymisen jälkeisiä etuuksia ovat eläkkeet ja henkivakuutukset.

Sammolla on etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä Ruotsissa ja Norjassa, muissa maissa eläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia. Merkittävin maksupohjainen järjestely on Suomen TyEL-perusvakuutus.

Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja eläkevakuutusyhtiölle eikä sillä ole oikeudellista tai tosiasiallista velvoitetta suorittaa lisämaksuja. Maksupohjaisista järjestelyistä aiheutuvat velvoitteet kirjataan kuluksi kaudella, jota veloitus koskee.

Etuuspohjaisissa järjestelyissä yritykselle jää velvoitteita tilikauden maksun suorittamisen jälkeenkin ja näiden vakuutusmatemaattisen ja/tai sijoitusriskin kantaa yritys. Velvoite lasketaan kustakin järjestelystä erikseen käyttäen ennakoituun etuus-oikeusyksikköön perustuvaa menetelmää (projected unit credit

method). Velvoitteen määrän laskennassa käytetään vakuutusmatemaattisia oletuksia. Eläkemenot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle.

Etuuspohjaisissa järjestelyissä on sekä rahastoituja että rahastoimattomia järjestelyjä. Näissä tilikauden eläkekuluki kirjataan vuoden vakuutusmatemaattisten laskelmien mukainen vanhuuseläkekertymä laskettuna lineaarisesti eläkeiän saavuttamishetken eläkepalkan pohjalta. Tähän lisätään korkokuluina aikaisempien vuosien eläkesitoumusten hyvityksistä/lisäyksistä aiheutuvat laskennalliset vaikutukset. Tilikauden eläkekulut arvioidaan vuoden alussa ja laskelma perustuu muun muassa palkkojen korotusolettamiin, hintainflaatioon eläkesitoumuksen koko keston ajalta sekä sen hetkiseen markkinakorkoon suhteutettuna eläkevelvoitteen duraatioon.

Tilikauden työsuoritukseen perustuva eläkemeno sekä nettovelan nettokorko kirjataan tulosvaikutteisesti eläkekuluihin. Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot sekä järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto (poislukien nettokorko) kirjataan omana eränään muihin laajan tuloksen eriin tilikaudella, jona ne syntyvät.

Eläkevelvoitteen nykyarvosta vähennetään järjestelyyn kuuluvat varat käypään arvoon arvostettuina ja näin saatu nettovelka (tai -omaisuus) kirjataan taseeseen omaksi eräkseen.

Konsernilla on lisäksi vapaaehtoisia etuuspohjaisia eläkevakuutuksia. Vakuutukset ovat konsernin sisäisiä, ne sisältyvät Mandatum Lifen vakuutusvelkaan ja niiden määrä on epäolennainen.

Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet

Irtisanomiseen perustuva velvoite kirjataan velaksi silloin kun konserni on todistettavasti sitoutunut lopettamaan yhden tai useamman henkilön työsuhteen ennen normaalia eläkkeelle jäämisen ajankohtaa tai myöntämään irtisanomisen yhteydessä suoritettavia etuuksia vapaaehtoisen irtisanoutumisen edistämiseksi tehdyn tarjouksen seurauksena. Etuuksista ei koidu työnantajalle taloudellista hyötyä tulevaisuudessa, joten ne kirjataan välittömästi kuluksi. Myöhemmin kuin 12 kuukauden kuluttua tilinpäätöksestä erääntyvät velvoitteet diskontataan. Sammossa irtisanomisen yhteydessä suoritettavia etuuksia ovat irtisanomiseen liittyvät rahapaketit ja eläkepaketit.

Osakeperusteiset maksut

Sammolla oli tilikauden aikana neljä voimassa olevaa käteisvaroina maksettavaa osakeperusteista kannustinjärjestelmää (Johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaiset kannustinjärjestelmät 2011 I, 2011 II, 2014 I ja 2014 II). Järjestelyt on arvostettu käypään arvoon niiden myöntämishetkellä sekä jokaisena raportointipäivänä tämän jälkeen.

Käteisvaroina maksettavissa järjestelyissä arvostus kirjataan velaksi ja sen muutos tuloslaskelmaan.

Kannustimien käypä arvo on määritetty Black-Scholes -hinnoittelumallin avulla. Markkinaperusteisen kannustinosan käyvässä arvossa on huomioitu hinnoittelumallilla ennakoitu toteuma palkkiona maksettavien kannusteyksiköiden määrästä. Ei-markkinaperusteisten ehtojen vaikutuksia ei sisällytetä kannustimen käypään arvoon, vaan ne otetaan huomioon niiden kannusteyksiköiden määrässä, joihin oletetaan syntyvän oikeus oikeuden syntymisajanjakson kuluessa. Tältä osin konserni päivittää oletuksen arvioidusta lopullisesta kannusteyksiköiden määrästä jokaisena väli- ja tilinpäätöspäivänä.

Tuloverot

Tuloslaskelman verokulu sisältää kauden verotettavaan tuloon perustuvan veron ja laskennallisen veron. Verokulu kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi suoraan omaan pääomaan tai laajaan tuloslaskelmaan kirjattavien erien osalta, jolloin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan kunkin maan voimassaolevan verokannan perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisiin tilikausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verot lasketaan kaikista väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Verotuksessa vähennyskeltvottomasta liikearvon arvonalentumisesta ei kirjata laskennallista veroa eikä tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista kirjata laskennallista veroa siltä osin, kun ero ei todennäköisesti purkaudu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä tilinpäätöspäivään mennessä vahvistettuja verokantoja. Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää.

Osakepääoma

Osakkeiden liikkeeseenlaskukulut, jotka ovat suoraan kohdistettavissa uusien osakkeiden tai optioiden liikkeeseen laskemiseen tai liiketoiminnan hankkimiseen, esitetään omassa pääomassa verovaikutukset huomioon ottaen saadun tulon vähennyksenä.

Osingot kirjataan omasta pääomasta sinä tilikautena, jona yhtiökokous päättää osingonjaosta. Kun emoyhtiö tai muu konserniyhtiö ostaa emoyhtiön osakkeita, maksettu vastike vähennetään omasta pääomasta ja esitetään erässä Omat osakkeet siihen asti, kunnes osakkeet mitätöidään. Jos osakkeet myöhemmin myydään tai lasketaan uudelleen liikkeeseen, saatu vastike kirjataan omaan pääomaan.

Rahavarat

Rahavaroina käsitellään käteiset varat, joiksi katsotaan kassa sekä lyhytaikaiset talletukset (3 kk).

Sampo esittää liiketoiminnan rahavirrat käyttäen epäsuoraa esitystapaa, jolloin voittoa (tappiota) ennen veroja oikaistaan ei-kassaperusteisten tapahtumien vaikutuksella, varojen ja velkojen muutoksilla ja tuotoilla ja kuluilla, jotka liittyvät investointien tai rahoituksen rahavirtoihin.

Rahavirtalaskelmassa saadut ja maksetut korot esitetään liiketoiminnan rahavirroissa. Myös saadut osingot sisältyvät liiketoiminnan rahavirtoihin. Maksetut osingot esitetään rahoitustoiminnan rahavirroissa.

Johdon harkintaa edellyttävät laatomisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdon tekemiä arvioita ja oletuksia, jotka ovat vaikuttaneet tilinpäätöksessä esitettäviin tuottoihin, kuluihin, varoihin ja velkoihin sekä ehdollisiin velkoihin. Harkintaa joudutaan käyttämään myös tilinpäätöksen laatomisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot perustuvat tilinpäätöshetkellä parhaaseen käytettävissä olleeseen tietoon. Arviointi perustuu sekä aikaisempiin kokemuksiin että tulevaisuutta koskeviin tilinpäätöshetkellä todennäköisimpinä pidettyihin oletuksiin. Toteutumatiedot voivat poiketa näistä arvioihin ja

oletuksiin perustuvista päätöksistä. Mahdolliset arvioiden muutokset kirjataan sillä tilikaudella, jonka aikana arviota korjataan ja kaikilla tämän jälkeisillä ajanjaksoilla.

Sammon keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja tilinpäätöspäivän arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät liittyvät mm. vakuutusmatemaattisissa laskelmissa käytettyihin oletuksiin, julkisesti noteeraamattomien rahoitusvarojen ja -velkojen ja sijoituskiinteistöjen käypien arvojen arviointiin sekä rahoitusvarojen ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisten arviointiin. Näitä osa-alueita koskevat laatomisperiaatteet edellyttävät eniten merkittävien arvioiden ja oletusten käyttämistä.

Vakuutusmatemaattiset oletukset

Vakuutusvelkojen arviointiin liittyy aina epävarmuutta, sillä vakuutusvelka perustuu tehtyihin arvioihin ja oletuksiin tulevasta korvausmenoista. Arviot perustuvat tilinpäätöspäivänä käytettävissä oleviin konsernin omiin tilastoihin aikaisemmista vahinkotapahtumista. Arvioihin liittyvä epävarmuus on yleensä suurempi arvioitaessa uusia vakuutuskantoja tai vakuutuskantoja, joissa vahingon selviäminen kestää kauan, sillä näistä ei ole vielä saatavilla täydellisiä vahinkotilastoja. Historiatietojen lisäksi vakuutusvelkojen arvioinnissa otetaan huomioon mm. vahinkokehitys, maksamattomien korvausten määrä, lakimuutokset, oikeuden päätökset sekä yleinen taloudellinen tilanne.

Huomattava osa konsernin vahinkovakuutuksen vakuutusveloista liittyy lakisääteisiin tapaturma- ja liikennevakuutuksiin. Näiden velkojen arviointiin sisältyvistä epävarmuustekijöistä huomattavimmat sisältyvät oletuksiin inflaatiosta, kuolevuudesta, diskonttauskoroista sekä lakimuutosten ja oikeuskäytäntöjen vaikutuksista.

Henkivakuutuksen vakuutusvelkojen vakuutusmatemaattisista oletuksista on kerrottu tarkemmin kappaleessa Velat vakuutus- ja sijoitusopimuksista ja jälleenvakuutusvarat.

IAS 19:n mukaiset etuuspohjaiset eläke-etuudet arvioidaan myös vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti. Eläkejärjestelyn varauksen laskenta perustuu tulevaisuudessa odotettavissa oleviin eläkkeisiin, jolloin diskonttauskoron määrittelyn lisäksi tehty arviot koskevat oletuksia mm. kuolevuudesta, henkilöstön vaihtuvuudesta, hintainflaatiosta sekä palkkakehityksestä.

Käypien arvojen määrittäminen

Jos rahoitusvaroilla ei ole toimivilla markkinoilla noteerattuja hintoja, käypä arvo määritetään markkinoilla yleisesti hyväksyttyjen arvostusmenetelmien avulla. Menetelmistä on kerrottu enemmän tilinpäätösperiaatteiden kappaleessa Käypä arvo.

Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot on tilikauden aikana arvioitu itse markkinoilta saadun vertailuaineiston perusteella. Tähän liittyy johdon tekemät oletukset esim. markkinoiden tuottovaateista sekä käytettävästä diskonttauskorosta.

Arvon alentumistestaukset

Liikearvo, keskeneräiset aineettomat hyödykkeet ja taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet testataan vähintään vuosittain arvonalentumisen varalta. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on pääosin määritetty käyttöarvoon perustuvilla laskemilla. Nämä edellyttävät johdon tekemiä arvioita mm. tulevasta kassavirroista, diskonttauskorosta sekä talouden yleisestä inflaatio- ja kasvukehityksestä.

Uusien tai uudistettujen IFRS-standardien ja tulkintojen soveltaminen

Seuraavat konsernin liiketoimintaan liittyvät julkistettut uudet tai uudistetut standardit konserni ottaa

käyttöön myöhemmillä tilikausilla niiden voimaantulopäivästä lähtien tai jos voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lähtien.

IAS 1:n *Tilinpäätöksen esittäminen* muutos *Aloite liitetiedoista* (voimaan 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) selventää ohjeistusta olennaisuudesta, tuloslaskelma- ja tase-erien yhdistämisestä, väliotsikoiden esittämisestä sekä tilinpäätöksen rakenteesta ja laadintaperiaatteista. Konsernin arvion mukaan muutoksilla ei tule olemaan olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

IFRS 15 *Myyntituotot asiakassopimuksista* (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi korvaa nykyiset IAS 18 ja IAS 11 standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. Myynnin kirjaamisen keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen. Standardin käyttöönotolla ei tule olemaan olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen muuten kuin mahdollisesti esitettävien liitetietojen määrässä.

IFRS 9 *Rahoitusinstrumentit* ja siihen tehdyt muutokset (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) korvaa nykyisen standardin IAS 39: *Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen*. Uusi standardi muuttaa rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista sekä sisältää uuden luottotappioihin perustuvan arvonalentumismallin. Suojauslaskennassa säilyy edelleen nykyiset kolme suojauslaskentatyyppiä. Käyttöönotolla tulee olemaan vaikutusta konsernin tilinpäätökseen, vaikutukset ovat arvioinnin alla konsernissa.

Segmentti-informaatio

Konsernin liiketoimintasegmentit muodostuvat vahinko- ja henkivakuutustoiminnasta sekä omistusyhteisöstä.

Maantieteellisiä alueita koskevana tietoina on esitetty tuotot ulkopuolisilta asiakkailta sekä pitkäaikaiset varat. Raportoittavat alueet ovat Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska, Baltia ja muut maat.

Segmentti-informaatio on tuotettu konsernin tilinpäätöstä laadittaessa ja esitettäessä noudatettujen laatimisperiaatteiden mukaisesti. Segmenteille on kohdistettu liiketoiminnasta aiheutuvat, joko välittömästi osoitettavissa tai järkevällä perusteella kohdistettavissa olevat, tuotot, kulut, varat ja velat. Segmenttien välinen hinnoittelu perustuu käypiin markkinahintoihin. Konsernitilinpäätöksessä segmenttien väliset liiketapahtumat sekä saamiset ja velat on eliminoitu.

Segmenttien poistot on esitetty liitteissä 11 - 13 ja sijoitukset osakkuusyhtiöihin liitteessä 14.

Konsernin laaja tuloslaskelma liiketoimintasegmenteittäin 2015

Milj. e	Vahinko- vakuutus	Henki- vakuutus	Omistus- yhteisö	Elimi- noinnit	Konserni
Vakuutusmaksutulo	4 378	1 144	-	-	5 522
Sijoitustoiminnan nettotuotot	304	632	76	-14	998
Liiketoiminnan muut tuotot	28	18	18	-17	46
Korvaukset	-2 894	-1 023	-	-	-3 917
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-34	-462	-	-5	-502
Henkilöstökulut	-371	-47	-20	-	-438
Liiketoiminnan muut kulut	-477	-74	-12	17	-545
Rahoituskulut	-16	-6	-63	18	-68
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	42	-0	751	-	793
Voitto ennen veroja	960	181	749	-2	1 888
Verot	-195	-36	-1	0	-232
Tilikauden voitto	765	144	749	-1	1 656
Kauden muut laajan tuloksen erät					
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi					
Muuntoerot	-35	-	-	-	-35
Myytavissä olevat rahoitusvarat	-148	32	2	8	-106
Osuus osakkuusyritysten muun laajan tuloksen eristä	-	-	16	-	16
Verot	32	-9	-0	-2	21
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä nettoina verojen jälkeen	-151	24	18	6	-103
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi					
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	14	-	-	-	14
Verot	-3	-	-	-	-3
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä nettoina verojen jälkeen	11	-	-	-	11
TILIKAUDEN LAAJA TULOS	624	168	766	5	1 564

Konsernin laaja tuloslaskelma liiketoimintasegmenteittäin 2014

Milj. e	Vahinko- vakuutus	Henki- vakuutus	Omistus- yhteisö	Elimi- noinnit	Konserni
Vakuutusmaksutulo	4 464	1 105	-	-24	5 544
Sijoitustoiminnan nettotuotot	353	540	29	-23	898
Liiketoiminnan muut tuotot	27	5	15	-16	32
Korvaukset	-2 902	-876	-	8	-3 771
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-6	-499	-	16	-489
Henkilöstökulut	-537	-46	-20	-	-603
Liiketoiminnan muut kulut	-502	-60	-12	16	-558
Rahoituskulut	-20	-7	-23	20	-29
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	54	0	680	-	735
Voitto ennen veroja	931	163	669	-3	1 759
Verot	-190	-29	-0	1	-220
Tilikauden voitto	740	133	669	-2	1 540
Kauden muut laajan tuloksen erät					
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi					
Muuntoerot	-174	-0	-	-	-174
Myytavissä olevat rahoitusvarat	45	20	4	2	72
Osuus osakkuusyritysten muun laajan tuloksen eristä	-	-	-168	-	-168
Verot	-10	-4	-1	-0	-15
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä nettoverojen jälkeen	-138	16	-165	2	-285
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi					
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	26	-	-	-	26
Verot	-	-	-	-	-
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä nettoverojen jälkeen	-76	-	-	-	-76
TILIKAUDEN LAAJA TULOS	526	149	504	-0	1 179

Konsernitase liiketoimintasegmenteittäin 2015

Milj. e	Vahinko- vakuutus	Henki- vakuutus	Omistus- yhteisö	Elimi- noinnit	Konserni
Varat					
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	19	5	3	-	26
Sijoituskiinteistöt	15	180	-	-4	191
Aineettomat hyödykkeet	564	160	0	-	724
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	374	0	7 305	-	7 679
Rahoitusvarat	10 566	6 039	3 243	-2 659	17 189
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	-	5 865	-	-18	5 847
Laskennalliset verosaamiset	27	-	12	-4	36
Saamiset jälleenvakuutusopimuksista	239	3	-	-	242
Muut varat	1 541	127	51	-10	1 708
Käteiset varat	775	482	739	-	1 997
Varat yhteensä	14 119	12 860	11 354	-2 695	35 639
Velat					
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	9 433	5 014	-	-	14 447
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	-	5 858	-	-18	5 841
Rahoitusvelat	216	133	2 314	-289	2 375
Laskennalliset verovelat	314	154	-	-0	468
Varaukset	51	-	-	-	51
Eläkevelvoitteet	90	-	-	-	90
Muut velat	669	167	133	-11	957
Velat yhteensä	10 772	11 327	2 447	-318	24 228
Oma pääoma					
Osakepääoma					98
Rahastot					1 531
Kertyneet voittovarot					9 325
Muut oman pääoman erät					457
Oma pääoma yhteensä					11 411
Oma pääoma ja velat yhteensä					35 639

Konsernitase liiketoimintasegmenteittäin 2014

Milj. e	Vahinko- vakuutus	Henki- vakuutus	Omistus- yhteisö	Elimi- noinnit	Konserni
Varat					
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	16	5	3	-	24
Sijoituskiinteistöt	20	179	-	-4	195
Aineettomat hyödykkeet	555	160	0	-	715
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	381	0	7 065	-	7 447
Rahoitusvarat	11 021	5 665	2 959	-2 715	16 930
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	-	5 282	-	-23	5 259
Laskennalliset verosaamiset	76	-	13	-4	86
Saamiset jälleenvakuutusopimuksista	237	3	-	-	240
Muut varat	1 533	208	50	-11	1 781
Käteiset varat	448	858	768	-	2 074
Varat yhteensä	14 288	12 359	10 859	-2 756	34 750
Velat					
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	9 183	5 065	-	-	14 248
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	-	5 312	-	-23	5 289
Rahoitusvelat	373	186	2 203	-339	2 423
Laskennalliset verovelat	382	123	-	-1	504
Varaukset	63	-	-	-	63
Eläkevelvoitteet	265	-	-	-	265
Muut velat	702	209	134	-11	1 035
Velat yhteensä	10 969	10 895	2 337	-374	23 827
Oma pääoma					
Osakepääoma					98
Rahastot					1 531
Kertyneet voittovarot					8 655
Muut oman pääoman erät					639
Oma pääoma yhteensä					10 924
Oma pääoma ja velat yhteensä					34 750

Maantieteellinen informaatio

Milj. e	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska	Baltia	Yhteensä
2015						
Tuotot ulkopuolisilta asiakkailta						
Vahinkovakuutustoiminta	1 021	1 403	1 408	384	128	4 344
Henkivakuutustoiminta	1 110	-	-	-	34	1 144
Omistusyhteisö	93	-	-	-	-	93
Yhteensä	2 225	1 403	1 408	384	162	5 581
Pitkäaikaiset varat						
Vahinkovakuutustoiminta	103	498	19	349	1	971
Henkivakuutustoiminta	344	-	-	-	1	345
Omistusyhteisö	4	7 305	-	-	-	7 309
Yhteensä	451	7 804	19	349	2	8 625
2014						
Tuotot ulkopuolisilta asiakkailta						
Vahinkovakuutustoiminta	1 041	1 372	1 524	402	118	4 457
Henkivakuutustoiminta	1 065	-	-	-	40	1 105
Omistusyhteisö	43	-	-	-	-	43
Yhteensä	2 149	1 372	1 524	402	158	5 606
Pitkäaikaiset varat						
Vahinkovakuutustoiminta	106	488	19	358	1	972
Henkivakuutustoiminta	343	-	-	-	1	344
Omistusyhteisö	4	7 133	-	-	-	7 136
Yhteensä	453	7 621	19	358	1	8 452

Tuotot sisältävät vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot, henkivakuutuksen vakuutusmaksutulon vakuutuksen myöntämismaan mukaan sekä omistusyhteisösegmentin sijoitustoiminnan nettotuotot sekä liiketoiminnan muut tuotot.

Pitkäaikaiset varat sisältävät aineettomat hyödykkeet, sijoitukset osakkuusyhtiöihin, aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet sekä sijoituskiinteistöt.

Liiketoimintojen yhdistäminen

Vuosi 2014

Keväällä julkaistun suunnitelman mukaisesti ja Finanssivalvonnan hyväksyttyä siirron Suomi-yhtiö luovutti 30.12.2014 Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiölle laskuperustekorkoisen ryhmäeläkekannan, joka käsitti noin 2 300 vakuutusta ja 34 000 vakuutettua.

Kannanluovutuksen yhteydessä Suomi-yhtiöstä siirtyi omaisuutta määrä, joka vastaa ryhmäeläkekannan osuutta Suomi-yhtiön koko varallisuudesta.

Järjestelyn toteuttamisesta aiheutuneet kulut yhteensä 1,4 milj. euroa sisältyvät tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

Kannansiirron vaikutus siirtohetkellä 30.12.2014 henkivakuutustoiminnan taseeseen:

Vastaavaa

Sijoituskiinteistöt	49
Rahoitusvarat	1 188
Muut varat	1
Käteiset varat	100
	1 337

Vastattavaa

Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	1 337
---	-------

Konsernin liitetiedot

1 Vakuutusmaksutulo	193	21 Laskennalliset verosaamiset ja verovelat	227
2 Sijoitustoiminnan nettotuotot	195	22 Verot	229
3 Korvauskulut	199	23 Tulosvaikutteisesti kirjatut laajan tuloksen muut erät	229
4 Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	202	24 Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot	230
5 Henkilöstökulut	203	25 Muut varat	230
6 Liiketoiminnan muut kulut	204	26 Käteiset varat	232
7 Vahinkovakuutustoiminnan tulosanalyysi	205	27 Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	233
8 Vahinkovakuutustoiminnan vakuutuslajiryhmäkohtainen tulos	206	28 Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	239
9 Osakekohtainen tulos	207	29 Rahoitusvelat	239
10 Rahoitusvarat ja -velat	207	30 Varaukset	241
11 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	208	31 Eläkevelvoitteet	241
12 Sijoituskiinteistöt	210	32 Muut velat	245
13 Aineettomat hyödykkeet	212	33 Ehdolliset velat ja sitoumukset	246
14 Sijoitukset osakkuusyrityksissä	213	34 Oma pääoma	248
15 Rahoitusvarat	215	35 Lähipiiritiedot	249
16 Käyvät arvot	220	36 Kannustinjärjestelmät	250
17 Käypien arvojen määrittäminen ja hierarkia	221	37 Tilintarkastajan palkkiot	251
18 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen muutokset	224	38 Oikeudenkäynnit	251
19 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen herkkyysanalyysi	226	39 Sijoitukset tytäryhtiöissä	251
20 Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	226	40 Sijoitukset muissa kuin tytär- ja osakkuusyrityksissä	252
		41 Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat	257

1 Vakuutusmaksutulo

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Vakuutusopimuksista		
Vakuutusmaksutulo, ensivakuutus	4 464	4 550
Vakuutusmaksutulo, jälleenvakuutus	95	84
Vakuutusmaksutulo yhteensä, brutto	4 559	4 634
Jälleenvakuuttajien osuus vakuutusmaksutulosta	-181	-170
Vakuutusmaksutulo yhteensä, netto	4 378	4 464
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-39	-3
Jälleenvakuuttajien osuus vakuutusmaksuvastuun muutoksesta	5	-3
Vakuutusmaksuvastuun muutos, netto	-34	-6
Vahinkovakuutustoiminnan vakuutusmaksutuotot yhteensä, netto	4 344	4 457

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Vakuutusopimuksista		
Vakuutusopimukset	723	658
Jälleenvakuutusopimukset	2	4
Vakuutusmaksutulo yhteensä, brutto	725	661
Jälleenvakuuttajien osuus	-5	-5
Vakuutusmaksutulo yhteensä, netto	720	656
Sijoitusopimukset	424	449
Henkivakuutustoiminnan vakuutusmaksutulo yhteensä ¹⁾	1 144	1 105
Segmenttien väliset eliminoinnit	-	-24
Konserni yhteensä	5 522	5 544

1) Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään liitteessä no 4, "Vakuutus- ja sijoitusopimusten velkojen muutos".

Henkivakuutustoiminnan vakuutusmaksutulon jakautuminen

Milj. e	2015	2014
Vakuutusopimuksista		
Vakuutusmaksutulo sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä	146	143
Vakuutusmaksutulo sijoitussidonnaisista vakuutusopimuksista	575	513
Vakuutusmaksutulo muista sopimuksista	2	2
Yhteensä	723	658
Jälleenvakuutusopimukset	2	4
Sijoitusopimuksista		
Maksutulo sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä	30	1
Maksutulo sijoitussidonnaisista sopimuksista	394	448
Yhteensä	424	449
Vakuutus- ja sijoitusopimukset yhteensä	1 149	1 110
Jälleenvakuuttajien osuus	-5	-5
Vakuutusmaksutulo yhteensä	1 144	1 105
Kerta- ja jatkuvat vakuutusmaksut ensivakuutuksesta		
Jatkuvat vakuutusmaksut, vakuutusopimukset	287	282
Kertamaksut, vakuutusopimukset	436	375
Kertamaksut, sijoitusopimukset	424	449
Yhteensä	1 147	1 106

2 Sijoitustoiminnan nettotuotot

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	-4	-28
Lainoista ja muista saamisista		
Korkotuotot	18	21
Myytävissä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	191	247
Arvon alentumistappiot	10	-14
Voitot/tappiot	-5	18
Osakkeet		
Voitot/tappiot	121	134
Arvon alentumistappiot	-11	-5
Osinkotuotot	47	44
Yhteensä	353	424
Yhteensä rahoitusvaroista	366	417
Muista varoista		
Sijoituskiinteistöt		
Voitot/tappiot	-1	-0
Muut	-0	-0
Yhteensä muista varoista	-1	-1
Kulut muista kuin rahoitusveloista	-4	-4
Diskonttauksen purkuvaikutus	-38	-45
Palkkiokulut		
Omaisuuksien hoito	-19	-14
Vahinkovakuutustoiminnan sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	304	353

Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät 83 milj. euroa (133) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.

Henkivakuutustoiminta

Milj.e	2015	2014
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	-90	-97
Käypään arvoon tulosvaikuttelusesti kirjattavaksi määritetyistä rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	1	1
Voitot/tappiot	1	1
Yhteensä	2	2
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevista sijoituksista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	58	58
Voitot/tappiot	-40	-10
Osakkeet		
Voitot/tappiot	219	213
Osinkotuotot	22	19
Lainat ja muut saamiset		
Korkotuotot	1	3
Muut rahoitusvarat		
Voitot/tappiot	-21	-16
Yhteensä	239	267
Lainoista ja muista saamisista		
Korkotuotot	3	2
Voitot/tappiot	27	42
Yhteensä	30	44
Myytavissä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	96	98
Voitot/tappiot	48	49
Osakkeet		
Voitot/tappiot	192	107
Arvon alentumistappiot	-19	-41
Osinkotuotot	108	89
Yhteensä	423	302
Yhteensä rahoitusvaroista	604	518

Muista varoista		
Sijoituskiinteistöt		
Voitot/tappiot	2	3
Muut	13	5
Yhteensä muista varoista	15	8
Palkkiotuotot, netto		
Omaisuuksienhoito	-17	-14
Palkkiotuotot	29	27
Yhteensä	13	13
Henkivakuutuslaitosten sijoituslaitosten nettotuotot yhteensä	632	540

Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät 259 milj. euroa (10) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.

Omistusyhteisö

Milj. e	2015	2014
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	7	1
Lainoista ja muista saamisista	9	-4
Myytavissä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	28	22
Voitot/tappiot	15	7
Osakkeet		
Voitot/tappiot	13	2
Arvon alentumistappiot	-0	-1
Osinkotuotot	5	2
Yhteensä	60	32
Omistusyhteisön sijoituslaitosten nettotuotot yhteensä	76	28
Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät 12 milj. euroa (2) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.		
Segmenttien väliset eliminoinnit	-14	-23
Milj. e	2015	2014
Konserni yhteensä	998	898

Muut tuotot ja kulut muodostuvat kiinteistösijoitusten vuokrista, hoitovastikkeista ja poistoista. Kaikki sijoituksista aiheutuvat tuotot ja kulut sisältyvät sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Voitot/tappiot sisältävät myyntivoitot ja -tappiot sekä realisoituneet että realisoitumattomat arvostuserot sekä kurssivoitot ja -tappiot. Myytävissä olevien rahoitusvarojen realisoitumattomat arvostuserot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään käyvän arvon rahastossa omassa pääomassa. Käyvän arvon rahaston muutokset on eritelty oman pääoman muutoslaskelmassa. Vahinkovakuutustoiminnassa eläkeluottoisten korvausten diskonttauksen purkuvaikutus on omana eränään. Eläkeluottoisten korvausten vastuu lasketaan käytössä olevien vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti siten, että oletettu inflaatio ja kuolevuus on huomioitu. Lisäksi vastuuta diskontattaessa on otettu huomioon sijoitustoiminnan oletettu nettotuotto. Diskonttauksen asteittaisen purkamisen seurauksena syntyvien eläkeluottoisten korvauskulujen lisäyksen kattamiseksi kohdistetaan eläkeluottoisiin korvauksiin laskennallinen sijoitustoiminnan nettotuotto.

3 Korvauskulut

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. e	2015			2014		
	Brutto	Jälleenva- kuuttajien osuus	Netto	Brutto	Jälleenva- kuuttajien osuus	Netto
Vahinkovakuutus						
Tilikaudella sattuneiden vahinkojen korvauskulut						
Maksetut korvaukset	-1 607	17	-1 590	-1 643	14	-1 629
Tunnettujen vahinkojen korvausvastuun muutos	-691	20	-672	-695	15	-680
Tuntemattomien vahinkojen (IBNR) korvausvastuun muutos	-574	12	-562	-594	11	-583
Korvausten selvittelykulut	-8	-	-8	-8	-	-8
Eläkemutoisten korvausten korvausvastuun muutos	-1	-	-1	-3	-	-3
Tilikaudella sattuneiden vahinkojen korvauskulut yhteensä	-2 881	48	-2 833	-2 943	41	-2 902
Aikaisemmilla tilikausilla sattuneiden vahinkojen korvauskulut						
Maksetut korvaukset	-1 011	45	-966	-1 199	181	-1 019
Eläkemutoiset korvaukset	-204	-0	-204	-261	0	-260
Tunnettujen vahinkojen korvausvastuun muutos	635	-26	609	798	-183	615
Tuntemattomien vahinkojen (IBNR) korvausvastuun muutos	516	-16	500	687	-21	666
Aikaisemmilla tilikausilla sattuneiden vahinkojen korvauskulut yhteensä	-64	3	-61	26	-24	2
Maksetut korvaukset						
Maksetut korvaukset	-2 618	61	-2 557	-2 843	195	-2 648
Maksetut eläkemutoiset korvaukset	-132	-	-132	-127	-	-127
Maksetut korvaukset yhteensä	-2 750	61	-2 689	-2 969	195	-2 774
Korvausvastuun muutos						
Tunnettujen vahinkojen korvausvastuun muutos	-56	-6	-62	103	-168	-65
Tuntemattomien vahinkojen (IBNR) korvausvastuun muutos	-127	-4	-131	-88	-10	-98
Eläkemutoisten korvausten korvausvastuun muutos	-11	-0	-11	37	0	37
Korvausten selvittelykulut	-1	-	-1	-3	-	-3
Korvausvastuun muutos yhteensä	-195	-10	-205	50	-178	-128
Vahinkovakuutustoiminnan korvauskulut yhteensä	-2 945	51	-2 894	-2 919	17	-2 902

Eläkemutoisten korvausten vastuuvélka arvostetaan yleisten vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti. Huomioon otetaan odotettu inflaatio sekä kuolevuus. Vastaiset eläkesuoritukset diskontataan korolla, joka vastaa odotettavissa olevia sijoitustuottoja. Eläkemutoisten korvausten diskonttauksen purkautumisen johdosta vakuutustekniseen tulokseen lisätään vastaava sijoitustuotto. Suomen vahinkovakuutuksen piiriin kuuluvien tuntemattomien eläkevahinkojen korvausvastuu diskontataan. Vuonna 2015 korvausvastuu oli 261 milj. euroa (257). Diskonttaamaton määrä oli 351 milj. euroa (388). Valuuttakurssimuutokset vähensivät diskontattua korvausvastuuta noin 6 milj. euroa. Todellista nousua oli 8 milj. euroa diskonttauskoron tippuessa 2 prosentista 1,5 prosenttiin.

Eläkeluottoisten korvausten vastuovelkaa laskettaessa käytetyt korkokannat maittain (%):

	2015	2014
Ruotsi	2,01 %	1,75 %
Suomi	1,50 %	2,00 %
Tanska	1,71 %	1,47 %

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	Maksetut korvaukset		Korvausvastuun muutos		Korvauskulut	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Vakuutusopimukset						
Henkivakuutus						
Vakuutukset, jotka ovat oikeutettuja harkinnanvaraiseen voitonjakoon	-47	-45	2	1	-45	-44
Muut vakuutukset	-0	-0	-0	-12	-1	-12
Sijoitussidonnaiset vakuutukset	-183	-177	14	0	-170	-177
Yhteensä	-231	-223	16	-11	-215	-233
Eläkevakuutus						
Vakuutukset, jotka ovat oikeutettuja harkinnanvaraiseen voitonjakoon	-397	-350	-19	35	-417	-316
Sijoitussidonnaiset vakuutukset	-15	-13	-21	-23	-36	-36
Yhteensä	-412	-364	-40	12	-453	-351
Jälleenvakuutus	-0	-1	-0	1	-1	0
Vakuutusopimukset yhteensä	-644	-587	-25	3	-669	-584
Jälleenvakuuttajien osuus	3	3	0	-0	3	3
Vakuutusopimukset yhteensä	-641	-585	-25	3	-666	-582
Sijoitusopimukset						
Kapitalisaatiosopimukset						
Vakuutukset, jotka ovat oikeutettuja harkinnanvaraiseen voitonjakoon	-0	-0	-	-	-0	-0
Sijoitussidonnaiset vakuutukset	-358	-294	-	-	-358	-294
Sijoitusopimukset yhteensä	-358	-294	-	-	-358	-294
Henkivakuutustoiminnan korvauskulut yhteensä	-999	-879	-25	3	-1023	-876

Maksetut korvaukset korvauslajeittain

Milj. e	2015	2014
Vakuutusopimukset		
Henkivakuutus		
Takaisinostot	-8	-8
Kuolemantapauskorvaukset	-19	-21
Säästösummien takaisinmaksut	-10	-5
Vahingonselvittelykulut	0	-0
Muut	-10	-10
Yhteensä	-48	-45
Sijoitussidonnainen henkivakuutus		
Takaisinostot	-132	-114
Kuolemantapauskorvaukset	-41	-50
Säästösummien takaisinmaksut	-10	-13
Vahingonselvittelykulut	0	-0
Yhteensä	-183	-177
Eläkevakuutus		
Maksetut eläkkeet	-386	-319
Takaisinostot	-6	-25
Kuolemantapauskorvaukset	-5	-6
Vahingonselvittelykulut	-0	-0
Yhteensä	-397	-350
Sijoitussidonnainen eläkevakuutus		
Maksetut eläkkeet	-1	-
Takaisinostot	-11	-10
Kuolemantapauskorvaukset	-3	-3
Muut	-0	-0
Yhteensä	-15	-13
Jälleenvakuutusopimukset	-0	-1
Vakuutusopimukset yhteensä	-644	-587
Jälleenvakuuttajien osuus	3	3
Vakuutusopimukset yhteensä	-641	-585
Sijoitusopimukset		
Sijoitussidonnaiset kapitalisaatiosopimukset		
Takaisinostot	-375	-316
Säästösummien takaisinmaksut	17	22
Yhteensä	-358	-295
Sijoitusopimukset yhteensä	-358	-295

Maksetut korvaukset, brutto	-1 001	-882
Maksetut korvaukset, netto	-999	-879
Segmenttien väliset eliminoinnit	-	8
Milj. e	2015	2014
Konserni yhteensä	-3 917	-3 771

4 Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-39	-3
Jälleenvakuuttajien osuus	5	-3
Vahinkovakuutustoiminnan vakuutusmaksuvastuun muutos, netto	-34	-6

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Vakuutusopimukset		
Henkivakuutus		
Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon	15	17
Sijoitussidonnaiset sopimukset	-292	-292
Yhteensä	-278	-275
Eläkevakuutus		
Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon	94	144
Sijoitussidonnaiset sopimukset	-143	-177
Yhteensä	-49	-34
Jälleenvakuutusopimukset	0	2
Vakuutusopimukset yhteensä	-327	-306
Sijoitussopimukset		
Kapitalisaatiosopimukset		
Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon	-33	-4
Sijoitussidonnaiset sopimukset	-102	-188
Sijoitussopimukset yhteensä	-135	-192
Henkivakuutustoiminnan vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos yhteensä	-462	-499
Segmenttien väliset eliminoinnit	-5	16
Konserni yhteensä	-502	-489

5 Henkilöstökulut

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-373	-374
Käteisvaroina toteutetut osakeperusteiset maksut	-17	-18
Eläkekulut		
- maksupohjaiset järjestelyt	213	-64
- etuuspohjaiset järjestelyt (liitetieto 31)	-137	-7
Muut henkilösivukulut	-57	-75
Vahinkovakuutustoiminnan henkilöstökulut yhteensä	-371	-537

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-35	-33
Käteisvaroina toteutetut osakeperusteiset maksut	-4	-4
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	-6	-5
Muut henkilösivukulut	-3	-4
Henkivakuutustoiminnan henkilöstökulut yhteensä	-47	-46

Omistusyhteisö

Milj. e	2015	2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-8	-8
Käteisvaroina toteutetut osakeperusteiset maksut	-8	-9
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	-2	-2
Muut henkilösivukulut	-1	-0
Omistusyhteisön henkilöstökulut yhteensä	-20	-20
Milj. e	2015	2014
Konserni yhteensä	-438	-603

Lisätiedot osakeperusteisista maksuista esitetään liitetiedossa 36 Kannustinjärjestelmät.

6 Liiketoiminnan muut kulut

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Tietohallintokulut	-114	-101
Muut henkilöstökulut	-15	-15
Markkinointikulut	-38	-42
Poistot	-9	-15
Vuokrat	-45	-48
Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos	-5	-14
Ensivakuutuksen palkkiot	-167	-171
Annetun jälleenvakuutuksen palkkiot	14	14
Muut	-98	-111
Vahinkovakuutustoiminnan liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-477	-502

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Tietohallintokulut	-17	-14
Muut henkilöstökulut	-2	-2
Markkinointikulut	-4	-3
Poistot	-2	-2
Vuokrat	-4	-3
Ensivakuutuksen palkkiot	-9	-10
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot	-1	-2
Annetun jälleenvakuutuksen palkkiot	1	2
Muut	-38	-25
Henkivakuutustoiminnan liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-74	-60

Vahinko- ja henkivakuutustoiminnan erä Muut sisältää mm. kulut viestinnästä, ulkopuolisista palveluista sekä muista hallintokuluista.

Omistusyhteisö

Milj. e	2015	2014
Tietohallintokulut	-1	-1
Markkinointikulut	-1	-1
Vuokrat	-1	-1
Muut	-9	-9
Omistusyhteisön liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-12	-12
Omistusyhteisön erä Muut muodostuu mm. konsulttipalkkioista sekä vuokra- ja muista hallintokuluista.		
Segmenttien väliset eliminoinnit	17	16
Milj. e	2015	2014
Konserni yhteensä	-545	-558

7 Vahinkovakuutustoiminnan tulosanalyysi

Milj. e	2015	2014
Vakuutusmaksutuotot	4 344	4 457
Korvauskulut	-3 143	-3 162
Liikekulut	-566	-745
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	-1	0
Vakuutustoimintaan kohdistettu sijoitustoiminnan nettotuotto	23	37
Vakuutustekninen kate	657	588
Sijoitustoiminnan nettotuotto	325	378
Sijoitustoiminnan nettotuotto-osuuden siirto	-60	-82
Muut tuotot ja kulut	38	47
Liikevoitto	960	931

Erittely tuloslaskelmaeriin sisältyvistä toimintokohtaisista liikekuluista

Milj. e	2015	2014
Korvausten hoitokulut (korvauskulut)	-249	-260
Vakuutusten hankintamenot (liikekulut)	-497	-499
Vakuutustoiminnan hallintokulut (liikekulut)	-78	-246
Muuhun vakuutustekniseen toimintaan liittyvät hallintokulut (muut vakuutustekniset kulut)	-71	-27
Sijoitusten hoitokulut (sijoitustoiminnan kulut)	-19	-14
Yhteensä	-914	-1 046

8 Vahinkovakuutustoiminnan vakuutuslajiryhmäkohtainen tulos

Milj. e	Tapaturma ja sairaus	Moottoriajo- neuvovastuu	Moottori- ajoneuvot, muut luokat	Meri, lento ja tavarankuljetus	Palo- ja muu omaisuus- vahinko	Vastuu	Luotto ja takaus
Vakuutusmaksutulo vakuutussopimuksista yhteensä, brutto							
2015	754	635	1 294	125	1 296	202	2
2014	774	657	1 309	130	1 317	212	2
Vakuutusmaksutuotot vakuutussopimuksista yhteensä, brutto							
2015	740	636	1 266	123	1 299	204	2
2014	769	664	1 288	130	1 330	211	3
Korvauskulut, brutto ¹⁾							
2015	-525	-581	-854	-83	-851	-132	-1
2014	-554	-523	-885	-86	-881	-84	-0
Liikekulut, brutto ²⁾							
2015	-133	-136	-184	-21	-210	-33	-0
2014	-133	-140	-192	-22	-213	-34	-0
Jälleenvakuutustoiminnan tulos							
2015	-9	-1	-1	-12	-76	-12	-
2014	-13	2	-2	-9	-83	-31	-
Vakuutustekninen tulos							
2015	73	-83	226	7	162	28	1
2014	69	3	209	14	152	62	2

Milj. e	Oikeusturva	Muut	Ensivakuutus yhteensä	Jälleenvakuutus	Eliminoinnit	Yhteensä
Vakuutusmaksutulo vakuutussopimuksista yhteensä, brutto						
2015	45	114	4 465	94	0	4 559
2014	41	112	4 555	84	-5	4 634
Vakuutusmaksutuotot vakuutussopimuksista yhteensä, brutto						
2015	44	111	4 424	96	-0	4 520
2014	41	111	4 547	89	-5	4 631
Korvauskulut, brutto ¹⁾						
2015	-27	-99	-3 153	-48	7	-3 194
2014	-29	-72	-3 115	-71	6	-3 180
Liikekulut, brutto ²⁾						
2015	-7	-16	-740	-17	135	-622
2014	-7	-16	-756	-15	13	-758
Jälleenvakuutustoiminnan tulos						
2015	-	-7	-117	6	0	-112
2014	-	-8	-144	-4	5	-143
Vakuutustekninen tulos						
2015	9	-10	414	37	142	592
2014	6	15	533	-1	19	551

1) Korvauskuluihin kohdistettu toimintokohtaisia liikekuluja 249 milj. euroa (260).

2) Liikekuluihin sisältyy muita vakuutusteknisiä tuottoja 28 milj. euroa (27) ja muita vakuutusteknisiä kuluja 28 milj. euroa (27).

9 Osakekohtainen tulos

Milj. e	2015	2014
Osakekohtainen tulos		
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto	1 656	1 540
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana	560	560
Osakekohtainen tulos (EUR/osake)	2,96	2,75

10 Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat ja -velat on luokiteltu IAS 39.9 mukaisiin kategorioihin. Taulukossa on esitetty myös rahoitusvaroihin ja -velkoihin liittyvät korkotuotot ja -kulut, tuloslaskelmaan kirjatut realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot, arvonalentumistappiot sekä osinkotuotot. Taulukon rahoitusvarat sisältää tase-erät Rahoitusvarat sekä Käteiset varat.

Milj. e	Kp-arvo	Korkotuot./ Korkokulut	2015 Voitot/ tappiot	Arvonl. tappiot	Osinkotuotot
RAHOITUSVARAT					
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat					
Johdannaissopimukset	53	-9	-79	-	-
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	48	1	2	-	0
Lainat ja muut saamiset	2 129	20	44	-	-
Myytavissä olevat rahoitusvarat	16 955	295	382	-20	159
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	19 185	307	350	-20	160
RAHOITUSVELAT					
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat					
Johdannaissopimukset	63	-	-		
Muut rahoitusvelat	2 312	-59	-8		
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	2 375	-59	-8		

Milj. e	Kp-arvo	Korkotuot./ Korkokulut	2014 Voitot/ tappiot	Arvonl. tappiot	Osinkotuotot
RAHOITUSVARAT					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat					
Johdannaissopimukset	79	-2		-	-
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	48	1	1	-	0
Lainat ja muut saamiset	2 340	23	38	-	-
Myytavissä olevat rahoitusvarat	16 537	345	317	-62	135
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	19 004	366	356	-62	135
RAHOITUSVELAT					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat					
Johdannaissopimukset	120	-	-		
Muut rahoitusvelat	2 302	-53	24		
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	2 423	-53	24		

11 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. e	2015 Koneet ja kalusto	2014 Koneet ja kalusto
1.1.		
Hankintameno	63	64
Kertyneet poistot	-46	-48
Kirjanpitoarvo 1.1.	16	16
31.12.		
Hankintameno	65	63
Kertyneet poistot	-47	-46
Kirjanpitoarvo 31.12.	19	16

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2015			2014		
	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
1.1.						
Hankintameno	4	8	12	4	8	12
Kertyneet poistot	-1	-7	-7	-1	-6	-6
Kirjanpitoarvo 1.1.	4	1	5	4	2	5
31.12.						
Hankintameno	4	8	12	4	8	12
Kertyneet poistot	-1	-7	-8	-1	-6	-7
Kirjanpitoarvo 31.12.	4	1	5	4	1	5

Omistusyhteisö

Milj. e	2015			2014		
	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
1.1.						
Hankintameno	2	5	7	2	5	7
Kertyneet poistot	-1	-3	-4	-1	-2	-3
Kirjanpitoarvo 1.1.	1	2	3	1	3	4
31.12.						
Hankintameno	2	4	6	2	5	7
Kertyneet poistot	-1	-2	-3	-1	-3	-4
Kirjanpitoarvo 31.12.	1	2	3	1	2	3

Milj. e	2015	2014
Konserni yhteensä	26	24

Segmenttien tase-erä koneet ja kalusto sisältää atk-laitteet ja toimistokalusteet.

12 Sijoituskiinteistöt

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
1.1.		
Hankintameno	29	29
Kertyneet poistot	-8	-7
Kertyneet arvonalentumiset	-1	-0
Kirjanpitoarvo 1.1.	20	22
Kirjanpitoarvo 1.1.	20	22
Vähennykset	-4	0
Poistot	-1	-1
Arvonalentumistappiot	-1	-1
Arvonalentumistappioiden peruutukset	-	0
Valuuttakurssierot	-0	-1
Muut muutokset	-	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	15	20
31.12.		
Hankintameno	25	29
Kertyneet poistot	-8	-8
Kertyneet arvonalentumiset	-2	-1
Kirjanpitoarvo 31.12.	15	20
Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä	2	2
Sijoitusomaisuuteen sisältyvät muulla sopimuksella vuokralle annetut kiinteistöt		
Ei-purettavissa olevat vähimmäisvuokrat		
- yhden vuoden kuluessa	1	1
- yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	1	1
- yli viiden vuoden kuluttua	-	0
Yhteensä	2	2
Kiinteistökulut		
- välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka ovat kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	-1	-1
- välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka eivät ole kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	-1	-1
Yhteensä	-2	-2
Sijoituskiinteistöjen käypä arvo 31.12.	22	22

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
1.1.		
Hankintameno	247	172
Kertyneet poistot	-51	-48
Kertyneet arvonalentumiset	-17	-17
Kirjanpitoarvo 1.1.	179	107
Kirjanpitoarvo 1.1.	179	107
Lisäykset	27	74
Vähennykset	-17	-0
Poistot	-4	-3
Arvonalentumistappiot	-6	-0
Kirjanpitoarvo 31.12.	180	179
31.12.		
Hankintameno	257	247
Kertyneet poistot	-55	-51
Kertyneet arvonalentumiset	-23	-17
Kirjanpitoarvo 31.12.	180	179
Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä	21	17
Sijoitusomaisuuteen sisältyvät muulla sopimuksella vuokralle annetut kiinteistöt		
Ei-purettavissa olevat vähimmäisvuokrat		
- yhden vuoden kuluessa	9	10
- yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	6	6
- yli viiden vuoden kuluttua	0	0
Yhteensä	14	17
Kiinteistökulut		
- välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka ovat kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	-9	-8
- välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka eivät ole kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	-1	-1
Yhteensä	-10	-10
Sijoituskiinteistöjen käypä arvo 31.12.	203	196
Segmenttien väliset eliminoinnit	-4	-4
Milj. e	2015	2014
Konserni yhteensä	191	195

Konsernin sijoituskiinteistöjen käyvät arvot arvioitu kokonaisuudessaan itse markkinoilta saadun vertailuaineiston perusteella. Käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen määrittäminen ja hierarkia on esitetty liitteessä 17. Tämän määrittämisen mukaan sijoituskiinteistöt kuuluvat tasolle 2.

Segmenttien sijoituskiinteistöjen tilat vuokrataan markkinaehtoisilla, peruuttamattomilla vuokrasopimuksilla. Vuokrasopimusten pituudet vaihtelevat toistaiseksi voimassa olevista monivuotisista sopimuksista.

13 Aineettomat hyödykkeet

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. e	Liikearvo *)	2015	
		Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
1.1.			
Hankintameno	535	24	559
Kertyneet poistot	-	-5	-5
Kirjanpitoarvo 1.1.	535	20	554
31.12.			
Hankintameno	547	24	570
Kertyneet poistot	-	-6	-6
Kirjanpitoarvo 31.12.	547	17	564

Milj. e	Liikearvo *)	2014	
		Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
1.1.			
Hankintameno	567	31	598
Kertyneet poistot	-	-8	-8
Kirjanpitoarvo 1.1.	567	13	590
31.12.			
Hankintameno	535	24	559
Kertyneet poistot	-	-5	-5
Kirjanpitoarvo 31.12.	535	20	554

*) Hankintamenuutos johtuu valuuttakurssimuutoksista.

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2015			2014		
	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
1.1.						
Hankintameno	153	43	196	153	43	196
Kertyneet poistot	-	-36	-36	-	-34	-34
Kirjanpitoarvo 1.1.	153	7	160	153	9	162
31.12.						
Hankintameno	153	43	196	153	43	196
Kertyneet poistot	-	-36	-36	-	-36	-36
Kirjanpitoarvo 31.12.	153	7	160	153	7	160

Milj. e	2015	2014
Konserni yhteensä	724	714

Segmenttien muut aineettomat hyödykkeet koostuvat pääosin atk-ohjelmistojen hankinnoista. Poistot ja arvonalentumiset sisältyvät tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

Liikearvon arvonalentumistestaus

Liikearvojen osalta on suoritettu IAS 36 Omaisuuden arvonalentuminen -standardin tarkoittama arvonalentumistestaus. Testauksien perusteella ei ole kirjattu arvonalentumisia.

Arvonalentumistestausta varten Sampo määrittelee kerrytettävissä olevan rahamäärän käyttöarvoon perustuen niille rahavirtaa tuottaville yksiköille, joille liikearvoa on kohdistettu. Sampo on määritellyt tällaisiksi yksiköiksi If-alakonsernin sekä Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön (jäljempänä Mandatum Life).

Yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttäen diskontattua rahavirtamallia. Malli pohjautuu historiatietojen lisäksi Sammon johdon parhaisiin arvioihin taloudellisista olosuhteista kuten myyntimääristä, koroista, marginaaleista, pääomarakenteesta sekä tuotto- ja kustannuskehityksestä. Mandatum Lifen osalta käyttöarvomalliin vaikuttaa merkittävästi vastuovelkojen pitkän aikavälin kehitys, jonka ennustetaan vaikuttavan muun muassa vaadittavaan vakavaraisuuspääomaan ja siten kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Tämän vuoksi myös Mandatum Lifen ennusteperiodi on pidempi eli 10 vuotta. Saadut rahavirrat on diskontattu ennen veroja määritetyllä pääoman painotetulla keskimääräisellä kustannuksella (weighted average cost of capital), joka Ifin osalta on 7,8 % ja Mandatum Lifen osalta 8,4 %. Luvut ovat laskeneet edellisvuodesta johtuen korkojen laskusta pohjoismaisissa valtionobligaatioissa.

Johdon hyväksymät If-konsernin rahavirtoja koskevat ennusteet kattavat vuodet 2016 – 2017. Tämän ajanjakson jälkeiset kassavirrat on ekstrapoloitu käyttäen 2 %:n kasvuvauhtia. Myös Mandatum Lifelle on vuoden 2025 jälkeisille kausille käytetty 2 %:n kasvuvauhtia, jonka molemmissa tapauksissa uskotaan olevan lähellä odotettua inflaatiota.

Mandatum Lifen osalta kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää sen kirjanpitoarvon noin 780 miljoonalla eurolla. Käytetyllä laskentatekniikalla esimerkiksi noin 4,7 %:n nousu pääoman painotetussa keskimääräisessä kustannuksessa johtaisi tilanteeseen, jossa kerrytettävissä oleva rahamäärä olisi sama kuin yksikön kirjanpitoarvo.

If-konsernin osalta johto katsoo, että mikään jokseenkin mahdollinen muutos käytettyihin keskeisiin oletuksiin ei saisi aikaan sitä, että yksiköiden kirjanpitoarvot ylittäisivät niiden kerrytettävissä olevat rahamäärät.

14 Sijoitukset osakkuusyhtymissä

Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt osakkuusyhtymykset 31.12.2015

Milj. e				
Nimi	Kotipaikka	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo ¹⁾	Omistus-osuus %
Nordea Bank Abp	Ruotsi	7 305	8 735	21,25
Topdanmark A/S	Tanska	362	827	32,90
Autovahinkokeskus Oy	Suomi	3		35,54
CAP Group AB	Ruotsi	2		21,98
Urzus Group AS	Norja	1		28,57
Svithun Assurans AS	Norja	1		33,00
Watercircles Skandinavia AS	Norja	3		35,75
Contemi Holding AS	Norja	1		28,57

Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt osakkuusyritykset 31.12.2014

Milj. e

Nimi	Kotipaikka	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo ^{*)}	Omistus-osuus %
Nordea Bank Abp	Ruotsi	7 305	8 325	21,25
Topdanmark A/S	Tanska	371	846	30,41
Autovahinkokeskus Oy	Suomi	3		35,54
CAP Group AB	Ruotsi	2		21,98
Urzus Group AS	Norja	2		28,57
Svithun Assurans AS	Norja	1		33,00
Watercircles Skandinavia AS	Norja	3		39,57
Contemi Holding AS	Norja	0		28,57

^{*)} Julkisen hintanoteerauksen mukainen arvo

Muutokset sijoituksissa osakkuusyrityksiin

Milj. e	2015			2014		
	Nordea	Muut osakkuus-yritykset	Yhteensä	Nordea	Muut osakkuus-yritykset	Yhteensä
Osuudet 1.1.	7 065	382	7 447	6 906	375	7 282
Osuus kauden tuloksesta	751	42	793	680	54	735
Lisäykset	-	1	1	-	-	0
Vähennykset	-533	-1	-534	-370	-0	-370
Muutokset osakkuusyrityksen omassa pääomassa	23	-51	-28	-151	-47	-198
Muuntoerot	-	-0	-0	-	-1	-1
Osuudet 31.12.	7 305	374	7 679	7 065	382	7 447

Osakkuusyritysten kirjanpitoarvoon sisältyy liikearvoa 1 101 milj. e (1 101), josta Nordean osuus 978 milj. e (978).

Sammon omistus Nordeassa

Nordea on kansainvälinen pankki, jolla on johtava asema suuryrityspalveluissa sekä vähittäispankki- ja private banking -toiminna. Nordealla on noin 1 400 konttoria, puhelinpalvelu kaikissa Pohjoismaissa sekä verkkopankki. Konsernilla on myös Pohjoismaiden ja Itämeren alueen laajin jakeluverkosto.

Taloudellinen informaatio Nordeasta

Milj. e	2015	2014
Varat	646 868	669 342
Velat	615 836	639 505
Liikevaihto	10 140	10 241
Muut laajan tuloksen erät	13	-1 042
Laaja tulos	3 675	2 290
Osakkuusyritykseltä tilikaudella saadut osingot	533	370

Sammon osuus Nordean tuloksesta

Milj. e	2015	2014
Osuus Nordean tilikauden tuloksesta	778	708
Poisto asiakassuhteista	-35	-35
Laskennallisen veron muutos	8	8
Osuus osakkuusyrityksen voitosta	751	680

15 Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat koostuvat sijoituksista johdannaissopimuksiin, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyistä rahoitusvaroista, lainoista ja muista saamisista sekä myytävissä olevista rahoitusvaroista. Omistusyhteisösegmentti sisältää lisäksi sijoitukset tytäryhtiöosakkeisiin.

Johdannaissopimuksia konsernissa voidaan tehdä sekä kaupankäynti- että suojaamistarkoituksessa. Käytettäviä instrumentteja ovat valuutta-, korko- ja osakejohdannaiset. Vahinko- ja henkivakuutustoiminnassa on tilikaudella sovellettu käyvän arvon suojausta.

Milj. e	2015	2014
Vahinkovakuutustoiminta		
Johdannaissopimukset	21	42
Lainat ja muut saamiset	108	238
Myytävissä olevat rahoitusvarat	10 437	10 741
Vahinkovakuutustoiminta yhteensä	10 566	11 021
Henkivakuutustoiminta		
Johdannaissopimukset	11	3
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	48	48
Lainat ja muut saamiset	24	27
Myytävissä olevat rahoitusvarat	5 956	5 587
Henkivakuutustoiminta yhteensä	6 039	5 665
Omistusyhteisö		
Johdannaissopimukset	21	34
Lainat ja muut saamiset	1	1
Myytävissä olevat rahoitusvarat	852	555
Sijoitukset tytäryhtiöissä	2 370	2 370
Omistusyhteisö yhteensä	3 243	2 959
Segmenttien väliset eliminoinnit	-2 659	-2 715
Konserni yhteensä	17 189	16 930

Vahinkovakuutustoiminta

Johdannaissopimukset

Milj. e	Kohde-et. nimell.arvo	2015		Kohde-et. nimell.arvo	2014	
		Käypä arvo Saamiset	Velat		Käypä arvo Saamiset	Velat
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset						
Korkojohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	2 069	0	2	68	-	-2
Pörssijohdannaiset						
Korkofutuurit	-	-	-	85	-	-1
Korkojohdannaiset yhteensä	2 069	0	2	153	0	-3
Valuuttajohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Valuuttatermiinit	2 777	19	15	2 714	41	20
Valuuttaoptiot, ostetut ja myydyt	101	1	0	294	2	1
Valuuttajohdannaiset yhteensä	2 878	21	15	3 008	42	21
Vahinkovakuutuksen johdannaissopimukset yhteensä						
Vahinkovakuutuksen johdannaissopimukset yhteensä	4 948	21	17	3 162	42	18

Muut rahoitusvarat

Milj. e	2015	2014
Lainat ja muut saamiset		
Jälleenvakuutustalletesaamiset	1	1
Muut	108	237
Lainat ja muut saamiset yhteensä	108	238
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Julkisyhteisöjen liikkeeseenlaskemat	1 392	1 606
Pankkien liikkeeseen laskemat	3 120	3 031
Muut saamistodistukset	4 404	4 551
Saamistodistukset yhteensä	8 916	9 188
Osakkeet ja osuudet		
Listatut	1 497	1 365
Muut	25	188
Osakkeet ja osuudet yhteensä	1 522	1 553
Myytävissä olevat rahoitusvarat yhteensä	10 437	10 741
Vahinkovakuutustoiminnan myytävissä olevat arvopaperit sisältävät arvonalentumistappioita 197 milj. euroa (243).		
Vahinkovakuutustoiminnan rahoitusvarat yhteensä	10 566	11 021

Henkivakuutustoiminta

Johdannaissopimukset

Milj. e	Kohde-et. nimell.arvo	2015		Kohde-et. nimell.arvo	2014	
		Käypä arvo Saamiset	Velat		Käypä arvo Saamiset	Velat
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset						
Korkojohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	4 618	0	1	1 443	-	19
Luottoriskinvaihtosopimukset	643	-	0	577	-	1
Yhteensä	5 261	-	2	2 019	0	20
Valuuttajohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Valuuttatermiinit	1 633	8	22	1 184	1	14
OTC-valuuttaoptiot ostetut ja myydyt	156	1	1	193	2	1
Valuuttajohdannaiset yhteensä	1 789	9	22	1 377	3	15
Osakejohdannaiset						
Pörssijohdannaiset						
Osake- ja osakeindeksioptiot	-	-	-	1	0	0
Henkivakuutuksen kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset yhteensä	7 050	9	24	3 398	3	35
Suojaavat johdannaissopimukset						
Käypää arvoa suojaavat						
Valuuttatermiinit	602	2	9	583	0	50
Koronvaihtosopimukset				-	-	-
Käypää arvoa suojaavat yhteensä	602	2	9	583	0	50
Henkivakuutuksen suojaavat johdannaissopimukset yhteensä	602	2	9	583	0	50
Henkivakuutuksen johdannaissopimukset yhteensä	7 651	11	33	3 981	3	86

Käyvän arvon suojaus

Käyvän arvon suojausta käytetään suojaamaan osaa myytävissä olevien rahoitusvarojen valuuttariskistä. Suojaussuhteen ulkopuolelle on jätetty termiinisopimusten korkoelementti. Käyvän arvon suojausiksi luokiteltujen valuuttajohdannaisten nettotulos oli -69 (-74) milj. euroa. Suojattavasta riskistä johtuva nettotulos myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon suojauksesta oli 68 (74) milj.

Muut rahoitusvarat

Milj. e	2015	2014
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat	13	1
Pankkien liikkeeseen laskemat	10	4
Muut saamistodistukset	23	43
Saamistodistukset yhteensä	47	47
Listatut osakkeet ja osuudet	2	2
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat yhteensä	48	48
Lainat ja muut saamiset		
Lainat	24	27
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat	30	388
Pankkien liikkeeseen laskemat	488	889
Muut saamistodistukset	2 896	1 619
Saamistodistukset yhteensä	3 414	2 895
Osakkeet ja osuudet		
Listatut	1 669	1 852
Muut	873	839
Osakkeet ja osuudet yhteensä	2 542	2 691
Myytavissä olevat rahoitusvarat yhteensä	5 956	5 587
Henkivakuutustoiminnan myytävissä olevat arvopaperit sisältävät arvonalentumistappioita 19 milj. euroa (41).		
Henkivakuutustoiminnan rahoitusvarat yhteensä	6 039	5 695

Myytavissä olevat rahoitusvarat / Saamistodistukset: Myytävissä olevista rahoitusmarkkinavälineistä on joukkovelkakirjalainasijoituksia 3 334 milj. euroa (1 963) ja rahamarkkinasijoituksia 95 milj. euroa (932).

Myytavissä olevat rahoitusvarat / Osakkeet ja osuudet: Julkisesti noteeratuista myytävissä olevista osakkeista 831 miljoonaa (632) on pörssiosakkeita. Muihin kuin julkisesti noteerattuihin myytävissä oleviin osakkeisiin sisältyy pääomarahastosijoituksia 768 milj. euroa (708).

Omistusyhteisö

Johdannaissopimukset

Milj. e	Kohde-et. nimell.arvo	2015		Kohde-et. nimell.arvo	2014	
		Käypä arvo Saamiset	Velat		Käypä arvo Saamiset	Velat
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset						
Korkojohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	800	10	-	800	23	-
Valuuttajohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Valuuttatermiinit	74	1	2	3	1	0
Osakejohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Osake- ja osakeindeksioptiot	60	10	10	69	10	11
Omistusyhteisön johdannaissopimukset yhteensä						
	933	21	12	872	34	11

Muut rahoitusvarat

Milj. e	2015	2014
Lainat ja muut saamiset		
Talletukset	1	1
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Pankkien liikkeeseenlaskemat	196	110
Muut saamistodistukset	407	360
Saamistodistukset yhteensä	603	470
Osakkeet ja osuudet		
Listatut	228	41
Muut	20	45
Osakkeet ja osuudet yhteensä	248	85
Myytavissä olevat rahoitusvarat yhteensä	852	555
Omistusyhteisön myytävissä olevat arvopaperit eivät sisällä arvonalentumistappioita.		
Sijoitukset tytäryhtiöissä	2 370	2 370
Omistusyhteisön rahoitusvarat yhteensä	3 243	2 959
Segmenttien väliset eliminoinnit	-2 659	-2 715
Milj. e	2015	2014
Konserni yhteensä	17 188	16 960

16 Käyvät arvot

Milj. e	2015		2014	
	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo
Konsernin rahoitusvarat				
Rahoitusvarat	17 192	17 189	16 933	16 930
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	5 847	5 847	5 259	5 259
Muut varat	28	28	79	79
Käteiset varat	1 997	1 997	2 071	2 074
Yhteensä	25 064	25 060	24 343	24 342
Konsernin rahoitusvelat				
Rahoitusvelat	2 424	2 375	2 517	2 423
Muut velat	64	64	90	90
Yhteensä	2 488	2 439	2 607	2 513

Taulukossa esitetään rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot tase-erittäin. Käypien arvojen arviointiperiaatteet esitetään tilinpäätösperiaatteissa.

Sijoitusarvopapereiden käypä arvo määritellään käyttäen toimivilla markkinoilla noteerattuja markkinahintoja. Jos noteerattua hintaa aktiivisilta markkinoilta ei ole saatavissa, käypä arvo arvioidaan diskontattujen rahavirtojen perusteella. Diskonttokorko saadaan markkinoilta saatavalta korkokäyrältä.

Johdannaissopimusten käypä arvo määritellään käyttäen toimivilla markkinoilla noteerattuja markkinahintoja, rahavirtojen diskonttausmenetelmää tai optiohinnoittelumalleja.

Lainojen ja muiden vastaavien rahoitusinstrumenttien, joilla ei ole hintanoteerausta toimivilla markkinoilla, käypä arvo määritellään diskontattujen rahavirtojen perusteella käyttäen markkinoilla noteerattavia korkoja. Markkinoilta saatavaa korkokäyrää oikaistaan rahoitusinstrumenttien muiden osatekijöiden, esim. luottoriskin perusteella.

Lyhytaikaisten korottomien saamisten ja velkojen käypänä arvona käytetään kirjanpitoarvoa.

Käyvät arvot ovat ns. puhtaita arvoja, joissa ei ole mukana siirtyvien korkojen osuutta.

17 Käypien arvojen määrittäminen ja hierarkia

Suurin osa Sampo-konsernin rahoitusinstrumenteista arvostetaan käypään arvoon. Näiden arvostus perustuu joko julkisiin hintanoteerauksiin tai arvostuksiin, jotka perustuvat saatavilla olevaan markkinainformaatioon. Mikäli näitä ei ole ollut käytettävissä, pienelle osalle instrumenteista on määritetty arvo muita menetelmiä käyttäen. Käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit on liitetiedoissa ryhmitelty kolmeen hierarkiatasoon perustuen mm. siihen, ovatko markkinat, joilla instrumentilla käydään kauppaa, toimivat tai ovatko arvostustekniikoissa käytettävät syöttötiedot objektiivisesti todennettavissa.

Tasolla 1 instrumentin arvostus perustuu toimivilla markkinoilla noteerattuun hintaan, jota käytetään täysin samanlaisten rahoitusvarojen tai -velkojen arvostuksessa.

Tasolla 2 instrumentin arvostuksessa käytetään syöttötietoina lisäksi muita todennettavissa olevia kuin toimivilla markkinoilla noteerattuja hintoja joko suoraan tai niistä johdettuna käyttäen arvostustekniikoita.

Tasolla 3 arvostus perustuu muihin kuin todennettavissa oleviin markkinahintoihin.

Milj. e	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
RAHOITUSVARAT 31.12.2015				
Johdannaisopimukset				
Koronvaihtosopimukset	-	10	-	10
Muut korkojohdannaiset	-	-	-	0
Valuuttajohdannaiset	-	33	-	33
Osakejohdannaiset	-	10	-	10
	-	53	-	53
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	2	-	-	2
Saamistodistukset	18	29	0	47
	20	29	0	48
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	616	7	17	639
Saamistodistukset	751	453	27	1 231
Rahastot	2 720	987	46	3 753
Johdannaisopimukset	-	7	-	7
	4 087	1 454	89	5 630
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	2 129	-	46	2 175
Saamistodistukset	9 227	3 327	89	12 643
Rahastot	1 296	39	801	2 136
	12 652	3 366	936	16 954
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat yhteensä	16 759	4 901	1 026	22 686
RAHOITUSVELAT 31.12.2015				
Johdannaisopimukset				
Korkojohdannaiset	-	4	-	4
Valuuttajohdannaiset	-	48	-	48
Osakejohdannaiset	-	10	-	10
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvelat yhteensä	-	63	-	63

Milj. e	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
RAHOITUSVARAT 31.12.2014				
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	-	24	-	24
Valuuttajohdannaiset	-	46	-	46
Osakejohdannaiset	-	10	-	10
	-	79	-	79
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	2	-	-	2
Saamistodistukset	19	27	-	47
	21	27	-	48
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	449	8	16	472
Saamistodistukset	543	645	24	1 212
Rahastot	2 464	896	57	3 417
Johdannaissopimukset	-	9	-	9
	3 456	1 558	96	5 110
Myytävissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	1 658	-	228	1 887
Saamistodistukset	8 086	4 037	77	12 200
Rahastot	1 595	106	748	2 450
	11 340	4 143	1 054	16 537
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat yhteensä	14 817	5 808	1 150	21 775
RAHOITUSVELAT 31.12.2014				
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	2	21	-	23
Valuuttajohdannaiset	-	87	-	87
Osakejohdannaiset	-	11	-	11
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvelat yhteensä	2	118	-	120

Siirrot tasojen 1 ja 2 välillä

Konserni otti viimeisellä kvartaalilla 2014 käyttöön BVAL Score tiedon hyödyntämisen tasojen määrittelyssä. Suurin osa taulukon luokittelumuutoksista tasojen välillä johtuu tästä tarkastelumuutoksesta.

	2015		2014	
	Siirrot tasolta 2 tasolle 1	Siirrot tasolta 1 tasolle 2	Siirrot tasolta 2 tasolle 1	Siirrot tasolta 1 tasolle 2
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat				
Rahoitusmarkkinavälineet	-	-	19	-
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	-	-	68	-
Rahoitusmarkkinavälineet	324	4	368	-
Myytävissä olevat rahoitusvarat				
Rahoitusmarkkinavälineet	339	257	5439	-

Käypien arvojen herkkyyshanalyysi

Rahoitusvarojen ja -velkojen herkkyyttä valuuttakurssimuutoksille tarkastellaan liiketoiminta-alueittain eri kotivaluuttojen vuoksi. Vahinkovakuutuksessa kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön heikkeneminen kotivaluuttaa (SEK) vastaan lisäisi tulosta 9 (30) milj. euroa ja vähentäisi omaa pääomaa 3 (13) milj. euroa. Henkivakuutuksessa kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön lasku kotivaluuttaa (EUR) vastaan lisäisi tulosta 23 (35) milj. euroa ja vähentäisi omaa pääomaa 79 (94) milj. euroa. Omistusyhteisössä kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön lasku kotivaluuttaa (EUR) vastaan ei vaikuttaisi tulokseen, mutta vähentäisi omaa pääomaa 68 (71) milj. euroa.

Konsernin rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen herkkyyshanalyysi eri markkinariskiskenaarioissa on esitetty alla. Vaikutukset kuvaavat yksittäisessä markkinamuuttujassa tapahtuvan yhtäkkisen muutoksen vaikutusta instrumenttien käypään arvoon 31.12.2015.

Herkkyyštarkastelut sisältävät johdannaispositioiden vaikutukset. Kaikki herkkyyshanalyysit on laskettu ennen veroja.

Sampo Oyj:n velkarahoituksen vaikutusta ei ole sisällytetty laskelmiin.

	Korko		Osake	Muut sijoitukset
	1 % tasoliike alas	1 % tasoliike ylös	20 % alas	20 % alas
Vaikutus tulokseen	65	-61	-	-5
Vaikutus suoraan omaan pääomaan	222	-204	-690	-209
Kokonaisvaikutus	287	-265	-690	-213

18 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen muutokset

Milj. e	1.1.	Tulokseen kirjatut voitot/ tappiot yht.	Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut voitot/ tappiot yht.	Ostot	Myynnit	Siirrot tasolta/ tasolle 1 ja 2	31.12.	Kaudelle kirjatut voitot/ tappiot rahoitus- varoista 31.12.2015
RAHOITUSVARAT 2015								
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat								
Osakkeet ja osuudet	16	2	-	3	-4	-	17	1
Saamistodistukset	24	-0	-	0	-0	3	27	-0
Rahastot	57	2		11	-23	-	46	2
	96	3	-	14	-27	3	89	3
Myytävissä olevat rahoitusvarat								
Osakkeet ja osuudet	228	14	-2	0	-194	-	46	2
Saamistodistukset	78	9	-0	90	-86	-	90	-0
Rahastot	748	25	13	174	-159	-	801	7
	1 054	48	10	264	-440	-	936	9
Käypään arvoon arvostettavat yhteensä	1 150	51	10	278	-467	3	1 026	12

Milj. e	2015		
	Realisoi- tuneet voitot/ tappiot	Käyvän arvon muutokset	Yhteensä
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot yhteensä	51	6	57
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot tilikauden lopun taseeseen sisältyvistä varoista	6	6	12

Milj. e	1.1.	Tulokseen kirjatut voitot/ tappiot yht.	Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut voitot/ tappiot yht.	Ostot	Myynnit	Siirrot tasolta/ tasolle 1 ja 2	31.12.	Kaudelle kirjatut voitot/ tappiot rahoitus- varoista 31.12.2014
RAHOITUSVARAT 2014								
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat								
Osakkeet ja osuudet	14	2	-	3	-3	-	16	1
Saamistodistukset	19	-1	-	18	-1	-10	24	0
Rahastot	64	0	-	30	-20	-18	57	1
	97	1	-	51	-24	-28	96	2
Myytavissä olevat rahoitusvarat								
Osakkeet ja osuudet	243	11	1	30	-23	-33	228	-1
Saamistodistukset	39	2	2	10	-6	30	78	2
Rahastot	720	29	46	215	-262	-	748	62
	1 002	42	49	255	-291	-3	1 054	64
Käypään arvoon arvostettavat yhteensä	1 099	43	49	306	-316	-31	1 150	66

Milj. e	2014		
	Realisoi- tuneet voitot/ tappiot	Käyvän arvon muutokset	Yhteensä
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot yhteensä	43	56	99
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot tilikauden lopun taseeseen sisältyvistä varoista	10	56	66

19 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen herkkyyshanalyysi

Milj. e	2015		2014	
	Kirjanpito-arvo	Jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus (+ / -)	Kirjanpito-arvo	Jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus (+ / -)
Rahoitusvarat				
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	46	-9	228	-18
Saamistodistukset	89	-2	77	-4
Rahastot	801	-160	748	-148
Yhteensä	936	-171	1 054	-170

Korkoinstrumenttien osalta rahoitusvarojen arvoa on testattu olettamalla korkotason nousevan 1 prosenttiyksiköllä kaikissa maturiteeteissa. Muiden omaisuuslajien osalta on oletettu hintojen laskevan 20 prosenttia. Sampo-konserni ei kanna sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyviä sijoitusriskejä, joten niiden osalta vaikutuksia ei ole esitetty. Edellä esitettyjen vaihtoehtoisten oletusten perusteella mahdollinen korkotason muutos aiheuttaisi saamistodistusten osalta 2 milj. euron (4) ja muiden instrumenttien mahdollinen hinnan alentuminen 169 milj. euron (166) arvostustappion konsernin muussa laajassa tuloksessa. Jokseenkin mahdollinen tulosvaikutus olisi näin konsernin omaan pääomaan suhteutettuna 1,5 prosenttia (1,6).

20 Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Valtioiden liikkeeseenlaskemat	49	64
Muut saamistodistukset	1 199	1 171
Yhteensä	1 248	1 234
Osakkeet ja osuudet		
Listatut	4 328	3 768
Muut	64	121
Osakkeet ja osuudet yhteensä	4 392	3 890
Lainat ja muut saamiset	217	149
Muut rahoitusvarat	7	9
Henkivakuutustoiminnan sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset yhteensä	5 865	5 282

Segmenttien väliset eliminoinnit	-18	-23
Konserni yhteensä	5 847	5 259

Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevien osakkeiden ja osuuksien alkuperäinen hankintameno on 3 645 milj. euroa (3 248) ja saamistodistusten 1 305 milj. eur (1 246).

21 Laskennalliset verosaamiset ja verovelat

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2015 aikana

Milj. e	1.1.	Laajaan tulokseen kirjatut erät	Omaan pääomaan kirjatut erät	Muuntoerot	31.12.
Laskennalliset verosaamiset					
Vahvistetut tappiot	15	-0	-	-0	15
Eläkevelvoitteet	85	-50	-3	3	35
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	8	-14	4	-1	-3
Yhteensä	107	-63	0	2	46
Laskennallisten verojen netotus					-12
Laskennalliset verosaamiset taseessa					35
Laskennalliset verovelat					
Varaukset ja tilinpäätössiirrot	275	-21	-	-3	251
Käyvän arvon muutokset	231	4	-16	2	221
Muut veronalaiset tilapäiset erot	19	12	-25	1	7
Yhteensä	526	-5	-41	-0	479
Laskennallisten verojen netotus					-12
Laskennalliset verovelat taseessa					468

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2014 aikana

Milj. e	1.1.	Laajaan tulokseen kirjatut erät	Omaan pääomaan kirjatut erät	Muuntoerot	31.12.
Laskennalliset verosaamiset					
Vahvistetut tappiot	15	0	-	-0	15
Eläkevelvoitteet	66	-2	26	-5	85
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	-5	15	1	-2	8
Yhteensä	75	13	26	-7	107
Laskennallisten verojen netotus					-22
Laskennalliset verosaamiset taseessa					86
Laskennalliset verovelat					
Varaukset ja tilinpäätössiirrot	294	-7	-	-13	275
Käyvän arvon muutokset	202	7	25	-3	231
Muut veronalaiset tilapäiset erot	18	3	-0	-1	19
Yhteensä	514	3	25	-17	526
Laskennallisten verojen netotus					-22
Laskennalliset verovelat taseessa					504

Sampo Oyj:ssä on jätetty kirjaamatta laskennallisia verosaamisia käyttämättömistä verotuksellisista tappioista noin 25 milj. euroa. Ensimmäiset tappiot vanhenevat vuonna 2021.

Henkivakuutustoiminnassa on jätetty kirjaamatta laskennallisia verosaamisia käyttämättömistä verotuksellisista tappioista noin 3 milj. euroa

22 Verot

Milj. e	2015	2014
Tulos ennen veroja	1 888	1 759
Verot laskettuna emoyhtiön verokannalla	-378	-352
Ulkomaisten tytäryritysten poikkeavat verokannat	-25	-16
Verovapaat tulot	2	3
Vähennyskelvottomat kulut	-2	-3
Konserniyhdistelyt ja eliminoinnit	168	149
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	0	-1
Verokannan muutokset	5	1
Verot aikaisemmilta tilikausilta	-1	-1
Konsernin verot yhteensä	-232	-220

23 Tulosvaikutteisesti kirjatut laajan tuloksen muut erät

Milj. e	2015	2014
Muut laajan tuloksen erät:		
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi		
Muuntoerot	-35	-174
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Tilikauden voitot/tappiot	257	212
Luokittelun muutoksista johtuvat oikaisut	-353	-140
Eriytetyn Suomi-vakuutuskannan osuus	-10	-
Osuus osakkuusyritysten muun laajan tuloksen eristä	16	-168
Verot	21	-15
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä	-103	-285
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi		
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	14	-101
Verot	-3	26
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä	11	-76

24 Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot

	2015			2014		
	Ennen veroja	Verovai-kutus	Verojen jälkeen	Ennen veroja	Verovai-kutus	Verojen jälkeen
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi						
Muuntoerot	-35	-	-35	-174	-	-174
Myytavissä olevat rahoitusvarat	-106	21	-85	72	-15	57
Osuus osakkuusyhtiöiden muun laajan tuloksen eristä	16	-	16	-168	-	-168
Yhteensä	-124	21	-103	-270	-15	-285

25 Muut varat

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Korot	54	66
Saamiset ensivakuutustoiminnasta	1 132	1 103
Saamiset jälleenvakuutustoiminnasta	38	34
Kauppahintasaamiset	2	2
Vakuutusten aktivoidut hankintamenot ¹⁾	131	138
Potilasvakuutuksiin liittyvät varat	120	117
Muut	62	73
Vahinkovakuutustoiminnan muut varat yhteensä	1 541	1 533

Muista varoista pitkäaikaisten osuus on 112 milj. euroa (122).

Erä Muut koostuu mm. vuokratalletuksista, palkka- ja matkaennakoista sekä haltuun otetuista vahinkotavaroista.

1) Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos tilikaudella

Milj. e	2015	2014
1.1.	138	159
Nettomuutos tilikauden aikana	-4	-14
Valuuttakurssierot	-2	-7
31.12.	131	138

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Korot	30	30
Saamiset vakuutuksenottajilta	9	3
Saamiset jälleenvakuutustoiminnasta	-0	1
Kauppahintasaamiset	21	68
Johdannaiskaupan vakuudet	19	72
Muut	48	33
Henkivakuutustoiminnan muut varat yhteensä	127	208

Erä Muut koostuu mm. etukäteen maksetuista eläkkeistä ja saamisista yhteistoimintayhtiöiltä.

Omistusyhteisö

Milj. e	2015	2014
Korot	38	37
Kauppahintasaamiset	5	9
Muut	8	4
Omistusyhteisön muut varat yhteensä	51	50

Erä Muut sisältää mm. omaisuudenhoidon palveluveloitussaatokset.

Segmenttien väliset eliminoinnit	-10	-11
----------------------------------	-----	-----

Milj. e	2015	2014
Konserni yhteensä	1 708	1 781

26 Käteiset varat

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Kassa	368	281
Lyhytaikaiset talletukset (enintään 3 kk)	407	167
Vahinkovakuutustoiminta yhteensä	775	448

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Kassa	378	389
Lyhytaikaiset talletukset (enintään 3 kk)	104	469
Henkivakuutustoiminta yhteensä	482	858

Omistusyhteisö

Milj. e	2015	2014
Kassa	739	501
Lyhytaikaiset talletukset (enintään 3 kk)	-	266
Omistusyhteisö yhteensä	739	768
Konserni yhteensä	1 997	2 074

27 Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista

Vahinkovakuutustoiminta

Vakuutussopimusvelkojen muutos

Milj. e	Brutto	2015 Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	2014 Jälleenvakuutus	Netto
Vakuutusmaksuvastuu						
1.1.	1 999	41	1 958	2 065	43	2 053
Valuuttakurssierot	-20	1	-20	-69	1	-70
Vastuuvelan muutos	39	5	44	3	-3	6
31.12.	2 017	46	1 971	1 999	41	1 958

Milj. e	Brutto	2015 Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	2014 Jälleenvakuutus	Netto
Korvausvastuu						
1.1.	7 185	197	6 988	7 435	377	7 225
Ostetut/myydyt vakuutusomistukset	38	-	38	45	-	45
Valuuttakurssierot	-1	6	-8	-245	-2	-243
Vastuuvelan muutos	195	-10	205	-50	-178	128
31.12.	7 416	193	7 223	7 185	197	6 988

Vakuutussopimusvelkojen jakautuminen

Milj. e	2015	2014
Vakuutusmaksuvastuu	2 017	1 999
Korvausvastuu	7 416	7 185
Tunnetut vahingot	1 657	1 609
Tuntemattomat vahingot (IBNR)	3 352	3 298
Korvausten hoitokulut	269	269
Eläkemuotoiset korvaukset	2 138	2 009
Vahinkovakuutustoiminnan velat vakuutussopimuksista yhteensä	9 433	9 183
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vakuutusmaksuvastuu	46	41
Korvausvastuu	193	197
Tunnetut vahingot	95	98
Tuntemattomat vahingot (IBNR)	98	98
Yhteensä	239	237

Koska vahinkovakuutustoiminta on alttiina useiden valuuttakurssien vaihtelulle, voi taseen lukujen vertailu eri vuosien välillä olla harhaanjohtavaa.

Korvauskulujen kehitys

Alla olevissa taulukoissa esitetään vahinkomenojen kehityssuunta eri vuosina. Taulukkojen ylemmästä osasta käy ilmi, miten arviot vahinkomenojen kokonaismäärästä per vahinkovuosi muuttuvat vuosittain. Taulukkojen alemmasta osasta käy ilmi, kuinka suuri osuus näistä sisältyy taseeseen. Lisätietoa vahinkovakuutustoiminnan vakuutusveloista löytyy tilinpäätöksen Riskienhallinta -osiosta.

Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta

ARVIOIDUT KORVAUSKULUT

Milj. e	< 2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Yhteensä
Tilinpäätöspäivänä	12 216	2 494	2 558	2 681	2 681	2 789	2 877	2 924	2 818	2 803	2 831	
1 vuoden kuluttua	12 182	2 473	2 554	2 638	2 632	2 831	2 988	2 911	2 848	2 796		
2 vuoden kuluttua	12 142	2 446	2 519	2 581	2 604	2 776	2 984	2 928	2 845			
3 vuoden kuluttua	12 081	2 445	2 487	2 554	2 565	2 775	2 972	2 917				
4 vuoden kuluttua	12 094	2 405	2 441	2 531	2 547	2 768	2 951					
5 vuoden kuluttua	12 127	2 357	2 417	2 518	2 524	2 770						
6 vuoden kuluttua	12 083	2 328	2 408	2 498	2 527							
7 vuoden kuluttua	12 014	2 318	2 395	2 501								
8 vuoden kuluttua	12 020	2 308	2 394									
9 vuoden kuluttua	12 042	2 293										
10 vuoden kuluttua	12 122											
Nykyinen arvio korvauskulujen kokonaismäärästä	12 122	2 293	2 394	2 501	2 527	2 770	2 951	2 917	2 845	2 796	2 831	38 948
Kokonaan maksetut	9 370	2 043	2 153	2 249	2 254	2 470	2 602	2 508	2 378	2 188	1 585	31 800
Taseeseen sisältyvä velka	2 752	251	241	252	273	300	349	408	467	608	1 246	7 147
Edelliseen sisältyy velkaa vahvistetuista eläkkeistä	1 490	85	82	72	62	78	72	70	74	45	8	2 138
Velka korvausten hoitokuluista												269
Vahinkovakuutustoiminnan taseeseen sisältyvä kokonaisvelka												7 416

Korvauskulut jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen

ARVIOIDUT KORVAUSKULUT

Milj. e	< 2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Yhteensä
Tilinpäätöspäivänä	11 315	2 390	2 459	2 561	2 567	2 654	2 721	2 725	2 768	2 763	2 783	
1 vuoden kuluttua	11 262	2 361	2 449	2 532	2 535	2 701	2 793	2 710	2 797	2 752		
2 vuoden kuluttua	11 216	2 334	2 422	2 478	2 505	2 659	2 781	2 726	2 796			
3 vuoden kuluttua	11 163	2 338	2 390	2 452	2 479	2 653	2 775	2 727				
4 vuoden kuluttua	11 132	2 301	2 347	2 433	2 462	2 649	2 751					
5 vuoden kuluttua	11 181	2 259	2 324	2 421	2 439	2 652						
6 vuoden kuluttua	11 152	2 232	2 317	2 403	2 442							
7 vuoden kuluttua	11 098	2 223	2 304	2 406								
8 vuoden kuluttua	11 107	2 214	2 303									
9 vuoden kuluttua	11 139	2 182										
10 vuoden kuluttua	11 225											
Nykyinen arvio korvauskulujen kokonaismäärästä	11 225	2 182	2 303	2 406	2 442	2 652	2 751	2 727	2 796	2 752	2 783	37 019
Kokonaan maksetut	8 521	1 955	2 066	2 157	2 176	2 359	2 415	2 336	2 348	2 164	1 569	30 065
Taseeseen sisältyvä velka	2 704	227	237	249	266	294	336	391	449	588	1 214	6 954
Edelliseen sisältyy velkaa vahvistetuista eläkkeistä	1 490	85	82	72	62	78	72	70	74	45	8	2 138
Velka korvausten hoitokuluista												269
Vahinkovakuutustoiminnan taseeseen sisältyvä kokonaisvelka												7 223

Henkivakuutustoiminta

Muiden kuin sijoitussidonnaisten vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos

Milj. e	Vakuutus- sopimukset	Sijoitus- sopimukset	Yhteensä
1.1.2015	5 058	4	5 062
Maksut	148	30	178
Korvaukset	-445	-0	-445
Kuormitustulo	-38	-0	-38
Laskuperustekorko	153	0	153
Asiakashyvitykset	0	-	0
Kannansiirto	17	-	17
Muut	85	1	86
31.12.2015	4 978	36	5 014
Jälleenvakuuttajien osuus	-3	-	-3
Velka 31.12.2015, netto	4 976	36	5 012

Milj. e	Vakuutus- sopimukset	Sijoitus- sopimukset	Yhteensä
1.1.2014	3 924	4	3 928
Maksut	148	1	149
Korvaukset	-397	-0	-397
Kuormitustulo	-36	-	-36
Laskuperustekorko	131	-	131
Asiakashyvitykset	0	-	0
Kannansiirto	1 337	-	1 337
Muut	-48	-0	-48
31.12.2014	5 061	4	5 065
Jälleenvakuuttajien osuus	-3	-	-3
Velka 31.12.2014, netto	5 058	4	5 062

Sijoitussidonnaisten vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos

Milj. e	Vakuutus- sopimukset	Sijoitus- sopimukset	Yhteensä
1.1.2015	3 599	1 714	5 312
Maksut	575	394	969
Korvaukset	-198	-358	-556
Kuormitustulo	-44	-22	-66
Muut	110	89	200
31.12.2015	4 042	1 817	5 858

1.1.2014	3 095	1 522	4 617
Maksut	513	448	961
Korvaukset	-191	-294	-485
Kuormitustulo	-39	-21	-60
Muut	220	59	279
31.12.2014	3 599	1 714	5 312

Vuoden alun ja lopun velka sisältää tulevien lisäetujen vastuun sekä korkotäydennysten vaikutuksen. Laskelma perustuu eriin ennen jälleenvakuuttajien osuutta. Tarkempi erittely veloista löytyy konsernin Riskienhallinta -osiosta.

Milj. e	2015	2014
Vakuutusopimukset		
Velka sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon		
Vakuutusmaksuvastuu	2 516	2 625
Korvausvastuu	2 461	2 434
Yhteensä	4 976	5 059
Jälleenvakuutusopimukset		
Vakuutusmaksuvastuu	1	1
Korvausvastuu	1	0
Yhteensä	2	2
Vakuutusopimukset yhteensä		
Vakuutusmaksuvastuu	2 517	2 626
Korvausvastuu	2 462	2 434
Yhteensä	4 978	5 061
Sijoitusopimukset		
Velka sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon		
Vakuutusmaksuvastuu	36	4
Velka vakuutus- ja sijoitusopimuksista yhteensä		
Vakuutusmaksuvastuu	2 552	2 631
Korvausvastuu	2 462	2 434
Henkivakuutustoiminnan velka vakuutus- ja sijoitusopimuksista yhteensä	5 014	5 065
Jälleenvakuuttajien osuus		
Korvausvastuu	3	-3

Sijoitussopimuksissa ei ole korvausvastuuta.

Vastuuvelan riittävyyslaskelmasta ei aiheudu lisävaateita.

Sijoitussopimuksiin, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon tai joihin sisältyy oikeus vaihtaa sopimukseen, johon sisältyy yllä mainittu piirre, on sovellettu IFRS 4 *Vakuutussopimukset* standardin sallimaa helpotusta. Tällaiset sijoitussopimukset on arvostettu vakuutussopimusten tavoin.

Milj. e	2015	2014
Konserni yhteensä	14 447	14 248

28 Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Sijoitussidonnaiset vakuutussopimukset	4 042	3 599
Sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset	1 817	1 714
Yhteensä	5 858	5 312
Segmenttien väliset eliminoinnit	-18	-23
Milj. e	2015	2014
Konserni yhteensä	5 841	5 289

29 Rahoitusvelat

Segmenttien rahoitusvelat pitävät sisällään velat johdannaissopimuksista, liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä muut rahoitusvelat.

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Johdannaissopimukset (liite 15)	17	24
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		
Pääomalainat		
Euromääräiset lainat	Maturiteetti	Korko
Pääomalaina, 2005 (nimellisarvo 150 meur)	ikuinen	4,94 %
Pääomalaina, 2011 (nimellisarvo 110 meur)	30 vuotta	6,00 %
Pääomalaina, 2013 (nimellisarvo 90 meur)	ikuinen	4,70 %
Velat, joilla huonompi etuoikeus yhteensä	199	349
Vahinkovakuutustoiminnan rahoitusvelat yhteensä	216	373

Vuoden 2005 pääomalaina on maksettu pois kesäkuussa 2015.

Vuoden 2011 pääomalainalle maksetaan ensimmäiseltä 10 vuodelta kiinteää korkoa, jonka jälkeen se muuttuu vaihtuvakorkoisiksi. 2013 liikkeeseen lasketulle uudelle pääomalainalle maksetaan ensimmäiseltä 5,5 vuodelta kiinteää korkoa, jonka jälkeen se muuttuu vaihtuvakorkoiseksi. Koron vaihtumisen yhteydessä voidaan myös suorittaa lainojen takaisinmaksu. Lainojen tarkoitus on turvata vakavaraisuutta ja ne sekä niiden ehdot ovat asianmukaisten viranomaisten hyväksymiä. Lainat käytetään solvenssitarkoituksiin.

Vuoden 2011 pääomalaina on listattu Luxemburgin pörssissä.

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Johdannaissopimukset (liite 15)	33	86
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		
Pääomalainat	100	100
Henkivakuutustoiminnan rahoitusvelat yhteensä	133	186

Mandatum Life laski vuonna 2002 liikkeelle pääomalainamuotoisen nimellisarvoltaan 100 milj. euron lainan. Laina on vaihtuvakorkoinen ja eräpäivätön. Korkoa voidaan maksaa vain jakokelpoisista omista varoista. Laina voidaan maksaa takaisin ainoastaan Finanssivalvonnan luvalla ja aikaisintaan vuonna 2012 tai kunakin seuraavana vuonna koronmaksupäivänä. Pääomalaina on kokonaisuudessaan Sampo Oyj:n salkussa.

Omistusyhteisö

Milj. e	2015	2014
Johdannaissopimukset (liite 15)	12	11
Liikkeeseen lasketut velkakirjat		
Yritystodistukset	305	305
Joukkovelkakirjalainat *)	1 997	1 888
Yhteensä	2 302	2 192
Omistusyhteisön rahoitusvelat yhteensä	2 314	2 203

*) Käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen määrittäminen ja hierarkia on esitetty liitteessä 17. Omistusyhteisön joukkovelkakirjalainat kuuluvat tämän määrittelyn mukaan tasolle 2.

Segmenttien väliset eliminoinnit	-289	-339
----------------------------------	------	------

Milj. e	2015	2014
Konserni yhteensä	2 375	2 423

30 Varaukset

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. e	2015
Varaukset 1.1.2015	63
Valuuttakurssierot	1
Varausten lisäykset	12
Varauksista tilikaudella käytetty määrä	-20
Käyttämättömien varausten peruutukset	-5
Varaukset 31.12.2015	51
Varaukset enintään 1 vuosi	14
Varaukset yli 1 vuosi	37
Yhteensä	51

17 milj. euroa varauksesta koostuu varoista, jotka on tarkoitettu tulevien kustannusten kattamiseen joko jo toteutetuista tai suunnitteilla olevista organisaatiomuutoksista, joita tehokkaiden hallinto- ja korvauskäsittelyprosessien kehitys ja muutokset jakelukanavien rakenteessa aiheuttavat kaikkien liiketoiminta-alueiden osalta. Edellisen lisäksi erä pitää sisällään myös noin 30 milj. euron varauksen mahdollisiin oikeudenkäynteihin ja muihin epävarmoihin velvoitteisiin liittyen.

31 Eläkevelvoitteet

Eläkevelvoitteet

Sammolla on etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä vahinkovakuutustoiminnassa Ruotsissa ja Norjassa.

Konsernilla on lakisääteisten eläkevakuutusten lisäksi etuuspohjaisia vapaaehtoisia eläkevakuutuksia. Vakuutukset ovat konsernin sisäisiä ja sisältyvät Mandatum Lifen vastuuelkaan. Vakuutusten määrä on vähäinen eikä niillä ole olennaista merkitystä konsernin tulokseen tai omaan pääomaan.

Vahinkovakuutustoiminnan eläkevelvoitteet

Milj. e	2015	2014
Eläkevelvoitteen arvioitu laskennallinen nykyarvo, ml. sosiaalikulutukset	303	664
Eläkesijoitusten käypä arvo	213	399
Taseeseen kirjattu nettomääräinen eläkevelvoite	90	265

1.1.2008 lähtien Ruotsin pääasiallinen etuuspohjainen eläkeohjelma on ollut suljettuna vuonna 1972 tai myöhemmin syntyneille uusille työntekijöille. Vastaava norjalainen eläkeohjelma on puolestaan ollut suljettuna 1.1.2006 alkaen kaikille uusille työntekijöille iästä riippumatta. Toukokuussa 2015 If teki päätöksen, että kaikki vuonna 1958 tai myöhemmin syntyneet norjalaiseen etuuspohjaiseen eläkeohjelmaan kuuluvat työntekijät siirretään maksupohjaiseen eläkeohjelmaan tammikuusta 2016 alkaen. Lisäksi yhtiö päätti, että jo olemassaolevat eläkkeensaajat eivät samasta päivämäärästä lähtien enää kuulu ohjelman piiriin, ja että tulevien eläkkeensaajien oikeus ohjelmaan päättyy heidän jättäessään työnsä Ifissä. Muutosten jälkeen kuuluu norjalaiseen eläkeohjelmaan vuodenvaihteen jälkeen vain aktiivihenkilöitä, jotka on palkattu ennen vuotta 2006 ja jotka ovat syntyneet viimeistään vuonna 1957.

Edellä tarkoitetut eläke-etuudet koskevat Ruotsin vanhuus- ja leskeneläkettä sekä Norjan vanhuus-, lesken- ja sairaseläkettä. Yhteistä kaikille näille ohjelmille on, että etuuden piiriin kuuluvat työntekijät ja lesket ovat oikeutettuja takuueläkkeeseen, jonka määrä riippuu työntekijän palvelusajasta sekä eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta eläkkeelle siirtymishetkellä. Mittavin etuus koskee vanhuuseläkettä, millä tarkoitetaan sekä väliaikaista vanhuuseläkettä ennen ennakoitua eläkkeelle siirtymisikää sekä elinaikaista eläkettä, jota maksetaan ennakoidun eläkkeelle siirtymisajan jälkeen.

Ennenaikaista eläkettä voi normaalitapauksessa saada 62-vuotiaana Ruotsissa ja 65-vuotiaana Norjassa. Ruotsissa ennenaikainen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 65 %:ia eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta ja koskee kaikkia vuonna 1955 tai aikaisemmin syntyneitä työntekijöitä, jotka ovat vuonna 2006 solmitun vakuutussektorin kollektiivisopimuksen piirissä. Norjassa ennenaikainen eläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 70 %:ia eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta ja koskee kaikkia Ifin palveluksessa vuonna 2013 olevia työntekijöitä, jotka ovat syntyneet vuonna 1957 tai aikaisemmin.

Elinikäiseen eläkkeeseen liittyvä ennakoitu eläkkeelle siirtymisikä on 65 vuotta Ruotsissa ja 67 vuotta Norjassa. Ruotsissa elinaikainen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 10 %:ia eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta välillä 0 ja 7,5 ansiotuloperusmäärästä, 65 %:ia palkasta välillä 7,5 ja 20 ansiotuloperusmäärästä sekä 32,5 %:ia välillä 20 ja 30 ansiotuloperusmäärästä. Norjassa elinikäinen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 70 %:ia eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta 12 ansiotuloperusmäärään asti, yhteenlaskettuna arvioidun lakisäänteisen vanhuuseläkkeen kanssa. Vapaakirje- ja eläkemaksuissa ruotsalaisissa ohjelmissa huomioidaan normaalisti muutokset kuluttajahintaindeksissä. Mitään sopimusta ei kuitenkaan ole takaamassa etuuksien arvoa, joten maksettavat eläke-etuudet voivat näin joko nousta tai laskea. Norjalaisissa eläkemaksuissa huomioidaan nousut kuluttajahintaindeksissä 80 - 100 prosenttisesti. Tammikuusta 2016 lähtien annetaan sen sijaan vapaakirje eläkkeelle jäämisen yhteydessä eikä Ifillä täten enää ole vastuuta tai velvollisuuksia liittyen vakuutettujen ohjelmien tuleviin indeksointeihin.

Eläkkeet rahoitetaan ensisijaisesti vakuutuksilla, joissa vakuutuksenantajat määräävät vakuutusmaksun suuruuden ja maksavat eläke-etuudet. Ifin velvoitteet täytetään pääosin vakuutusmaksujen suorittamisella. Mikäli eläkemaksuihin tarkoitetut varat eivät olisikaan riittävät kattamaan taattuja eläke-etuuksia, If voi joutua maksamaan lisävakuutusmaksuja tai takaamaan eläkevelvoitteet jollain muulla tavalla. Vakuutettujen eläkeohjelmien lisäksi Norjassa on myös rahastoimattomia eläkeohjelmia, joissa If on vastuussa juoksevista maksuista.

Jotta vakuutetut eläke-etuudet saadaan katettua, hallitaan vastaavaa pääomaa osana vakuutuksenantajan sijoitussalkkua. Sijoitusomaisuuden ominaispiirteet analysoidaan suhteessa velvoitteiden ominaispiirteisiin. Tästä prosessista käytetään nimeä Asset Liability Management. Uudet ja olemassa olevat omaisuuskategoriat arvioidaan tasaisin väliajoin, jotta omaisuussalkut voidaan hajauttaa ennakoidun riskikorjatun tuoton optimoimiseksi. Mahdollinen ylijäämä, joka syntyy omaisuudenhoidosta, kertyy normaalisti Ifille ja/tai vakuutetulle eikä mitään omaisuusarvon siirtoa tapahdu muulle vakuutusyhteisölle.

Vakuutuksenantajat ja If yhdessä ovat vastuussa eläkeohjelmien valvonnasta, mukaanlukien sijoituspäätökset ja lisäsuoritukset. Eläkeohjelmiin kohdistuu suurelta osin samanlaiset olennaiset riskit liittyen lopullisten etuuksien määrään, ohjelmien varoihin liittyviin sijoitusriskeihin sekä siihen, että diskonttauskoron valinta vaikuttaa niiden arvoon tilinpäätöksessä.

Eläkevelvoitteet sekä verokaudelle lankeavat eläkekulut lasketaan vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti IAS 19 Eläkevelvoitteet standardin mukaisesti. Eläkeoikeuksien odotetaan karttuvan tasaisesti työssäoloaikana. Eläkevelvoitteen laskenta perustuu tulevaisuudessa odotettavissa oleviin eläkkeisiin ja laskennassa huomioidaan oletukset kuolevuudesta, henkilöstön vaihtuvuudesta ja palkkakehityksestä. Nimellisarvoisena laskettu velka diskontataan nykyarvoon markkinakorkoon perustuvalla korkokannalla, jossa on huomioitu eläkevelvoitteiden duraatio. Diskonttokoron määrittelyn pohjana käytetään vakuudellisia likvidejä kiinnitystodistuksia. Järjestelyihin kuuluvien varojen vähentämisen jälkeen kirjataan taseeseen nettovarot tai -velat.

Alla olevat taulukot sisältävät muutamia olennaisia oletuksia, eläkekulujen sekä omaisuus- ja velkaerien erittelyjä sekä herkkyyksianalysin, josta käy ilmi velvoitteiden jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus näihin oletuksiin tilinpäätöshetkellä. Norjan vakuutusohjelmien yllämainitut muutokset on huomioitu tilinpäätöksessä 2015 ja näkyvät huomattavana eränä sekä tuloslaskelmalla että varoissa ja velvoitteissa.

Kirjanpitoarvoissa on mukana Ruotsin erityinen palkkavero (24,26 %) ja Norjan vastaava maksu (14,1 %).

Erittely eläkevelvoitteen jakautumisesta maittain

	2015			2014		
	Ruotsi	Norja	Yhteensä	Ruotsi	Norja	Yhteensä
Tuloslaskelmaan ja muihin laajan tulokseen eriin kirjattu määrä						
Tilikauden työsuorituksen perustuvat kulut	6	9	15	-5	-11	-16
Takautuvaan työsuorituksen perustuvat kulut	0	-156	-156	-1	-	-1
Nettoeläkevelvoitteen korkokulu	1	3	4	-1	-6	-7
Yhteensä tuloslaskelmalla	7	-144	-137	-7	-17	-24
Nettoeläkevelvoitteen uudelleenarvostus ennen veroja	-9	-4	-14	-34	-71	-105
Yhteensä laajassa tuloslaskelmassa	-2	-148	-150	-40	-88	-129
Taseeseen kirjattu määrä						
Eläkevelvoitteen laskennallinen nykyarvo ilman sosiaalikulannuksia	196	107	303	194	470	664
Eläkesijoitusten käypä arvo	156	57	213	140	259	399
Taseeseen kirjattu nettomääräinen eläkevelvoite	40	49	90	55	211	265

Sijoitusomaisuusjakauma	2015		2014	
	Ruotsi	Norja	Ruotsi	Norja
Rahamarkkinavälineet, taso 1	39 %	50 %	40 %	52 %
Rahamarkkinavälineet, taso 2	1 %	13 %	1 %	13 %
Osakkeet, taso 1	26 %	5 %	28 %	9 %
Osakkeet, taso 3	10 %	3 %	8 %	3 %
Kiinteistöt, taso 3	10 %	12 %	10 %	9 %
Muut, taso 1	4 %	14 %	3 %	10 %
Muut, taso 2	6 %	3 %	6 %	4 %
Muut, taso 3	4 %	0 %	4 %	0 %

Laskettaessa etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden velvoitteita Ruotsissa ja Norjassa on käytetty seuraavia vakuutusmatemaattisia oletuksia:

	Ruotsi	Ruotsi	Norja	Norja
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Diskonnttauskorko	3,00 %	2,75 %	2,50 %	2,75 %
Palkkakehitys	2,75 %	2,75 %	3,00 %	3,50 %
Hintainflaatio	1,75 %	1,75 %	2,00 %	2,00 %
Kuolevuustaulukko	FFFS 2007:31 +1 vuosi	FFFS 2007:31 +1 vuosi	K2013	K2013
Eläkevelvoitteiden keskimääräinen duraatio	21 vuotta	22 vuotta	14 vuotta	17 vuotta
Odotetut kontribuutiot eläkejärjestelmään vuonna 2015 ja 2016	10	8	4	15

Herkkyyshanalyysi jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutuksesta	2015			2014		
	Ruotsi	Norja	Yhteensä	Ruotsi	Norja	Yhteensä
Diskonttokorko, +0,5 %	-23	-7	-30	-23	-40	-63
Diskonttokorko, -0,5 %	27	8	35	27	45	71
Palkkakehitys, +0,25 %	8	1	9	8	8	16
Palkkakehitys, -0,25 %	-7	-1	-9	-7	-8	-15
Odotettu elinikä, + 1 vuosi	7	2	10	7	15	22

Milj. e	2015			2014		
	Rahastoitu	Rahastoi-maton	Yhteensä	Rahastoitu	Rahastoi-maton	Yhteensä
Erittely eläkevelvoitteen jakautumisesta						
Eläkevelvoitteen laskennallinen nykyarvo ilman sosiaalikulutuksia	267	36	303	620	44	664
Eläkesijoitusten käypä arvo	213	-	213	399	-	399
Nettovelka taseessa	54	36	90	222	44	265

Erittely taseeseen kirjatun nettovelvoitteen muutoksesta

Milj. e	2015	2014
Eläkevelvoitteet		
Tilikauden alussa	664	580
Tilikauden aikana ansaitut	15	16
Takautuvaan työsuorituksen perustuvat menot	-156	1
Korkokulut	15	23
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot, taloudelliset oletukset	4	123
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot, kokemukseen perustuvat oikaisut	-14	-3
Ulkomaisten järjestelyjen valuuttakurssierot	-7	-48
Maksetut eläkkeet ja sosiaalikulut	-25	-27
Suoritukset	-194	-
Etuuspohjaiset eläkevelvoitteet 31.12.	303	664
Eläkesijoitukset		
Tilikauden alussa	399	385
Korkotuotto	11	15
Ero todellisen tuoton ja lasketun korkotuoton välillä	4	15
Maksut	26	29
Ulkomaisten järjestelyjen valuuttakurssierot	-10	-29
Maksetut eläkkeet	-16	-17
Suoritukset	-200	-
Eläkesijoitukset 31.12.	213	399

Muut lyhytaikaiset työsuhte-etuudet

Konsernissa on muita lyhytaikaisia henkilöstön palkitsemisjärjestelmiä, joiden ehdot vaihtelevat maa-, liiketoiminta-alue tai yhtiökohtaisesti. Palkkiot kirjataan sen tilikauden kuluksi, jolta ne syntyvät. Arvio konsernissa vuodelta 2015 maksettavista tulospalkkioista sosiaalikuuluineen on 72 milj. euroa.

32 Muut velat

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Velat ensivakuutustoiminnasta	163	155
Velat jälleenvakuutustoiminnasta	30	37
Potilasvakuutuksiin liittyvät velat	115	115
Vakuutusmaksuverot	49	48
Verovelat	91	85
Siirtovelat	181	27
Muut	39	236
Vahinkovakuutustoiminnan muut velat yhteensä	669	702

Muista veloista pitkäaikaisten osuus on 108 milj. euroa (102).

Erä Muut sisältää mm. ennakonpidätysvelat sekä velat tapaturmavakuutuksen ja eläke-etuuksien perusteella maksettavista sosiaalikulusta, vakuutusmaksuverot sekä muut siirtovelat.

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Korot	10	8
Verot	5	23
Velat ensivakuutustoiminnasta	21	7
Velat jälleenvakuutustoiminnasta	4	4
Kauppahintavelat	61	90
Saadut vakuudet	0	35
Muut	66	43
Henkivakuutustoiminnan muut velat yhteensä	167	209

Erä Saadut vakuudet sisältää johdannaiskaupasta ja osakelainauksesta syntyvän vakuusvaatimuksen vakuudeksi hyväksyttävät varat.

Erä Muut sisältää mm. ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksuvelat, ostovelat sekä velat yhteistoimintayhtiöille.

Omistusyhteisö

Milj. e	2015	2014
Korot	34	34
Johdannaiskaupan vakuudet	38	47
Osingonjakovelka	35	30
Muut	26	24
Omistusyhteisön muut velat yhteensä	133	134
Erä Muut sisältää mm. kannustinjärjestelmiin ja suoritepalkkioihin liittyvät varaukset.		
Segmenttien väliset eliminoinnit	-11	-11
Milj. e	2015	2014
Konserni yhteensä	957	1 035

33 Ehdolliset velat ja sitoumukset

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Taseen ulkopuoliset sitoumukset		
Takaukset	5	7
Muut peruuttamattomat sitoumukset	15	10
Yhteensä	20	17

Vakuudeksi annettu omaisuus ja vakuudelliset velat ja sitoumukset

Milj. e	2015		2014	
	Annettu vakuus	Velat/sitoumukset	Annettu vakuus	Velat/sitoumukset
Vakuudeksi annettu omaisuus				
Käteiset varat	0	0	0	1
Sijoitukset				
- Sijoitusarvopaperit	242	159	238	136
Yhteensä	242	160	239	137

Milj. e	2015	2014
Johdannaiskaupan vakuudeksi annettu omaisuus, kirjanpitoarvo		
Sijoitukset	0	25

Vakuudeksi annetut varat sisältyvät tase-erään Muut saamiset.

Milj. e	2015	2014
Ei-purettavissa olevat muut vuokrasopimukset		
Maksettavat vähimmäisvuokrat		
yhden vuoden kuluessa	32	31
yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	98	93
yli viiden vuoden kuluttua	48	59
Yhteensä	178	183
Kaudella kuluksi kirjatut ja edelleen vuokrattujen tilojen vuokrat		
- vähimmäisvuokrat	-20	-22

If Skadeförsäkring Ab:llä on keskinäisesti velvoittava vakuutus Pohjoismaisessa Ydinvakuutuspoolissa, norjalaisessa Naturskadepoolissa ja hollantilaisessa Terroripoolissa.

Kun Skandia-konsernin vahinkovakuutusliike siirrettiin If-konserniin 1.3.1999, If Skadeförsäkring Holding AB ja If Skadeförsäkring AB asettivat Försäkringsaktiebolaget Skandian (publ) hyväksi takuun. Kyseiset If-konsernin yhtiöt takasivat yhteisvastuullisesti, että Skandia-ryhmän yhtiöille korvataan kaikki sellaiset vaatimukset ja sitoumukset, jotka perustuvat Skandia-konsernista If-konserniin siirrettyyn vahinkovakuutustoimintaan liittyviin takuisiin ja muihin vastaaviin sitoumuksiin.

If Skadeförsäkring Holding AB ja If Skadeförsäkring AB ovat kumpikin solmineet Försäkringsaktiebolaget Skandian (publ) ja Tryg-Baltica Forsikring AS:n kanssa sopimuksen, jonka mukaan Skandialle ja Tryg-Balticalle korvataan kaikki sellaiset vaatimukset, jotka liittyvät Försäkringsaktiebolaget Skandian (publ) ja Vesta Forsikring AS:n Skandia Marine Insurance Companylle (UK), nyk. Marlon Insurance Company Ltd, antamiin takuisiin, ja joiden edunsaajana on Institute of London Underwriters. Marlon Insurance Company Ltd myytiin vuonna 2007, jolloin ostaja antoi Ifin hyväksi takuun koko määrästä, minkä If mahdollisesti joutuu korvaamaan em. sopimusten perusteella.

If Vahinkovakuutushtiö Oy:llä on voimassa olevia sitoumuksia yksityisille pääomarahastoille 15 milj. euroa, mikä vastaa enimmäissummaa, minkä yhtiö on sitoutunut rahastoihin investoimaan. Pääomakutsut näihin rahastoihin tapahtuvat useamman vuoden aikana, sitä mukaan kun rahastot suorittavat investointeja.

Tiettyjen Sammon kanssa yhteiskäytössä olevien tietojärjestelmien osalta If Skadeförsäkring Holding Ab on sitoutunut korvaamaan Sammolle mahdolliset kustannukset, joita järjestelmien omistaja voi Sammolta vaatia.

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2015	2014
Taseen ulkopuoliset sitoumukset		
Sijoitussitoumukset	397	384
IT-hankinnat	1	2
Yhteensä	398	386

Milj. e	2015	2014
Johdannaiskaupan vakuudeksi annettu omaisuus, kirjanpitoarvo		
Käteinen	19	72
Vakuudeksi annetut varat sisältyvät tase-erään Muut saamiset.		
Lainaksi annetut arvopaperit		
Kotimaiset osakkeet		
Jäljellä oleva hankintameno	-	23
Käypä arvo	-	19

Lainat ovat milloin tahansa keskeytettävissä ja niistä on saatu turvaava vakuus.

Milj. e	2015	2014
Ei-purettavissa olevat muut vuokrasopimukset		
Maksettavat vähimmäisvuokrat		
yhden vuoden kuluessa	2	2
yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	8	9
yli viiden vuoden kuluessa	7	8
Yhteensä	18	19
Kaudella kuluksi kirjatut vuokrat ja edelleenvuokrattujen tilojen vuokrat eriteltynä		
- vähimmäisvuokrat	-4	-4
- edelleenvuokrattujen tilojen vuokrat	0	0
Vuokrakulut yhteensä	-4	-3

Omistusyhteisö

Milj. e	2015	2014
Ei-purettavissa olevat muut vuokrasopimukset		
Maksettavat vähimmäisvuokrat		
yhden vuoden kuluessa	1	1
yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	0	1
Yhteensä	1	2

Konsernilla oli vuoden 2015 lopussa vuokralle otettuja tiloja yhteensä 171 254 m² (171 598). Vuokrasopimukset on tehty pääosin 3 - 10 vuodeksi.

34 Oma pääoma

Osakepääoma

Yhtiön osakkeiden lukumäärä tilikauden lopussa oli 560 000 000 osaketta, jotka jakautuivat 558 800 000 A-osakkeeseen sekä 1 200 000 B-osakkeeseen. Yhtiön osakepääomassa 98 milj. euroa ei tapahtunut muutoksia tilikauden aikana.

Tilikauden päättyessä konserniyhtiöiden hallussa ei ollut omia osakkeita.

Oman pääoman rahastot ja kertyneet voittovarot

Vararahasto

Vararahasto sisältää yhtiöjärjestyksen mukaisen tai yhtiökokouksen päätöksellä vapaasta omasta pääomasta siirretyn osuuden.

Sijoitetun vapaan pääoman rahasto

Rahasto sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

Muut oman pääoman erät

Muut oman pääoman erät sisältävät myytävissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutokset, rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset sekä muuntoerot. Muutokset oman pääoman rahastoissa ja kertyneissa voittovaroissa on esitetty konsernin oman pääoman muutoslaskelmalla.

35 Lähipiiritiedot

Johtoon kuuluvat avainhenkilöt

Sampo-konsernin johtoon kuuluvia avainhenkilöitä ovat Sampo Oyj:n hallituksen jäsenet, Sampo-konsernin johtoryhmä sekä yhteisöt, joissa avainhenkilöillä on määräysvalta.

Johtoon kuuluville avainhenkilöille maksettu kompensatio

Milj. e	2015	2014
Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	8	8
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	4	3
Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	13	10
Yhteensä	25	21

Lisäksi tilikaudella 2015 maksettiin myöhentämissäännöksen perusteella entisille johtoon kuuluville avainhenkilöille 119 269 euroa (134 779).

Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet sisältävät tilikaudelle kirjatut palkat ja tulospalkkiot sosiaaliturvamaksuineen.

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet sisältävät TyEL-perusvakuutuksen perusteella tilikaudelle kirjatut maksut sekä vapaaehtoiset lisäeläkemaksut.

Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet sisältävät johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien perusteella tilikaudelle kirjatut palkkiot (kts. liite 36).

Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden lähipiiriliiketoimet

Johtoon kuuluvilla avainhenkilöillä ei ole lainoja konserniyhtiöiltä.

Osakkuusyhtiöt

Lähipiirisaamiset ja -velat/osakkuusyhtiö Nordea

Milj. e	2015	2014
Varat	2 004	1 483
Velat	102	114

Konsernin saamiset Nordealta koostuvat pääosin pitkistä joukkovelkakirjasijoituksista sekä talletuksista. Lisäksi konsernilla on useita voimassaolevia johdannaissopimuksia liittyen konsernin sijoitusten ja velkojen riskienhallintaan.

36 Kannustinjärjestelmät

Johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaiset kannustinjärjestelmät 2011 I - 2014 I

Sampo Oyj:n hallitus on päättänyt pitkäaikaisista kannustinjärjestelmistä 2011 I - 2014 I Sammon johdolle ja asiantuntijoille. Sammon hallitus on valtuuttanut konsernijohtajan päättämään kannustinjärjestelmään kuuluvista henkilöistä ja heille tulevien suorituspalkkion määrätymisperusteena olevien bonusyksiköiden määrästä. Ohjelmissa konsernin johtoryhmän jäsenten osalta päätöksen jaettavien bonusyksiköiden määrästä tekee konsernin hallitus. Ohjelmien piiriin kuului vuoden 2015 lopussa noin 130 henkilöä.

Kannustepalkkion määrä riippuu Sammon A-osakkeen kurssikehityksestä sekä vakuutusliikkeen tuotosta (IM) ja riskisopeutetun pääoman tuotosta (RORAC). Yhden laskennallisen kannusteyksikön arvo on Sammon A-osakkeen vaihdolla painotettu keskimuutos ohjelmien ehtoissa määrättyä ajankohtana vähennettynä lähtökurssilla, jota oikaistaan kannustimen maksupäivään mennessä maksetulla osakekohtaisella osingolla. Ohjelmien lähtökurssit ennen osinkoja ovat 18,37 - 43,38 euroa. Laskennallisen kannusteyksikön arvo on maksimissaan 33,37 - 62,38 euroa vähennettynä osinko-oikaistulla lähtökurssilla. Kaikissa ohjelmissa kannustepalkkio riippuu kahdesta mittarista. Mikäli vakuutusliikkeen tuotto on 6 prosenttia tai yli, kannustepalkkion tästä tunnusluvusta riippuva osuus maksetaan kokonaisuudessaan, ja, mikäli tuotto on 4 - 5,99 prosenttia, maksu on puolet täydestä määrästä. Tunnusluvun jäädessä alle 4 prosentin ei vakuutusliikkeen tuottoon perustuvaa osaa makseta lainkaan. Lisäksi palkkiossa huomioidaan riskisopeutetun pääoman tuotto. Mikäli tuotto on vähintään riskiton tuotto + 4 prosenttia, maksetaan tästä tunnusluvusta riippuva osuus kokonaisuudessaan. Mikäli tuotto on vähintään riskiton tuotto + 2 prosenttia mutta vähemmän kuin riskiton tuotto + 4 prosenttia, maksetaan puolet täydestä määrästä. Mikäli tuotto jää tämän alle, ei riskisopeutetun pääoman tuottoon perustuvaa osaa makseta lainkaan.

Kussakin ohjelmassa on kolme suorituskautta ja palkkiot maksetaan käteisenä kolmessa erässä. Kannustepalkkion saajan tulee valtuuttaa Sampo Oyj hankkimaan puolestaan Sammon A-osakkeita 60 prosentilla saamansa kannustepalkkion määrästä verojen ja vastaavien maksujen vähentämisen jälkeen. Osakkeet ovat luovutusrajoitusten alaisia kolme vuotta kannustepalkkion maksamisesta. Kannustepalkkiot saatetaan maksaa ennen aikaisesti liittyen mahdollisiin konsernirakenteen muutoksiin tai työsuhteen päättymiseen erikseen määritellyistä syistä. Ohjelmien käypä arvo arvioidaan käyttäen Black-Scholes - hinnoittelumallia.

	2011 I	2011 I/2	2014 I	2014 I/2
Ehdot hyväksytty *)	14.9.2011	14.9.2011	17.9.2014	17.9.2014
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2012	4 199	130	-	-
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2013	4 134	100	-	-
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2014	2 855	100	4 434	-
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2015	1 415	70	4 380	62
Kausi päättyy I 30 %	Q2-2014	Q2-2015	Q2-2017	Q2-2018
Kausi päättyy II 35 %	Q2-2015	Q2-2016	Q2-2018	Q2-2019
Kausi päättyy III 35 %	Q2-2016	Q2-2017	Q2-2019	Q2-2020
Maksuajankohta I 30 %	9-2014	9-2015	9-2017	9-2018
Maksuajankohta II 35 %	9-2015	9-2016	9-2018	9-2019
Maksuajankohta III 35 %	9-2016	9-2017	9-2019	9-2020
Sampo A -kurssi ehtojen hyväksymispäivänä eur *)	18,10	18,10	37,22	37,22
Lähtökurssi eur **)	18,37	24,07	38,26	43,38
Lähtökurssi oikaistuna osingolla eur 31.12.2015	12,22	19,12	36,31	43,38
Sampo A -päätoskurssi 31.12.2015	47,00			
Perusarvo yhteensä (milj. euroa)	28	1	15	0

Velka yhteensä	44
Raportointikauden kulu yhteensä ml. sivukulut (milj. euroa)	33

*) Kannustimien myöntämispäivät vaihtelevat

**) 10 päivän vaihdolla painotettu keskipäivä hyväksymispäivästä

37 Tilintarkastajan palkkiot

Milj. e	2015	2014
Tilintarkastuspalkkiot	-2	-2
Muut palkkiot	-0	-0
Yhteensä	-3	-3

38 Oikeudenkäynnit

Konsernin yritykset ovat osapuolina oikeudenkäynneissä, joissa käsittely on kesken 31.12.2015. Oikeudenkäynnit koskevat tavanomaisia liiketoimia. Yhtiöiden arvioiden mukaan ei ole todennäköistä, että yrityksille olisi oikeudenkäyntien tuloksena tulossa merkittäviä menetyksiä.

39 Sijoitukset tytäryhtiöissä

Nimi	Konsernin omistus- osuus %	Kirjanpito- arvo
Vahinkovakuutustoiminta		
If Skadeförsäkring Holding AB (publ)	100	1 886
If Skadeförsäkring AB	100	1 315
If Vahinkovakuutusyhtiö Oy	100	483
If P&C Insurance AS	100	48
AS If Kinnisvarahaldus	100	0
CJSC If Insurance	100	10
If Livförsäkring AB	100	8
Henkivakuutustoiminta		
Henkivakuutusosakeyhtiö Mandatum	100	484
Innova Palvelut Oy	100	3
Mandatum Life Palvelut Oy	100	2
Mandatum Life Sijoituspalvelut Oy	100	1
Saka Hallikiinteistöt GP Oy	100	0
Mandatum Life Fund Management S.A.	100	1
Mandatum Life Insurance Baltic SE	100	11
Muu toiminta		
If IT Services A/S	100	0
Sampo Capital Oy	100	1

Ei sisällä konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjä kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöitä.

40 Sijoitukset muissa kuin tytär- ja osakkuusyhtiöissä

Taulukot sisältävät yli 5 milj. euron omistukset (käypä arvo) ja pörssiyhtiöistä lisäksi yli 5 prosenttia ylittävät omistukset.

Henkivakuutuksen taulukko ei sisällä sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevia omistuksia.

Vahinkovakuutustoiminta

	Maa	Osuus osakkeista %	Kirjanpito- arvo / käypä arvo
Pörssiosakkeet			
A P Moller - Maersk	Tanska	0,03 %	7
ABB	Sveitsi	0,19 %	72
Atlas Copco A+B	Ruotsi	0,15 %	40
BB Tools	Ruotsi	0,64 %	2
Clas Ohlson	Ruotsi	4,75 %	52
CTT Systems	Ruotsi	4,08 %	3
Beijer Ab Gl	Ruotsi	0,44 %	4
Gunnebo AB	Ruotsi	11,67 %	43
Hennes Mauritz AB	Ruotsi	0,18 %	99
Husqvarna AB	Ruotsi	1,01 %	35
Husqvarna AB	Ruotsi	0,39 %	14
Investor AB	Ruotsi	0,13 %	33
Lindab Intl AB	Ruotsi	4,94 %	27
Nederman Holding AB	Ruotsi	9,90 %	32
Nobia AB	Ruotsi	10,10 %	204
Nolato AB	Ruotsi	0,92 %	7
Sandvik AB	Ruotsi	0,42 %	43
Sectra AB	Ruotsi	11,15 %	53
Svedbergs i Dalstrop	Ruotsi	11,45 %	9
Teliasonera AB	Ruotsi	0,36 %	73
VBG Group AB	Ruotsi	3,94 %	7
Veidekke ASA	Norja	7,46 %	113
Volvo AB	Ruotsi	0,06 %	11
Volvo AB	Ruotsi	0,39 %	71
Yara Intl ASA	Norja	0,27 %	29
Marine Harvest ASA	Norja	0,23 %	12
Team Tankers Intl AS	Norja	0,91 %	3
Pörssiyhtiöt yhteensä			1 097

Muut yhtiöt	2
-------------	---

Sijoitusrahastot

Danske Invest	Suomi	77
Danske Invest	Suomi	57
DB Platinum Advisors	Luxemburg	17
PEQ Eqt III	Guernsey	0
PEQ Eqt IV	Guernsey	0
PEQ GS Loan Partn I	Caymansaaret	3
Investec Asset Mgmt	Iso-Britannia	48
Barclays Global Investment	Irlanti	5
Lyxor Int AM	Ranska	0
PEQ Mandatum I	Suomi	0
PEQ Mandatum II	Suomi	2
PEQ Mandatum II	Suomi	5
PEQ Private Egy mkt	Suomi	3
State Street Global	Suomi	67
PEQ Eqt Mid Market	Iso-Britannia	8
Handelsbanken Fonder	Ruotsi	19
Hermes Investment	Irlanti	47
Blackrock AM DE	Tanska	20
PEQ OMP Capital	Norja	2
Blackrock AM DE	Tanska	42

Sijoitusrahastot yhteensä	422
----------------------------------	------------

Vahinkovakuutustoiminnan osakkeet ja osuudet yhteensä	1 522
--	--------------

Henkivakuutustoiminta

	Maa	Osuus osakkeista %	Kirjanpito- arvo / käypä arvo
Pörssiosakkeet			
Amer Sports OYJ	Suomi	3,32 %	106
Asiakastieto Group OYJ	Suomi	9,27 %	21
Comptel OYJ	Suomi	18,94 %	38
Elecster OYJ A	Suomi	6,43 %	1
eQ OYJ	Suomi	5,17 %	12
F-Secure OYJ	Suomi	3,65 %	15
Kemira OYJ	Suomi	0,58 %	10
Lassila & Tikanoja OYJ	Suomi	5,96 %	42
Metso OYJ	Suomi	0,99 %	31
Nokia OYJ	Suomi	0,04 %	12
Nokian Renkaat OYJ	Suomi	0,58 %	26
Norvestia OYJ	Suomi	11,68 %	14
Okmetic OYJ	Suomi	4,63 %	6
Oriola-KD OYJ B	Suomi	2,86 %	16
Stora Enso OYJ	Suomi	0,24 %	12
Teleste OYJ	Suomi	8,84 %	16
Tikkurila OYJ	Suomi	3,58 %	25
UPM-Kymmene OYJ	Suomi	0,85 %	78
Uponor OYJ	Suomi	0,82 %	8
Vaisala OYJ A	Suomi	4,24 %	15
Valmet Corp	Suomi	0,81 %	11
Wartsila OYJ	Suomi	0,21 %	18
YIT OYJ	Suomi	3,37 %	22
Yhteensä			555
Muut pörssiosakkeet	Suomi		14
Pörssiyhtiöt yhteensä			569
Rahastot			
KJK Fund SICAV-SIF Baltic States B1 C	Suomi		13
EVLI EUROPE-B	Suomi		9
FONDITA NORDIC MICRO CAP-B	Suomi		8
Fourton Odysseus	Suomi		47
FOURTON STAMINA NON-UCITS	Suomi		24
OP-Eurooppa Nousevat Tähdet A	Suomi		7
OP-KEHITTYVA AASIA	Suomi		5
Yhteensä			112

Pääomarahastot

Amanda III Eastern Private Equity L.P.	Suomi	14
Amanda IV West L.P.	Suomi	23
CapMan Hotels RE Ky	Suomi	10
Capman Real Estate I Ky	Suomi	11
Capman Real Estate II Ky	Suomi	8
CapMan RE II Ky	Suomi	6
MB Equity Fund IV Ky	Suomi	11
Yhteensä		83

Muut osakkeet ja osuudet	40
--------------------------	----

Kotimaiset osakkeet ja osuudet yhteensä	803
--	------------

Muut ulkomaiset yhtiöt

Unilever NV	Alankomaat	0,01 %	7
Pension Corporation Group Limited	Guernsey	1,39 %	9
Schneider Electric SA	Ranska	0,02 %	8
BASF SE	Saksa	0,01 %	6
Bayerische Motoren Werke AG	Saksa	0,02 %	9
Deutsche Post AG	Saksa	0,02 %	6
SAP AG	Saksa	0,01 %	8
Kuehne + Nagel International AG	Sveitsi	0,04 %	7
Nestle SA	Sveitsi	0,00 %	9
Roche Holding AG	Sveitsi	0,00 %	9
Syngenta AG	Sveitsi	0,02 %	6
British American Tobacco PLC	Iso-Britannia	0,01 %	7
GlaxoSmithKline PLC	Iso-Britannia	0,01 %	6
Royal Dutch Shell PLC	Iso-Britannia	0,01 %	7
SABMiller PLC	Iso-Britannia	0,01 %	5
Yhteensä			109

Ulkomaiset rahastot

The Forest Company Limited	Guernsey	7
Comgest Growth Asia Ex Japan USD I Acc Class	Irlanti	58
DJ STOXX 600 OPT HEALTHCARE	Irlanti	33
NOMURA FDS IR-JP STR V-I JPY	Irlanti	14
Allianz RCM Europe Equity Growth W	Luxemburg	76
Danske Invest Europe High Dividend I	Luxemburg	58
FIDELITY FDS-JPN AGGRE-IJPY	Luxemburg	7
LUX Mandatum Life Nordic High Yield Total Return Fund SICAV-SIF G EUR Share Class	Luxemburg	13
MFS MER-EUROPE SM COS-I1EUR	Luxemburg	18
MFS European Value Fund Z	Luxemburg	56
UNIDEUTSCHLAND XS	Saksa	28
ISHARES SMI CH	Sveitsi	60
INVESTEC GSF-ASIA PACIFIC-I	Iso-Britannia	66
ISHARES CORE S&P 500 INDEX FUND	Yhdysvallat	302
Yhteensä		795

Ulkomaiset pääomarahastot

Activa Capital Fund II FCPR	Ranska	7
Apollo Offshore Energy Opportunity Fund Limited	Caymansaaret	15
Avenue Special Situations Fund VI (C-Feeder), L.P.	Caymansaaret	17
Broad Street Real Estate Credit Partners II Treaty Fund, L.P.	Caymansaaret	10
Financial Credit Investment I, L.P.	Caymansaaret	13
Fortress Credit Opportunities Fund II (C) L.P.	Caymansaaret	49
Fortress Credit Opportunities Fund III (C) L.P.	Caymansaaret	33
Fortress Credit Opportunities Fund IV (C) L.P.	Caymansaaret	8
Fortress Life Settlement Fund (C) L.P.	Caymansaaret	7
Petershill Offshore LP	Caymansaaret	25
Highbridge Specialty Fund III	Caymansaaret	41
Highbridge Liquid Loan Opportunities Fund, L.P.	Caymansaaret	54
Lunar Capital Partners III L.P.	Caymansaaret	10
Mount Kellet Capital Partners (Cayman), L.P.	Caymansaaret	14
Mount Kellett Capital Partners (Cayman) II, L.P.	Caymansaaret	16
Petershill II Offshore LP	Caymansaaret	15
Russia Partners II, L.P.	Caymansaaret	9
Victory Park Capital Fund II (Cayman), L.P.	Caymansaaret	22
Capman Buyout IX Fund A L.P.	Guernsey	8
EQT Credit (No.1) L.P.	Guernsey	7
EQT Credit (No.2) L.P.	Guernsey	39
EQT V (No.1) L.P.	Guernsey	7
EQT VI (No.1) L.P.	Guernsey	30
M&G Debt Opportunities Fund II	Irlanti	27
Verdane Capital VII K/S	Tanska	14
Broad Street Loan Partners 2013 Europe L.P.	Iso-Britannia	31
EQT Auris Co-Investment L.P.	Iso-Britannia	12
EQT Mid Market (No.1) Feeder Limited Partnership	Iso-Britannia	8
M&G Debt Opportunities Fund	Iso-Britannia	20
Avenue Energy Opportunities Fund L.P.	Yhdysvallat	11
HRJ Global Buy-out III (Asia) L.P.	Yhdysvallat	7
Yhteensä		587
Muut osakkeet ja osuudet		249
Ulkomaiset osakkeet ja osuudet yhteensä		1 740
Henkivakuutustoiminnan osakkeet ja osuudet yhteensä		2 543

Omistusyhteisö

	Maa	Osuus osakkeista %	Kirjanpito- arvo / käypä arvo
Pörssiosakkeet			
Aktia Oyj	Suomi	5,73 %	39
Asiakastieto Group Oyj	Suomi	10,06 %	23
Swedbank Ab	Ruotsi	0,59 %	135
Muut	Suomi		3
Muut osakkeet ja osuudet ja rahastot			
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	Suomi	80,28 %	14
LUX Mandatum Life European Small & Mid Cap Equity Fund SICAV-SIF G EUR Share Class	Luxemburg		10
Muut			24
Omistusyhteisön osakkeet ja osuudet yhteensä			248

41 Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

Hallitus päätti 10. helmikuuta 2016 pidetyssä kokouksessa ehdottaa 21. huhtikuuta 2016 pidettävälle yhtiökokoukselle vuodelta 2015 jaettavan osingon määräksi 2,15 euroa osakkeelta (yht. 1 204 000 000 euroa). Maksettavat osingot kirjataan vuoden 2016 tilinpäätöksen omaan pääomaan kertyneiden voittovarojen vähennykseksi.

Sampo Oyj:n tilinpäätös

Sampo Oyj:n tuloslaskelma

Milj. e	Liite	2015	2014
Liiketoiminnan muut tuotot	1	18	15
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot		-17	-17
Henkilösivukulut			
Eläkekulut		-2	-2
Muut henkilösivukulut		-1	-0
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot		-0	-0
Liiketoiminnan muut kulut	2	-12	-13
Liikevoitto		-14	-18
Rahoitustuotot ja -kulut	4		
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä		696	697
Tuotot muista osuuksista		538	372
Muut korko- ja rahoitustuotot			
Saman konsernin yrityksiltä		16	17
Muilta		12	5
Muut tuotot ja kulut sijoituksista		-5	1
Muut korkotuotot		36	41
Korkokulut ja muut rahoituskulut			
Saman konsernin yrityksille		0	0
Muille kuin saman konsernin yrityksille		-74	-87
Valuuttatulos		23	22
Voitto ennen veroja		1 229	1 050
Tuloverot			
Tilikauden verot		-0	-
Aikaisempien tilikausien verot		0	-0
Laskennalliset verot		-0	-
Tilikauden voitto		1 228	1 050

Sampo Oyj:n tase

Milj. e	Liite	2015	2014
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet		0	0
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset ja rakennelmat		1	1
Koneet ja kalusto		0	0
Muut aineelliset hyödykkeet		2	2
Sijoitukset			
Osuudet saman konsernin yrityksissä		2 370	2 370
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	5	296	325
Osuudet omistusyhteisy yrityksissä		5 557	5 557
Saamiset omistusyhteisy yrityksiltä		196	110
Muut osakkeet ja osuudet	6	248	85
Muut saamiset	7	111	35
Lyhytaikaiset saamiset			
Laskennalliset verosaamiset	14	12	13
Muut saamiset	8	18	19
Siirtosaamiset	9	53	65
Rahat ja pankkisaamiset		739	768
VASTAAVAA YHTEENSÄ		9 606	9 351
VASTATTAVAA			
Oma pääoma	10		
Osakepääoma		98	98
Käyvän arvon rahasto		8	7
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto		1 527	1 527
Muut rahastot		273	273
Edellisten tilikausien voitto / tappio		4 026	4 060
Tilikauden voitto		1 228	1 050
		7 159	7 014
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Joukkovelkakirjalainat		1 997	1 888
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Yritystodistukset		305	305
Muut velat	12	83	84
Siirtovelat	13	62	61
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		9 606	9 351

Sampo Oyj:n rahavirtalaskelma

Milj. e	2015	2014
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen veroja	1 229	1 050
Oikaisut:		
Poistot	0	0
Realisoitumattomat arvostusvoitot ja -tappiot	0	1
Sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot	-13	-3
Muut oikaisut	-446	-394
Oikaisut yhteensä	-458	-396
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)		
Sijoitukset *)	-262	193
Muut varat	-5	-1
Yhteensä	-267	192
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Rahoitusvelat	2	-7
Muut velat	-5	6
Maksetut korot	-63	-23
Maksetut tuloverot	0	-1
Yhteensä	-67	-25
Liiketoiminnasta kertyneet nettorahavarat	437	821
Investointien rahavirta		
Investoinnit tytär- ja osakkuusyhtiöosakkeisiin	533	391
Nettoinvestoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-0	0
Investoinneista kertyneet nettorahavarat	533	391
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Maksetut osingot	-1 079	-913
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, liikkeeseen laskut	1 011	1 199
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, lyhennykset	-931	-1 012
Rahoitukseen käytetyt nettorahavarat	-999	-725
Rahavirrat yhteensä	-28	487
Rahavarat tilikauden alussa	768	280
Rahavarat tilikauden lopussa	739	768
Rahavarojen nettomuutos	-28	487

*) Sijoitukset sisältävät sekä sijoituskiinteistöt että rahoitusvarat.

Lisätietoa rahavirtalaskelmaan:

Milj. e	2015	2014
Saadut korot	63	61
Maksetut korot	-74	-87
Saadut osingot	1 125	1 068

Yhteenveto Sampo Oyj:n merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista

Sampo Oyj:n tilinpäätös liitetietoineen on laadittu suomalaisen kirjanpitolain ja -asetuksen mukaisesti. Sampo Oyj:n erillistilinpäätöksen laatimisperiaatteet eivät kuitenkaan olennaisesti poikkea konsernin IFRS-

standardien mukaisen tilinpäätöksen laatimisperiaatteista. Rahoitusvälineet on arvostettu markkinoilta saatuun käypään arvoon.

Sampo Oyj:n liitetiedot

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot 1-4	264	Vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot 15-16	269
Taseen vastaavia koskevat liitetiedot 5-9	265	Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot 17-19	269
Taseen vastattavia koskevat liitetiedot 10-13	267	Osakeomistuksia koskevat liitetiedot 20	271
Tuloveroja koskevat liitetiedot 14	268		

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

1 Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. e	2015	2014
Tuotot kiinteistöomaisuudesta	0	0
Muut tuotot	18	15
Yhteensä	18	15

2 Liiketoiminnan muut kulut

Milj. e	2015	2014
Vuokrakulut	-1	-1
Kulut kiinteistöomaisuudesta	-0	-0
Muut kulut	-11	-11
Yhteensä	-12	-13

Erä Muut kulut sisältää mm. hallinto- ja IT-kulut sekä palkkiot ulkopuolisista palveluista.

3 Tilintarkastajan palkkiot

Milj. e	2015	2014
KHT-yhteisö Ernst & Young Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	-0,2	-0,2
Muut palkkiot	-0,0	-0,0
Yhteensä	-0,2	-0,2

4 Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. e	2015	2014
Saadut osingot yhteensä	1 235	1 068
Korkotuotot yhteensä	64	63
Korkokulut yhteensä	-74	-87
Myyntivoitot yhteensä	17	4
Myyntitappiot yhteensä	-5	-1
Valuuttatulos	23	22
Muut	-18	-2
Yhteensä	1 243	1 067

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

5 Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Milj. e	2015	2014
Hankintameno tilikauden alussa	325	321
Lisäykset	0	34
Vähennykset	-28	-30
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	296	325

Saamiset ovat tytäryhtiöiden liikkeeseenlaskemia pääomalainoja. Lisätietoja konsernin liitetiedossa nro 29 Rahoitusvelat.

6 Muut osakkeet ja osuudet

Milj. e	2015	Arvonmuutokset		2014	Arvonmuutokset	
	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Käyvän arvon rahastoon kirjatut	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Käyvän arvon rahastoon kirjatut
Myytavissä olevat osakkeet ja osuudet	248	12	-12	85	1	4

7 Sijoitusten muut saamiset

Milj. e	2015	Arvonmuutokset		2014	Arvonmuutokset	
	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Käyvän arvon rahastoon kirjatut	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Käyvän arvon rahastoon kirjatut
Joukkovelkakirjalainat	111	0	-2	35	1	-3

8 Muut saamiset

Milj. e	2015	2014
Kauppahintasaamiset	5	9
Johdannaiset	6	6
Muut	8	4
Yhteensä	18	19

9 Siirtosaamiset

Milj. e	2015	2014
Siirtyvät korot	38	37
Johdannaiset	15	28
Muut	1	-
Yhteensä	53	65

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

10 Emoyhtiön oman pääoman muutoslaskelma

Milj. e	Sidottu pääoma			Vapaa pääoma		
	Osake- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.2014	98	4	1 527	273	4 976	6 877
Osingonjako					-924	-924
Osinkojen palautus					8	8
Myytavissä olevat rahoitusvarat						
- omaan pääomaan kirjattu määrä		2				2
- tuloslaskelmaan siirretty määrä		2				2
Tilikauden voitto					1 050	1 050
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	98	7	1 527	273	5 110	7 014

Milj. e	Sidottu pääoma			Vapaa pääoma		
	Osake- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	98	7	1 527	273	5 110	7 014
Osingonjako					-1 092	-1 092
Osinkojen palautus					8	8
Myytavissä olevat rahoitusvarat						
- omaan pääomaan kirjattu määrä		11				11
- tuloslaskelmaan siirretty määrä		-10				-10
Tilikauden voitto					1 228	1 228
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	98	8	1 527	273	5 254	7 159

Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

Milj. e	2015	2014
Emoyhtiö		
Tilikauden voitto	1 228	1 050
Kertyneet voittovarot	4 026	4 060
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	1 527	1 527
Muut rahastot	273	273
Yhteensä	7 053	6 909

11 Osakepääoma

Tiedot on esitetty konsernitilinpäätöksen liitteessä 34 Oma pääoma.

12 Muut velat

Milj. e	2015	2014
Lunastamattomat osingot	35	30
Johdannaiset	5	5
Johdannaisten vakuudet	38	47
Muut	6	2
Yhteensä	83	84

13 Siirtovelat

Milj. e	2015	2014
Siirtyvät korot	34	34
Johdannaiset	6	6
Muut	22	22
Yhteensä	62	61

Tuloveroja koskevat liitetiedot

14 Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Milj. e	2015	2014
Laskennalliset verosaamiset		
Tappiot	14	15
Laskennalliset verovelat		
Käyvän arvon rahasto	-2	-2
Yhteensä netto	12	13

Vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

15 Eläkevastuut

Sampo Oyj:n henkilöstön perus- ja lisäeläketurva on hoidettu vakuutuksilla Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Varmassa ja Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiössä.

16 Vuokravastuut

Milj. e	2015	2014
Yhden vuoden kuluessa	1	1
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluessa	0	1
Yhteensä	1	2

Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

17 Henkilöstön lukumäärä

Milj. e	2015 Tilikautena keskimäärin	2014 Tilikautena keskimäärin
Kokoaikainen henkilöstö	56	52
Osa-aikainen henkilöstö	3	5
Määräaikainen henkilöstö	1	2
Yhteensä	60	59

18 Hallituksen ja toimitusjohtajan palkat ja palkkiot

Tuhatta euroa		2015	2014
Konsernijohtaja	Kari Stadigh	4 290	3 653
Hallituksen jäsenet			
Björn Wahlroos		160	160
Anne Brunila		80	80
Jannica Fagerholm		80	80
Adine Grate Axén		80	80
Veli-Matti Mattila		80	80
Risto Murto		80	-
Eira Palin-Lehtinen		100	80
Per Arthur Sørlie		80	80

Edellä mainitun lisäksi yhtiö on vuoden 2015 varsinaisen yhtiökokouksen tekemän päätöksen mukaisesti maksanut yhteensä 6 006,68 euron suuruisen yhtiön osakkeiden ostoon liittyneen varainsiirtoveron (1 276,33 euroa puheenjohtajan, 806,60 euroa varapuheenjohtajan ja 3 923,74 euroa muiden hallituksen suomalaisjäsenten osalta).

Eläkesitoumukset

Konsernijohtajan eläkeikä on 60 vuotta, jolloin eläke-etuus on 60 % eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta.

19 Toimitusjohtajaan, tämän sijaiseen sekä hallituksen jäseniin liittyvät eläkekulut

Tuhatta euroa	Lisäeläke- turva	Lakisääteinen eläke	Yhteensä
Tilikauden aikana aiheutuneet eläkekulut			
Hallituksen puheenjohtaja	-	-	-
Muut hallituksen jäsenet	-	-	-
Konsernijohtaja ¹⁾	2 268	126	2 394
Konsernijohtajan sijainen	-	-	-
Entiset hallituksen puheenjohtajat			
Kalevi Keinänen ²⁾	6	-	6
Entiset konsernijohtajat			
Harri Hollmen ³⁾	12	-	12
	2 286	126	2 412

1) Konsernijohtajan 31.12.2015 asti voimassa olleen toimitusjohtajasopimuksen mukainen eläke-etuus oli 60 prosenttia eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta. Eläkkeeseen oikeuttavaan palkkaan sisältyivät kiinteä palkka, luontoisetuudet, loma-ajan palkka sekä lyhytaikaiset kannustinpalkkiot, ja se määriteltiin siten, että neljästä viimeisestä täydestä työvuodesta jätettiin paras ja huonoin vuosi pois ja laskettiin jäljelle jääneiden kahden työvuoden keskimääräinen palkka. Vuoden 2015 lisäeläketurvaan sisältyy vuoden 2016 loppumaksu (525 183 euroa) ja sopimus on nyt maksettu täyteen. Edellisen toimitusjohtajasopimuksen mukaisen etuusperusteisen lisäeläkesopimuksen tilalle solmittu maksuperusteinen lisäeläkesopimus astuu voimaan 1.1.2016 alkaen ja sen vuosikustannukset Sammolle ovat 400 000 euroa.

2) Ryhmäeläkevakuutus, jossa eläkeikä on 60 vuotta ja eläke-etuus 66 prosenttia TyEL:in mukaisesta palkasta. Tilikauden kulu liittyy vuosittaiseen TyEL indeksitarkistukseen.

3) Ryhmäeläkevakuutus, jossa eläkeikä on 60 vuotta ja eläke-etuus 60 prosenttia TyEL:in mukaisesta palkasta. Tilikauden kulu liittyy vuosittaiseen TyEL indeksitarkistukseen.

Osakeomistuksia koskevat liitetiedot

20 Osakeomistukset 31.12.2015

Yhtiön nimi	Omistus- osuus-%	Osakkeiden kirjanpito- arvo milj. e
Saman konsernin yritykset		
Vahinkovakuutustoiminta		
If Skadeförsäkring Holding AB, Tukholma Ruotsi	100,00	1 886
Henkivakuutustoiminta		
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö, Helsinki Suomi	100,00	484
Muu toiminta		
Sampo Capital Oy, Helsinki Suomi	100,00	1

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset

Sampo Oyj

Hallitus

Anne Brunila

Jannica Fagerholm

Adine Grate Axén

Veli-Matti Mattila

Risto Murto

Eira Palin-Lehtinen

Per Arthur Sørlie

Björn Wahlroos

Kari Stadigh

Hallituksen puheenjohtaja

Konsernijohtaja

Tilintarkastuskertomus

Sampo Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Sampo Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. - 31.12.2015. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä

esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Tarkastusvaliokunnan toimeksiannon perusteella annettavat lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden

myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 3. maaliskuuta 2016

Ernst & Young Oy
KHT-yhteisö

Tomi Englund
KHT

Kalenteri ja yhteystiedot

Tulostiedottaminen ja yhtiökokous 2016	276
Yhteystiedot	277

Tulostiedottaminen ja yhtiökokous 2016

Sampo julkaisee vuonna 2016 kaksi osavuosisiraporttia ja puolivuotiskatsauksen. Nämä kvartaaliraportit sekä niitä täydentävät esitysaineistot ovat luettavissa Sammon internetsivustolla osoitteessa www.sampo.com/tulos. Sivustolla on myös Sammon julkaisemat pörssi- ja lehistötiedotteet, kuukausittain päivitettävä omistajaluettelo sekä muuta sijoittajainformaatiota. Sampo Oyj:n varsinainen yhtiökokous järjestetään huhtikuussa.

Yhtiökokous

Yhtiökokouksen täsmäytyspäivä

11.4.2016

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka on yhtiökokouksen täsmäytyspäivänä rekisteröity Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Osakkeenomistaja, jonka osakkeet on merkitty hänen henkilökohtaiselle suomalaiselle arvo-osuustililleen, on rekisteröity yhtiön osakasluetteloon.

Ilmoittautuminen yhtiökokoukseen päättyy klo 16

14.4.2016

Yhtiökokoukseen voi ilmoittautua:

- www.sampo.com/yhtiokokous
- Puhelimitse numeroon 010 516 0028 arkisin klo 8.00–16.00
- Faksilla numeroon 010 516 0719 tai
- Kirjeitse osoitteeseen Sampo Oyj, Osakaspalvelut, Fabianinkatu 27, 00100 Helsinki.

Yhtiökokous

21.4.2016

Sammon varsinainen yhtiökokous järjestetään 21.4.2016 klo 14 Helsingin Messukeskuksessa, Messuaukio 1, Helsinki. Kokoukseen ilmoittautuneiden luettelointi aloitetaan klo 12.30.

Lue lisää yhtiökokouksesta osoitteessa www.sampo.com/yhtiokokous.

Osinko

Osingon irtoamispäivä

22.4.2016

Osingon irtoamisen jälkeen
tehdystä osakekaupassa osinko
jää myyjälle.

Osingonmaksun täsmäytyspäivä

25.4.2016

Oikeus osinkoon on
osakkeenomistajalla, joka
osingon täsmäytyspäivänä on
merkitty osakkeenomistajaksi
yhtiön osakasluetteloon.

Osingonmaksupäivä

3.5.2016

Hallitus ehdottaa, että Sammon
osinko maksetaan 3.5.2016.

Kvartaaliraportit

Osavuosisiraportti 1.1. - 31.3.2016

11.5.2016

Puolivuotiskatsaus 2016

10.8.2016

Osavuosisiraportti 1.1. - 30.9.2016

3.11.2016

Kvartaaliraportit ovat luettavissa Sammon internetsivustolla osoitteessa www.sampo.com/tulos. Sammon pörssi-
ja lehdistötiedotteet voit tilata sähköpostiisi osoitteessa www.sampo.com/tiedotetilaus.

Huomioithan, että viimeisimmän tiedon tapahtumien ajankohdista saat osoitteesta www.sampo.com/kalenteri.

Yhteystiedot

Sampo Oyj

Osoite

Sampo Oyj
Fabianinkatu 27
00100 Helsinki

Y-tunnus

0142213-3

Puhelin

010 516 0100

Rekisteröity kotipaikka

Helsinki

Sähköposti

etunimi.sukunimi@sampo.fi

Internetwww.sampo.com

Twitter[@Sampo_plc](#)**Konserniin kuuluvien yhtiöiden
yhteystiedot**[www.if.fi](#) ja [www.mandatumlife.fi](#)

Sijoittajasuhteet

Jarmo SalonenJohtaja, sijoittajasuhteet ja
konserniviestintäPuhelin [010 516 0030](#)
jarmo.salonen@sampo.fi**Peter Johansson**

Talousjohtaja

Puhelin [010 516 0010](#)
peter.johansson@sampo.fi**Essi Nikitin**

IR-päällikkö

Puhelin [010 516 0066](#)
essi.nikitin@sampo.fi

Osakasneuvonta

Pirkko Rantanen

Palvelupäällikkö, osakasneuvonta

Puhelin [010 516 0068](#)
pirkko.rantanen@sampo.fi

Konserniviestintä

Jarmo SalonenJohtaja, sijoittajasuhteet ja
konserniviestintäPuhelin [010 516 0030](#)
jarmo.salonen@sampo.fi**Maria Silander**

Viestintäpäällikkö, mediasuhteet

Puhelin [010 516 0031](#)
maria.silander@sampo.fi**Päivi Walldén**Viestintäpäällikkö, julkaisut ja
verkkoviestintäPuhelin [010 516 0049](#)
paivi.wallden@sampo.fi**Carolina Orädd**

Verkkoviestintäpäällikkö

Puhelin [010 516 0065](#)
carolina.oradd@sampo.fi**Johanna Tynkkynen**

Viestintäpäällikkö

Puhelin [010 516 0067](#)
johanna.tynkkynen@sampo.fi